

تەفسیری زمانکۆیی

بە قەڵەمی

مەلا سەعیدی زمانکۆیی

جەزمی: ٢٠، ٢١، ٢٢، ٢٣

بەرگی دەهەم

محمد رسولی، هون

تەفسیری زماڭوی

بەقەلەمی

مەلا سعیدی زماڭوی

جزمی (۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳)

بەرگی دەهەم

ناوی کتیب : تهفسیری زماځوڼی .

ناوی نووسهر : مهلا سعیدی زماځوڼی .

جزمی بیستم و بیستو یه کم و بیستو دوهدم و بیستو سیهم .

به رگی دههم .

چایی به کم .

چایی کومپیوتر و ډاکټشانی : ﴿ چاپخانه ی ئوفستی بابان ﴾

ژماره ی سپاردنی (۴۰۹) ی سالی (۲۰۰۰) ی وهزاره تی روشنبیری پی سپردراوه .

مافی له چاپدانی بو نووسهر پارټزراوه .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به ناوی خوی به خشنده و میهره بان. سوپاسی بی پایان بۆ بهروردگاری همه و بونه وهران. درودی خوی مهزن له سهر پیتشوی زانست و زانیاری پیغمبهری خواو له سهر یارو یاهوهران به یروانی بی.

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ

عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۚ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ

مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ

أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَلِيمٍ قَوْمِ يَعِدُونَ ﴿٦٠﴾

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا

رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِلَدِيمٍ

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ

وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ أَلَيْسَ

بِاللَّهِ قَلِيلًا مَّا نَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي

ظُلُمَاتٍ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيحَ بِأُورْدَتَيْ

رَحْمَتِهِ ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدًا ۚ وَكُنْ مِنْ السَّاجِدِينَ ﴿٦٤﴾

دوای نهوهی خوی مهزن باسی هندی له پیغمبهره کان و شتیکی کرد بهی وهندی به وانه وه هه به له نیشانه رونه کان و کاره بهك خههره کان فرهمانی داوه به پیغمبهری بهریری خوی.

ته فسیری زمانگری

﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى﴾ تَو بَلَى: هه مو سوپاس و ستایش بَو
خوایه له سهر نَو هه مو شتانه ی به خشویه به بونه وهران له چه ندین شتی جَوَراو جَوَر بَو
رِابوردنیان و له بهر ژبیانیان له جیهانداو، تَو بَلَى بهو به ندانه ی خوا نَو که سانه ی نَو و تَو تَو یان
خوای مه زن هه لیبژاردن بَو پیغه مبه رایه تی و بَو دَو ستایه تی خَو ی سلاوی خوای مه زن و
ناشتیتان له سهر ی، چونکه نَو که سانه تَو شی نازاری زَوَر بوون له سهر موسلمانان نَو
شتانه یان به کار هیناوه.

بَو زانین: نَو رسته یه فیرمان نه کا له سهره تای نوسین و گفتوگو و خوبه دا ناوی
خوای مه زن و سوپاس بَو خواو درود له سهر پیغه مبه رو پیاو چاکان بیژری. زَوَر ناشکرایه
ههر له کاتی پیغه مبه روه ﴿﴾ هدا نیستا موسلمانان نَو شتانه یان به کار هیناوه.

﴿اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ به بت په رستانی قوره یش بَلَى: نایا خوایه که نیوه ی دروست
کردوه و نهم هه موه چاکانه تان نه داتی چاکره یاشتی نَو ان نه یکه ن به هاویه ش بَو خوای
مه زن لهو بتانه خاوه نی سودو زیان نین بَو خَو یان نه بَو جگه ی خَو یان، نیتر چَو نیان
نه په رستن؟ مه به ست له م پرسیارانده ی دواپی سهر زه نشتی کردنه بَو بت په رستان،
وولامه کانینان جگه له سهر شوَر کردن هیچ شتی تر نایی.

﴿أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ نایا که سی چاکره ناسمانه کان
و زهوی دروست کردوه بهو په یرو پروگرامه سهر سورینه رانه وه و ناردویتیه خواره وه له
ناسمانه وه ناو بَو سودی نیوه یا نَو بتانه ی دروست کراوی دهستی خَو تان و بی گیان؟

﴿فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنبِتُوا شَجَرَهَا﴾ دواپی نیمه به هوی نَو ناوه
نهریوینن چه ندین بیستان و چیمه نی خاوه نی جوانی و دلخوشین و پرن له دره خت و گول و
رووه کی جَوَراو جَوَر، شایسته نیه بَو نیوه که بتوان سهرز بکه ن درختی نَو بیستانانه و نَو
گول و وگولزاره ی چیمه نانه. بیگومان نَو ناوه به هوی توانای خوای مه زه وه و گهرمایی
دروست نه بی هه لم په یدا نه بی له ده ریا و زهریاکان و به رز نه بیته وه بَو ناسمان و نه بی به هه ورکی
چروپرو نه بی به باران و نهرژینه سهر زهوی.

﴿إِنَّ اللَّهَ بَلِّ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾ نایا هه یه له گهل خوای مه زندا خوایه ترشیایسته ی
په رستی به راستی نیوه ی بت په رست ریگه ی راست وهرناگرن به لکو نیوه تاقمیکن لاتان داوه
له ریگه ی راست و هاوتاو هاوینه دانه نین بَو خوای مه زن.

﴿أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا﴾ نایا چ که سیکه زهوی به خری دروست
کردوه و گهرانویه تی به جیگه ی دانیشتی نیوه له سهری دروستی کردوه له نیو زه ویدا چه ندین
روباری نیوه و خَو تان و نازه لتان سودیان لی وهر نه گرن و شار گونده کانی خَو تان به ره و پیش
که وتن نه بدن.

﴿ وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَّ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ﴾ وه خوی مذن دروستی کردوه بۆ زهوی چهنندین کتوبی وهستاو نایهلن زهوی بسورتهوه بجولئی و ئیوه نه میتن یاتوشی نازارین و دایاوه له زهویدا چهنندین کانگا بۆ نهوهی ئیوه به کاریان بهیتن له سودی خوتانا، دروستی کردوه له نیتوان نهو دوو پروباردا پهردهیه ههتا بیکه لاوی یه کتری نهبن و زیان به ئیوه بگیدهن. بههوی میهره بانی خوی مذنهوه ناوی شیرینی له جیگهی بهرزه کاندایا دروست کردوه ههتا به تهواوی سود له سروشتی تایه تی ههردوولایان وهربگرن.

﴿ اِنَّ اللّٰهَ بَلَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴾ ئایا ههیه له گهل خوی مذنایا بهو ههموه تواناییه وه خوایی تر شایسته ی په رستی؟ به راستی نهو بت په رستانه بیر له چاك و خراب و به تواناو لاواز ناگهنه وه.

به لكو زۆر تر له وان به ده سه لات و یه کیتی خوی مذن نازان و خویانیان له سودی نه قل به کارهیتان روت کردوه تهوه نازان به پوچی بت په رستی خویان.

﴿ اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ ﴾ ئایا چ که سیکه و ولامی ستهم لی کراویکی بیچاره بداته وه کاتی لهو نه پارایته وه وه پیوسته که ی جی به جی کردبی خراپه و نازاری نهو لا به ری و ترس و بیمه که ی؟ نه یه لی؟

﴿ وَيَجْعَلْكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ قَلِيلًا مَّا تَذْكُرُوْنَ ﴾ وه ئیوه بنگری به جیگه داری زهوی چین له دوای چین و ناوه دانی بکهنه وه رامی بکهن و به کاری بهیتن بۆ سود و خوشی خوتان، ئایا له گهل خوی مذنایا ههیه له گهل نهو ههموه چاکه کردنه دا له گهل ئیوه کردوه خوایه تر شایانی په رستی؟ به لام ئیوه که می بیر نه کهنه وه، بهو جۆره نیه ئیوه باوه ر بهیتن و ناگهنه نهوه ی باوه ر بهیتن.

﴿ اَمَّنْ يَهْدِيْكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ﴾ ئایا چ که سیکه شاره زایی ئیوه بکا بۆ لای راستی له ناو تاریکیه کانی دهشت و ده ریادا و بتان گه یه نی بۆ لای مه به ستی خوتان به نه ستیره کان و نیشانه ی دیاری کراو مناره و نامیری چاودیری کردن و ده رزی موگناتیه وه، ههتا بتوان ده ریای تاریک و ده شتی چۆل بپرن نه گه ر نیشانه دیاری کراویان نه بوو چ کهس با ره وانه نه کا ههتا ههرو کۆبکاته وه باران بیاری موزده ده ر بی نهو بایه بهر له بارینی باران که میهره بانی خوی مذن به بۆ سودی ئاده میزاد.

﴿ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ اللّٰهِ تَعَالٰی اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴾ ئایا ههیه له گهل خوی مذنایا له گهل نهو میهره بانیدها خوایی تر شایانی په رستی، خوی مذن بالا تر و پاکتره له شتی بی باوه ران نه یکه ن به هاوهش بۆ خوی مذن.

﴿ اَمَّنْ يَبْدَا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ﴾ ئایا چ که سیکه یه کهم جار ئاده میزاد و بونه وه رانی دروست کردوه له نه بونه وه هیتا و نیه بونه وه له پاشا نه یان مریتی و

زیندویان نه کاتهوه دواى مردن نه یان گپړته وه بۆ پرسیارو پاداشت وه چ که سیکه ئیوه به خپو بکاو خوارده مه نیتان بداتى له ناسمانه وه به هوى بارینی بارانه و یه کهم جارو له زه ویدا به هاتنه دهره وه رووه ک و په یدا بونی دانه و پله دوو هه مجار.

﴿ اِلٰهٌ مَّعَ اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ نایا هدیة له گهل خواى مه زندا به و دهسه لاتة گه وره یه وه هدیة تی خوائى تر شایانى پد رستبى؟ به راستى نه و نایه تانه ی پیشو دهسه لات و میهره بانى خواى مه زنیان دهر خدست که توانای تایه تی و میهره بانى گشتى هدر بۆ نه و خوا یه په و که سی تر ناتوانى نه و کارانه ی پیشو ساخته به یئى. نه وانه هه مو یان به لگدن له سهر یه کیتی خواى مه زن و که هدر نه ویش به تهنه شایانى پد رسته، تۆ به وان بلئى: نه گهر ئیوه راست نه که غوا هاو بهش و منالى هدیة ئیوه به لئین و به ل گه ی خوتان به یئین له سهر راستى خوتان. به کورتى خواى مه زن نه و هه مو به لگه بیگو مانانه ی هیتایه وه له سهر بونی خوی و یه کیتی خوی به جوړیکى رون و ناشکرا، دواى بابى باوه ران و بت پد رستان تاکه به لگه به یئنه وه له سهر بى باوه رى و راستى بت پد رستن.

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ
أَيَّانَ يَبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾ بَلِ أَدْرَكَ عَلَيْهِمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ
فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا وَّآبَاءُنَا أَيْنَا لَمْ نُخْرِجُوكَ ﴿٦٧﴾ لَقَدْ وُعِدْنَا
هَذَا نَحْنُ وَّآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾
قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ
﴿٦٩﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾
وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾ قُلْ عَسَى
أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾ وَإِنْ رَبِّيَ
لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِنْ

رَبِّكَ لَيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَمَا يَعْلَنُونَ ﴿٧٤﴾ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ
فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾

﴿ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُنْعَثُونَ ﴾ تۆ بلى به و بت په رستانه کاتى پرسپار له تۆ نه کهڼ چ کاتى روژى دوايى پهيدا نه بى: هيچ کهسى له ناسمانه کان و لهزه ويدا له ناده ميزادو له جنوکه و له فرشته نازانى به شتى ديار نيه و په نهانه مه گهر هدرخواي مه زن نه يزاني، روژى دوايش له نه نيه کانه و نه وان هه ست ناکهڼ چ کاتى زيندو نه کړينه و بۆ وهر گرتنى پرسپار و پا داشت له خزمهت که سپکا ديارى و ناديارى نه زاني.

﴿ بَلْ إِذْ أَرَاكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴾ تۆ بلى به بى باوهر شان به راستى هوى زانينى نه وان به هاتنى روژى دوايى يده له دواى هاتوه به به لگه تهاو له سهر زيندو بونه و و قورئانى پيروزو پيغه مبه ر ﴿﴾ باسى به لگه زوريان کردوه بۆ بى باوهر ان له سهر هاتنى روژى دوايى نه وان باوهر پيان نه هينا. به لکو نه وان له باره هاتنى روژى دوايى له گوماندان، ئير چون پرسپارى کاتى هاتنى نه کهڼ و نه وان باوهر پيان پي نيه. به راستى نه وان له گهل تهاوى زانينيان به روژى دوايى کويز و دليان قوفل دراوه و ريگه راستيان وون کردوه.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ ﴾ وه که سانى که نه و تۆ باوهر پيان نه هيتاوه نه لين: نيا کاتى ئيمه مردين و بوين به خاک و باوک و باپيرى ئيمه مردوون و بون به خاک نيا ئيمه به زيندوى له گوره کاغان نه هيتريندوه دهره وه؟ نه و شته ناچيته نه قلده وه.

﴿ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا لَخُنْ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴾ به راستى نه و گفتموگويه له باره هاتنى روژى دوايى و زيندو بونه وه له مه و بهر به لين به ئيمه و باو باپيرمان دراوه، نه و به لينه هيچ شتى نيه مه گهر پروپوچى رابوردو وانه وه له دروکانى موحمه د وراست نيه.

﴿ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴾ توبه بى باوهر ان بلى برون و بگهرين به زه ويدا، نيشانه ي له ناو بردن و سزاي تاوان باران بينن، دوايى تهاشا بکهڼ، دوا روژى کارى نه وان چون بوه.

﴿ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴾ وه تۆ خه فته مه خو له سهر باوهر نه هيتانى تاوان باران به ردوخسته وه توره نو له دل تنگى و خه فته مه به له باره شتي که وه بى باوهر ان پيلانى بۆ ساخته نه هين، نه يانه وى تۆ له ناو بين. خواي مه زن تۆ نه پاريزى له پيلانى خرايى نه وان.

﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ و هبت په رستان نه لین: چ کاتی په یدا نه بی نه و به لینه ییو به رژی دوا یی نه گهر ییو راست نه کهن له هاتی نه و رژه دا.
﴿قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفٌ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ تو بلنی به یی باوه ران: به راستی شایسته به به نریکه که توشی ییو بی و بگا به ییو له جیهاندا هندی له و سزایانه یی نه و تو باوه ران به یونی نیه له رژی دوا ییدا. دوا یی نه و به توشی نه و نیو له رژی به دردا کوشن و دیل کردن و هلهاتیان له جهنگدا، خوی مه زن تاقمیکی که می سهر خست به سهر تاقمیکی زور له بت په رستان.

﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾ وه به راستی په روه ردگاری تو خاوه نی به زهی و گه وره یی و میهره بانی به سهر ناده میزاده وه، یه کئی له وانه نه وه به سزادانیان دوا نه خا له سهر نه و هه مو بی فدرمانیه یی خوی مه زن هه تا بیر بکه نه وه و په شیمان بینه وه به لام زورتر له و ان سوپاسی په روه دگاری خویان ناکهن.

﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ وه به راستی په روه ردگاری تو به شتی نه زانی بت په رستان په نهانیاندا وه له دلیانا له پیلان گیران و خراپه کردن له گهل توو نه زانی به شتی ده ری نه خدن له نازاردان به دروخستنه وه یی تو، خوی مه زن به یی گومان توو له یان لی نه سینتی.

﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ وه هبج شتی نیه شارایتنه وه وه له ییوه دیار نه بی.

له ناسمان و له زه ویدا مه گهر نه و شته تو مار کراوه له ناو نامه یه کی ناشکرای نامه یی کرداری ناده میزاد، له رژی دوا ییدا پیشانی ییوه نه درئی هه تا به گویره یی کرداری خویان پاداشت و توله وهر گرن.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ
يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾
وَأَنَّهُمْ هُدُوا وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ
بِحُكْمِهِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّكَ عَلَى
الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾ إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الدُّعَاءَ
إِذَا وَلَوْ أَمْذَبَرِينَ ﴿٨٠﴾ وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ
تَسْمَعُ إِلَّا مَن يُوْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ وَإِذَا

وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ
 النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾ وَيَوْمَ نَخْشِرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ
 فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا
 قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تَحْطِطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
 ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

﴿ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقْصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَآئِيلَ الْكُفْرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ به راستی نهو
 قورئانهی نهوتو بت بهرستان به دروی نه خنده وه به لگه و نامه به کی راستن لای خوای مهزن و
 هاتوه ته خواره وه بو پایوکی نه خوینده وه نه بخوینته وه به سهر به نوئیسراییلیه کانا و روی راستی
 بو نهوان رون نه کاته وه له بهاری شتیکه وه که نهوان و گاوره کان دژی به کترین له و شته دا
 له بهاری عیساه وه گاوره کان له سنوری خوای مهزن دهرچوون و عیسا نه کهن به کوری خوا،
 جوه کان له ریزی عیسا کهم نه کهن وه، قورئانی پیروز رونی نه کاته وه وه زور شتی نهوتو نهوان
 ناکوکیان هدیه به کوری خوا، قورئان راغویان نه کا بو لای ریگهی به ختیری و چاکه.
 ﴿ وَإِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾ وه به راستی قورئان شاره زایی کهرو به خشش و چاکهی
 خوای مهزنه بو باوهرداران هدر نهوان سودی لی وه نه گرن و ریگهی راست وه نه گرن، ههر
 نهوان به فهرمودهی قورئان کار نه کهن.

﴿ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴾ به راستی نهو پهروه ردگاری نهوتوی بو
 توی رهوانه کرده بو سهرتو، خواجه کی نهوتوی به فهرمان نه دا به راستی و به داد پهروهی له
 نیوان به نوئیسراییلیه کانا له بهاری نهو شتهی گورپوانه له ته وراتو ئینجلدا و له شتیکا دژی
 به کترین و، خوای مهزن به دهسته لاته و ریگه ناگیری له فهرمانیدا، نه زانی به راستی نهو شتهی
 فهرمانی بی نه دا.

﴿ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴾ دوابی تو پشت به دهسته له سهر یاریدهی خوای
 مهزن بو گه یاندنی فهرمودهی خوای مهزن، پشت به ستی به خوای مهزن قلایه کی پاریراوه.
 به راستی تو له سهر راستی ناشکرای که نایینی پیروزی ئیسلامه، هدر که سنی له سهر راستی بی
 نایه بی گوی بداته شتی نهو نه پیژری.

﴿ إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى ﴾ به راستی تو ناتوانی گفتوگوی راستی بهو که سانهی مردوون،
 نهو بی باوهرانه ههرچهنده به روالدت زیندون. به لام دلیان مردوه و ناوری بو لای باوهریتان

ناده نه وه، تۆ نهو پهری ههول بدهی له گه لیان گفتو گۆی تۆ نایسن سودی لی وه ناگرن، وهك مردووان.

﴿ وَلَا تَسْمِعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴾ وه تۆ ناتوانی ئاوازو دهنگی خۆت بیستی بهو که سانهی کهرن کاتی پشت بکه نه تۆو بهر هودوا برۆن و نه یانه وی راستی بیسن و باوه ره پهنن. که واته تۆ پشت هه ره خوا به سه.

﴿ وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ﴾ وه تۆ ناتوانی شاره زایی که سی بکه ی راستی وه گرگی و لای دهی له گومرایی خویان، چونکه نهو که سانه هه رچه نه ده خواوه نی چاوو گو یچه گو دلن، راستی نایسن و نای بین و بیری لی نا که نه وه، وهك کهرو کویر نه زان وان. ﴿إِنْ تَسْمِعْ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾ تۆ راستی به هیچ که سی نایستی مه گه ر به که سی باوه ره پهنن به گفتو گۆی ئیمه له قورئانی پرۆزدا، دوا یی نه وان موسو لمان بن و مل که چی فرموده خوی مه زن بن به نیازی پاکه وه وه ری بگرن.

﴿ وَإِذَا وَقَّعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴾ وه هه ر کاتی نزیک بۆیه وه پیوست کرا له سه ر بی باوه ران فرموده ی خوی مه زن بۆ سزادانیان ئیمه ده ره هینن هه مو ئاده میزاد به زیندویی له ناو زه ویدا ئه روون و ئه جو لین به وینه ی شتی بر و او بجو لی، دوا یی ئاده میزاده باوه رداره کان گفتو گو ئه که نه له گه ل نهو بی باوه رانه ی نهو تو بر و ا به ئایه تی کانی خوی مه زن ناهینن که گفتو گو به هاتنی روژی دوا ئه که نه و ئاماره ی بۆ ئه که نه، دوا یی خویان به خویان ئه لین: به راستی نهو نیشانه نه ی نهو تو ی خوی مه زن فرموی ئیه باوه رتان بی نه نه هیتان پهیدا بون، دوا یی ئیمه له گۆره کاغان هاتینه ده ره وه نهو هی به لیمان بی درابو له زیندوبونه وه ده ستان کهوت.

زۆری زۆری ئاده میزاد مانای نهو ئایه ته یان بهم جو ره کردو ه: (وه هه ر کاتی پیوست بوو سزای خوی مه زن له سه ر بی باوه ران، نهو شته ی به لینی بی درا بو به وان له زیندوبونه وه، ئیمه ده ره هینن بۆیان له زه ویدا شتی نهروابه سه ر زه ویدا پیی نهو تر ی جه ساسه گفتو گو ئه کاله گه لیان و نه لی: به راستی ئاده میزاد باوه ریان به هاتنه ده ره وه ی من نه نه هینا که یه کی کم له نیشانه کانی خوی مه زنی ئیمه).

بۆ درێزه دان به مه به ست له (دابه) چ شتی که ئاده میزادیانه، له چ جیگه یه دپته ده ره وه: به راستی هه ندی له زانیان له مانا کردنی نهو ئایه ته دا بیرو باوه ری جیاوازیان هه یه: هه یانه ئه لین: به راستی زه وی شق نه باو شتی دپته ده ره وه نیشانه ی نه ندای زۆر گیاندارانی تیدایه: سه ری وهك سه ری گایه، چاوی وهك چاوی باراز وایه، گو یچه گی وهك گو یچه گی فیل وایه، شاخی وهك شاخی نیره ی بز نه کتوی وایه. ملی وهك ملی حوشر وایه. سنگی وهك سنگی شیر وایه. رهنگی وهك رهنگی پلنگ وایه، که له که ی وهك که له که ی پشیله وایه، کلکی وهك کلکی به ران وایه، چوار پی وهك چوار پی هوشتر وایه. نیوانی هه مو جو مکه کانی له جکه کانی

ذَٰلِكَ لَا يَتْلُوَ الْقَوْمُ يَوْمُنُونَ ﴿٨٦﴾ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ
مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ
دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ
صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْقَضَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُمْ خَيْرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾
مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾
وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ يُجْزَوْنَ
إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ أُعْبَدَ رَبِّ هَذِهِ
الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾ وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ أَنْ فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِ
لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٢﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ سَيُريكُمْ ءَايَتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

﴿ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنَا فِيهِ وَالتَّهَارَ مُبْصِرًا ﴾ نایا نادهمیزاد نهیان زانیوه نیمه
شهو مان دروست کردوه له بهر نهوان پشوی تیدا بدهن و ماندوبونی روژیان لابیجی و، روژمان
دروست کردوه له بهر نهوی نادهمیزاد ریگهی تیدا بدوژنهوهو هاتو چوی تیدا بکهن بو
پیدا کردنی هوی ژبانی خویان.

﴿ اِنْ فِي ذَٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ بهراستی ههیه له دروست کردنی شهو روژ بو نهو
مههستانه چهنهین بهلگهی ناشکرا بو تاقمی باوه بهیئن به تواناو یه کیتی خواو سود له دروست
کردنی شهو روژ وهگرن.

﴿ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ
دَاخِرِينَ ﴾ وه تو باسی نهو روژه بکه فو نه کروی بهسوردا بو نهوی نادهمیزاد زیندو بینهوه بو
پرسیارو بو جاری دووهم گیان نه گریتهوه بهدریانا، بهدهنگی نهو کهرنایه نادهمیزاد با وریا

نه‌بنه‌وه و خویشان ناماده نه‌که‌ن بۆ فەرمانی خوای مه‌زن، دواى نه‌وه‌ی فو‌کرا به سوردا که‌سی له ئاسمانه‌کان و زه‌ویدان له‌سه‌ختی نه‌و رۆژه نه‌ترسن مه‌گه‌ر که‌سی ناترسى خوای مه‌زن ئاره‌زو بکا نه‌ترسى، وینه‌ی پیغه‌مبه‌ران و راست و پێژان و شه‌هیدان و پیاو چاکان، نه‌وانه ناترسن و رویان گه‌شه، هه‌مو که‌سی له ئاده‌میزاد نه‌چن بۆ خزمه‌ت خوای مه‌زن به‌مل که‌چی و به‌چوکیه‌وه با بۆ نه‌وه‌ی پاشه رۆژیان دیاری بکړی، یا به‌چن بۆ لای به‌هه‌شت یا بۆ لای دۆزه‌خ.

زانایان له هه‌ندئى له‌نامه‌کانی خو‌یانا ئه‌لین: سى جار فو‌که‌کړى به‌سوردا: جارێ بۆ ترساندنێ ئاده‌میزاد، جارێ بۆ مردنی هه‌مو گیانداران. جارێ تر بۆ زیندوبوناوه‌یان. نه‌وه‌ی راستی بێ چو‌نیه‌تی سور نه‌زانراوه. به‌لام پێ‌یسته ئی‌مه پر‌وای ته‌واومان هه‌بێ نه‌وسوره هه‌یه، ئیتر به‌هه‌ر شێ‌وه‌یه‌بێ گ‌رنگ نیه.

﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْشَبُهَا جَمَادًا وَهِيَ ثَمَرٌ مِّمَّا السَّحَابُ﴾ وه تۆ کێ‌وه‌کان ئه‌بینی گومان ئه‌به‌یته نه‌و کێ‌وانه وه‌ستاون و ناجولین له‌جی‌گه‌ی خو‌یانا، له راستیدا نه‌و کێ‌وانه‌ی زه‌ویی به‌تیزێ ئه‌رو‌ن به‌ وینه‌ رۆ‌یشتنی هه‌ور له ئاسمانا، رۆ‌یشتنی نه‌و کێ‌وانه ئه‌گورێ له‌ناستی خۆ‌ره‌وه. یانی کێ‌وه‌کان به‌زه‌ویه‌وه دوو جوله‌یان هه‌یه:

جولانیکی زه‌ویی به‌ ده‌وری خو‌یاو له‌به‌رده‌م خۆ‌ردا به‌ و‌بۆته‌وه شه‌وو رۆژ په‌یدا ئه‌بێ، جولانیکی تری زه‌وی به‌ده‌وری خۆ‌ردا چوار وه‌رزهی سال په‌یدا ئه‌کا. نه‌و جو‌ره زانیاریه قورئان باسی کردوه به‌ر له (١٤٢١) سال له‌مه‌وبه‌ر. زۆریه‌ی زۆری زانایان مانای نه‌و رستانه‌یان به‌م جو‌ر کردوه: یانی (تۆ له‌ رۆژی دوا‌یدا کێ‌وه‌کان ئه‌بینی وه‌ستاون، نه‌وان ئه‌رو‌ن به‌ ئاسمانا به‌ وینه‌ی رۆ‌یشتنی هه‌ور له‌ تیزێ و خیرایدا خوای مه‌زن نه‌و کێ‌وانه له‌جی‌گه‌ی خو‌یان هه‌لئه‌که‌نێ ئه‌رو‌ن به‌ئاسمانا به‌لام وا ئه‌که‌وته‌ می‌شکی بینه‌ره‌کانیان وه‌ستاون چونکه‌ شتیکی گه‌وره هه‌رکاتێ له‌یه‌که‌ لاوه به‌ هیلکی ته‌نها رۆ‌یشت چاو جوله‌که‌ی نایینی له‌به‌ر گه‌وره‌یی و دوری لایه‌نه‌که‌ی، به‌تایه‌تی بینه‌ره‌که‌ی دوربێ له‌و شته‌وه) به‌هه‌ر جو‌رێ مانای نه‌و رستانه‌ کرابێ.

﴿صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ ئی‌وه به‌ چاکی ته‌ماشای کاری خوایه‌کی ته‌نها و خوايه‌ توانای نه‌وتۆ بکه‌ن هه‌مو شتیکی به‌ چاکی و زانسته‌وه دروست کردوه، توانای نه‌و خوايه‌ ده‌ر که‌وتوه له‌و شتانه‌ دروست کردوه ئی‌وه وا ئه‌زانن وه‌ستاه که‌چی ئه‌روا وه‌ستاونیه، به‌راستی خوای مه‌زن ئاگاداره به‌شتی ئی‌وه ئه‌یکه‌ن به‌ئاشکرا و به‌نه‌یتی، پاداشتی هه‌موشتی ئه‌داته‌وه به‌ گو‌یرهی خو‌ی.

﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّمَّا مَنَّهَا وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ﴾ کاتێ زانرا خوای مه‌زن ئاگاداری کرده‌وه‌ی به‌نده‌کانی خۆیه‌تی، دوا‌یی هه‌ر که‌سی له‌ جیهاندا کاری چاکی کردبێ به‌و کاره‌ چاکه‌ هاتبێ له‌ رۆژی دوا‌یدا، دوا‌یی بۆ نه‌و که‌سه‌ به‌ چاکتر له‌و چاکه‌یه‌ به‌دووچه‌ندانه‌ پاداشتی ئه‌دریته‌وه ئه‌وان له‌و رۆژه‌دا ئاسوده‌ن و ناترسن له‌ ترسی نه‌و رۆژه‌و له‌ ناگری دۆزه‌خ.

﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وه هه‌ر که‌سی کاری خرابی کردبێ له‌ جیهاندا و به‌و کاره‌وه‌ هاتبێ بۆ لای رۆژی دوا‌یی، سه‌ربه‌ره‌و

خوار فره نه درته ناو ناگری دوزه خ، بهوان نه بیژری: به راستی پاداشتی ئیوه نادرتهوه وه به هیچ شتی مه گدر به شتی ئیوه نه یکدن له بت پهرستی و بی باوه ری سته متان لی ناگری و مافی خوتان وه رنه گرن.

﴿ إِنَّمَا أَمِرتُ أَنْ اعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا ﴾ به راستی من فرمانم پی دراوه که پهروه دگاری ئهم شارهی مه که به رستم ئهو پهروه دگاری نه وتو ریژی ئهم شارهی گرتوه به وهی قه ده غهی گرتوه دره خته کانی نه بری نیچیره کانی راونه گرین، خویی تیدا نه ریژی و بت پهرستی تیدا نه کری و سته می تیدا نه کری سنور و فرمانه کانی خوی مه زن و پیوستی سهرشان به ههمو ئاده میزاد رابگه یه نم.

﴿ وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمِرتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ وه بو پهروه دگار، سهره رای ته وانه باسکران ههمو شتی له دروست کردنیان و به خیر کردنیان و به ریوه بردنیان به بی ئه وهی هیچ که سی هاو به شی بکا، من فرمانم پی دراوه موسلمان و مل که چی خوی مه زینم، به نیازی پاکه وه باوه ری بی به ینم هدر له بهر خوی به تدها.

﴿ وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ﴾ وه من فرمانم بی دراوه که به بهرده وامی قورئان بخوینم و ناوه و که که ی رابگه یه نم به ئاده میزاد و جنو که به نیازی پاک و به راستیه وه، دوا بی هدر که سی راغویی وه رگری و دوا ی ناوه و کی قورئان بکه ویی و خوا به یه ک دانی و هدر ئهو به رستی، دوا بی به راستی ئهو که سه راغویی هدر بو خوی وه رگرتوه و سوده که ی هدر بو خویه تی نه ک بو که سی تر.

﴿ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴾ وه هدر که سی له ریگهی راست لابدا بی روی وه رگری بی له قهرمو ودهی خوی مدزن زیانه کدی هدر له سهر خویه تی، دوا بی تو بلتی: به راستی من هدر له وه که سانه م ئاده میزاد بزسن له سزای پاشه روژ، من هدر ئه وه له سدره په یامی خوا به ئیوه رابگه یه نم.

﴿ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سِيرِكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ﴾ وه تو بلتی ههمو سوپاس و ستایشی هدر بو خوی ههمو بونه وه رانه. له مه و دوا خوی مه زن نیشانه رون و ئاشکرا کانی خوی نیشانی ئیوه ئه دا له زیندو بونه وه و پرسیار و ولام و روژی دوا بی به ههشت و دوزه خ. دوا بی ئیوه ئهو نیشانه ئه زانن که له جیهاندا باوه رتان پی نه نه هیتان به لام له کاتیکا ناسینه کانیان هیچ سودی به ئیوه نابه خشی و باوه ر هیتان بهوان سودی لی وه ر ناگری.

﴿ وَمَا رَبِّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ وه پهروه دگاری تو بی ناگا نیه له شتی ئیوه نه یکدن له جیهاندا. که واته ئیوه گومان مه بدن مؤله تدانی ئیوه و سزای دووا خستون له بهرته وه بی ناگی له ئیوه به.

به یاریدهی خوی مه زن کوتایی پی هات له روژی دووشه مه (۱۱)ی مانگی سه هفر

سالی (۱۴۲۱)ی کوچی به رانه بر - (۱۵/۵/۱۴۰۰)ی زایینی.

﴿سوره تی نهلقهسهس﴾

له مه که هاتوره خواره وه. هندی له زانایان نهلین: جگه له نایه تی (۵۲-۵۳-۵۴-۵۵)
له مدهینه هاتونه خواره وه. هندی تریان نهلین: جگه له نایه تی (۸۵) له (نهلجوحفه)
هاتوره خواره وه که جگهیه که له نیوان مه کهو مدهینه دا. ژماره نایه ته کانی (۸۸) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طسَمَ ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ نَتْلُو عَلَيْكَ
مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ
طَائِفَةً مِنْهُمْ يَتَّبِعُ أَبْنَاءَ هُمْ وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَ هُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا
مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا
فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾
وَنُمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا
مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوای به خشندهی میهربان

﴿طسَم﴾ بۆ مانای ئەم پیتانە تەماشای سەرەتای سوره تی نهلقهسهس و سوره ته کانی ترکه
که وینهی ئەو پیتانە تیدا.

﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەو پیتانە ئەم سوره تهی لی پێک هاتوو نایه ته کانی
نامیه کن بۆ ئاده میزادی پروون ئەکاته وه چاک و خراپ له یه کتری و پێوستی رۆژانه یان له
ههردوو جیهاندا و له سنوور و دهستووری ئایینی ئیسلام.

تەفسیری زمانکۆیی

﴿ نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نُبَاِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئیمه نه خوئینه وه به هوئی قورئانه وه هندی له وه وه الهی په یوه ندی به موسا و فیرعدونه وه هدیه به راستی به سهر تودا بو تا قمی ئیمه دیاریمان کردوه له زانیاری پیشووی خوئاندا که به راستی باوهر نه هیتن به تو. ﴿ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيْعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ ﴾ به راستی فیرعدون یاخی بوبو له ناو زهوی میسردا، له ستم کردن و خو به گه وره دانان و دل ره قی دا له سنور دهر چووبو، دانیشتووانی میسری نه رووتانه وه و نه یکردن به به ندی خوئی و، دانیشتووانی زهوی میسری گپو بو به چند تا قمی له گه ل هدریه که یاندا مامه له یه کی تاییه تی له گه ل نه کردن، هدریه که یانیشیه کی تاییه تی پئ سپارد بون و هدریه که یانی له دژی یه کتری هان نه دا هدتا یه ک نه گرن به خوئیانه وه خه ریکن و بیر له ستمی فیرعدون نه که نه وه، وینه ی ستمکارانی ئیستا که یاسای (فرق تسد) به کار نه هیتن (یانی تو جیاوازی بخه ره ناو دانیشتووانه وه تو ئه بی به گه وره یان).

﴿ يَدَّبْحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴾ فیرعدون تا قمی له وه تا قمانه ی لاواز و بی ده سته لات کردبوو کوره کانیانی سهر نه بری و ژنه کانیانی به زیندوویی نه هیشته وه. به راستی فیرعدون له وه که سانه بوو خراپه یان بلاونه کرده وه له زهوی دا، قیبتی یه کانی له خوئی نزیک نه کرده وه، به نو ئیسرا ئیلی یه کانی ئازار نه دا به وان. بیژراوه هوئی له وه ستمکاری یه نه وه بوو: فیرعدون له خه ودا بینی که ناگرئ له به یتولوقه ده سه وه رووی کرده خانووه کانی میسر هه موو قیبتی یه کانی سوتاند، پو شه و وژه کانی بانگ کرد و پر سیاری مانای له وه خه وه ی لی کردن، وو تیان: پیاویک له بنچینه دا دانیشتووی به یتولوقه دهس بووه له سهر دهستی له وه گه لی میسر له ناو نه چن، فیرعدون ترساو وای دانا له و پیاوه له به نو ئیسرا ئیلی یه کانه؛ چونکه نه وان له و یوه هاترون، دواپی فرمانی دا هه موو کورپک که له دایک نه بی له هدر پیاویکی به نو ئیسرا ئیلی سه ری برن و واز له ژنه کانیان به یتن به ئومیدی له وه له وه گه له بنه برن، فرمانی دا به قیبتی یه کان کاری ناره وایان له گه ل دا بکه ن و به کاریان به یتن له پیشه ی بی نر خدا، نه وانش نه وه ی پتان کرا کردیان، بیگومان له و کارانهش له سنور لادان.

﴿ وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴾ وه ئیمه ویستمان که ئیمه رپرو چاکه برپوین به سهر که سانیکي له و تودا نه چه وسیترا نه وه نه یان کردن به به ندی و لاوازیان نه کردن له زهوی میسردا و رزگاریان بکه یان و بیانکه یان به پیشه وای ناده میزادی له وه سهر ده مه و چاولیکروایانن و بیانگپوین به خاوه نی سامانی فیرعدون و میرا تگری پاشایه تی و ده سته لاتی فیرعدون.

﴿ وَلَمْكُنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَثْرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴾ وه ئیمه له وه که سه لاواز کرا وانه له زهوی میسردا دانه یتن و زهوی میسر داگیر بکه ن و بن به خاوه نی

توانا لهو جيگه يدا نه چه وسيتړانه وه، پله وپايه ي وياڼ پي نه به خشين زهوى ميسر ناوهدان بکهنه وه و بيهن بهرپوه و کس نه تواني نازاريان بدا و، تيمه نيشاني فيرعوني بدهين که خوي کردبوو به خواو نيشاني هاماني بدهين که شالياري فيرعون بوو يارمه تي نه دا له هدر شتيکا بيوستايه نيشاني ياريدده راني نه وان له له شکره کانيان بدهين شتي نه وان لتي نه ترسان که له ناوچرونيان بوو به گشتي له سهرده ستي مناليکي بچووک پهيدا نه بي له ناوبندو ئيسرائيلي به کانددا. بو زانين: نه بي بزانيڼ خواي گه وره جهنگ ناکا له گهل که ساني چه وساوو بو رزگار کردنيان. به لام له گهلپانه و يارمه تي يان نه دات هدر کاتي جهنگ بکهن و خدبات بکهن به نوميدى نه وهى راستى و دادپهروهى پهره بستي. نيازيان و ابى رشزگاريان بي له ستم و چه سانه وه. به راستى خواي گه وره له گهل هدموو مروفيکدايه که کار بکات له بهر زيانى خوي، خواي مهن تاقمى پتغمه بره کاني له ناوبردوه له بهر بي باوه ربي و بي فهرمانى خوا. نه ک له بهر ستمه مليکراوان.

وه ک له مهبدر باسماڼ کرد فيرعون خدويکي بينى زوري لي ترسا، هه ندى له ماناکه راني خدو ووتيان: له مودا مناليک له بندو ئيسرائيلي به کان پهيدا نه بي له سدر دهست و هيزى نه و منداله پاشايه تي و ساماني تو بنه بر نه بي، فيرعون فهرمانى دا بو له مودوا هدر کور لي نه وان له دايکبوو سهرى برون. نه وه بوو کاتي موسا له دايک بسو باوک و دايکي ترسان و موسايان شارده وه، دواي خواي مهن لهو باره يه وه به دايکي موسا نه فهرموي:

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ
أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتُ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي
وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾
فَالْقِطْعَةُ مِنَ الْفِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ
فِرْعَوْنَ وَهَمَّانَ وَجُثُوْدَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾
وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ
أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ وَأَصْبَحَ

فَوَادُّ أُمِّ مُوسَىٰ فَرِحَا أَنْ كَادَتْ لِلسَّيِّئَةِ بِهِ لَوْلَا أَنْ
رَبَّنَا عَلَيَّ قَلْبُهَا لَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَتْ
لِأَخْتِهِ قُصِّيهٖ فَبَصَّرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ
﴿١١﴾ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾
فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَىٰ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ
أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

﴿وَأَوْخَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ إِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فِي الْيَمِّ﴾ وه یتمه خستمانه دلی
دایکی موسا که تو شیر بده به موسا. زانایانی میژوونووسی جووه کان نه لنین: دایکی موسا
ناوی (یو کاید)، دواپی تو هدر کاتی ترسای له وهی موسا سدر بیرن، دواپی تو موسا فری بده ره
ناو رووباری نیله وه.

﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وه تو مژسه موسا سدر
بیرد ری و خده فت مه خول سدر جیابو ونه وهی موسا له تو، به راستی یتمه موسا ده گهر یتینه وه
بو لای تو و ناگاداری نهو نه کدین و یتمه موسا نه گیرین له یه کئی له نیر دراوه کانی یتمه .. به
گویره ی فرهانی خوی مه زن دایکی موسا سندوقیکی دروست کرد و قیرتاوی کرد و موسای
خسته ناو سندوقه که وه و فرهی دایه ناو رووباری نیله وه، برپواپی ته وای به خوی مه زن
به ست.

﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ دواپی فردانی به ناو رووباری نیلا که سانی
له خیزانی فیرعه ون موسایان هه لگرت له بهر نه وهی موسا بی به دوژمنی نه وان بی باوه ران ترؤ
بی به هزی خده فت بو یان له مه وپاش.

﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ به راستی فیرعه ون و هامانی سهرؤک
شالیارانی فیرعه ون و له شکره کانیان له هه له دا بسون له هه موو کاره کانیانا. به تایه تی له
کوشتی هه زاران منالانی بی تاوان بو نه وهی رزگاریان بی له منالنی له ناویان بیا، نه وهی لای
بنده بی لای خوا پوچه.

بۆ زانين: كاتى يەعقوب و منالەكانى كۆچيان كىرد بۆلاى يوسف لى مىسر دەستيان كىرد بىلە
لەوۋەردارى و بەختى كىردنى ئازەل و بە كىردنى دانەوئىلە چاندىن و كىلانى زەوى، لى مىسردا
ئەژيان و كەمىر تىكەلاوى دانىشتووانى مىسريان لى كىرد، ژمارەيان زۆربو، لى بەجى ھىنانى
كاروبارى ئايىنى خۇيانا سەربەستبون ھەتا كاتى پاشايەتى (رمىسى) دووھەم وىستى سنورى بۆ
زۆربوونى ژمارەى بەنو ئىسرائىلىيەكان دابنى، بەبوئەيەوۋە دەستى كىرد، بە چەوسانەوۋە يان
و كوشتىيان. دواى مردنى (رمىسى) كۆرەكەى بوبە پادشا كە ناوى (منفتاح) بو، لى كاتى
ئەوۋىشدا چەوسانەوۋە و كوشتنى بەنوئىسرائىلىيەكان بەردەوام بوو بەلام (منفتاح) زۆرتىر دەستى
دايە ئازاردانيان، كۆرەكانى سەرتەبىن و ژنەكانيانى ئەھىشتەوۋە بۆ كارەكەرى، چونكە خەوۋىكى
بىنىبو، زاناکانيان ووتيان لەناو بەنوئىسرائىلىيەكانا كۆرپىك پەيدا ئەبى لەسەر دەستى ئەو پاشايەتى
تۆ لەناو ئەجى، لەو كاتەدا عىمرانى كۆرى واهب كە يەكى بوو لەبەنوئىسرائىلىيەكان لە
(يوكابد) ژنەكەى خۆى كۆرپىكى بوو بەناوى موسا، بەر لە موسايش كچىكى بو بەناوى
مەريەمە و كۆرپىكىشى بەناوى ھارون، (يوكابد) خوشكى باوكى موسا بو، ئەو كاتە پور
مارە كىردن قەدەغە نە كرابو، لەبەرتىسى سەربىن موسايان فېرە دايە نىلەوۋە.

كاتى موسا فېرىدرايە ناو روبرارى نىل و گەيشتە لاي كۆشكى فېرەئون گەورە كارەكەرانى
فېرەئون چاوى كەوت بە سىندوقىك ئاۋ فېرىداۋە بۆ كەنارى روبرارەكە، بەپەلە چوون و
سىندوقەكەيان ھەلگىرت و بەپەلە بىردىيان بۆلاى ئاسىيەى ژنى فېرەئون، كاتى سىندوقەكەى
كىردەوۋە تەماشاي كىرد مىنالىكى تىدايە دەرى ھىناۋ بىردى بۆلاى فېرەئون، فېرەئون ووتى: ئەم
مىنالە چۆن رىزگارى بوو لەسەربىن و رقى ھەستائە تورپەيىيەوۋە ووتى: بۆجى و چۆن
لەمىنيان شارەوۋەتەوۋە؟ وىستى بېكۆزى.

﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِّيَ وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَن يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئاسىيەى ژنى فېرەئون داۋاى لە فېرەئون كىرد ئەو كۆرەى پىيەخشى و ووتى:
ئېرەئەم مىنالە مەكۆزى، ئەو خۆشى من و تۆيە و ئەيىتە ھۆى فېنكى چاۋمان، ئومىد وايە كەئەو
مىنالە سوود بگەيەننى بە ئېمە بايىكەين بە كۆرى خۇمان چونكە ئېمە مىنالمان نىيە، فېرەئون
دلى نەرمبوو و ووتى خۆشى و فېنكى چاۋى تۆيى و من پىيىستىم بە مىنال نىيە و، فېرەئون
وتاقمەكەى ھەستيان بەو نەدە كىرد كە ئەو مىنالە ئەبى بەچقىلى چاۋيان لە پاشەپۇژدا ئەيىتە
ھۆى نەمانيان. كاتى دايكى موسا موساى فېرىدرايە ناو روبرارى نىلەوۋە، چاۋى بېرىوۋە سىندوقەى
لە دوورەوۋە و سەبرى ئە كىرد شەپۇلى ئاۋى روبرارى نىل فېرى ئەدا بەم لاۋبەولادا، دايكى موسا
لەوانە بوو قېرەى لى ھەستى و لە خەفەتا بلى: كۆرەكەم، كۆرەكەم. بە تايىتە كاتى بىنى
سىندوقەكە كەوتەوۋەتە ناو كۆشكى فېرەئون.

﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِعًا إِنْ كَادَتْ لِتُهْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وه دلی دایکی موسا گهرا به چۆلی له ههموو شتی جگه لهبیر کردنهوه له موسا و خهفته دای گرتبو، به راستی نزیك بوو نهیتی کوره کهی ناشکرا بکا و به سه رهاته کهی بلا و بکاته وه و بلئی: موسا کوری منه نه گهر ئیمه نارام و خۆرا گر تهمان نه خستایه ته سه ردلی دایکی موسا و دلمان به هیزنه کردایه له بهر نه وهی باوه ری ته وای هه بی بهو به لئینهی ئیمه پیمان دابو که به راستی ئیمه موسا نه گیرینه وه بۆلای به وینهی باوه دارانی تر به به لئینی ئیمه.

﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيه قُبُصَرْتُ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وه دایکی موسا به خوشکه کهی موسای ووت: تو پرۆو دوا ی هه وāl و به سه رهاتی موسای برات بکه وه، بزانه له دوا یی دا چ شتیکی به سه ردی، دوا یی رۆیی و چاوی به موسا کهوت که له لای خیزانی فیرعه ونه، دوا یی خوشکه کهی له دووره وه ته ماشای موسای نه کرد به چۆری دانیشتوانی کۆشک ههستی بی نه کهن و وابزانن هه یج مه بهستیکی بهو منداله نیه، خیزانه کانی فیرعه ون نه یان نه زانی که خوشکی موسایه وه ههستیان نه نه کرده نهو منداله برایه تی.

﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ﴾ وه ئیمه قه ده غه مانکردبو له سه ره موسا شیر ی ههموو ژنی بجواته وه له وانه ههتابونیان شیر ی بی بدهن، ههموویان پیمان خو شبوو مه که که یان بگری هه تا توشی ریزبن له لای فیرعه ون. به لام موسا بیزی له ههموویان نه کرده وه، له پیش هاتی دایکی بۆلای. له وکاته دا مه ری می خوشکی موسا توانی خو ی بگه یه نیته کۆشکی فیرعه ون و خو ی بجاته نیو نهو ژنانه ههتابونیان بو شیردان به موسا.

﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُوهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ﴾ دوا یی مه ری می خوشکی موسا ووتی به خیزانی فیرعه ون: ئایا من شاره زایی ئیوه بکه م بۆلای خیزانی مائی نهو کوره به خه یو بکه ن بو ئیوه و، نهو خیزانه نیازیان پاک بی بو نهو مناله و نامۆزگاری چاکی بکه ن و خو شیان بو ی و کۆمه که بی بکه ن. فیرعه ون ده ستوری دا به هاوردنی نهو خیزانه، خوشکه کهی به په له گه رایه وه بۆلای دایکی و ههینای بۆلای فیرعه ون، دایکی به بی گرنگی دان بهو مناله چوه پی شه وه بۆلایی و مه که که ی نایه ده می موسا مه که که ی گرت و تی ری خوراد له شیر ه کهی، دایکی موسا له کۆشکی فیرعه ون مایه وه.

﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ دوا یی ئیمه موسا مان گیرایه وه بۆلای دایکی و چونه وه بو مائی دایکی له پاش نه وهی ئاسییه ی ژنی فیرعه ون بو ی ده رکهوت نهو ژنه به باشی نه یه وی نهو مناله به خه یو بکا، له بهر نه وهی دایکی موسا چاوی به موسا فیک بی شه وه دلخۆش بی به گه رایه وهی موسا بۆ لایی و خه فته نه خوا بو جیا بو ونه وهی موسا له خو ی.

﴿وَلَتَعْلَمَنَّ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه بو نه وهش دایکی موسا بزانی: به راستی به لئینی خوا ی مه زن به گه رایه وهی موسا بۆلای خو ی راسته به بی گومان شیدی شی کا به پی شه بهر، دایکی موسا جاره به جار ی موسای نهو برده وه بو کۆشکی فیرعه ون هه تا ئاسییه ی ژنی

فیر عون چاوی پی بکه وی. پیغمبر ﴿ﷺ﴾ نه فیر موی: (چاکرینی زانی بوونه وهر چوار زن: خدیجه کی کچی خوه بیلید، فایمه کی کچی موحمده، ناسیه کی کچی موزاحیم زنی فیر عون، مده می کچی عیمران دایکی عیسا)، به لام زور له قیته کان نازان به کاری خوی مهن، نهان نه زانی به سهراتی نهوان و موسا چون نهی.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ؕ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتُلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ ۖ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ ۖ فَاسْتَغْنَىٰ ۚ الَّذِي مِّنْ شِيعَتِهِ ۚ عَلَى الَّذِي مِّنْ عَدُوِّهِ ۖ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ۖ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ۖ فَاغْفِرْ لِي ۖ فَغَفَرَ لَهُ ۚ إِنَّكَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَن أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرُم بِآلَامِسٍ يَسْتَصْرِخُهُ ۚ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾ فَلَمَّا أَنِ ارَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَمْوَسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِآلَامِسٍ ۖ إِن تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وه کاتی موسا گهشت به پلهی تهواو بوونی نهقل و لهشی وه گهشی کرد به جوړی بتوانی به ریک و پیک کی کاری هردوو جیهان بیارپوه و تهمنی گهشته چل سالی نیمه به موسامان به خشی پیغمبر ایه تی و زانیی به رپوه بردنی کاروباری هردوو جیهان و زانیی راستی. هدر به جوړه نیمه نهو کاره چاکانه مان له گهل موسا کرد، نیمه پاداشتی پیاوچا کانهان نهده ینه وه.

﴿ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ ﴾ وه رۆژی موسا چوه ناو هندنئ له جاده کانی شاری میسر دا له کاتیکا بو هیچ کهسی له دانیش توانی شاری ههستی پی نه کهن و نهی بینن؛ چونکه نهو کاته کاتی پشودان و خهوتنی نیوه رۆ بو. نهیویست نهویش له جیگهیه پشووبدا، دواپی دووپساوی بینی شهریان نه کرد یه کیکیان به نوئیسراییلی بو له تاقمی موسا بو، نهوی تریان قیتی بو له تاقمی فیرعهون پساویکی زۆردار و به هیزبو نزیکو پساوه ئیسراییلیه که بکوژی، به شیوهیه که گشتی قیتییه کان نهیانر وتاندنه وه به خرمه تکاری خۆپانیان نه زانن. به نوئیسراییلیه کان نهیان نه توانی په لاماریان بدهن و سهریان شوپ نه کردن، موسا لای گرانبو.

﴿ فَاسْتَقَاتَهُ الَّذِي مِنَ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ ﴾ دواپی نهو کهسه لاوازه ی نهوتو له تاقمی موسا بو داوای یارمه تی کرد بگاته فریای له دژی نهو پساوه به هیز و زۆرداره ی نهوتو دوژمنی موسا بو له تاقمی فیرعهونبو، موسا زۆری پی ناخۆشبو نازاری دۆسته که ی بدری چوه پیشه وه ناو بۆ زیان بکا و یه خه ی میسری یه که ی گرت، وتی: نازاری ئهم ههژاره مده.

﴿ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ ﴾ دواپی موسا مسته کۆله یه کی خۆی دا له دوژمنه که ی خۆی به نیازی گه رانه وه ی له سته مکردن نه ک به نیازی کوشتن، موسا زۆر به هیزبو، دواپی نهو پساوه بهو مسته کۆله یه مرد، نهو جوړه کوشتنه ش پی نهوتری کوشتنی به ههله. نه ک کوشتنی به نیازی کوشتنی. دوا ی نهوه ی موسا چاوی کهوت بدو پساوه مردوه خه فته تی خوارد.

﴿ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ قَالَ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي ﴾ موسا ووتی: نهو کاره ی من که بوبه هۆی کوشتنی نه و پساوه له کرده وه ی شهیتانه به راستی شهیتان ریگه لاده ریکی ناشکرایه بۆ ئاده میزاد، موسا ووتی: نهی په روه ردگاری من: به راستی من سته مم له خۆم کرده به کوشتنی نهو پساوه به پی نهوه ی تۆ فەرمانم پی بدهی، تۆ له من خۆشبه، چونکه من به ههله نهو پساوه م کوشتوه.

﴿ فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ دواپی په روه ردگار خۆشبوو له موسا، به راستی په روه ردگار لیتی خۆش بونی زۆره بۆ بدهنده کانی خۆی، میهره بان و خاوه نی به زه ییه بۆ کهسانی داوای لی بوردن بکه ن.

﴿ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْنَمْتُ عَلَىٰ فَلَن أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴾ موسا ووتی: نهی په روه ردگاری من: به راستی تۆ چاکه ی خۆت به سه رمندا رژاند به هۆی وه گرگرتی په شیمان بوونه وه و له گوناھی من خۆشبو ی، دواپی تۆ یارمه تی من بده نه بم به پشتیوانی تاوانباران و نهو که سانه ی سته م له خۆیان نه کهن، وینه ی فیرعهون و تاقمه که ی، پشتیوانی باوه رداران بم.

﴿ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ﴾ دوا ی نهوه ی موسا نهو پساوه ی کوشت رۆژی دواپی به ناوشاردا نه گه راو نه ترسا به یۆنه ی کوشتنی نهو پساوه وه توشی نازار ببی، چاوه پروانی نه کرد چ شتی پهیدا بووه له دوا ی کوشتنی نهو پساوه وه، ئایا

فیرعدون و تاقمه که ی هلویتیان چۆن بووه دوا ی پیدابوونی نهو رووداوه. کاتی موسا لهو چاوه روانی یه دا بوو، دوا ی که وتبوو نهو که سه ی که دویتی داوا ی یارمه تی لی کرد، جاریکی تر که وتبووه شهر له گهل پیاویکی تری قیبتیدا و جاریکی تریش داوا ی یارمه تی نه کرد له موسا.

﴿ قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ ﴾ موسا فهرمووی بهو پیاوه ئیسرایلیه: به راستی تو پیاویکی له ریگه راست ده ری ناشکرای، ریگه ی راست وهرناگری، چونکه تو بهو کاره ی دویتی ناموزگاریت وهرنه گرت، جاریکی تریش نه مرؤ ده ست داوه ته جهنگ کردن.

﴿ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ﴾ دوا یی کاتی موسا وستی که هه لمه ت بداته که سیکی نه تو که دوژمنی موسا و دوسته که یه تی و قیبتیه که لا بدا له نازاردانی ئیسرایلیه که، ئیسرایلیه که وای زانی رقی جولاهه و نه دیه ویت هه لمه ت بو لدم بهیتی، ووتی: نه ی موسا نایا نه ته وئی که من بکوژی وه ک دویتی تو پیاویکی تر ت کوشت؟

﴿ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴾ تو ناته وئی هیچ شتی بکه ی جگه له وه ی که پیاوی بی زۆردار و خراپه کار و خوین ریژ له زه وه ی میسر دا و ناته وئی لهو که سانه بی چاکه بلا و بکه یته وه له نیو دانیشتوواندا، تو به پیاو چاک ناسراویت و پیاو کوشتن له رهوشتی تو وه دووره.

له دوا یی دا نهو دووپیاوه رویشتن، دانیشتوان گوئیان له گفتوگۆیانبو که نهو پیاوه موسا کوشتویه تی، خاوه ن کوژراوه که بهو رووداوه ی زانی، هه واله که گه یشت به فیرعدون و فهرمانی دا بهیتن و بیکوژن، لهو کوژه دا پیاوی دانیشتبوو گوئی له گفتوگۆی فیرعدونبو، موسای خوش نه ویت و چاکه ی له گهل کردبوو، رویشتن و هه واله که ی به موسا راگه یاند.

وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَمْوَسَّىٰ ابْنَ الْاِمْلَا
يَأْتِمُرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ اِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٥﴾
فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٦﴾
وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلَقَّاهُ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ
السَّبِيلِ ﴿٢٧﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنْ

التَّاسِ يَسْقُوبُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ
 قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا
 شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٤٣﴾ فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ
 رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٤٤﴾ فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا
 تَمْشَى عَلَى أَسْتَحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ
 أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ
 لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٥﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا
 يَبْنَوبُ أَسْتَعِجْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَعَجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ
 ﴿٤٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَمُنَ حَتَّى تَقُومَ لَنَا إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ
 تَأْجُرِنِي ثَمَنِي حَبِيبٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ
 وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ
 الصَّادِقِينَ ﴿٤٧﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ
 قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٤٨﴾

﴿ و جاء رجل من أقصى المدينة يسعى قال يا موسى إن الملأ يأتيمرون بك ليقتلوك ﴾ وه بهو
 بونهوه بياويكي باوهردار له به خوارهوهی شاری میسره رای کرد بؤ لای موسا که نامادهی
 جیگه فیرعهونبوو، ووتی: به راستی بیاوانی بهریزی شار کوبوونهتهوهو راویژ نه کدن له نیوان
 خویانا له بارهی نهو کارهوه تو کردووته، لدهر نهوهی بتکورژن له تو لهی نهو بیاوهدا که تو
 کوشووته.

﴿ فاخرج إني لك من الناصحين ﴾ دواپی تو لدم شاره بروره دهرهوه بؤ نهوهی نه کوزرپی .
 به راستی من بؤ تو لهو کهسانم بهنیازی پاکهوه ناموزگاری تو نه کم، هدا زووه دهرچو لدم
 شاره.

﴿ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ دوايي موسا له شاری میسر چووه دهره وه به ترساوی به بی خواردن و به بی هاورئ و ناشارهزا، چاوه پروانی نه وهی نه کرد تا قمی فیرعه ون بیگرن و نه توانی رزگاری بی له ده ستیان، موسا ووتی: نهی پدروهر دگاری من: تو من رزگار بکه له سته می سته مکارانی تا قمی فیرعه ون، موسا چووه دهره وه، پیاوانی فیرعه ون گه ران به شوینیا ده ستیان نه کهوت، موسا به ره و مه دهین رویش.

﴿ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَاءَ السَّبِيلِ ﴾ وه کاتی موسا چووه دهره وه و به ناشاره زایی روی کرد بو لای زهوی شاری مه دهیه نه که و توت به اکووری دهریای عهقه به له نیوان حیجاز و شامدا، موسا ووتی: نومیده وارم پدروهر دگاری من شاره زایی من بکا بولای ریگه یه کی نه و تو رزگارم بی له فیرعه ون و تا قمه که ی.

﴿ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ﴾ وه کاتی موسا چووه لای ناوی زهوی مه دهیه ون ویستی خوی فینک بکاته وه و ناویش بخوا، له لای نه و ناوه کو مه لئکی له شوانه کانی ده سته کهوت که مهر و هوشتره کانیا ن ناو نه دا و نوره نوره نه چوون بولای ناوه که.

﴿ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ﴾ وه له لای جیگه یه کی نریک له وان دووژنی تازه پیگه یشتووی ده ست کهوت مهره کانی خویانیان تی نه خوری و نه داینه هیشت نریکی ناوه که بکه ونه وه، موسا سه ری سورما له و پیاوانه له پی شه وه ناژه لی خویان ناو نه ده ون و نه و دوو ژنه یش دوا نه خدن.

﴿ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْلِيَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴾ موسا به و دوو ژنه ی فیرموو: نیوه چ ئیشیکتان هه یه و نه تانه وی چ شتی بکه ن؟، دوو ژنه کان ووتیان: ئیمه ناتوانین مهره کانی خومان ناو بدهین، هه تا شوانه کان نه گه ریته وه و له ناودانی ناژه له کانیا ن دبنه وه، ئیمه چونکه توانای تیکه لاوی نه وانمان نی یه، دوا ی نه وان مهره کانی خومان ناو نه ده ون، ئیمه بی که سین و باو کی شمان پیاویکی گه وره یه و تهمه نی زوره و چووه به سال و خوی ناتوانی سه ریهرشتی ئیمه و مهره کا نمان بکا.

﴿ فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظَّلِّ ﴾ دوايي موسا پساو هتی و جول و به زه یی به و دز زندها هاته وه، چووه پی شه وه بو ناوی گولا وه که، شوانه کانی دوورخسته وه و نه وانیش ریگه یان بو چوژ کردو به پیاویکی سامدار هاته پیش چاویان، مهره کانی بو ناودان و نه وانیش سوپاسیان کرد. له پاش ناودانی مهره کان موسا چوو بولای سی به ری شتی پشو و پی بدا و فینکی بی شه وه، نیو نه و سی به ره سی به ری هدرشتی بی گرنگ نی یه.

جیگه ی سه رسورمانت نی یه که موسا یارمه تی ژنانی بی هیز بدا، چونکه وا نه بی بی ساوه رانیش یارمه تی ژنان و پساوانی هه ژار بدهن، نه وه ش جیگه ی سه رسورمان نی یه که شو عه یب و کچه کانی به ناره قی ناوچه وانی خویان بژین، چونکه هه ژاری و بی سامانی پی شه ی پیغه مبه ران و

بیاوچاكانە. بەلام ئەوەی جیگەیی سەر سورمان بێ ئەمەیه: کە ئەم فەرمودەیی قورئانە کارناکاتە دڵی ئێمە، بە تایبەتی ئەو کەسانەی کە ئەلێن: ئێمە بیاوچاک و زانای ئایین و باوەرمان بە پێغمەبەران و نامەکانی خوا هەبە، خۆیان بە پەرەوی پێغمەبەران ئەژمێرن. لە هەموو شتی سەر سورەیتەر تر ئەمەیه: کە ئەوانە خۆیان بەزانای ئایینی دانەنێن و خۆیان بە ئاین پەرور و نیشتمان پەرور ئەزانن. پێشێر کێ ئەکەن بۆ پلەوپایە و کۆشکی نایاب و سامانی زۆر.

﴿فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لَمَّا أَنزَلْتُ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ موسا دواى دانیشتی لەو سیبەرەدا ووتی: ئەى پەرور دگاری من، بەراستی من لە هەموو شتی تۆ ناردیته خوارەوه بۆ من لە لایەن خۆتەوه لە چاکە کەمیی یا زۆر پێویستیم پێی هەبە و هەژارم و برسیمە خوار دەمەنیم بۆ ساخته بێتە بەهۆی بەخشندەیی خۆتەوه.

کچەکانی شوعەیب بە خێرای و زووتر لە جاران چوونەوه بۆلای باوکیان، پرسیری لیکردن چۆن وا بەزوویی هاتنەوه، بەسەرھاتی خۆیان و موسایان بۆ گێڕایەوه، فەرمانی دا ئەو کرە بێن بۆلای من.

﴿فَجَاءَهُ إِخْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ دواى یەکیك لەو کچانە چوون بۆلای موسا بەشەرمەوه ئەرویشت بۆلای و ووتی بە موسا: بە راستی باوکم بانگی تۆ ئەکا بچی بۆلای: لەبەر ئەوەی پاداشتی ئەو ئاودانەى تۆ بداتە بە مەرە کاغان، موسا لەگەڵی دا رویشت و پێشی خۆی خست، لە کاتی رویشتندا باکراسە کەى لادا و قاچی کچە کەى شوعەیب دەرکەوت، موسا لای خۆش نەبوو بیینی، داواى لى کرد بکەوێتە دواىبەوه، کچە زۆر سەری سورما لە خاوتینی داوینپاکی موسا.

﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ دواى کاتی موسا چووه خزمەت شوعەیب هەوالی رابردووی فیرعەون و تاقمە کەى فیرعەونی بۆ گێڕایەوه، رووداو و بەسەرھاتی خۆی بەتەواوی بەسەر شوعەیدایا خویندەوه، شوعەیب فەرموى تۆ مژسە رزگارت بووه لە ستەمی ئەو تاقمە ستەمکارانەى فیرعەونە.

﴿قَالَتْ إِخْدَاهُمَا يَا أَبْتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ یەکی لەو دوو کچانەى شوعەیب ووتی: ئەى باوکی من: تۆ موسا بە کرێ بگرە بۆ بەخێوکردن و لەهەواندنی مەرە کاغان. بە راستی چاکترین کەسە تۆ بە کرێ ئەگرێ زۆر بەهێز و توانایە، دەست پاک و داوین پاکە، شوعەیب بە کچەى ووت: چۆن ئەزانى بەهێز و داوین پاکە؟ کچە کە ووتی: کاتى ئاوى بە دۆلچە دەرئەهینا بەهێزی ئەوم بۆ دەرکەوت، کاتى هێنام بۆلای تۆ بە منى ووت لە پاشمەوه وەرە هەتا چاوى بە رانی رووتى من نەکەوێ، شوعەیب فەرمووی راست ئەکەى.

﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حِجَجٍ﴾ شوعەیب بە مووسای فەرموو: بە راستی من ئەمەوێ کە یەکی لەم دوو کچانەى خۆم ئالەمدیان مارە بێم لە تۆ بیکەم بە هاوسەری تۆ لەسەر ئەو مەرجەى کە تۆ بە کرێ گیراوى منبى هەشت سال کارم بۆ بکەى و ئەم مەپانەم بۆ بلەوه پێت.

﴿فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أَرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ دوايي نه گهر تو نهو ههشت ساله بکدی به دهسالی تهواو و کاربکدی لای من، دوايي نهو چاکهیه له لایه خوته وهیهو من نامهوی که نازار و رهنج بدهم بهسهر تودا، خوت سهریهستی موسا مدرجه کهی شوعهیی وهرگرت و یه کئی له کچه کانی شوعهیی ماره کرد. مهره کانی شوعهیی له وهران.

﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ شوعهیب فهرمووی به موسا: نه گهر خوای مهزن نارهزوو بکا تو منت دهست نه کهوی بهوهی له ریزی پیاوچا کانیم، نهو بهلینهی نهیده بهتو جی به جینی نه کهم.

﴿قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ موسا فهرمووی: نهوهی تو به منت ووت له ماره کردنی یه کئی له کچه کان و له له وهرانندی مهره کان ریکهوتنیکه له نیوان من و تودا و من پی رازیم بهلام هدرکات لهو دوو ماوهیه من بهجیم هینا و نارهزووی خومهوه من سهریهستم، دوايي دهستدریزی نه کریتسه سهرمن نه گهر نهمتوانی (۱۰) سال تهواو بکهم و، خوای مهزن ناگاداره لهسهر شتی ئیمه نهیلین.

بۆ زانین: زانایان له بارهی مانا کردنی نهو نایهتهوه فهرموودهی زوریان کردوه: خهزوورهی چ کهسی بووه و ناوی چ شتی بووه؟ موسا ههشت سال ناژالی له وهرانندی (۱۰) سال؟ نهو کچهی ماره کرد ناوی چی بو؟ کچه گهوره کهیانوو یا بچوو که کهیان؟ مارهیی نهو ژنه له وهرانندی مهره کانوو لهو دوو ماوهیه دا یاشتی تر بوو جگهی له وهرانندی؟ بهلیندانی باوکی نهو کچه ماره کردن به لای دهستووری نهوان یا دواتر لئی ماره کرد؟ وولامی نهو پرسیارانه یدک بهیه که بدهم جوهری خوارهوه وولام نهدریتتهوه:

۱- زانایان بیربوچوونیان جیاوازه بۆ دیاریکردنی ناوی خهزوورهی مویا و بهشش جور باسیان کردوه، هیچ لایه کیان بدلگهی بیگوومانیان به دهستهوه نییه، به راستی له ههموویان بهناوبانگتر خهزوورهی موسا ناوی شوعهیب بو. ههندیکیان له بهر نهوهی خوای مهزن ناوی خهزوره کهی موسای پروون نه کردوهتهوه چاک وایه ئیمه بیده نگین.

۲- زانایان بۆ دیاریکردنی نهو دوو ماوهیه بیربوچوونیان جیاوازه. له ههموویان چاکتر و رهواتر نهوهیه بۆ موسا و بۆ خهزووری له ههر دوو جیهاندا نهوهیه: (۱۰) سالی به تایهتی بۆ پاشهروژ پاداشتی زورتیه.

۳- نهو کچهی موسا ماره کرد کچه بچوو که کهیان بو، نهوهیان بوو موسای بانگکرد بۆ لای باوکی، ناوه کهی (صفراو) بو، ههندی له زانایان ناوی (صفراء) نه بهن.

۴- هندی له زانایان نهلین: مارهیی نهو ژنه بریتی بووه له له وهرانندی مهره کانی شوعهیب بۆ ماوهی ههشت سال یا (۱۰) سال. بهلام زور له زانایان لایان وایه مارهیی نهو ژنه شتی تر بوو جگهی له وهرانندی مهره کان، موسا به کرئی تر مهره کانی له وهرانندی، له وهرانندی نهو مهرا نه

نهماره یی تهواوی تهو ژنه بو نه بهشیکشی، ههزچونئ بی یاسای پیغه مبه رانی پیشوو نابئ به یاسای ئیسلام.

۵- تهو به لینه ی شوعه یب به ووشه ی (ارید) ههتا دووایی ماره برینه که تهواو ته بی و دروسته به لای یاسای تهو کاتهوه، رانواندنی ژن بو ماره کردن له لایهن کار به ده ستانه وه ههزچه نده دروسته. به لام لای یاسای ئیسلام نابئ به ماره برین، به لای شافیعی به کانه وه ماره برین دروست نی به به جگه ی ووشه ی ئینکاح و تهزویج. به لای مالیکه کان و حهنبه ی به کانه وه ماره برین به ووشه ی (هیه) دروسته، به لای حهنبه یه کانه وه، ماره برینی ژنان به ووشه (هیه) دائه به سزئ نه گهر نیازی ماره برینی بی بکری ... ماوه ی له وه راندنی مه ره کان کۆتایی پیتهات، موسا ماوه یه تر لای شوعه یب مایه وه. له پاشا ئاره زوی چاوپیکه وتی کهس و کاری خۆی هه بوو له میسر، داوای له خه زووری کرد ده ستووری بی بدا به خۆی و ژنه که ی و دوو منالییه وه بپرواته وه بو میسر له بهر بیینی باوک و دایکی و براو خوشکه کانی، خه زووری ده ستووری پیدا و، نه ندازه یه کی زۆری له مه ره کانی بی به خشی، لهو باره یه وه خوای مه زن نه فهرموی:

﴿قَلَّمَاقُضِيَٰمُوسَىٰ الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ﴾ ۲۸ ﴿عَآنَسَكْ مِنْ جَانِبِ
الْطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُمْ
مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ
﴿٢٩﴾ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَمْوِسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾ وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُهَنَّرُ كَانَهَا
جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَمْوِسَى أَقْبَلَ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ
مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾ أَسْلَكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ يَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوْءٍ وَأَضْمَمَ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ

بُرْهَنَانٍ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا

قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

﴿ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ ﴾ دواپی کاتی موسا ماوهی له وه راندنی مه ره کانی شوعه بی کۆتایی پیهانا ماوهیه لای خه زووری مایه وه داوای چوونه وهی بۆلای میسر کرد له خه زووری، نهویش ده ستووری پیدا، دواپی خۆی و خیزانه که ی رویشتن به ره ولای میسر له شهوکی زۆر ساده و تاریکا و ریگه یان لی ووبو، بارو شتومه که که ی خست بۆ پشوودان. ته ماشای نهولا و لای خۆی نه کرد بزانی شتی به دی ناکا.

﴿ آتَسُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴾ موسا له و کاته سدر گهر دانیدها له لای کتیری توره وه ناگریکی بینی زۆری پیخویشبو، موسا به خیزانه که ی خۆی ووت: ئیوه لی ره دانیشن. به راستی من ناگری نه بینم و نه چم بۆلای ئومیدم وایه لای دانیشتروانی نه و ناگره ههوالی بۆ لای ئیوه بهیتم و شاره زاییمان بکهن به ره و جیگه یه ک برۆین، با پارچه پشکوئی له و ناگره بهیتم و ناگریکی بین بکهینه وه به و ئومیده ی ئیوه خۆتانی بین گهرم بکهنه وه و رزگار تان بین لهم سهرمایه.

﴿ فَلَمَّا آتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِي الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ ﴾ دواپی کاتی موسا چووه لای نه و ناگره، ناگری بۆ پیدا نه بو، رووناکی یه کی بینی نه زانی سهرچاوه ی نه و رووناکی یه جیگه که ی له چ شویتیکه، ههوالی نه دا بگاته نه و رووناکی یه، موسا له لای راستی خۆیه وه له تهره فی شیوینکه وه له جیگه یه کی پرۆز له لای دره ختیکه وه بانگی لی کرا.

﴿ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴾ به راستی نه ی موسا من خوایه کم پهروه ردگاری هه موو بوونه وه رانم، دلی مووسا تووشی خۆشی بو، هه ره به راستی رووناکی یه کی خواپی له هه موو لایه که وه دای نه پۆشی، ترسی نه ماو دلی دواپی ناخۆشی هی دی بوویه وه، دواپی ریگه ونبوون شاره زایی وه رگرت، پرۆزی نه و جیگه یه له به ره نه وه بوو پیغه مبه ری زۆری پیدا ره وانه کراوه و، خوای مه زن گف و گۆی له گه ل موسادا کردوه، نه و دره خته هه ره دره ختی بین گرنگ نی یه. موسا ههستی کرد به راستی جیهان ئه و جیهانه نی یه موسا و تاقمه که ی نه یانزانی. به لکو جیهان ریگه یه که بۆلای به ههشت یان دۆزه خ، خوای پهروه ردگار رووی ریژی خۆی ئاراسته ی لای موسا کرد و کردی به پیغه مبه ره و فه رمانی پیدا برۆا بۆلای فیرعه ون و تاقمه که ی و له و داوایه ترسا، خوای مه زن ترسه که ی نه ییشت و فه رموی:

﴿وَأَنْ أَلْقِي عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ وه تو داردهسته که ی خوت فره بده، موسا فرهی دا بوو به ماریک، دواپی چاوی کهوت بهو ماره بهوینهی ماریکی زور گهوره له گهل نهوهدا زور به تیزی نهات و نهرویشته وهک تیره ماریکی بهجووکی.

﴿يَا مُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ﴾ موسا پشتی کرده ماره و رای کرد و ترسا و نه نه گه راپه وه بولای شیوه که و بهرو لای خیزانه که ی کهوته ری، بانگی لیکرا نهی موسا: تو روو بولای ماره که بکه و تو مهترسه، نهو ماره نازاری تو نادا، به راستی تو دلنیا بهو تووشی نازار نابی لهو ماره وه، جاریکی تر خوای مهزن به موسای فهرموو:

﴿اسْأَلْكَ يَدَكْ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ تو دهستی خوت بکه په خدی کراسه که ی خوتا، موسا دهستیکرده په خدی کراسه که ی و دهری هیئیه وه، دهستی هاته دهره وه به رووناکی و سپیه تی به زوره وه بهی نهوهی توشی نه خوشی بوپی وهک بهله کی و شتی تر. خوای مهزن فهرمانی دا به موسا و فهرموو:

﴿وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ﴾ تو دهستی خوت دانپی له سدر سنگی خوت ههتا نهو ترسه ی تو بههوی ماره که وه تووشت بووه نه مینپی و نارام بگری. یین و عهباس نه فهرموو ههموو که سی ههرکاتی ترسا دهستی خوی دانپی له سدر سنگی ترسه که ی نامینپی، بیژراوه بالنده کاتی ترسا باله کانی خوی رانه کیشتی که ترسه که ی نهما نه یانگیترته وه بولای سنگی.

﴿فَإِنَّكَ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ دواپی نهو دووشتانه داردهستکه که نهی ماریک و نهو دهسته یشت که رووناک و سپی نهی دووکاری پک خدرن و دراوه به تو له لایه ن پهروردگاری خوته وه که پروی بولای فیرعهون و تاقمه گهوره کانی خوی و داوایان لی بکه واز لهستم کردن بهین. به راستی نهو تاقمه کز مه لیکن لایانداده له سنوری خوای مهزن.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ

أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا

فَأَرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا فَلَا

يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيٰتِنَا أَنْتُمْ وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغٰلِبُونَ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوا مَا هٰذَا إِلَّا سِحْرٌ

مُفْتَرَى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾ وَقَالَ
مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ
لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

﴿ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُون ﴾ موسا ووتى: نهى پهروه ردگاری مهزن: به راستی من پیاویکم له تاقمی فیرعهون کوشتووه، دواپی من نهترسم که له تولهی نهو پیاوه دا من بکوژن. نهوه بوو لهووه و بهر پیاویکی لهوان کوشتبوو بهو بونهیهوه له میسر چووبووه دهرهوه، هدرچهنده کوشتی موسا بو نهو پیاوه به نیازی کوشن نه بوو. بهلام لهناو بژیدا مسته کولیکی پیا کیشا بوو به هوئی کوشتی نهو پیاوه. موسا ووتی نهی پهروه ردگاری من:

﴿ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُون ﴾ وه هارونی برای من، نهو زمانی لهمن پاراوتر و رهوانزه، دواپی من داوا له تو نه کدم له گدل مندا رهوانه ی بکه ی به یارمه تی دهرم و بیکه ی به پیغمبر، راستی گفت و گو ی من دهر بری و گومانی نهو پوچ بکاته وه. به راستی من نهترسم به درؤم بجه نهوه و نه توانم مه بهستی خویم ناشکرا بکه م بویان. بیژراوه هارون سی سال له موسا گه وره تر بوه. به راستی بو ئیمه رون نه کراوه ته وه چو ن له سهر برین رزگاری بووه؟ ههواله ی زانیاری خوابی.

نهو ئایه ته ئیمه فیری نهوه نه کات که هه موو کار و رووداو یک پیوستی به یاریدان و کز مه ل هیه، زانین و زانیاری به ته نا نایته هو ی روونکر د نه وه ی راستی بو دانیش تووان نه گهر زمان پاراو نه بی و نه توانی مه به ست بو دانیش تووان روون بکری ته وه، به ته نها زانیاری بهرگری له زمانی دوژمن نا کا. بویشمان روون نه کاته وه پرو پا گنده شتیکی پیوسته بو سهر که و تنی مه به ست به هدر جوړی بی، به وینه ی ئیستا به هو ی روژنامه و گو فار و رادیو و ته له فزیو نه وه شتی مه به ست ریوشوینی بو دیاری نه کهن.

﴿ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا ﴾ خوی مهزن فهرمووی: ئیمه بازووی تو به هیز نه کدم به هو ی یارمه تی دانی هاروونی براته وه و، ئیمه هیز و توانا نه به خشین به ئیوه و فیرعهون و تاقمه که ی بی هیز نه کهن، دواپی فیرعهون و تاقمه که ی ناتوان هیچ ئازاری به ئیوه بگه ی نهن به هو ی نهو کاره په ک خه رانه ی ئیمه وه که بریتین له داره دهسته که ی تو و دهستی سپی بی نه خو شی و چندنین کاری په ک خه ری تر.

﴿ أَتَمْنَا وَمَنْ أْبَعَكُمْ الْفَالِیُونَ ﴾ توو هاروونی برات و که سی پهیره وی ئیوه بکا له باوه داران سهر نه که ون به سهر فیرعهون و تاقمه کانی، ئیتر ئیوه له راگه یان دنی فهرمانی ئیمه مه وه ستن.

﴿ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرَى ﴾ دواپی کاتی موسا چوبولای فرعون و تاقمه کدی بهوکاره بهك خهره ناشکرانهی نیمهوه ووتیان" نهو شتهی موسا هیناویهتی هیچ شتی نی به مه گهر جادویکی دهستکرد و ههلبه سزازه له لایه ن خویهوه و نهیداته پال خوای مهزن.

﴿ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴾ نهو شتهی موسا داوای له نیمه نه کا نیمه نه مان بیستوه و باوبایره کانی پیشوومان نه یانزانیوه.

﴿ وَقَالَ مُوسَى رَبِّيْ اَعْزَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهٖ ﴾ وه موسا له وولامی نه واندا ووتی: پهروه ردگاری من زانتره به کاری نیمه و به کاری نیمه و نه زانی به کهسی نه یکا به پیغمبر و داوای رانوی نه کا بولای ریگهی راست له لایه نیمهوه فرهانی پی درابی و موزده بدا به به هشت.

﴿ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴾ وه زانتره به کهسی که نه نجام و کزتابیه کدی چون نه پی لهم جیهاندا و چاکهی کرد پی دواروژی له روژی دواپی دا چوونی ته پی بز به هشت. به راستی سته مکاران رزگاریان نابی له دوواروژدا و به تولدی خویان نه گن.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ

يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ

لِي يَهْلِكَنِي عَلَى الطِّينِ فَأَجْعَلَ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطْلُعُ إِلَى

إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾ وَاسْتَكْبَرَ

هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُم إِلَىٰ

لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي

الْيَمِّ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَدْعُونَ إِلَى الْفَسَادِ وَیَوْمَ الْقِيَامَةِ

لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا

مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ

بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

﴿ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي ﴾ فیرعون ووتی: ئدی پیوانی بهریر و گهوره: من نه مزانیوه بۆ ئیوه هدیج هیج خوایهك له جگهی من. فیرعون کاتی هیج شتیکی به دهستهوه نهما بهرامهر به موسا بیکا، نهیزانی کومه ئی ههه باوهری پی بکهین نهو گفت و گۆیهی ئاراسته کردن.

به فیرعون بیژراوه: چ کهسی تۆی کردووه به فیرعون؟ فیرعون ووتی: من هیج کهسیکم نه دیوه بهرگری له من کا، بهو گفتوگۆیهی فیرعون نهوهمان بۆ پروون نه بیتهوه زۆر کهس خۆی نه کات به فیرعون نه گهر هیژئ نهی بهرامهری بکاو بهیج به گۆیا. ووشه ی فیرعون به زمانی میسری به مانا (خانه دانی گهوره یه)، نازناوی پاشایانی میسره.

﴿ فَأَوْقَدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطْلُعُ إِلَى إِلَهِي مُوسَى وَإِنِّي لأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴾ دواى نهو ی غیرعون نهو گفتوگۆیهی ئاراسته ی پیاوه گهوره کانی خۆی کرد، هیج کهسی بهرگری نه کرد و ووتی: ئدی هامان: تۆ خشتی کال درووست بکه بۆ من و دواپی ئاگر بکهروه به سهریا، ههتا سوور نه بیتهوه رهق نهی و نهی به خشتی سوور کراوه. دواپی تۆ بهوخشته رهقه کۆشکیکی بهرز و قایم بۆ من درووست بکه و من بچه سهری به ئومیدی نهو ی من ئاگاداری پیدایا بکهم بۆلای خواى موسا، به راستی من گومانه کهمه موسا لهو کهسانه یه درۆ نه کهن و موسایش درۆ نه کا نه ئی جگهی من خوایه تره دیه، کاتی من چوومه سهه نهو کۆشکه بۆم ده ره کهوئ موسا راست نه کا یا درۆ نه کا. ئایا هامان نهو کۆشکه ی درووست کرد یا بۆی درووست نه کرد؟ وا ده ره کهوئ بۆی درووست نه کرد، چونکه هامان به فیلی فیرعونی نه زانی، چ کهسی ژیر بی ههولئ نهو نه دا کۆشکیکی بی کۆتایی درووست بکا و گومانی وایی به درخت و خشت نه گاته لای ئاسمانه کان و بزانی چ کهسی به سهریانه وه یه.

﴿ وَاسْتَكَبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴾ وه فیرعون و لهشکره که ی داواى گهوره یان نه کرد له زهوی میسر دا به جۆریکی نارهوا ناپه سهند و راییکشان بۆ له ناو بهردنیان، یاخی بوبون، دواى کاریکی پوچ کهوتیون و، گومانیان وابوو که به راستی ناگه رینهوه بۆلای ئیمه له رۆژی دوا پیدا و پرسیاریان لی ناکرئ له سهه شتی نه یکه نهو کردهوه خراپانه.

﴿ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴾ دواپی ئیمه فیرعون و لهشکره که ی فیرعونمان به سهختی گرت، دواپی ئه ومانان فره دا به ناو رووباری نیله وه و هه موویان خنکان و مردن، دواپی تۆ ته ماشا بکه، پاشه رۆژی سته مکاران و تاوانباران به چ جۆره به هۆی به درۆ خسته نهو ی پیغه مه ران.

﴿ وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَدْغُرُونَ إِلَى النَّارِ ﴾ وه ئیمه فیرعون و لهشکره یکه مان گێرا به پێشهوا و گهوره ی جیهان بانگی دانیشوانیان نه کرد بۆلای کارئ رایان بکیشی بۆلای ئاگری دۆزهخ و لایاندهن له رپگهی راست.

﴿ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴾ وه نهوان یارمه تیان نادری له رژی دوایدا، هیچ کهسیان نایی سزایان له سهر لایا و رسوا و دهر کراوی میهره بانی خوی مهزن.
﴿ وَالْبَغَاةُ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعَنَةُ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴾ وه نیمه بهدوای فیرعهون و تاقمی فیرعهوندا نههین لهم جیهانه دا رسوایی و نابروچوون و بی بهشبوون له میهره بانی خوی مهزن و، نهوان له رژی دوایدا روگرژ و دورخرای میهره بانی خوی مهزن. یانی خوی مهزن دووچار دوری خستوونه ته وه له میهره بانی و بهزه بی خوی: جاری له جیهاندا رسوای کردن و له سهر بی باوه ری مانه وه ههتا مردن، جاری تر له رژی دوایدا له میهره بانی خوی مهزن بی بهشن و نهخرینه دوزه خه وه بهدرده وای.

﴿ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴾ وه نیمه له دوا یهوهی دانیشتووانی بی باوه ری خوله کانی پیشرومان له ناو بردن و وه تاقمی هود و صالح و لوت به خشیمان به موسا نامهیه که تهوراته بو پرووناکی دلی ناده میزاد راستی لیبین و چاک و خرابی بی جوی بکه نه وه وه نیمه له دوا یهوهی شاره زای یاسای خوی مهزنیان بکا و خوشی بو که سی باوه ری بی بهیتی، بو نهوهی نهو که سانه ی له دوا یهوهانه وه دین ناموزگاری وهر بگرن و به سهرهاتی نهوان ته می خوارین و واز له بی باوه ری بهین و کار به ناوه روکی تهورات بکدن. نهک به تهوراتی نیستا که له (الأصحاح) ی ژماره ۳۲) ی سفری (العدد) دا نه لی: (ییوه پیاهه کان و ژنه کان و مناله کانیان بکوژن و جگه له کچه کانیان بیانیه نه وه و بهوان رابویرن بو ناره زوی خوتان، ناژال و سامانیان داگیر بکدن، شار و مالیان بسوتین).

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْ لَا أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌ يُمَاقِدَمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا

رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
 لَوْلَا أَوْفَىٰ مِثْلَ مَا أَوْفَىٰ مُوسَىٰ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أَوْفَىٰ
 مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَيْفُورٍ
 ﴿٤٨﴾ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ
 إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ
 أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَن أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ
 هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾
 ﴿ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴾ ﴿٥١﴾

﴿ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغُرُبَىٰ إِذْ قُضِيَنا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرُ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴾ وه تو له لای
 تهره فی خورنای کبوی تورا نه بوی کاتی نیمه ره وانه مان کرد بولای موسا سروش و شتی موسا
 داوای کردبوو رای بگه یه نی به تاقمه که ی خوی و له ویش ناماده نه بوی کاتی نیمه له و
 جیگه یه دا گفت و گومان له گدل موسا کرد، که واته که تو له و هه ولانه له ده ی به
 دانیش توان به سه رهاتی موسا به لگه ی راسته له سه ره پیغه مبه رایه تی تو و به سروش خوی مهن تو
 له و هه ولانه ت زانیوه.

﴿ وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ﴾ وه به لام نیمه دروستمان کردبو دانیش توانی
 چند کاتی دوا ی موسا، هه ندیک نه هاتن به دوا ی هه ندی تریان نا، دوا ی دریژه ی کیشا به سه ره
 نه واند چند کاتیکی زور، ده ستور و فه رمانی نایینان گوری، دوا یی نیمه تو مان ره وانه کرد بو
 تازه کردنه وه ی نایینی راست و بانگی ناده می زاد بکه ی بولای له و نایینه راسته.
 ﴿ وَمَا كُنْتَ تَأْوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴾: تو ناماده ی دانیش تو ی
 ناو شاری مه ده ی دن نه بوی که شوعه یی تیدا بو هه تا تو نیشانه روونه کانی نیمه بخویتی هه
 به سه ریانا و تو پیغه مبه ری له وان نه بوی و به لام نیمه وه ک شوعه ییمان نارد بولای

دانیشتوانی مه ده یه ن تۆمان ره وانه کردوه بۆ لای دانیشتوانی مه که و بۆلای هه موو ئاده مزاد، قورئانیکمان به تۆ به خشیوه هه و آل و به سه رهاتی که لانی پی شووی تیدا یه، نه گهر تۆ پیغه مبه ر نه بوو یایه نه و هه ولانه ت نه نه زانی.

﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِّنْ نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ وه تۆ ناماده ی لای ته ره فی کیوی تور نه بویی کاتی ئیمه گفت و گۆمان له که له کرد و پیمان ووت: به هه موو توانای خۆی ته ورات وه رگری و رایگی نه یی به تاقمه که ی خۆی. که واته تۆ پیغه مبه ری که نه و هه و آل به دانیشتوان نه گه یان و، به لام ئیمه تۆمان ره وانه کردوه خۆشی و چاکه بی له لایدن پهروه ردگاری خۆته وه بۆ هه موو بۆنه وهران له به ره نه وه ی نه و تاقمه ی خۆت بترستی له بی فه رمانی ئیمه به ر له هاتی تۆ بۆلای نه و ان پیغه مبه ری تر نه هاتوو به بیان ترستی، بۆ نه وه ی نامۆزگاری وه رگرن و به ختیاری هه ردوو جیهانیان ده ست که و ی.

پرسیار: جیاوازی له نیوان رسته ی (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغُرْبَىٰ) و رسته ی (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ) چ شتی که؟

وه لام: خوای مه زن زۆر تر له یه کجار له ته ره فی کیوی توره وه گفتوگۆی له که له موسا کردوه.

﴿وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمْ مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وه نه گهر ترووشی قوره یشی به کان بی سزایه که له لایه ن ئیمه وه له جیهاندا به بۆنه ی بی فه رمانی خوای مه زنه وه به ر له وه ی ئیمه تۆ ره وانه به که یه ن بۆلای نه و ان، دوا یی نه و ان نه لێن: نه ی پهروه ردگاری ئیمه تۆ بۆ ره وانه ت نه کرد بۆلای ئیمه پیغه مبه ری بانگی ئیمه بکا بۆلای ئایینی تۆ، دوا یی ئیمه نه و کاته په ی ره و بی ناوه روکی ئایه ته کانی نامه ی تۆمان نه کرد و ئیمه باوه رمان نه هینا به تۆ و به پیغه مبه ری تۆ و له بی باوه ری وازمان نه هینا.

﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ مُوسَىٰ﴾ دوا یی کاتی چوو بۆلای نه و ان ئایینی راست له لایه ن ئیمه وه ووتیان: بۆچی نه به خشراوه به موحه مه د وینه ی شتی به خشراوه به موسا وه که دارده ستی بی ما و ده ستی سبی که ره و ناکی بلا و بکاته وه.

﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلِ﴾ ئایا نه و ان بۆ باوه ریان به شتی نه بوو به خشرا به موسا له پیش تۆ و قورئان. که واته دانیشتوانی مه که و نه و که سانه یش له کاتی موسادا بوون وینه ی به کن، هه ردوو لایان پیغه مبه ره کانی خۆیان به درۆ خسته وه.

﴿قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَافِرُونَ﴾ نه یان ووت: موحه مه د و موسا خاوه نی دوو جادون وه که قورئان و ته ورات یارمه تی به کتری نه ده ن له سه ر گۆرانی ئاده مزاد له ئایینی که وه بۆلای ئایینی ترو نه یان ووت به راستی ئیمه باوه رمان به هه ردوو له و خاوه ن جادووانه و به هه ردوو جادوو که انیان نی به. به کورتی قوره یشیه کان نه یان ووت: قورئان جادوو و موحه مه د جادو گه ره و موسا جادو گه ره و ته ورات جادوه، بروایان به هیچ ئایینی نی به.

﴿ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴾ ﴿ تَوْبَتِى بَهَوَان: دوايى نيوه نامديه پيئن له لايدن خواي مهزنهوه نهو نامديه، نهو نامديه شارهزاكهترترييت بؤ نادهميزاد له قورئان ههتا من پديرهوى نهو نامديه بكهه نهگهر نيوه راست نهكهن كه تهورات و قورئان جادون.

﴿ فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ﴾ ﴿ دوايى نهگهر نهوان وولامى تويزان نهدايهوه بؤ هاروردنى نهو نامديه، دوايى تويزانه به راستى نهوان دوايى ههوهس و نارهزووى پروپوچى خويزان كهوتتون كه رايزان نهكيشى بؤلايى ههموو خراپديه.

﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ ﴿ وه چ كهسى گومراتره له كهسى دووى نارهزووى خوئى كهوتتى به جگهى رانومايى كردن و بهلگه له لايدن خواي مهزنهوه و باسى قورئان بكهه به جويزيكى ناشايسته. به راستى خواي مهزن شارهزاي تاقمى ستهمكاران له خويزان ناكاه. دوايى نهوهي نيمه نهقلمان داونهتتى.

﴿ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴾ ﴿ وه بهراستى نيمه قورئانمان بؤ نهوان روونكردوهوتهوه به نايدت و بهوانمان گهياندوهه يهكه له دوايى يهكه ههريهكهيزان بههويكي تاييهتتى و مهبهستيكى تاييهتهوه، بؤ نهوهي نهوان ناموژگارى وهرگرن و كار به فهرمودهكانى

الَّذِينَ

ءَايَنَنَّهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُنَادِي عَلَيْهِمْ

قَالُوا ءَأَمْتَابِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

أُولَٰئِكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ

السَّيِّئَةِ وَمَتَارِزَنَّهُمْ يَنْفِقُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ

أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

﴿ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴾ ﴿ كهسانيكى نهوتو نيمه بهخشيومانه بهوان نامهكانى نيمه وهكه تهورات ئينجيل كه له پيش قورئان هاتهه خوارهوهي كه باسى شيوازي پيغهمبهران تيداكرابو نهو كهسانه باوهر به قورئان نههتين، چونكه لهو قورئانهدا نهوهي له تهوراتا باسى كراوه دهستيان كهوت بهبئى گومان.

﴿ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴾ وه ههركاتی قورئان بخویرته وه به سهریانا. ئهلین ئیمه باوه رمان بهو قورئانه هینا. به بی گومان بهو قورئانه راسته له لایه ن پدرو مردگاری ئیمه وه هاتوه. به راستی ئیمه له پیش هاتی قورئان باوه رمان به موحه مه د هینا وه و ملمان بو ناوه روکی قورئان دانه واندوه.

﴿ أَوَلَيْكَ يَتُوءَنَ أَجْرُهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا ﴾ بهو که سانه ی باوه ریان به قورئان و به موحه مه د بهر له هاتی قورئان هینا وه، پاداشت ئه به حشری به وان دوو جار به هوی شتی ئارامیان له سهر گرتوه و به رده و امبوون له سهری: جاری له سهر بهو به رده و امیه یان، جاری تر له سهر به ره ره وی کردنی موحه مه د ﴿﴾

﴿ وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ وه بهو که سانه بهرگری له خراپه نه کدن به هوی چاکه کانیانه وه و هندی لهو شتی ئیمه به خشیومانه به وان ئیده ن به هه ژاران له ریگدی ره زامه ندی خودا.

﴿ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ ﴾ وه ههركاتی باوه رداران گفتوگوی بیسود و ناره وایان بیستایه له جنیو و توانج روویان وهر نه گیرا لهو گفت و گو ناپه سندنانه و ده نگیان نه نه کرد. موسلمانانی پیشو توشی ئازاری زور ئیورن به دهست بی باوه رانه وه. به جو ری پیغمبه ر ﴿﴾ برویشتایه به ریگده دا بی باوه ران به دهنگی بهرز ئه یان ووت به پیغمبه ر ﴿﴾ ئه ی شیت، دروزن، جادوگر. ئه وانیش بی دهنگبون.

﴿ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْجَاهِلِينَ ﴾ باوه رداران ئه یان ووت: کرده وه کانی خو مان بو ئیمه له خوا به رستی و کرده و کانی ئیوه یش بو خوتانه له بت به رستی، ئیمه ئارام نه گرین له سهر کرده وه کانی خو مان. ناشتی و وازه یان له سهر ئیوه بی و به رامبه ر به جنیودانی ئیوه ئیمه جنیو به ئیمه ناده ین، ئیمه داوای هاو ری تی و تیکه لاوی نه زانان ناکه ین و نایینی ئه وانمان لا ناخوشه و نایینی پیروزی خو مانمان لا چاکه.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ
 اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوا إِنَّا
 تَتَّبِعُ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَخْطِفُ مِنْ أََرْضِنَا أَوْ لَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ
 حَرَمًا آمِنًا يُجِبْ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِن لَّدُنَّا وَلَٰكِنَّ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِكَ
 بَاطِلَ مَعِشَتَهَا فَبِئْسَ مَسْكِنُهُمْ لَمْ يَمْسَسْهُمْ قَدْرُ مَا بَعْدَ هُمْ

إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا خُنُّ الْوَرِثَةِ ﴿٥٨﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ
 الْقُرَى حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَتِنَا وَمَا
 كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾
 وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّعُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا وَمَا عِنْدَ
 اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا
 فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَّعْنَاهُ مَتَّعُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ﴿٦١﴾

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ به راستی تو
 توانای نهودت نمی به هدر که کسی خوشبوی بیخدیته ناو نایینی نیسلام و رانومای و باوه ربهتینی و،
 بهلام خوای مهزن ریگه نشان نددا به هدر که کسی نارهزوی هدی و نهجاته ناو ریزی باوه رداران
 و، خوای مهزن زاناره بدو که سانه شاره زایی وهر نه گرن بولای نایینی نیسلام و نه زانی چ که کسی
 ناماده به بۆ باوه رهتین و وهر گرتی ریگهی راست. پیغمبر فهرمووی: من رهش و سبی بانگ
 نه کهم بولای نایینی نیسلام، هدمو که کسی بانگ نه کهم له سهر کیوه کانین با له ناوده ریادابن.
 به و بۆ نهوه:

﴿وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهْدَى مَعَكَ لَتُخْطِفَ مِنْ أََرْضِنَا﴾ وه بی باوه ران ووتیان له وولامی
 پیغمبر ددا: نه گهر نیمه دوی له و رانوموی کردندی تو بکهوین و باوه ربهتین به نایینی نیسلام
 هدمو هوزه کانی عهره ب نه بن به دوزمنی نیمه لهم زهوی و نیشتماندی خۆمانه هه لئه گیرینی و
 دهره به ده رمان نه کهن، نیمه توانای نهوه مان نیه جهنگ له گهل عهره ب و فارس و رۆم و جگهی
 نهوان بکهین. خوای مهزن وولامی دانهوه و فهرمووی بهو که سانه نه ترسان:
 ﴿أَوَلَمْ يُمْكِنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجَنَّبُوا إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
 يَعْلَمُونَ﴾ نایا نیمه نیشتمان و جینگه به کی ریزدارمان ناماده نه کردوه بۆ نهوان که به بی ترس
 دانیشن له ناویا و کهس نه توانی پلاماریان بدا و نه هتیری بولای لهو جینگه به ریزه بهروبوومی
 هدمو وشتی بۆ خوارده مدنی له لایه ن نیمه وه، نه بی بۆ نهوان بترسن و، بهلام زورتر لهوان بهو
 چاکه بهی که خوای مهزنه نازان و سوپاسی خوا ناکدن. لهو جینگه به نهونده به ریزه دانیشتروانی
 به بالنده و گیانداری تری نابی نازاریان بدری و دره خته کانیشی نابی ببرین.

زوبی زانایان جگه له شیعه کان نه لّین هوّی هاته خواره وهی نایه تی (۵۶) ی نهم سوره ته نه وه بوه: کاتی نه بو تالیبی مامی پیغمه مبر ﴿﴾ له گیانه لاوی سه ره مبر گدا بووه چووه بوّلا ی مامی و زوری پیخوش بووه باوه ربه یتّی. پیغمه مبر ﴿﴾ فهرمووی: نه ی مامی خوّم بلّی: (لا اله الا الله) به هوّی نهو ووشه یه وه له روژی دوا یی دا و له خدمت خوا ی مه زندا شایه تیت بو نه دهم. نه بو تالیب ووتی: نه گهر له بهر لّومه ی قوره یشی یه کان نه بو وایه که نه لّین ترس پالی پیوه ناوه نه م ووت و دلی ترم خوش نه کرد. به لام له سه ر ئایینی عه بدولوته لیب و عه بدول مه نافم.

﴿ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا ﴾ وه ئیمه دانیشتوانی زور گوندمان له ناوبر دوون له ژیان و رابواردنی خو یان له سنور دهر چوبون و سوپاسی خوا ی مه زنیان نه ده کرد، نه چون به گزی پیغمه مبره کانیان و باوه ریان نه نه هیتا به و یتّی دانیشتوانی مه که. ﴿ قِيلَ لَكَ مَسَاكِينُهُمْ لَمْ يَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴾ دوا یی نه دوانه ن و کاولبوون و دوا ی نه وان جیگه کانیان ناوه دان نه کراوه تده و که سی له واندا دانه نیشتون مه گهر که می له کاروانیه کان بجه نه ناویان بو پشورودان و ئیمه خاوه نیانین و به کاریان نه هینین و به پیوه ریان نه به ین دوا ی نه وان.

﴿ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ﴾ وه پهروه دگاری تو دانیشتوانی هیچ گوندی له ناو نابا و سزایان نادا هه تا ره وانه کا له پای تهخت و شاری نهو گوندانه دا پیغمه مبر ی بخو یتّیه وه به سه ریا نا نیشانه روونه کانی ئیمه و هه والیان بداتی نه گهر باوه رنه هین توشی سزاده بن.

﴿ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴾ وه ئیمه دانیشتوانی هیچ گوندی له ناو نابیه ین مه گهر کاتی دانیشتوانی نهو گوندانه سته میان له خو یان کردی به درو خسته وه ی پیغمه مبره کانیان و باوه رنه هیتان.

﴿ وَمَا أَوْثَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَا غَالِبَتْهُ أَسْوَاقُ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ﴾ وه ههر شتی به خشری به ئیوه له دارایی و سامان، دوا یی نهو شتانه رابواردنیکی که می جیهانه و کوتاییان پی بدری به مردنی خو یتان و وایش نه پی بهر له مردنتان.

﴿ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ وه شتی له لای خوا ی مه زنه له پاداشت چاکتره و به رده و امتره له خو ش و گوزهرانی جیهان. نایا ئیوه نازان و نه قلی خو یتان ناخه نه کار که جیهان نه بر یتده و روژی دوا یی به رده و امه؟

﴿ أَفَمَنْ أَقْنَمَ وَعَدْنَاهُ وَغَدَاً حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴾ نایا دوا یی که سی ئیمه به لّیمان پی داوه به به لّیندانیکی چاک که چو نه تی بو به هشت، دوا یی توشی نهو به لّینه بی به و یتّی که سی که ئیمه پیمان به خشی رابواردنی جیهانی پر له نازار و براره. بیگومان نهو دوو که سه و نهو جیاوازی یه ی نیوانیان وه که یدک نین.

﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ لەپاشا ئەو کەسە ی ئیمە خوشی جیهاغان بێ بەخشیوه
لەو کەسانە ی ئەوتۆ بێ ئامادە ئەکریت بڕۆن بۆ ناو ناگری دۆزەخ.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ
الَّذِينَ آغْوَيْنَا آغْوَيْنَاهُمْ كَمَا آغْوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا
يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾ وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُمْ وَرَأَوْا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ
فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾ فَعَمِيَّتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ
يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾ فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَعَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾ وَرَبُّكَ
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ
اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ
صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ
الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وه تۆ بیری ئەو ڕۆژه بکەرەوه
خوای مەزن بانگی بێ باوەڕان ئەکا. دوا ی ئەفەرموی: لە چ جیگە یە کن کەسانیک ی ئەوتۆ ئیرە
گومان ئەبەن هاو بەشی منن لە پەرستندا؟

﴿قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ آغْوَيْنَا آغْوَيْنَاهُمْ كَمَا آغْوَيْنَا﴾ کەسانیک ی
ئەوتۆ لە پێشەواکان ی بێ باوەڕان پێویست کرابو لە سەریان سزادانی خوای مەزن بۆیان ئەلێن:
ئە ی پەرەوێ دگاری ئیمە کەسانیک ی ئەوتۆ ئیمە لاماندان لە ڕێگە ی راست، ئیمە ئەوانمان لادا
لە ڕێگە ی راست وە ک خوێمان لاماندا بو لە ڕێگە ی راست.

تەفسیری زمانکۆبی

﴿تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِلَّا آيَاتِنَا يَعْبُدُونَ﴾ ئیمه ئیستا بیزارین لهو كهسانه و له كردهوه كانیان نهوان ئیمه یان نه پهرستوه و دواى ئیمه نه كهوتوون. بهلكو ههواو ههوهسى پوچی خوڤانیان په رستوه و خوڤان بهرپرسیارن، تۆیش نه قلیت بیداربون و چاك و خراپیان جوئ نه كردهوه.

﴿وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ﴾ وه نه بیژرئ به بی باوه ران: ئیوه بانگی ئه و هاو به شانی خۆتان بکه ن هیان نه هیشت باوه ربه یتن، دواى ئه وان له بهر زوړى سه رگه ردانی خوڤان بانگیان نه کهن، دواى ئه وان وولا میان ناده نه وه له کاتی بانگه ردیان و گه وړه و به چوکیان سزای خواى مه زن نه یین و، ئاوات نه خوازن که ناموژگاری قورئانیان بگرتایه و باوه ریان به یتنایه هه تا لهم کاته دا رزگاربان ببوايه.

﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وه تو بیری ئه و رۆژه بکه ره وه که خواى مه زن بانگی ئه و كه سانه نه كا پیغه مبه ره كانیان به دروخته وه، دواى ئه فهرموى به چ شتی ئیوه وولا مى پیغه مبه ره ره وانه كراوه كانی خواتان داوه ته وه، ئایا ئیوه باوه رتان به وان هینا یا بی فهرمانی نه و انتان كرده وه.

﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ دواى رپنگه ی وولا مدانه وه و هه ولدانیان له سه ر فراموش نه كړئ له و رۆژه دا وه ك كویر و لالیان لیدئ و توانای بیانوه ی تانه وه یان نامیست، چونکه نه زانن تاوانبارن، دواى ئه وان ناتوانن پرسیار له یه كتری بکه ن چو ن وولا م بده نه وه. هه ركه سئ له بی باوه ران به رده وامبى له سه ر بی باوه رى جینگه ی دۆزه خه.

﴿فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ﴾ دواى هه ركه سئ له و ببواوه رانه په شیمان بویتته وه و باورى هینابى و كرده وه ی چاکی كرده ی، دواى ئومید وایه که نه و كه سه له و كه سانه بی رزگاربانى له و رۆژه دا بپه رستان نه یان وت: پوچی نه و قورئانه ها ته وه بولا ی یه كئ تر له دانیش توانی ئه م دوو گونده: مه كه و تایف. خواى مه زن وولا میان نه دا ته وه و نه فهرموى:

﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وه په روه ردگاری تو دروست نه كا هه ر شتی ئاره زو ی بكا بو هه ركه سئ شایسته ی بو نه و كاره و خوى خاوه نی بونه وه رانه و، هه لته بژیرئ بو گه یاندنی په یامى خوى به ئاده میزاد هه ركه سئ ئاره زو ی هه بی، هه لژاردن و دیاری كردنی پیغه مبه ران به ده ستی نه وان نیه، پاکی و خاوتی بو خوایه و شایسته ی نه وه نیه كه سئ رپنگه بگړئ له ویستی نه و و به رز و دوره له شتی بت په رستان نه یکه ن به هاو به شى خواى مه زن و كه سئ تر مافى نه وه ی بی پیغه مبه ر دیاری بكا.

﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ وه په روه ردگاری تو نه زانی به شتی دلئى بی باوه را نه یشاریتته وه و به شتی نه وان ئاشكرای نه کهن له تاوانج و به دروخته وه ی پیغه مبه ر ﴿سُبْحَانَ﴾.

﴿ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ ﴾ وه پدروده کهری تو خوی مهنه
هیج خوانیه شایانی پهرستی مه گدر هدر خوی مهن و بو خوییه هه مو سوپاس له جیهان و له
دوار وژدا.

﴿ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ وه هدر بو خوی مهنه فدرماندان و بهر پوره بردنی هه مو
برنه وهران و هدر بو لای خوی مهن ئیوه نه گهرینه وه بو وهر گرتنی پاداشت و سزا.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الِئِلَّ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ
مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ بَضِيَاءٌ ﴿٧١﴾ أَفَلَا تَسْمَعُونَ
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى
يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ بَلِيلٌ تَسْكُنُونَ
فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾ وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الِئِلَّ
وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
﴿٧٣﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِي الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾ وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا
هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ بَضِيَاءٌ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴾ تو بلتی به دانیشوانی مه که: نایا ئیوه هه وال نه دهن به من نه گدر خوی مهن
شهوی بگیا به سهر ئیوه دا به سهر ده وای رور به دوی شهودا نه هاتایه هه تا رزوی دوی چ
خوییه که جگهی خوی مهن رووناکی بهی ئیوه. نایا دوی بو ئیوه. نایا دوی بو ئیوه ناموز گاری نابیس
به جوری سودی لی وهر بگری و ته می خوارین.

﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمُ بَلِيلٌ
تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴾ تو بلتی به دانیشوانی مه که: نایا ئیوه هه وال نه دهن به من نه گدر

خوای مەزن رۆژبگیر ئیوه دا و شهو به دوايا نههاتايه هەتا رۆژی دوايي؟ چ خوايه که جگه‌ی خوای مەزن شهو بۆ ئیوه بهیئتی ئیوه له‌شه‌ودا ئارام بگرن و پشوبه‌دن، ئایا دوايي بۆ ئیوه توانا و میهره‌بانی خوا نابینن؟

خوای مەزن شه‌وورۆژی دروست کردوه دین و ئەرپۆن به‌دواي یه‌کا، ئه‌گۆرپن به‌دریژی و کورتی ماوه‌یان به‌هۆی گۆرانی وهرزه‌کانه‌وه، شه‌وورپۆژ له‌هێلی ناوه‌راستی زه‌ویدا یه‌کسان نه‌بن. له‌پاشا ئه‌گۆرپن به‌گۆرانی وهرزه‌کان هه‌تا جیگه‌یه‌ دوورتره‌ی له‌هێلی ناوه‌راست گۆرانه‌که‌یان زۆرتر نه‌بی: بۆ ئه‌مونه‌ له‌عیرا‌ق‌دا رۆژ درێژ نه‌بی هه‌تا ئه‌بی به‌چوارده‌ کاتژمێر، شه‌و ئه‌بی به‌ (١٠) کات ژمێر، هه‌ر به‌و جۆره‌ شه‌ویش درێژ نه‌بی و کورت نه‌بێته‌وه. هه‌تا خۆر له‌ ئێمه‌ و نزیکه‌ی گه‌رما زۆرتر نه‌بی، هه‌تا لی‌مان دووربه‌ی سه‌رما زۆرتر نه‌بی. ئه‌گه‌ر ئه‌و په‌یره‌وه تێک به‌چێ ژیان بۆ گیانداران له‌ رووی زه‌وی‌دا نامێتی.

بۆ زانی‌ن: خوای مەزن له‌ کاتی باسکردنی شه‌ودا فه‌رمووی: (أَفَلَا تَسْمَعُونَ)، له‌ کاتی باسی رۆژ‌دا فه‌رموی: (أَفَلَا تُبْصِرُونَ) له‌به‌ر ئه‌وه‌یه‌ شه‌و بۆ گۆی‌گرتن باش‌تره‌، رۆژیش بۆ بینین باش‌تره‌. ﴿وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وه هه‌ندیکه‌ له‌به‌زه‌یی و به‌خشنده‌یی خوای مەزن شه‌و و رۆژی گس‌پاوه‌ بۆ سوودی ئیوه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیوه ئارام بگرن له‌ شه‌ودا و پشوبه‌دن و ماندوویی رۆژتان نه‌مێتی و له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیوه په‌یدا‌بکه‌ن خواره‌مه‌نی له‌ رۆژی‌یه‌کانی خوای مەزن له‌ رۆژ‌دا بۆ مانه‌وه‌ی خۆتان و له‌به‌ر ئه‌وه‌یش ئیوه سوپاسی خوای مەزن بکه‌ن له‌سه‌ر هاتوچۆ و گۆرانی شه‌وورپۆژ که هۆی مانه‌وه‌ی ئاده‌میزاد و گیاندارانی‌تره‌.

﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وه تۆ بیرى ئه‌و رۆژه‌ بکه‌ره‌وه خوای مەزن بانگی بی‌باوه‌ران ئه‌کا بۆ پرسیار و وولام، دواي خوای مەزن ئه‌فه‌رموی: له‌ چ جیگه‌یه‌کن هاوبه‌شه‌کانی ئه‌و تۆی من ئیوه گومان ئه‌به‌ن هاوبه‌شی من له‌ په‌رستندا؟

﴿وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ وه ئیمه‌ ئاماده‌ ئه‌که‌ین له‌ هه‌موو تا‌اقم‌ی له‌ ئاده‌میزاد شایه‌تی وه‌ک پێغه‌مبه‌ران شایه‌تی بدا له‌سه‌ر گه‌فتوگۆو کاره‌کانیان، دوايي ئیمه‌ به‌و تا‌قمانه‌ ئه‌لێن: ئیوه به‌لگه‌ی خۆتان به‌یئن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌کانتان به‌ درۆ خستۆته‌وه و باوه‌رتان پێ‌نه‌ئه‌هێنان دواي فه‌رمانه‌کانیان ئه‌ئه‌که‌وتن و به‌رده‌وامبوون له‌سه‌ر بی‌باوه‌ری.

﴿فَعَلِّمُوا أَنَّهُ الْحَقُّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَقْتُرُونَ﴾ دواي ئه‌وه‌ی به‌لگه‌یان ده‌ست ناکه‌وێ ئه‌زانن هه‌موو به‌لگه‌یه‌کی راست هه‌ر بۆ خوای مەزنه‌و که‌س توانای به‌لگه‌ی نیه‌ و له‌وان وونبووه‌ شتی به‌درو ژه‌یان په‌رستن له‌ جگه‌ی خوای مەزن و له‌ خوا ده‌ست‌کرده‌کانیان.

پیاویکی ساماندار و دارایی زۆر هه‌بوو ناوی (قارون) بو، له‌ هۆزی به‌نویس‌رائیلی و ئامو‌زای موسابو، ئه‌و پیاوه‌ هه‌ر خۆی خۆش ئه‌ویست و بیرى له‌ خۆشی که‌سی تر نه‌ئه‌کرده‌وه، دارایی

زوری هه‌نه‌گرت و نه‌شارده‌وه، له جگه‌ی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆیا نه‌بوا‌یه نه‌ینه‌به‌خشی، ئازاری
فرعه‌ونی بۆ خزمه‌تکارانی لا‌گرت‌گ نه‌به‌وو، وای نه‌زانی نه‌و سامانه‌ به‌رده‌وام نه‌بی. خوای مه‌زن
به‌سه‌ره‌اتو دوا‌روژ نه‌و پیاوه‌ روون نه‌کاته‌وه و نه‌فه‌رموی:

إِنَّ قُرُونًا كَانَتْ مِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ

عَلَيْهِمْ ۖ وَءَايَيْنَهُ مِنْ الْكُفُورِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُودًا بِالْعُصْبَةِ
أُولَىٰ الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ
﴿٧٦﴾ وَابْتَغَ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنسَ

نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ
وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۖ أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ
مِنْ قَبْلِهِ مِنْ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا

وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ
فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَيْلَتٌ لَنَا

مِثْلَ مَا أُوتِيَ قُرُونٌ إِنَّهُمْ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ كُتُبُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ ءَامَنَ

وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا
بِهِ وَبِءَاثِرِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ

اللَّهِ وَمَا كَانَتْ مِنَ الْمُتَصَرِّينَ ﴿٨١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا
مَكَانَهُ بِأَلَمٍّ يَقُولُونَ وَيَكُنَّ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ

يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْ لَا أَنَّ مِنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بَنَاءُ

وَيَكَاثِبُوا لِيَقْلِحَ الْكُفْرُونَ ﴿٨٢﴾

﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ﴾ به راستى قارون له تاقمى موسا بو، ناموزايشى بو، دواى قارون سته مى كرد له تاقمه كدى موسا و سهرؤكايه تى خوى به سهرپانا سه پاندبو به جورىكى نارهوا و له سنور درجو بو، شايستهى نهو نه بو بى به سهرؤكيان، همو به نويسرايلىه كان بكا به ژرده ستهى خوى و يه كه مين كه سى بو دانه رى بنچينه ي سهرمايه دارى نارهوا، وهك خوى فهرمويه تى:

﴿وَأَتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ﴾ وه ئيمه به قاروغان به خشيوه له دارايى شارواه و سامان نه ندازه يه. به راستى كليله كانى كردنه وى درگاي ژورى خانوى گنج و دارايده كدى له كاتى هه لگرتيانا كؤمه لى له پياوانى خاوهن هيزى ماندو نه كرد.

﴿إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ تو بىرى نهو كاته بكهروه تاقمه كدى قارون له به نويسرايلىه كان به قارونيان وت: تو دلخوش و شادمان مه به به سامان و دارايى جهان. به راستى خوى مه زن كه سانيكى خوشناوى شادمان و دلخوش بن به سامانى بى هوى ياخيپوون له خوى مه زن و ده سترىژى كردنه سهر دانىشتوان و به شى هه ژاراني لييدرى.

﴿وَأَبْغُ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا﴾ وه تو لهو شتهى خوى مه زن به خشيوه به تو داواى پاداشتى رۆژى دواى بى بكهو بيه خشه به هه ژاران و له بىرى خوتى مه بدهروه به شى خوت و رابواردنى له جهاندا به گويره ي سنورى ديارى كراو و به جورى رهوانى.

﴿وَإِخْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ وه تو چاكه بكه به سوياس كردنى خوى مه زن و به به خشينى دارايى خوت به هه ژاران بهو جوره خوى مه زن چاكه ي له گهل تو كردووه. نهو سامان و پله و پايه خوا لاي تو دايناهو و به كارى بهينه بو چاكه ي خوت.

﴿وَلَا تُبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ وه تو داواى بلاو كردنه وى خراپه له زهوى دا مه كه و خوت هه لمه كي شهو بى دادى به كار مه يره. به راستى خوى مه زن نهو كه ساندى خوش ناوى خراپه بلاو بكه نه وه له زهوى دا.

﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيَتْهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِي﴾ قارون له وولامى نهو كه سانه دا كه ناموزگارى چاكه يان نه كرد ووتى: به راستى نهو شتهى به خشاروه به من له سهر ريز و زانستى خوم دراوه پيم و به زيره كى خومه، جگه ي من شايسته نهو جوره سامانه ي من نين، بوم دروسته همو شتى به ناره روى خوم بكه.

﴿أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا﴾ نايبا قارون نه زيرانيوه كه به راستى ئيمه له پيش نه وه و له ناومان بردوه دانىشتوانى چهندين خوله كى

رابدوو که زورتر له قارون به هیزبزیوه و دارایی زورتری لهو کوکردبوهوه. کاتی دهستی کردبو بهستم خوی مهزن رسوای کرد له جهاندا.

﴿وَلَا يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ وه پرسیار له تاوانباران ناکرئ بوجی گوناھتان کردوه له رۆژی دوایدا. بهلام بئ پرسیار سزایان نهدرئ، چونکه خویمان گوناھه کانی خویمان رون نه که نهوه، هه رچه نهوه خوی مهزن پرسیار له هه موو کهس نه کا نه گهر وه که نهوان گوناھای خویمان رون نه که نهوه و باسی تاوانی خویمان نه کهن.

کاتی موسا هاتهوه بۆ میسر ویستی به گویره ی فه رمانی خوی مهزن به نوئیسراییلیه کان رزگاریکا له سته می فیرعه ون و هامان و پیاوه سامانداره زۆره که ی به نوئیسراییلیه کان که قارونبو که پشتگیری له فیرعه ون نه کرد، قارون مرۆفیکی درۆزن و دوورو بو، نهو شته ی ده ری نه بری دژی نهو شته بو له دلیدا پهنهانی دابو نه ترسا نه گهر موسا سه رکه دی سه رۆکایه تی نه میتی و سامانی که م بیته وه، بۆ مه به ستی خۆی له گه ل فیرعه وندا له دژی موسا کاریان نه کرد، به و بۆ نه وه خۆپیشاندا نیکی ساخته هینا، به هه موو شوینه کانی میسر دا گه را به هه مو شکۆ و خزمه تکاره کانییه وه، له ژیره وه به نوئیسراییلیه کانی له دژی موسا هان نه دا، زۆر جارن بری له پیلاندا نانداندا نه کرده وه له دژی موسا، هه ر بۆیه ش نهو خۆپیشاندا نه ی ساز کرد، هه تا دانیشتوان هیز و توانای ببینن. خوی مهزن باسی نهو خۆپیشاندا نه و پاشه رۆژی قارون رپوون نه کا و نه فیرمویی:

﴿فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ﴾ دوا یی رۆژی قارون به هه مو خشل و به نر خترین به رگ و به گه وره ترین کۆمه لیه وه چه وه ده ره وه و خۆی رانواند به سه ر تا قمه که ی خویا و نهو که سانه ی نامۆز گاریان نه کرد، زورترین کۆلان و شه قامه کانی میسر گه را بۆ نه وه دانیشتوان بترسی تی. کاتی نهو کاره ی قارونیان بینی:

﴿قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ که سانیکی نهو تو ئاره زۆریان له زیان و خۆشی جهانبو ووتیان: نه ی کاشکایه بۆ ئیمه ش هه بوایه به وینه ی شتی به خشراره به قارون. قارون خاوه نی به شیکی گه وره یه له جیهاندا و زۆر په ختیاره. ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَّا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ﴾ وه که سانیکی نهو تو به خشرابو به وان زانینی چاک و خراب جوئ بکه نه وه و تیان: هاوار و نه مان بۆ ئیوه که ئاواتی و نه خوازن پاداشتی خوی مهزن چاکتره بۆ که سی باوه ری هینایی به خوی مهزن و کرده وه ی چاک کردیی و ناگا به و پاداشته ی خوی مهزن مه گه ر که سانی ئارامیان گرتیی له سه ر په رستی خوی مهزن و له سه ر نازاری فیرعه ون و قارون و تا قمه کانیان.

بۆ ناگاداری: خوی مهزن زه کاتی پۆیست کرد له سه ر موسا و به نوئیسراییلیه کان، به و بۆ نه وه رۆژی موسا چه بۆلای قارون و داوای لی کرد زه کاتی دارایی خۆی ده ربکا و به درئ به

ههژاران. قارون وتی: من نامادهم بۆ دهرکردنی زه کات. به لام له دهرونی خو یا رقی زۆرتر له موسا پهیدا کرد، بهو کهسانه ی وت: دوا ی موسا کهوتبون: ئایا من به ئیوه م نهووت: موسا داوای پله و پایه ی بهرز و رابواردن نه کا. نهووته ئیستا هاتوو به لای من و هه ندی له مه بهستی خۆی ئاشکرا کرد، داوای سه رانه مان لی نه کا، دهسته و بهسته ی قارون ووتیان: هه تاکه ی بی ده نگین له م کارانه ی موسا؟ قارون و تاقمه که ی پیلانیکی زۆر بی شه رمانه یان بۆ موسا ساخته هینا، بۆ نه و مه بهسته ژنیکی به ناوبانگی ره وش ت نزم هه بو بانگیان کرد له کاتی پێویستا فه رمانیان پێ دا بلی: موسا داوینییسی له گه ل مندا کردوه. قارون بۆ نه و مه بهسته خراپه ی خۆی به بی ناگاداری فه رعه ون و تاقمه که ی خۆی له جیگه یه کا کۆ کرده وه، موسا و باوه رداران ناماده ی نه و کۆر په بون به ناماده بوونی قارون و تاقمه که ی: بۆ نه وه ی نه و پیلانه نیشانی دانیشتوان بدا، موسا دهستی کرد به نامۆژگاری کردیان و باسی نه و شتانه ی خوا ی مه زن قه دهغه کردوون، قارون په سیاری له موسا کرد، تۆ له ی مرۆفی داوین پیسی له گه ل ژنیکا بکا چ شتی که؟ موسا وتی: پێویسته به رده باران بکری هه تا نه مری. قارون ووتی: با نه و که سه ش تۆ بی؟ موسا فه رموی: بامیشیم، فه رمانی خوا ی مه زن ناگۆری بۆ هیچ که سی. قارون به روی گه شه وه ووتی: بلا بو هه ته وه به ناو دانیشتوانا که تۆ له گه ل فلان ژنی ره وش خراپا داوین پیسیت کرده وه، موسا فه رموی: نه و ژنه به تین، هینایان ووتی: نه مه نه و ژنده یه، موسا بۆی دهر کهوت نه و کاره پیلانه بۆ نه و دروستکراوه، موسا له خوا ی مه زن پارا یه وه گفتوگۆی راست بچاته دهروونی نه و ژنه، ژنه که هاته پێشه وه و له ش و دهستی هاته له رزین و وتی: موسا کاری وا خراپی له گه ل مندا نه کرده وه. به لام قارون دارایی زۆری به مند او به بوختان بکه م به موسا دا و موسا پاکه و راستی بۆ دانیشتوان دهر کهوت. قارون و تاقمه که ی به شه رمه زاریه وه چونه دهر وه، موسا داوای له خوا ی مه زن کرد تۆ له له قارون بسیتی، خوا نرا که ی وه رگرت. نه فه رموی:

﴿ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ الْأَرْضَ ﴾ دوا ی ئیمه قاروئمان به خۆی و به کۆشکیه وه برده خواره وه به زهوی دا و هه موویان مردن و له ناو چون.

﴿ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴾ دوا ی هیچ تاقمی ندبو یارمه تی قارون بدا و رزگاری بکا له جگه ی خوا ی مه زن و قارون له و که سانه نه بو بتوانی تۆ له ی خۆی له موسا بکاته وه.

﴿ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتُّوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانُ اللَّهُ يَنْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ﴾ وه که سانیکی نه و تۆ دویتی ئاواتیان نه خواست له جیگه ی قارون بونایه و ونه ی نه وه ی درایو بۆ نه ویش ببوایه گه ران به وه ی په شیمان ببه وه و نه یان ووت نه ی هاوار ئیوه په شیمانینه وه، من بهروام وایه که خوا ی مه زن دارایی و سامان زۆر نه کا بۆ که سی ئاره زۆی هه بی له بنده کانی خۆی و که م نه دا به که سی ئاره زۆی هه بی.

﴿ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيُكَافُّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴾ مه گه ر خوا ی مه زن چا که ی خۆی نه دایه به سه ر ئیمه دا و ئیمه ش وه ک قارون بوینایه له سامانداریدا به راستی خوا ئیمه ی

به خومان به دار ايمان هوه نه برد به زهويدا به وينه قارون له ناو نه چوين، نهى هاوار نيوه به شيمان
بينه وه، من پروام هديه. به راستى بى باوه ران رزگاريان تابه له سزاي رۆزى دوايى سزاي جيهان.

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا

لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ غُلُوبًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

﴿ ٨٣ ﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا

يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ ٨٤ ﴾

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي

أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿ ٨٥ ﴾ وَمَا كُنْتُ

تَرْجُو أَنْ يُلْقَى إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ﴿ ٨٦ ﴾ وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ

اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلَتْ إِلَيْكَ وَأَدْعُ إِلَى رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ

الْمُشْرِكِينَ ﴿ ٨٧ ﴾ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا

هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿ ٨٨ ﴾

﴿ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ غُلُوبًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴾

نهو جيگه و كوشكهى رۆزى دوايى و نهو به ههشته ئيمه دروستمان كردوه بو كه سانيكى
نهو توپه، خويان به گه و ره دانانين و خراپه بلا و نه كردنه وه له زهوى دا ناكه و خويان نابه نه
پيشه وه بۆلاى كار به ده ستانى سته مكار و، دوا رۆزى چاك بو نهو كه سانهيه له خواي مه زن
نه ترسن و خويان بى فهرمانى خوا نه پاريتون.

﴿ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ﴾ ههركه سى بپروا بو خزمهت خواي مه زن له
رۆزى دواييدا به كرده وى چاكه وه دوايى جگه لهو چاكهيه بو نهو كه سه هديه پاداشتى چاكزى
ههتا نه گاته كهوت سه د چهندانه و نه چيته به ههشت.

﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وه هدر که سنی
بچی بؤلای خوای مذن و دادپهروهه له رۆژی دوایدا به کرده وهیه کی خراپه وه، دواپی نهو
که سه پاداشتی نادریته وه مه گدر هدر به شتی نهیکه.

﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ﴾ به راستی که سنی پیوستی کرد وه له سهه
تۆ خویندنی قورئان و کار کردن به قورئان و راگه یاندنی به ئاده میزاد تۆ نه گیریته وه بؤلای نهو
مه کهیه تۆ لی دهر چووی و کوچت کرد وه. زانایان نه لئین: کاتی پیغمه بهر ﴿ﷺ﴾ له مه که وه
دهر چو له ریگه دا بیری له نیشتمانی خۆی نه کرده وه، خوای مه زن مورژدهی دایه بهو ئایه ته
پیروژه.

﴿قُلْ رَبِّيَ أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ تۆ بلتی پهروه ردگاری من زاناره
به که سنی به شتی که وه هاتی ئاده میزاد رانومایی بکا بؤلای کاری چاک و به که سنی له گومراییی
ناشکرادا بئ و بهرده وامبی له سهه بهیهرستی و بی فهرمانی خوای مذن.

هه ندی له ئاده میزادی دانیشتوانی مه که به پیغمه بهریان ووت: تۆ پیغمه بهرنیت. به لکه بوختان
به خوادا نه کهی خوای مذن وولامی دانه وه و فهرمووی:

﴿وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ﴾
وه تۆ به تۆ به ئومیدی نه وه نه بویی به نیرینه خواره وه و بؤلای تۆ نامه ی خوا و به دلپشانه هاتوه
به لام ناردنه خواره وهی نهو نامه یه بؤلای تۆ چاکه و ریزگرتنیکی گه وه بهو بؤ تۆ له لایه ن
پهروه ردگاری تۆ، دووایی تۆ مه به بهر پشتیوان و یاریده دهر بۆ بی باوه ران، له تانه و توانجیان
مه ترسه، له هه مو کار و گوفتار تا نیازت پاکبی له گه ل خوای مذن دا.

﴿وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتُ إِلَيْكَ﴾ وه بی باوه ران ریگه له تۆ نه گرن که کار
به ئایه ته کانی خوای مذن بکه ی له دوا ی نه وهی نهو ئایه تانه نیراون بؤلای تۆ.

﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ﴾ وه تۆ بانگی
ئاده میزاد بؤلای په رستن و یه کیتی خوای مذن وه تۆ له گه ل بیرو باوه ری بت په رستانا مه به و
هیچ خوایه کی تر مه په رسته له گه ل خوای مذن دا.

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ هیچ خوایه نی یه شایه نی
په رستن بی مه گدر هدر خوای مذن شایانی په رسته، هه مو شتی له بونه وه ران له ناو نه چی
مه گدر هدر خوای مذن نه مینی. هه بۆ خوایه فهرماندان و به ریوه بر دنی هه مو بونه وه را به هه ر
جوژی ئاره زوی بهر مو ی و هه ر بؤلای خوایش ئیوه نه گیریته وه و له پاشه رۆژدا.

بۆ ناگاداری: نهو سنی ئایه تانه ی پیشو و هه رچه ندنه رویان پی کراوه بؤلای پیغمه بهر ﴿ﷺ﴾.
به لام له ناوه رۆکدا مه به سه که یان هه مو موسولمانانه. به تاییه تی زانایانی ئایینی و کار به ده ستان.
بگومان پیغمه بهر ﴿ﷺ﴾ یاریده ی بی باوه ران نادا و که مه تر خه می ناکا بۆ گه یاندنی فهرمانه کانی
خوای مذن.

﴿ سوره تی نه لعه نه بوت ﴾

له مه كه هاتوره خواره وه. هندی له زانایان نه لئین: جگه له نایاتی (۱) هتا نایه تی (۱۱) له مه دینه هاتوره خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۶۹) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ۚ ۲ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ۚ ۳ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۚ ۴ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَاتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۚ ۵ وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ۚ ۶ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ ۷ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ ۸ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ

۱

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

بەناوی خۆی بەخشندە ی میهرەبان

﴿الم﴾ مانای ئەو پیتانە لە لە سەرەتای سوره تی ئەلبەقەرە و ئالی عیمران و سوره تەکانی تردا باسیان کراوە.

بۆ زانین: خۆی گەورە لەم نایەتانی دوا ی دا بۆمان روون ئەکاتەووە کە باوەرپهێنان ووشە نیه بە تەنها بپێژرێ. بەلکو پێویستە خاوەن باوەرەکان تاقی بکێنەووە: لە کاتی خۆشی و ناخۆشی دا. لە کاتی گرانی و هەرزانی دا. لە کاتی ناشتی و جەنگدا، دوا ی ئەگەر ئارامیان گرت و لە نایین دەرنەچون و سوپاسی خویان کرد لە هەمو ئەو کاتانە دا و پلەوپیایە و سامان سەری لی تێک نەدات. بە راستی ئەو کاتە باوەرپداری راستەقینەن. ئەگەر بەو جوړە لە تاقی کردنەووە دا دەرنەچون باوەرپهێنان بە تەنها سودیان پێ نایەخشی، ئیمە ی موسلمان پێویستە پیغمبەر و هاوڕێکانی پیغمبەر ﴿ﷺ﴾ بکەین بە چاویلکراوی خۆمان. ئەوەبو لە مەکە دەر کران و هەندیکیان کوژران و بەبێ سامانی کۆچیان کرد بۆ مەدینە وازیان لە باوەرپهێنان بە خۆی مەزن نەهێنا. خۆی مەزن لەو بارەووە فەرموی:

﴿أَحْسِبِ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئایا ئاده میزاد گومان ئەبەن وازیان لی ئەهێنرێ کە ئەوان بلین: ئیمە باوەرمان هێناووە و ئەوان تاقی نەکێنەووە بەهەرشتی: لە نازاردانیان و وازهێنانیان لە ئارەزووی دەروونیان. بە هەژاری و سامانداری، بە گرانی و هەرزانی، ئەگەر تاقی کرانەووە و بەهەمو جوړی ئارامیان گرت و بێ فەرمانی خۆی مەزنیان نەکرد و سوپاسی خویان کرد بە راستی باوەردارن. تاقی کردنەووە تاییدت نی یە بۆ موسلمانان. بەلکو یاسای خۆی مەزنە بۆ نەتەووەکانی پیغمبەرەکانی تر. وەك خۆی مەزن ئەفەرموی:

﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و بە راستی ئیمە تاقیمان کردووە نەتەووەکانی ئەوتۆ لە پش ئەو کەسانە باوەرپان بە موحمەد هێناووە، ئەوان خاوەنی ئارامبوون لە کاتی خۆشی و ناخۆشی و لە کاتی نازاردان، بە نیازی چاکەووە فەرمانی خویان بەجێ ئەهێنا و باوەرپان بە پیغمبەر ئەهێنا. ﴿فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ دوا ی بە راستی خۆی مەزن ئەزانێ بە کەسانیکێ ئەوتۆ راستیان کردووە لە باوەرپهێنانیان ئەزانێ بە کەسانیکێ ئەوتۆ درۆیان کردووە لە باوەرپهێناندا، تاقی کراونەتەووە لە کاتی کاتیکا خاوەنی سامان و پلەوپیایە بوون، هەیان بوە راست وێژ و کردووە چاک بوون، هەشیان بوە درۆزن و خراپە کارو بێ فەرمانی خویان کردبو لە جیهاندا.

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَغْمُلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئایا کەسانیکێ ئەوتۆ خراپەکان ئەکەن لە بت پەرستی و گوناھانی تر گومان ئەبەن کە رزگاریان بێی لە سزای ئیمە و توانامان نیه تۆلەیان لی بکەینەووە، ئەو گومانە ی ئەوان خراپ شتی کە فەرمانی پێ ئەدەن کە رزگاریان ئەبێی لە سزای ئیمە. ئیمە توانامان بەسەر هەموو شتی کە هەیه و تۆلەیان لی ئەسنرێ.

﴿ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ هدر که سی به ئومیدی پاداشتی خوی مه زنی له رژی دوایدا، دواپی به راستی نهو کاتهی خوی مه زن دیاری کردوه بو پرسار و پاداشت پیوسته نه بی بیت وه خوی مه زن گرفتاری ئاده میزاد نه بیستی، نه زانی به شتی له دلپایه تی.

﴿ وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴾ وه هدر که سی تیکوشی بو کردنی چاکه و دژی خراپه کردنی، دواپی به راستی نهو هدر بو سودی خوی تیه کوشی. به راستی خوی مه زن پیوستی به پهرستی هه موو بونه وهران نی به و سودی بو خوی مه زن نی به، گونا هیان زیان به خوا ناگه یه نی.

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ﴾ به راستی که سانیکی نهو تو باوه ریان هیاوه و کرده وه چاکه کانی کرده به راستی ئیمه خراپه کانی نهو شورینه وه و له گونا هه کانی خوش نه بین.

﴿ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ وه به راستی ئیمه پاداشتی نهو که سانه نه ده یه وه به چاکتر و زورتر له پاداشتی شتیکی نهو تو نه یکه ن، هه تا ههوت سه د چه نانه و بگره زورتریش نه روا.

﴿ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرَكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ﴾ وه ئیمه فه رمان نه ده بین به ئاده میزاد که هه مو چاکه یه به کار به یتن له گهل باوک و دایکیان و، نه گهر باوک و دایکی تو هه و لیان نه دا بو نه وه ی که بکه ی هاویه ش بو من له پهرستندا شتی تو بزانی نهو شته شایسته ی خوی به تی و پهرستن نیه، دواپی په یه وه ی دایک و باوکت مه که لهو شته دا و بی فه رمانی نه وان بکه.

﴿ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُبَيِّنُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ هدر بو لای منه گه رانه وه ی ئیوه هه مو و تان، دواپی من هه و ال نه ده م به ئیوه به شتی ئیوه نه یکه ن له چاک و له خراپ و پاداشتان نه ده مه وه. ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴾ وه که سانیکی نهو تو باوه ریان هیاوه و کرده وه چاکه کانی کرده به راستی ئیمه نه وان نه خه یه به هه شت له گهل پیاو چاکان.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ
فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولَنَّ
إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

﴿ ۱۰ ﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ
 ﴿ ۱۱ ﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
 وَلْنَحْمِلْ خَطَايَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايِهِمْ مِنْ
 شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿ ۱۲ ﴾ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا
 مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ
 ﴿ ۱۳ ﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ
 إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿ ۱۴ ﴾
 فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ

﴿ ۱۵ ﴾

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ ﴾ وه
 هندی له ناده میزاد هدی که سی نه لی: نیمه باوهرمان هیناوه به خوی مهزن، به لام کاتی نازاری
 درا له لایدن بی باوهرانه وه به هوی باوهرهینانیه وه توشی نازار بو، نهو خهفت و نازاره توشی نهو
 که سه نه بی به وینهی سزایه دای نه بی توشی بیی له سزای خوی مهزن کاتی سزابدی،
 سزادانی نهوان نه گیرئی به وینهی سزای خوی مهزن. سرگردان نه بی و نه لی: نه گهر باوهر
 نه هیم توشی سزای بی باوهران نه بی، نه گهر باوهر ناهیم توشی سزای خوا نه بی.

﴿ وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ﴾ وه نه گهر یاریدان و سرکه وتن بهاتایه
 له لای په وره دگاری تو و بو موسلمانان به راستی نهو که سانه نه لی: نیمه له گهل نیوه دابوین و
 باوهرمان هیناوه له بهر نه وهی بین به هاو به شی ده سته کوت له گهل موسلماناندا.

﴿ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴾ نایا خوی مدزن زانتر نه به شتی له دلی هدمو بونه وهر اندایه له دووروی و فیل باوه رهیان به خوا و به نایینی نیسلام؟
﴿ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴾ و به راستی خوی مدزن نه زانی به که سانیکی نه وتو به راستی باوه ریان هیناوه و نه زانی بهو که سانه دوورون و به زمان باوه ریان هیناوه نه که به دل.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ ﴾ وه که سانیکی نه وتو باوه ریان نه هیناوه نه لئین به که سانیکی نه وتو باوه ریان هیناوه: نیوه دوی ریگه ی نایینی نیمه بکهون واز له نایینی موحه مد بهین و نیمه له جیاتی نیوه سزای گوناوه کانی نیوه هه لئه گرین نه گهر نهو سزایه راستی.

﴿ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴾ وه نهو بی باوه رانه هیچ شتی له سزای گوناوهی باوه ریان هه لئاگرن. به راستی بی باوه ران درو نه کهن له گوشتاری خویانا و به گوناوهی خویانه وه خدریک نه بن و ناگایان له که سی تر نابی له روژی دوایدا.

﴿ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ ﴾ وه به راستی بی باوه ران هه لئه گرن باری گرانی سزای خویان و بهر پرسیارن له سدر گوناوهی خویان و هه لئه گرن چند باری تری گرانی سزای نهو که سانه نه مان له ریگه لایانداون و له گهل باره گرانه که ی سزای گوناوهی خویان، بی نهو ی له سزای گوناوهی نهو که سانه کدم بیته وه نه مان له ریگه ی راست لایانداون و دوی نه مان که وتون.

﴿ وَلَيَسْأَلَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴾ وه بی باوه ران له روژی دوایدا پرسیار له بی باوه ریان نه کری به سه روك کومار ژیره سته کانیانه وه له شتی خویان دروستیان کرده له بوختان و درو.

خوی مدزن دلخوشی پغه مبر نه داته وه و نه فدرموی: زور راسته تو و باوه رداران توشی نازار بون. به لام گهلانی رابر دوویش نازاری پیغه مبره کانی خویان و باوه ردارانیانه وه و نه وان نارامیان گرتوه. که واته نیوه یش نارامیگرن وه نه وان، نیمه تاقمی بی باوه رانی نهو پیغه مبرانه مان به تو له ی خویان گه یاند، قوره یشیه کانیش به تو له ی خویان نه گهن، وه خوی مدزن رونی نه کاته وه و نه فدرموی:

﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ﴾ وه به راستی نیمه نوحان ره وانه کرد بولای تاقمه که ی خوی، دوی نوح له نیو تاقمه که ی خویا مایه وه هه زار سال جگه له پهنجا سال، داوی لی کردن واز له بت پهرستی بهین و خوی مدزن به ته نها بهرستن.

پ — له بهر چ شتی خوی مدزن نه فدرمویه ﴿ تِسْعَةَ خَمْسِينَ عَامًا ﴾ له گهل نه ویشدا که مژه ﴿ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ﴾ به دوو وشه؟

و — له بهر دوو سودی زور گه وره خوی مدزن بهو جو ره ی فدرمویه:

ته فسیری ز مناکوی

۱- نه گهر بیژرایه ﴿ تسعماء و خمسين ﴾ لهوانه بو گومان بیرئ بؤ مانه وهی نوح نریکهی نؤسه دو یه نجا سالتی به که مری یا به زورتر. به لّام ﴿ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ﴾ نه وه مان نیشان نه دا به وهی ووشهی ﴿ اِلَّا ﴾ نؤسه دو یه نجا سال ماوه ته وه به بی زور و به بی که م.
۲- خوی مه زن بؤ یه که م جار ژماره ی هزار که گه وره ترین برگی ژماره کانه ناراسته ی کویچکه ی پیغه مبه ری نه کا، هه تا سدرنجی پیغه مبه ر راکیشی بؤ لای نه وه که نوح نه و ماوه زوره ماوه ته وه له ناو ناقمه که یا بؤ ناموزگاری کردنیان. که واته تویش دلگران مبه نه م ماوه که مبه له ناو قوریشیه اکاندا ماو یته وه.

بؤ زانین: خوی مه زن ته مهنی نوحی دیاری نه کرده چهند سال ژیاوه. به لّام نه و شته ی گومانی نه بی نوح که مری له (۹۵۰) سال ته مهنی که مری نه به به دهقی فهرموده ی خوی مه زن. زانایان بیرو بؤ چونی زور جیا وازیان هه یه له باره ی ته مهنی نوح وه و له کاتی کردنی به پیغه مبه ر و له کاتی په یدابوونی لافاوا. هه ندئ له زانایان نه لین: نوح (۱۰۵۰) سال ژیاوه، له ته مهنی (۴۰) سالی دا کراوه به پیغه مبه ر و (۶۰) سال دووای لافا و ژیاوه. هه ندئ لایان وایه ته مهنی نوح (۱۴۰۰) سال بو، هه ندئ تر فهرمو یانه: ته مهنی نوح (۹۵۰) سال بو، له ته مهنی (۶۰۰) سالی دا لافاوه که په یدابووه، له دوای لافا و (۳۵۰) سال ژیاوه. نه م بؤ چونه ی دوایی به گویره ی فهرموده ی خوی مه زن گومانی تیدا نی به. نوح کوری (ملک) کوری (متوشلغ) کوری (أضوخ) کوری (الیارد) کوری (مهلائیل) کوری (قینان) کوری (أنوش) کوری (شیت) کوری (ادم). نوح سی کوری هه به، ناویان: (سام، حام، یافث) نوح به مانا خوشیه. (الراحه). ﴿ فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴾ دوایی ناوی زور نه و ناقمه ی نوحی له ناو برد و نه و ناقمه سته میان له خو یان کرد و باوه ریان نه هینا و وازیان له بت په رستی نه هینا. ﴿ فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴾ دوایی نیمه نوح و دانیش توانی که شته که مان رزگار کرد و نیمه نه و که شته مان گیرا به نیشانه یه کی ناشکرای زور گه وره بؤ هه م بونه وه ران بؤ ته می و په ندوهر گرتن.

وَابْرِهِمْ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ أَشْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ يَتَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ

وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَإِنْ تُكَذِّبُوا
فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ
الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

﴿ وایرهمیم اذ قال لقومه اعبدوا الله واتقوه ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ وه تو بری
نیرهمیم بکه ره وه کاتی به تاقمه که ی خوی ووت: پیوسته خوی مهن بیه رست و خوتان بپارین
له بی فرمانی خوی مهن، پهرستن و له خواترسان و خوپاراستن له بی فرمانی بو نیوه چاکره
نه گهر نیوه بزائن و چاک و خواب جوئ بکه نه وه له یه کتری.

﴿ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ﴾ به راستی نیوه نهو بتانه نه پهرستن له
جگه ی خوی مهن نهو بتانه ی نهو توون خوتان له درهخت و له بهرد دروستیان نه کهن و به درو
و بوختان نیوه نه یان پهرستن و گونا که ی و سزا که ی بو خوتان نه گهر پته وه، به جوریکی
ناره و خوتان ناوتان ناو خوا.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا ﴾ به راستی نهو شتانه ی نهو تو نه یان
پهرستن له جگه ی خوی مهن خاونی نهو نین خوارده مهنی بدهن به نیوه و نیوه به خوی بکه ن،
توانای نه وه یان نی به سود به نیوه و به خویان بیه خشن و نازار له خویان و له نیوه دوور بکه نه وه،
نیتر نیوه چونیان نه پهرستن.

﴿ فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ دواپی نیوه پیوسته نیوه
داوای خوارده مهنی هدر له لای خوی مهن داوا بکه ن و هدر خواب پهرستن و سوپاسی خوی
مهن بکه ن، نیوه هدر بولای خوی مهن نه گهر پته وه بو پاداشت و هر گرتن له روژی دواپی دا.
﴿ وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴾ وه نه گهر
نیوه ی دانیش توانی مه که موحه مه د به درو بکه نه وه و باوهری پی نه کهن، دواپی به راستی چه نندین
نه ته وه له پیش نیوه وه پیغمبره کانی خویان بیه درو خستوته وه و، هیچ شتی له نیراوی خوا نیه
مه گهر راگه یان دنی ناشکرای پهیامی خوی مهن به ناده میزاد به تاییه تی نیوه ی دانیش توانی ببول
له نیوان رووباره کانی دیجله و فورات.

بو زاین: نیرهمیم کوری تاریخ کوری سام کوری نوح، دانیش توانی یه کیك بو له شاره کانی
نیوان دیجله و فورات، دوا (۷۵) سال له ته مهنی له گهل سارا خاتوونی ژنی و لوتی برازی
کوزچیان کردوه بولای نیشتمانی که نعانیه کان. به پی میژووی (اثر) بهر له (۱۹۹۶) سال بهر
له دایکبوونی عیسا زیاهه.

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ
 يُعِيدُهُ ۚ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ
 فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ
 مَنْ يَشَاءُ ۖ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي
 الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ
 وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ ۖ
 أُولَٰئِكَ يَكْسِبُوا مِنْ رَّحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾
 فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ ۖ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
 فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
 ﴿٢٤﴾ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم
 بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ
 وَمَا لَكُمْ مِّن نَّصِيرِينَ ﴿٢٥﴾ ﴿ فَعَا مَن لَّهُ لَوُطٌ وَقَالَ
 إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي ۖ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ ﴿٢٦﴾ وَوَهَبْنَا

لَهُۥٓ إِسْحَاقُ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

﴿ اُولَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴾ تا یا ناده میزاد به گشتی و دانیش توانی مده که به تاییه تی نه یان زانیوه خوی مه زن به چ جورئ بویه کهم جار ناشکرای کردووه هدمو بونه وهران له ناسمانه کان و زهوی و ناده میزاد و فریشته و جنوکه و گیاندارانی جوراو جور و روه که کان له نه بونه وه هیناونی به بونه وه، له پاشا خوا دوی نه مانیان نه یانگیریته وه بولای خوی به ژیانیکی تازه و گیان نه کاته وه به بهری هه مو یانا و زیندویان نه کاته وه. کهاته زور جیگه دی سدسورمانه بویه کهسانی گومانیان بی به زیندو بونه وه: دوی به نه وه به چای خویان نه و دروست کراوانه ی پیشو و بیئی. به راستی که رانه وه دروست کراوان بولای ژیانیکی تازه تر و گیان بکاته وه به بهریانا له سهر خوی مه زن ناسانه وه؛ چونکه که سی بتوانی به بی شتیکی دیاری کراو بوونه وهران له نه بونه وه دروست بکا زور ناسانه بویه له سهر نه نداده رزیه کانی جاری تر دروستیان بکاته وه.

﴿ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ﴾ تو بلی به بی باوهران: نیوه برؤن و بگهرین به زهوی دا، دوی ته ماشا بکهن چؤن خوی مه زن به کهم جار بونه وهرانی دروستکرد وه هینا ونیه ته بوونه وه.

﴿ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ له پاشا خوی مه زن دوی دروستکردنی به کهم جار تر پهیدا نه کا دروستکردنیکی تر، هدمو بونه وهران زیندوو نه کاته وه له رورئ دوی دا، به راستی خوی مه زن توانای به سهر هدمو و شتیکا هه به، به تاییه تی ناسانه لای مردوه کان زیندوو بکاته وه به وینه ی ژیان جیهان.

﴿ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴾ خوی مه زن سزای که سی نه دا ناره زوی بکا و نه به خشی به میهره بانی خوی هه که سی ناره زوی هه بی و شایسته لیوردنی و بولای خوی مه زن نیوه نه گهریته وه له رورئ دوی دا.

﴿ وَمَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴾ وه نیوه و هدمو که سی ناتوان ریگه بگرن له خوی مه زن بویه هشتی بیهوی نه له زهوی دا و نه له ناسمانا و بویه نیوه هه بویه بهری و هه که سی یارمه تیان بدا و سزاتان لی دور بخاته وه نه گهر خوی مه زن بیهوی سزاتان بدا.

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَكُونُ مِنْ رَّحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ وه کهسانیکی نهوتو باوه پریان نه هیتاوه به کاره پهک خه ره کانی خوای مه زن و باوه پی به زیندوو بونه وه و پاداشت و سزا نییه له دواړوژدا، نهو که سانه بی نومیدبوون له به زه پی و میهره بانی من و ناچنه به هشت و بو نهو که سانه هدییه سزایه کی نازارداره.

خوای مه زن بو جاری تر ده ست نه کاته وه و باسی باسی ئیبراهیم و به باسی کو تایی و به سهرهاتی خوی و گله که پی و نه فهرموی:

﴿ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ ﴾ دواپی کاتی تاقمی ئیبراهیم نهو ناموژگاریه پی ئیبراهیمیان بیست وولامی ئیبراهیمیان نه دایه وه به هیچ جوړی مه گهر و تیان ئیبراهیم بکوژن یا بیسوتین، له پاش راوړوژکردن بریان هاته سهر نه وه که ئیبراهیم بسوتین، بو نهو مه به سته چالیکی قولیان دروستکرد و پریان کرد له سوتهمه نی و ناگریان تی به ردا و ئیبراهیمیان تی فیره دا.

﴿ فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ دواپی خوای مه زن ئیبراهیمی رزگارکرد له نازار و سوتانی نهو ناگه. به راستی له رزگارکردنی ئیبراهیمیا چه ندین نیشانه پی روون و کاری پهک خهر هدییه بو تاقمی باوه به توانای خوای مه زن و رزگارکردنی ئیبراهیم به پین.

بینگومان نه گهر سستم لی کراوان له دژی سته مکاران راپه رن بو رزگارکردنی خو یان، سته مکاران ترسیان په یدا کرد له سهر نه مانی پله و پایه و سامانی خو یان هیچ شتیکیان به ده سته وه نه ما، دواپی فهران نه دن به کرئ گراوانی خو یان نهو که سانه پی له دژیان راپه ریون به ندیان بکه ن و سزایان بدن و سامانیان داگیر بکه ن، خانوویان پروختن، بیان کوژن، کیمیا بارانیان بکه ن، شتی تری خراپه.

﴿ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴾ وه ئیبراهیم فهرموی: به راستی ئیوه نهو بتانه تان وهر گرتو وه به خوای خو تان له جگه پی خوای مه زن و پیژری پهرستی نهوان نه دن به سهر پهرستی خوا دا، پهرستی نهوان تان کردوه به هو پی راوه ستانی خو شه ویستی نیوان خو تانا له ژبانی جیهاندا و به رده و امونی پله و پایه و سامانی خو تان.

﴿ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا ﴾ له پاشا له روژی دواپییدا هه ندیکتان بیژان له هه ندی تر تان: به که کان بیژان له ئیوه، سه رو که کان بیژان له ژیره سته کان و، هه ندیکتان نه فهرت له هه ندی تر تان نه که ن. به تاییه پی ژیره سته کان نه فهرت له پی شه واکانی خو یان نه که ن. به چو کی و خزمایه تی و دوستایه تی نامنی له نیوان تانا، هره به که تان نهوانی تر تان تاوانبار نه که ن.

﴿ وَمَا أَوَّاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴾ وه جینگه پی گه رانه وه پی هه موتان ناگری دوزه خه، لهو روژه دا بو ئیوه نیه هیچ که سی، یارمه تیان بدا و رزگارتان بکا له ناگری دوزه خ.

ئیراهیم بهرده وام بو له سدر گه یاندنی پدیامی خوای مه زن، لوتی بر ازای ئیراهیم کاتی
ئیراهیمیان خسته ناو ناگر چاوی به ئیراهیم کهوت هیچ جینگیه له لهشی نه سوو تابوو جگه ی
ئاسنی پیونه که ی نه بی که سو تابوو، لوت باوهری به پیغمبه رایه تی ئیراهیم هینا، کاتی ئیراهیم
ئومیدی به باوهر هینانی تاقمه که ی نه ما، بریاری دا خو ی و خاتون ساری زنی و لوتی بر ازای
به فدرمانی خوای مه زن کۆچ بکه ن بو (حهران) له باکوری خۆره لاتی حه لب له سدر ریگه ی
موسل و شام، وه ک خوای مه زن نه فدرموی:

﴿فَأَمَّنْ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ دوا یی لوت باوهری به
پیغمبه رایه تی ئیراهیم هینا، فدرموی: به راستی من کۆچ نه که م بو جینگیه پهروه ردگار فدرمانی
پیداوم بۆلایه بتوانم خواپه رستی تیدا بکه م، به راستی پهروه ردگاری من زۆر به ده سه لاته، هه موو
شتی له جینگه ی شیاوی خو ی دانه نی، فدرماندان بو کۆچ کردنی من چاکه ره بو راگه یاندنی
فدرمانی خوای مه زن.

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وه ئیمه به ئیراهیمان
به خشی ئیسحاق ی کوری و یه عقوبی کوره زای و، ئیمه نهو پیغمبه رانه ی له دوا ی ئیراهیمه وه
دین گیر اندمان به وه ی له ناو منالان و نه وه ی نهوداین و نامه پیروژه کانی خۆمانیان بو ره وانه
نه که بن، زۆر ناشکرایه له پاش ئیراهیم هه موو پیغمبه ره کان له پشتی ئیراهیم و نامه ش بو
جگه ی نه وه ی ئیراهیم نه نیراوه پاش ئیراهیم.

﴿وَأَتَيْنَاهُ آخِرَهُ فِي الدُّنْيَا وَآئَهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ﴾ وه ئیمه به خشیمان به ئیراهیم
پاداشتی کۆچ کردنه که ی و هه لگرتنی باری قورسی پیغمبه رایه تیه که ی له جیهاندا به وه ی
باسی به چاکه بکری و پیغمبه رانیش هه ر له بنه ماله ی نهو بن و به راستی ئیراهیم له ریزی
پیاو چاکانه له روژی دوایدا پاداشتی چاکه کانی نه دریتنی.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَحِشَةَ

مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

أَيْنَكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقَاطِعُونَ السَّيْلَ وَتَأْتُونَ

فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا

أَنْ قَالُوا أَأَتَيْنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

﴿٢٩﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا
 أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾
 قَالَ إِنِّي فِيهَا لِوَطْأٌ قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُ
 وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَلَمَّا
 أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيعًا بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا
 وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ
 كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ
 هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ
 ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

﴿ ٣٥ ﴾

﴿ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَثَلُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴾ وه تو بیری
 به سهراتی لوت بکهروه کاتی به تاقمه کدی خوی ووت: به راستی ئیوهی دانیشتری:
 (لملوتنه فیکات) کاریکی زور خراب و بیژلیکراوه نه کهن هیچ کدسی له بوونه وهرانی پیتی
 ئیوه نه کدوتوه بز نهو کاره خراپه.

﴿ إِنَّكُمْ لَأَثَلُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ ﴾ نایا به راستی بز ئیوه
 نه چنه لای پیوان و کاری خرایان له گهل دا نه کهن و ریگه له هاتو چو کهران نه گرن و به فیل
 دارایی نهوان داگیر نه کهن و کساری خرایشیان له گهل دا نه کهن و له جیگهی دانیشن و
 رابواردنی خوتانا کاری زور خراب و بیژلیکراوه نه کهن؟ . ئیوه خوتان پیاریژن لهو کاره
 خرابانه و له سزای خوی مدهزن بوسن.

﴿ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴾ دوایى
تاقمه كهى لوت و ولاى لوتيان نه دايه وه گوئيان نه دا به ناموزگارينه كانى مه گهر به دوه نه بى
ووتيان: تو نه و سزايهى خواى مه زن بهينه بو سهر ئيمه نه گهر تو له و كه سانهى راست بكه نه له
گفتوگوى خويانا.

﴿ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴾ لوت فهرموى: نهى پهروه ردگارى من: تو من
سهر بجه به سهر هم تاقمه دا خراپه بلا و نه كنه به زهوى دا و نه و كاره زور خراپانه نه كنه.
﴿ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى ﴾ وه كاتى نيراره كانى ئيمه له فرشته كان چون
بو لاى ئبراهيم به دوهى موژده بدن به ئبراهيم خواى مه زن كورپكى بى نه به خشى به ناوى
ئيسحاق و دواى نه و يش كوره زايه به ناوى يه عقوب و نه كرين به پيغه مبه ر.

﴿ قَالُوا إِنَّا مَهْلِكُوكُمُ أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴾ نيراره كانى خواى مه زن به
ئبراهيميان ووت: به راستى له ناو نه بدن به ده ستورى خواى مه زن دانىشتوانى نه و گونده كه
بى نه و ترئ سه دوم. به راستى دانىشتوانى نه و گونده تاقميكى سته مكارن و خراپترين شتى
نه كنه له گهل پياوان.

﴿ قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ﴾ ئبراهيم نه و هه والدى زور لاكرانبو، بويه
فهرموى: به راستى لوت له ناو نه و گونده دايه، فرشته كان ووتيانك ئيمه زاناترين به كه سى له و
گونه دايه و له ناويان نه بدن نه و له ناو براونه نه بى بى باوه رين و له و سته مكارانه نه بن.

﴿ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴾ به راستى لوت و خيترانه كانى لوت رزگار
نه كين و نه و انهى له گهل لوتن و باوه ريان هيناوه جگهى ژنه كهى لوت له و كه سانهى
نه ميته وه له و گونده دا و توشى سزائيهى، چونكه يارمه تى نه و تاقمه سته مكارانهى داوه بو
كردنى كارى خراپ.

﴿ وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا ﴾ وه كاتى كه فرشته نيراره كانى
ئيمه به دليكى گهش و روپكى جوانه وه چون بو لاى لوت، چونيان لوتى خدغه تبار كردو
به چونى نه وان تواناى نه ما و نهى نه زانى چونيان رزگار بكا له ده ستى نه و تاقمه سته مكارانه و
كارى خراپان له گهل نه كنه.

﴿ وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُوكُمْ وَأَهْلَكُمْ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴾ نيراره كانى
خواى مه زن به لوتيان ووت: تو مه ترسه و خه فدت مه خو: به راستى ئيمه تو و خيترانى تو رزگار
نه كين و نه و تاقمه تواناى خراپه يان له گهل تو نابى، جگه له ژنه كهى تو و نه و انه
له ناو گونده دا نه ميته وه له گهل نه و سته مكارانه و شايستهى سزايه.

﴿ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴾ به راستى ئيمه
نه هينه خواره وه به ده ستورى خواى مه زن سزايه كى زور سهخت و خاوه نزار به سهر
دانىشتوانى نه و گونده دا له ناسمانه وه به وى شتيكه وه نه وان له سنور بى ده رچوون و كارى
خراپ له گهل پياوان نه كنه و به رده و اميشن له سهرى.

﴿ وَلَقَدْ ثَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ وه بهر آستی نیمه شوینده واری ناشکرا له و گونده دا به جی نه هیلین بو تاقمی خاوه نی نه قلین و بیر له به سهرهاتی گهلانی رابوردو بکه نه وه و جگهی نه وانیش ته من خوارین.

زور جیگهی داخه له وانیه نه وه کاره بیر لیکراوه بکری. دوی هه زاران سال نه نومه نی گشتی بهریتانیا نه وه کاره خراپه ی رهوا کردوه به گویره ی ده ستوری دانراوی خویان، نیمه بروای بی گوماغان هه به زوبی یادره نگ سزای خوی مه زن نه پرزی به سهریانا و به سهر جیگه کانی تریشدا نه وه کاره خراپه ی تیدا نه کری به ناشکرای و به ره وای دانه نین.

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا
 اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْبُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ
 ﴿٣٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّحْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي
 دَارِهِمْ جَثَمِينَ ﴿٣٧﴾ وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ بَيَّنَّ
 لَكُم مِّن مَّسْكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
 أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾
 وَقُرُونِ وَفِرْعَوْنَ وَهَمَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ
 بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ
 ﴿٣٩﴾ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
 وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ
 الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ
 وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

﴿ وَآلِی مَدَیْنِ أَخَاهُمْ شَعْبًا فَقَالَ یَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْیَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتُوا فِی الْأَرْضِ مَفْسِدَیْنَ ﴾ و نیمه ره وانه مان کرد بولای دانیشتروانی مده دیه ن برای ره گه زی خو یان، دوا بی شو عیب به وانی فدرموو: نه ی تا قمی من: پیو یسته ئیوه پهرستن بو خوای مه زن بکن و ئیوه پیو یسته به ئومیدی پاداشتی رژی دوا بی بن، وه ئیوه خراپه کردنی زور له زه ویدا بلا و مه کهنه وه و بهره وام مهن له سهر بی فدرمانی خوای مه زن.

﴿ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِی دَارِهِمْ جَاثِمِیْنَ ﴾ دوا بی دانیشتروانی مده دیه ن شو عیب یان بهره ورو خسته وه دوا بی شه وئ بومه له رزه یه کی زور سخت نوشیان بو به هوی له ناوبردیان، دوا بی نه وان گهران به مردوو له ناو خانوو کانی خو یانا و له سهر چوک که وتبون. ﴿ وَعَاذًا وَكُمُودَ وَقَدْ ثَبِیْنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسَاكِنِهِمْ ﴾ وه تو بیری تا قمی عادی گه لی هود و سه مودی تا قمی صالح بکهره وه که پیغه مبه ره کانیان چون بولایان داوایان لی کردن باوه ر به خوا و به رژی دوا بی و به زیندوبونه وه و پاداشت و به هشت و دوزه به به یتن، نه و تا قمانه پیغه مبه ره کانی خو یانیان به درو خسته وه و به راستی ناشکرایه بو ئیوه جیگه کانیان و ئیوه له کاروانیدا نه یان بین که له ناو چون و به هوی بی فدرمانی خوای مه زنه وه.

﴿ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَغْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِیْنَ ﴾ و شه یان کرده وه ی خو یانیان بو نه وان رازاند بو وه بهره وامبوون له سهر بی باوه ری و بی فدرمانی خوای مه زن، دوا بی شه یان نه و تا قمانه ی له ریگه ی ئایینی خوای مه زن لادا، وه نه و تا قمانه نه یان تونی ورد بینه وه و چاک و خراپان بو دهر بکه وئ. به لام نه وان بیریان نه نه کرده وه و به دل ته ماشای راستیان نه نه کرد.

﴿ وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُّوسَى بِالْبَیِّنَاتِ ﴾ وه تو بیری قارون و فیرعه ون و هامان بکهره وه نیمه له ناومان بردن، به راستی موسا چو بولایان به چه ندین بد لگه ی ناشکرا و به کخر و بانگی کردن بولای ریگه ی راست.

﴿ فَاسْتَكْبَرُوا فِی الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِیْنَ ﴾ دوا بی نه وان داوای گهره یی ناره وایان نه کرد له زه ویدا و باوه ریان نه هینا و نه وان رزگاریان نه بو له سزای خوای مه زن.

﴿ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذْنَا الصَّيْحَةَ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَغْرَقْنَا ﴾ دوا بی نیمه نه واثمان توشی سزا کرد به هوی نه و گونا هه ی خو یانه وه، دوا بی هندی له وان که سی بوون نیمه ره وانه مان کرد بو سه ریان ره شه بایه کی زور به هیز نه یخسته سه ریان به رد و زیخ و نه یکوشتن، وه ک تا قمی هود و هه یانبو که سی سزمان به ده نگیکی گهره و مردن، وه ک تا قمی سالح، وه هندی تر له وان که سی بو خوی و کوشکه که مان برده خواره وه به زه ویدا، وه ک قارون و، هندی له و که سانه مان خنکاند به ناوی دهریا، وه ک فیرعه ون و هامان و تا قمی نوح.

﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ وه خوای مهزن سته می له وان نه کردوه که سزای نهو تاقمانه ی داوه به لکو خویمان سته میان له خویمان کردوه؛ چونکه باوه ریان نه همتاوه و کاری خرابه یان کردوه.

مَثَلُ الَّذِينَ

أَتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنَكَبُوتِ
أَتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنَكَبُوتِ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾ وَتِلْكَ
الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ
﴿٤٣﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾ أَتُلُّ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ
وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنَكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا ﴾ وینهی که سانیکی نهوتو له جگهی خوای مهزن چندین خوایه وه نه گرن بز خویمان و نه یانه رستن و پشتیان پی نه به ستن یارمه تیان بدهن به وینهی جزایی کهرن خانویهک بز خوی دروست نه کا، زور ته نک و لاوازه و گهرما و سه رما ناگیرینه وه، هه روا نهو بتانه سود و زیان به وانه نابه خشن نه یان په رستن، نهو بتانه وه شتیک وان هه رنه بن، نهو که سانه ی نه یان په رستن زور پی نه قلن، له هه ردوو جیهان زیان له خویمان نه دهن.

﴿وَإِنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتُ لَبِثَ الْعَنْكَبُوتُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ وه بهرآستی لاوازترین و بی‌نرخترینی هدمو خانوی خانوی جولایی کهریه نه‌گهر بت پهرستان بزانش پله‌وپایه‌ی جیهان نرخی بۆ دانانری نه‌گهر نه‌کرتن به بنچینه‌ی خواپهرستی. که‌واته نه‌گهر نه‌و شتانه بکرتن به پشٹیوانی راستی و دادپه‌روه‌ری و مروّقایه‌تی و خواپهرستی نه‌بنه هوّی گه‌شه‌کردن و زینده‌گانی و ژيانی خوش. له لایه تره‌وه نه‌گهر زانستی نه‌و شتانه بکرتن به‌هوی بی‌پاوه‌ری و بی‌دادی و نامروّقایه‌تی و ستم و دوزمنایه‌تی و جیاوازی وینه‌ی زانستن له‌به‌کاره‌یناندا نه‌بنه هوّی نازادی و چاکه‌یا نه‌بنه هوّی کویله‌یی و خراپه.

به راستی نه‌و که‌سانه‌ی نه‌وتۆ جگه‌ خوای مه‌زن بکه‌ن به دۆست و به‌پۆه‌به‌ری خوایان له بت و جگه‌ی بته‌کان نه‌وان و نه‌و که‌سانه‌یش دارایی و سامان و زانستی و پله‌وپایه‌ی خوایان به‌کاربه‌یشتن بۆ خراپه و داگیرکردن و زه‌وتکردنی سه‌ربه‌ستی دانیش‌توان و ده‌ست برپیشان هیچ جیاوازیان له‌گه‌ل بت پهرستانا نی‌یه. وینه‌ی هه‌ردوولایان وینه‌ی جولایی کهره‌ن که‌ خانوه‌که‌ی به‌رده‌وامه نه‌گهر باو شتیکی تری لی په‌یدا نه‌بی له کاتی په‌یدا‌بوئی نه‌واندا که‌س نازانی خانوه‌که‌ی چی به‌سه‌ر دی. به‌راستی بت پهرستان و دارایی پهرستان له کاتی ته‌نگانه‌دا بت و دارایی ناگه‌نه‌ فریایان، بگه‌ره جال جالۆ‌کهره زۆر ژیرتره له بت پهرستان و جیهان پهرستان. چونکه‌ بی‌چوای جال جالۆ‌کهره له‌یه‌که‌م جاری بو‌نیدا ده‌ست نه‌کا به‌ چینی خانوه‌که‌ی خوای و ده‌ست نه‌کا به‌که‌م هیزی خۆی و بی‌توانایی بۆ په‌یدا‌کردنی خواره‌مه‌نی، پیلان نه‌سازینی بۆ گرتنی میش و مه‌گه‌ز بۆ خواره‌مه‌نی خۆی. به‌لام به‌پهرستان نه‌و هه‌سته‌یان نی‌یه کاری بکه‌ن بۆ په‌یدا‌کردنی سودی خوایان وینه‌ی نه‌وان و وینه‌ی جال جالۆ‌کهره، بته‌کانیشیان له خانوی جولایی کهره لاوازترن و نه‌ سودیان بۆ خوایان هیده و نه‌ بۆبت پهرستان و نه‌ زیانیان هیده، وه‌ک نه‌بون وان له‌ گه‌یاندنی سود و زیاندا، هه‌رکه‌سه‌ی نه‌و جوّره شتانه به‌ره‌ستی زۆر بی‌ نه‌قل و نه‌فامه.

﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ به راستی خوای مه‌زن نه‌زانی به شتی بت پهرستان نه‌پهرستان له جگه‌ی خوا له‌هه‌ر شتی بی‌بت بن یا دارایی و پله‌وپایه، نه‌و شتانه له کاتی ته‌نگانه‌دا ناگه‌نه‌ فریایان و خوای مه‌زن زۆر به‌ده‌سته‌لایه و خاوه‌ن توانایه، هه‌مو شتی له جیگه‌ی شیای خوایا دانه‌نی له پاداشت و تۆله.

﴿وَبَلَدِكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالَمُونَ﴾ وه نه‌و وینه‌نه له قورئاندا هاتوون له باره‌ی کرده‌وی بی‌پاوه‌پانه‌وه ئیمه‌ روونیان نه‌که‌ینه‌وه بۆ ئاده‌میزاد ناگاداریان نه‌که‌نه‌وه بۆلای گه‌وره‌یی خوای مه‌زن و نازانن به‌سودی روون کردنه‌وه‌ی نه‌و وینه‌نه مه‌گه‌ر نه‌و که‌سانه‌ی زانان و سودی هه‌مو شتی تی‌نه‌گه‌ن و سوودی لی وه‌نه‌گرن بۆ خوایان و جگه‌ی خوایان.

﴿خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوای مه‌زن ئاسمانه‌کان و زه‌وی درسته‌کردوه به راستی و خاوه‌ن سود به‌سه‌رسوریه‌یه‌ترترین په‌یره‌وه‌ها ئاده‌میزادانی ژیر سودی لی وه‌رگرن و ته‌می خواربن.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ به راستی له دروستکردنی ناسمانه کان و زه ویدا بهو جوړه سهرسورپهینه رانه هه یه به لگه ی ناسکرا و زوړ گه وړه له سهر توانای خوا ی مه زن بۆ باوه پرداران و ته مې خواربېن و سودی لی وهر گرن.

﴿أَتِلُّ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ توشتی خوا ی مه زن په وانه ی کردوه بۆ سهرتو به سروش له نامه ی خو یا که قورئانه بخوینه به جوړی بی زانی بیری لی بکه یته وه رای گه یه نه به ناده می زاد.

﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ وه تو نویژه کان به جی بهینه له کاتی دیاری کراوی خو یانا بهو جوړه ی فرمانت بې دراوه به کردیان. به راستی نویژ ریگه نه گریت له کاری بیژ لیکراوه ی زوړشتی ناروا و له هه موو گوناو بې فرمانی خوا ی مه زن، یانې کاتی مرو ف نویژ نه کا و بیر له کردنی نویژ و مانای وشه کانی قورئان نه کاته وه ریگه ی لی نه گیری بۆ کردنی کاری خراب، نویژ کردن نابی هدر هه لسان و دانیشن بې به لکو ئدبی ترسی تیدا بې بهرانبهر به خوا ی مه زن و خاوه نه که ی له ماوه ی پهرستن دورئد بې له کاری خراب، نویژ بهو جوړه دهروونی نویژ کهر هیز و توانا پیدای نه کا و له کاری خراپی شهبتان دور نه که وینه وه، وه ستان له خزمهت خوا دا به بیر کردنه وه له جگه ی خوا وای لی نه کا بیر له خراپه نه کاته وه.

نویژ به شیکه لهو یاسایانه ی قورئان کراوه به ده ستور بۆ ناده می زاد، فرماندانی خوا ی مه زنه به کردنی و به جهینانی نهو ده ستوره یه. نه ک مانای وایه راسته وخو ریگه نه گری له ناده می زاد به نه کردنی هه موو گوناوې و بهرگریان لی بکا له بې فرمانی خوا ی مه زن.

﴿وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ وه به راستی بیر کردنه وه له توانای خوا ی مه زن و یادی خوا ی مه زن گه وړه ترین پهرستی خوا ی مه زنه، چونکه هه رکه سی بهرده وام بې له سهر یادی خوا بې فرمانی خوا ی مه زن نا کا و خوا نه زانی به شتی نیوه نه یکه نه له یادی خوا و پهرستی خوا و چاکترین پاداشتان نه داته وه

به یاریده ی خوا ی مه زن کوتایی به مانا کردنی هم جزمه هات

له روژی پینج شه ممه

(۱۳۱) مانگی سه فهر سالی (۱۴۲۴) ی کوچی بهرانبهر به (۱۳۰۰/۵/۲۵) ی زایینی

به ناوى خواى به خشندهى ميهره بان. سوپاسى زور بؤ خواى هموو بونه وهران. درودى بى پايان له سهر پتغمه مري خوا و خيزان و يار و ياره وهران و پيره وانى به گشتى.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا
الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهِنَاوَالْهَكُمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾
وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا
إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَخْطُهُ بِإِمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلْ هُوَ
ءَايَاتٌ يَبَيِّنُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾

﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ وه نيوى موسلمان
گفتو گوى زوشت و زبر مه كهن له گهل خاوهن نامه كان و رقيان مه جولئين مه گهر به شتيكى
له وتو گفتو گويان له گهل بكهن شيرين بى و دلخوشيان بكهن مه گهر كه سانيكى له وتو له وان
سته ميان كرديى به شكاندنى پهيمان و ده سترى توى كردن و واز نه هيتان له بته رستى و و دانانى
كور و كچ بؤ خواى مەزن، يابلين: خوا سيه مى سى خوايه، يا عيسا كورى خوايه، يا
ده سترى نامه كانى خويانيان كرديى.. نيوه بهم جزرهى خواره وه له گهلان بدوين، خوا
له فەر موى:

﴿وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهِنَاوَالْهَكُمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وه
نيوه به خاوهن نامه كان بلين: نيوه باوه رمان هيتاوه به شتيكى له وتو نيروا وه خواره وه بؤلاى

ته فسرى زمانا كويى

ئیمە کە قورئانە و بەشتی نیراوتە خوارەو بەزۆلای ئیو لە تەورات و ئینجیلە دەستکاری نە کراوە کان و خوای ئیمە و خوای ئیو ھەریەکە و ئیمە مل کەچی ئەو خوارەین یە کە و باوەرمان بە نامەکانی ئیو ھەبە ھەروەک باوەرمان بە قورئان ھەبە. کەواتە ئیو ھەبە موسلمان راستەوخۆ یە کەم جار دوژمنایەتی دەرمەبەن.

﴿وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ وە ھەر بەو جۆرە ئیمە تەوراتمان ناردووە بۆ سەر موسا و ئینجیل بۆ سەر عیسا لە پیش تۆو ئیمە پەوانەمان کردووە بۆلای تۆ، ئەو نامەبە کە قورئانە دوای کەسانیکێ ئەوتۆ ئیمە نامە خۆمان بەوان بەخشووە لە خاوەن نامەکان باوەر بە قورئان ئەھێن وەك عەبدولای کۆری سەلام و ھاوڕێکانی. ﴿وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ﴾ وە ھەندیکن لە بت پەرستانی دانیشتوانی مە کە کەسێ باوەر ئەھێن بەخوا و بەقورئان و بە موحمەد و، بێ باوەریش نابێ بەو بەلگە ئاشکرایانە ئیمە کە بەلگەن لەسەر راستی پێغەمبەرایەتی تۆ مەگەر بێ باوەرمان و ئەوانە چۆنەتە خوارەو لە بێ باوەریدا بە وێدی کەعبی کۆری ئەشرف لە خاوەن نامەکان و ئەبو جەھل لە بێەرستان.

بت پەرستان ئەیان ووت: قورئان موحمەد ھەر خۆی دایناوە، خوای مەزن بەدرۆیان ئەخاتەو و ئەفەرموی:

﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَأَرْثَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە تۆ لە پیش قورئانەو ھیچ نامەبە کت نەخویندووەتەو و نەشت نوسیو بە دەستی راستی خۆت ھیچ نامەبە؛ چونکە تۆ نەخوینەواری، کاتی ئەگەر تۆ نامەبە کت بخویندایە، نامەبە کت بنووسایەتەو دروست وابو ئەو بێەرستانە گومانیان پەیدا بکردایە لەم کارە تۆدا، ئەو کەسانە ھەر گەفت و گۆی پوچ ئەکەن.

مێژوونوسان و پێک ھاتوون لەسەر ئەو پێغەمبەر ﴿ﷺ﴾ نەچووەتە لای ھیچ مامۆستای بۆ فێربونی خویندن و نووسین نە لە منالی دا و نە لە گەورەیدا. بە نەخوینەواری ماوەتە ھەتا کاتی قورئانی بۆ ھاتووە.

کەواتە ئەو قورئانە دانراوی موحمەد نی، کارێکی پەکخەرەو یاسا و دەستووری خوای مەزنە و ھەوالی بەسەرھاتی پێغەمبەر پێشووەکان و گەلانی رابردوی تێدایە. کەواتە دانراوی خوای مەزنە بە تەنیا.

﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەلکو ئەو قورئانە چەندین نیشانە ئاشکرای ئایەتەکانی قورئان و بەسروش ھاتووە خوارەو بۆ ناو سنگی کەسانیکێ ئەوتۆ بەخشاوە بەوان زانیاری خواناسین و زانیان باوەری بێ ئەھێن و لەبەری ئەکەن و ئەیانپارێژن لە دەست کاری و خاوەن نامەکان باوەریان بەو قورئان ھەبە لەناو خۆیان و لە نیوان یە کتێدا.

﴿ وَمَا يَخْذُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴾ وه بن باوهر نابن به نایه ته ناشکراکانی قورئان و به پیغمبرایه تی موحده ده مه گهر که سی سته می له خوی کرد بی و باوهر نه هی تی و لایان وابی قورئان دانراوی موحده ده.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ

آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ

مُبِينٌ ﴿٥٠﴾ أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ

يَتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ فِي ذَٰلِكَ لِرَحْمَةٍ وَذِكْرٍ لِّقَوْمٍ

يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا

بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَ هُمُ الْعَذَابُ

وَلِيَأَيِّنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ

وَأِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾ يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ

مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُو قُوَّامَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

﴿٥٥﴾

بت بهرستان کاتی نه یان توانی بهر هنگاری قورئان بکه ن، وینه ی لهو قورئانه دابنن هیچ شتیکیان بو نه مایه وه.

﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ وه بی باوه ران نه یان ووت: بۆ نه نیراوه ته خواره وه
بۆسه ر موخه مدد چه ند نیشانه یه کی ناشکرا و ناده می زاد بیان بینن له لایه ن پهروه ردگاری
خویه وه، وهك دارده ستی موسا و هوشتری سالح و خوانی عیسا. خورای مه زن فەرمانی دا به
پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾:

﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ تۆ بلی به راستی نه و نیشانه ناشکرایانه به
دهستی من نییه لای خورای مهزنه، نه یان نیری بۆلای هه ر کهستی ناره زوی هه بی و به راستی من
هه ر پیغه مبه ر یکی ناشکرام ناده می زاد نه ترسیتم له سزای خورای مهزن.

﴿أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ ئایا به س نی یه بۆ نه و بی باوه رانه به
راستی ئیمه نار دو مانه بۆ سه رتۆ نامیده که قورئان نه خو ئیریته وه به سه ر نه واندا و ناتوان و یتیه ی
دابین. نه و قورئانه گه و ره ترین نیشانه ی ناشکرایه و پهك خه ری ئیوه یه، داری دهستی موسا و
هوشتری سالح و مردوزیندوو کردنه وه ی عیسا شتیکی کاتی بون و رابوردن. به لام قورئان
نه می نیته وه هه تا هه تابه.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ به راستی هه یه له به رده وامی قورئاندا
چا که یه کی زۆر گه و ره ته می خورای و نامۆزگاری کردن بۆ تاقمی باوه ر به یتن، چا که و
نامۆزگاری قورئان سه ران سه ری جیهانی گرتۆ ته وه.

﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا﴾ تۆ بلی: به سه خورای مهزن ئاگادار بی له نیوان من و
ئیوه دا له سه ر نه وه ی من په یامی خوام راگه یاندوه به ئیوه و ئاگاداره ئیوه من به درۆ نه خه نه وه و
پشت نه که نه فەرمانی خوا.

﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾
دووباره خورای مهزن نه زانی به شتی له ئاسمانه کان و زه ویدایه له ناشکرا و له نه یتنی و نه زانی به
که سانیکی نه و تۆ باوه ر یان هه یه به شتی پوچ و ناراست و باوه ر یان به خوا نه هیتاوه، نه و که سه انه
زیانو مه ندن به وه ی نه و کارانه وه.

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾ وه بی باوه ران داوا نه که ن له
تۆ که تۆ داوا به کی نه و سزایه به گورجی و به په له برژی به سه ر یانا و نه گه ر کاتیکی دیاری کراو
نه بوایه له لایه ن خورای مهزن وه به راستی نه و سزایه ته هات بۆلای نه وان که داوای نه که ن له
تۆ. به لام خوا کاتی دیاری کردوه بۆ هاتنی نه و سزایه نه و بی باوه ری و داوایه په وشتی نه وانه،
هه ر کاتی پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ نه ی ترسانن له نه نجامی خراپی کرده وه کان یان به سزایه، وولامی
پیغه مه ر یان نه دایه وه و نه یان ووت: با نه و سزایه بی ت نه گه ر تۆ راست نه که ی.

﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وه به راستی نه و سزایه دیت بۆلای نه و بی باوه رانه کوتوپر
له نا کاودا و نه وان ههستی یتنا که ن له کاتیکا دیت بۆلایان.

﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ وه بی باوهران داوا نه کهن له تو به گورجی تو داوا بکهی نهو سزایه بیته خواره وه و پرژی به سهریانا و، به راستی نازان سزای دوزه خ دهوری نهوانی داوه و سزاکهی زور سهخته له سزای جیهان بز بی باوهران.
﴿يَوْمَ يَفْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ تو بیری نهو روزه بکه ره وه سزای خوای مه زن نهو بی باوهرانه دائه پوشی له سهریانه وه و له ژیر پیکانیانه وه، خوای مه زن نهو فرمویی: نیوه بجیژن لهم روزه دا سزای شتی نیوه نه یکه نه له جیهاندا.

يَعْبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا اِنَّ اَرْضِي وَسِعَةً فَاِيَنِي فَاَعْبُدُونِ
﴿٥٦﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَايِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ اَجْرَ الْعَمِلِينَ ﴿٥٨﴾ الَّذِينَ
صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ
رِزْقَهَا ۗ اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَئِنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَاَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ ۗ وَيَقْدِرُ لَهُ ۗ اِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ
مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِ مَوْتِهَا
لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ۗ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

﴿ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةً فَإِيَّايَ فَاعْبُدُون ﴾ نهی بهنده کانی نهوتوی من باوه پتان هیئوه: به راستی زهوی من پان و فراوانه ، دواپی ئیوه هدر من بهرستی، زانایان به بی جیاواز یتک هاتون له سهر نهوهی دروست نیه له جیگه بی دانیشی نه توانی بهرستی نایینی خوت به جی بهیئی له نویژ و جگهی نویژ ، پیوسته له سهری کوج بکا بو جیگه یه تر بتوانی به بی ترس بهرستی خوی مهزن به جی بهیئی.

﴿ كُلْ نَفْسٌ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴾ هه موو خاوهن گیانی کاتی کوتایی به ماوهی دیاریکراوی ژیانی هات نازاری مردن نه چیژی، له پاشا ئیوه له دواپی مردن زیندو نه کرتهوه نه گهرتهوه بولای ئیمه له رژی دوا پیدا، بیگومان ناده میزاد له هدر جیگه بی، نه بی هدر بمری. ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمٌ أَجْرُ الْعَامِلِينَ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴾ وه که سانیکی نهوتو باوه پان هیئوه و کردهوه چاکه کانیان کردوه به راستی ئیمه نهو که سانهی کوجیان کردوه و خانوی خویانیان به جی هیشتهوه دایان نه نین له چهند هوده یه کا له به ههشت نهروا به ژیر دره خسته کانیدا و بهم لاو نهولایانا چندیان روباری ئاوی سارد و شیرین و به تام بهرده وامن له ناو نهو به ههشته دا و له ناو نهو هوده بهرز و به نرخانه دا رانه بویرن به خوشترین خوارده مانی و بهرگی نیاب. چاک و شیرینه پاداشتی که سانیکی نهوتو ئارامیان گرتوه له سهر نازار و دهر کردنیان له نیشتمانی خویانا، و له سهر یارمه تی دانی پهروه دگاری خویانا پشت نه بهستن بو کردنی هه موکاری و به تهمای جگهی خوانین.

﴿ وَكَانَ مِن دَائِبَةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ وه زور لهو گیاندارانه هه ن نهرون به سهر زهوی دا خوارده مانی هوی ژیان هه لئاگرن خوی مهزن خوارده مانی نه دا بهوان و به خویان نه کا، هوی ژیانی هه موو گیانداران لای خوی مهزنه و کوتایی بی نایه و خوا گفتوگوی ئیوه نه بیئی که ئیوه نه لئین: خوارده مانیان دهست ناکهوی هه تا نیشتمانی خومان به جی بیلین نه زانی له هدر جیگه یه بن و نه تان ژینی و خوارده مانیان دهر خوارد نه دا. که واته بی شهرمی بو نهو که سانه یه بو پاره وپول نه بنه کری گرتی دوژمانی نیسلام و نایین و نیشتمانی و نه بنه ملشوری دوژمانی خویان.

﴿ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مِّنْ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَسَخَّرِ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ﴾ وه نه گهر تو پرسیار بکهی له بی باوه رانی دانیشتوی مه که چ که سی ناسمه کان و زهوی دروست کرده و خور و مانگی رام کرده دین و نهرون له بهر سودی ئیوه و به یتک و یتکی کاری خویان نه کهن به راستی له وولامی تودا نه لئین: خوی مهزن نهوانی هه موو کردهوه. که واته کاتی ئیوه نه لئین: هدر خوی مهزن نهوانی کردهوه.

﴿ فَأَلَيْ يُوَفِّكُونَ ﴾ دواپی لایا نهو که سانه بو رو وه نه گیرن له بهرستی خوی مهزن و به درو بوختان نه لئین: خوا به تابه تی ئیمه ی کردهوه به خاوهنی دارایی و پله و پایهی داوینه تی له جگهی ناده میزادی تر.

پرسار: کاتی دانیشتونانی مه که پروایان وایی خوی مه زن دروستکهری هه موو بونه وهرانه،
بیتر هوی ناکوکی نهوان و پیغه مبه ر چ شتی که؟

وه لام: بی باوه ران نه لئین: خوا ئیمه ی به خوشه ویستی خوی دروست کرده، بونه وارنی تری
بو ئیمه دروست کرده به تاییه تی، جگهی ئیمه بو هه ژاری و به ندایه تی دروست کرده.

﴿اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ به راستی خوی
مه زن خوارده منی فراوان نه کا بو که سی ئاره زوی هه بی له بنده کانی خوی و زوریان نه داتی و
ته نگانه بی نه دا به سر که سی کا ئاره زوی هه بی له بنده کانی خوی و که میان نه داتی، به راستی
خوا نه زانی به هه مو شتی له فراوان کردنی هوی ژیان و که مکر دنده وی هه ریه که یان به گویره ی
سودی چاکر بیان نه یانداتی.

﴿وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نُزِّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْبَا بِهِ الْأَرْضُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ وه
نه گهر تو پرسیارت بکر دایه له بت په رستان چ که سی که له هه وری ئاسمان ئاوی بی نه نیریشه
خواره وه، دوا بی به هوی نهو ئاره وه زه وی زیندوبکاته وه و گیا و روه که کانی سه وز بکاته وه له
دوا بی مردن و ووشک بوونی نهو زه وی به له ولا می تو دانه لئین: خوی مه زن نهو ئاره وی نار دوه ته
خواره وه. به لام نه که بو که سی تر به گشتی به تاییه تی هه ر بو ئیمه یه، به گفتو گوی خویان خویان
به درو نه خنده وه نه گهر خوا نه ووشتانه ی کرد بی چون به تاییه تی بو نه وانه و چونیان زانیوه؟

﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ تو بلی: هه مو سو پاس و ستایشی بو خواجه که من
و باوه رداران نه پاریزی له بی فره منی خوی مه زن. به لام زور تر له بی باوه ران نازانن چاک و
خراب جوئ بکه نه وه بو خویان.

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ
لَإِلهِ الْحَيَاةِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾ فَإِذَا رَكِبُوا فِي
الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا بَجَّحْتُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا
هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ وَلِيَتَمَنَّوْا فُسُوفَ
يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَاءً مِثْلَ خَطْفٍ
النَّاسِ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ

﴿ ٧٧ ﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ
لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿ ٧٨ ﴾ وَالَّذِينَ
جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿ ٧٩ ﴾

﴿ وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعِبٌ ﴾ وه نهم ژبانی جیهانه هیج شتی نیه مه گهر خو
خهریک کردن و یاری گالته کردنه و هدر بو ماوهیه کی کهم ناده میزاد رانه بویرن و، دوابی کوتوپر
کوتایی بی دئی. وهک ساخته هیتانی کز و کومه لی نیستا شه وانه سته مکاران پیکئی نه هیتن بو
خواردن و خواردنه وهی نازالی کوتوپر کوتایی بی دئی و جگه رسوایی و مالویرانی هیج شتیکیان
بو نامیتته وه.

﴿ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴾ وه به راستی جینگه و خانووی روژی
دوابی هدر نهو زیندوه و به رده وامه و مردنی تیا نییه و نابریته وه نه گهر نیوهی بته رست خاوهنی
زانست و زانیاری بن، بو نیوه نابین به گورجی ژبانی جیهان نه روا و نیوهش نه مرن.
﴿ فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِّ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ﴾ دوابی کاتی نهو بی باوه رانه بچونا به ته
ناو که شتی له ده ریادا گهر ده لول و شه پو لی ناو که شتیبه که ی نه هیتایه له رزه و ترسیان له خو یان
پهیدا نه کرد نه پارانه وه له خوی موزن به ویندی که سی به نیازی پاکه وه ناین هدر بو خواد ابنی
به ویندی باوه رداران.

﴿ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴾ دوابی کاتی خوی موزن نه وانی رزگار کرد و
به بی بردنی بولای ووشکایی به هوی میهره بانی خو یه وه نهو ترسیان له بیر نه چیتته وه و کوتوپر
نه گهرینه وه بولای هاو به شدانان بو خوی موزن.

﴿ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ فَسُوفَ يَعْلَمُونَ ﴾ بو نه وهی سوپاسی شتی نه که ن نیمه
به وانمان به خشییو رزگارمان کردن بو نه وهی راپویرن به کوبونه و هیان لای بته کان و بی فره رمانی
زوری خوی موزن بکه ن، خوا په له ی نی یه له مه وودا نه وان نه زان توشی چ سزایه کی سهخت
و رسوا نه بن.

﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيَتَخَفَتُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ﴾ نایا نهو بته رستانه نه یانزانیوه
به راستی نیمه به هوی میهره بانی خو مانه وه جینگه یه کی ریز دارمان بو نه وان گیراوه به بی ترس
نه ژین و کهس په لاماریان نادا و ناده میزادی دانیش توانی ده ورو به ری نه وان نه فرینن و نه کوژرین
و تالان نه کرین.

﴿ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِالنِّعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُونَ ﴾ نایا دوائی بو ئهوان باوهر به شتی پروپوچ نه هینن و سوپاسی چاکه‌ی خوای مه‌زن ناکه‌ن؟ زور جیگه‌ی سه‌رسورمانه. ئه‌بی له بیرمان نه‌چی هه‌ر که‌سی بو دارایی جیهان واز له‌په‌رستی خوای مه‌زن به‌یتی و بی به کریگیروای دوزمن و نیشتمانی خو‌ی بفروشی وینه‌ی بت په‌رستانه.

﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ﴾ وه چ که‌سی سته‌مکارتره له که‌سی بوختان بکا به‌درو بیدا به‌سه‌ر خوای مه‌زندا و بلای: خوا هاوبه‌شی هه‌یه، پاکاتی راستی و قورئان چوینی بولایان باوه‌ریان به‌و راستیه نه‌هینایی و به‌درویان خسته‌بته‌وه. بیگومان نه‌و که‌سه زور سته‌مکار و دروزن و بوختان چیه.

﴿ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴾ نایا له دۆزه‌خدا نیه جیگه‌یه بو بی باوه‌ریان له تۆله‌ی نه‌وه‌دا نه‌و راستی به‌درو نه‌خه‌نه‌وه و به‌بوختان و درو هاوبه‌ش بو خوای مه‌زن دا‌ئه‌نین.

﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ وه که‌سانیک‌ی ئه‌وتو جه‌نگیان کردوه له‌گه‌ل بی باوه‌ریان له‌به‌ر به‌جیهینانی فره‌مانی ئیمه به‌راستی ئیمه شاره‌زایی نه‌و که‌سانه نه‌که‌ین بولای ریگه‌ی نایینی ئیمه. به‌راستی خوای گه‌وره له‌گه‌ل چاکه‌که‌رانه فره‌مان نه‌ده‌ن و ریگه له خراپه نه‌گرن و نیشتمان پاک نه‌که‌نه‌وه له سته‌می سته‌مکاران؟

به یاریده‌ی خوای مه‌زن ته‌واوبو

﴿ سوره‌تی روم ﴾

له مه که هاتوته خواره وه جگه له نایه‌تی (۱۷) له مه‌دینه هاتوته خواره وه . ژماره‌ی نایه‌ته‌کانی (۶۰) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱. اَلَمْ غَلَبَتْ اَلرُّومَ ۚ ۲. فِيْ اَدْنٰى اَلْاَرْضِ وَهُمْ مِنْۢ بَعْدِ
 عَلَيْهِمْ سَیَغْلِبُوْنَ ۚ ۳. فِیْ بَضْعِ سِنِیْنَ ۚ لِلّٰهِ اَلْاَمْرُ
 مِنْ قَبْلُ وَ مِنْۢ بَعْدُ ۚ وَ یَوْمَیْذِ یَفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ۚ ۴.
 ۵. یَنْصُرُ اللّٰهُ یَنْصُرُ مَنْ یَّشَآءُ ۚ وَ هُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ۚ
 وَ عَدَّ اللّٰهُ لَا یُخْلِفُ اللّٰهُ وَ عَدَّهُ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا یَعْلَمُوْنَ
 ۶. یَعْلَمُوْنَ ظَهْرًا مِّنَ الْحَیْوةِ اَلْذِّیْنِ وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غَافِلُوْنَ
 ۷.

﴿الم﴾ بۆ روونکردنه‌وه‌ی ئەم پیتانە تەماشای سەرەتای سوره‌تی ئەلبەقرە و ئالی عیمران بکەن.

زانایان ئەلێن: هۆی هاتنه خواره‌وه‌ی ئەو نایه‌تانە ئەمەیه: فارسه‌کان و رۆمه‌کان دوو رژیمی زۆر گه‌وره‌بوون پیش هاتنی ئیسلام، فارسه‌کان له‌خۆر هه‌لات و رۆمه‌کان له‌خۆرتاوا. زۆر جاران جه‌نگ له‌ نێوانیاندا پەیدا ئەبوو. یه‌کێ له‌و جه‌نگانه‌ جه‌نگێ بو‌ رۆی دا له‌ نێوان کيسرا (نه‌وشیره‌وان) پاشای فارسه‌کان و له‌ نێوان (جستینیان) پاشای رۆمه‌کان، له‌شکری کيسرا په‌لاماری شاره‌کانی رۆمیاندا، زۆریان داگیر کردن هه‌تا گه‌یشتنه‌ که‌ناری ده‌ریای سیی ناوه‌ندی نزیکێ ئەتاکیه‌ له‌ سالی (۵۷۱)ی زاینی سالی له‌ دایکبوونی پیغه‌مبه‌ر ﴿ﷺ﴾. جه‌نگ به‌رده‌وام بوو بیست ساڵ، کاتی کيسرای دووهم بو‌ به‌ پاشای فارسه‌کان ب‌پیرای دا هه‌موو شاره‌کانی رۆم ب‌ج‌خاته‌ سەر خاکی خۆی، به‌و بۆنه‌وه‌ شام و میسری داگیر کرد، رۆیی بۆلای

ته‌فسیری زمانکۆبی

ناسىاي بچوك ههتا گه يشته كه نارى ده رىاي (پس فور) له سالى (٦١٧) زايىنى بهر له كوچى پيغه مبه ر به پينج سال هير قه لى پاشاى روم ترسى لى پيدا بو، بويه له شكرى كى زور به هيرى پيكه وه نا، دوباره جهنگ ده ستى پيكرده وه. له سالى (٦٢٢) زايىنى ريكه وتى سالى كوچى پيغه مبه ر ﴿﴾ بۆ مه دينه، نه وه جهنگه بهرده وامبو ههتا سالى (٦٢٨) ريكه وتى سالى شه شه مى كوچى، دواىي رومه كان سهر كه وتيان به ده ست هيتا به سهر فارسه كانا، شاره كانى خويانيان داگر كرده وه، ده ست لاتي هير قه ل پهرى سهند، نه وه جهنگانه بو به هوى لاوازى و بى هيرى ههردوو رومي فارسه كان و رومه كان، شاره كانيان كاول بون و پرووخان و دانيشتووانيان ههزار، پيلان پهرى سهند بۆ نه هيشتنى ههردوو سهر و كه كانيان، نه وه بو شير و يه كورى كيسرا كيسراى باوكى كوشت، كورى قهيسهر قهيسهرى له پاشايه تى به وه خسته كه ناره وه، ههركاتى فارسه كان سهر نه كه وتن به سهر رومه كاندا بت پهرسته كان زور دلخوش نه بو، موسلمانان دليان ناخوش نه بو، چونكه بت پهرستان نه يان ووت: ئيمه ي بت پهرستيش سهر نه كه وين به سهر ئيوه ي خاوه ن نامه دا، ئيوه و رومه كان ههردوو لاتان خاوه ن نامه ن، ئيمه و فارسه كان ههردوولامان بت پهرستين، خواى مه زن بۆ دلخوشى پيغه مبه ر و موسلمانان دادپهروه رى خوى راگه ياندو فهرمووى:

﴿ غَلَبَتِ الرُّومُ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ﴾ شكيتراون و شكستيان خوارد رومه كان له ناو نزيكترين زهوى به نيشتمانى عه رهب، به و بۆ نه وه بت پهرستان دلخوش بون و موسلمانان ده لگرايون. وه رومه كان دواى شكان و شكستيان سهر نه كه ون به سهر فارسه كانا:

﴿ فِي بَضْعِ سِنِينَ ﴾ له دواى ژماره يه له سالان كه كه مته نه يى له سى سال و زياتر نه يى له ١٠ سال. به راستى رومه كان له ناو نه وه چهند سالانه دا سهر كه وتن و زالبون به سهر فارسه كانا. ﴿ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴾ هه ر بۆ خواى مه زن هه مو شتى بهر له ياريدان و دواى ياريدانيان، بهر له به زان و شكاني رومه كان و دواى ژيركه وتيان، يانئى كاتى شكانيان و كاتى سهر كه وتنى رومه كان ههردوولايان بۆلاى خواى گه و ره نه گه ريته وه و، له رۆژى سهر كه وتنى رومه كان به سهر فارسه كانا باوه رداران شاد نه بن و خوشحال نه بن.

﴿ يَنْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرُ مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴾ به هوى يارمه تيدانى خواى مه زن و هاته نه دبى به لى تى خوا به سهر كه وتنى رومه كان به سهر فارسه كانا و برپويان توند بو به وه هه والسه ي له پيشا هه و ليان پندرابو به سهر كه وتنى رومه كان و، خوا زور به ده ست لاته تۆله له دوزمنى خوى نه كاته وه، ميه ره بانه بۆ به نه ده باوه رداره كانى خوى.

﴿ وَغَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ خواى مه زن به لى تى دا به موحه مه د به به لى تى كه رومه كان سهر نه كه ون به سهر فارسه كانا، ههركاتى خوا به لى تى كى دا به لى تى كه ي راسته وخو پيچه وانه ي تيدا نابى و پيوسته بيته دى و به لام زورترى ئاده ميزاد نازانن به لى تى خواى مه زن نه يى جييه جى بكري.

﴿ يَغْلُمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴾ بی باوهران نه ویدری نه زانن بهشتی ناشکرایه له ژیا نی جیهان خو یانی بو ناماده نه کدن و نه وان بی ناگان له روژی دوابی بری لی ناکه نه وه و گرنگی بی نادهن.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا السَّوْءَ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومَذِّىفَرَقُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ

فِي الْعَذَابِ مُخَصَّرُونَ ﴿١٦﴾

﴿ اُولَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ﴾ نایا بن باوه ران بیر له خویان ناکه نه وه بهو نزیکیه که له غمونه ی هه مو بونه و ه رانن خوای مه زن ناسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان ناسمانه کان و زهویدان دروستی نه کردون مه گهر به راستی به جوریکه دادپهروه ری و به ماوه یه کی دیاری کراو لای زانیاری خو ی و جگه ی خو ی نایزانی و به بی سوود درووستنه کراون. خوای مه زن توانای هدی به بۆ گه رانه وه ی ناده میزاد بۆلای ژبانیکی تازه له کوتایی بی هاتی ته منیان و مردنیان و زیندویان نه کاته وه بۆ پرسیار و وه لام.

﴿ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴾ وه به راستی زۆر کهس له ناده میزاد و پروایان به گه یشتنی سزای پهروه ده که ری خو یان نیه، گومانیان وایه که مردن زیندونا کرینه وه و نازانن که سی بتوانی له نه بوونه وه ناده میزاد به ییته بونه وه ناسانه لای زیندوو کردنه وه یان دوا ی مردنیان.

﴿ اُولَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴾ نایا بن باوه ران نه رو یشتون به ناو زهوی و نیشتمانی گه لانی رابردودا بۆ بازرگانی و کاروان، دوا یی ته ماشا بکه ن چۆن بوه کوتایی بی هاتی کهسانیکی نه وتۆ له پیش نه وانه وه بوون.

﴿ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا ﴾ نه و که سانه له پیش نه وانه وه بوون له تاقمی عاد و سه مود و جگه ی نه وان هیریان سه ختر و به توانا تر بوون له دانیشتوانی مه که و، نه و که سانه ی پیشو زهویه کانیان نه کیلا و دانه و پله یان تیدا نه چیتا و ناوه دانیان نه کرده وه زۆر تر له وه ی نه مان ناوه دانی نه که نه وه نه یکیلن و نه ی چیتن.

﴿ وَجَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ﴾ وه چو بۆلای نه و گه لانه ی پیشو پیغه مبه ره کانیان و باوه ریان بی نه هیتان و به درو یان خسته نه وه، کاتی به درو یان خسته نه وه خوای مه زن بنه بری کردن و سزای خو ی به سه ردا رژاندن.

﴿ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ دوا یی خوا سته می له وان نه کرد سزای دان و به لام خو یان سته میان له خو یان کرد به هوی بی فه رمانی خوای مه زن و به درو خسته نه وه ی پیغه مبه ره کانیان.

﴿ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاوُوا السَّوْءَ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ له پاشا سزای نه و که سانه ی باوه ریان به پیغه مبه ره کانی خو یان نه هیتا وینه ی سزای کهسانیکی نه وتون

ته فسیری زما کوی

کاری خرایان کرده شایسته‌ی سزایون له‌بدر نه‌وه‌ی نیشانه‌ی ناشکرا و کاره‌ی پدک خدره‌کانی
خوایان به‌دروخسته‌تدوه و له‌بدر نه‌وه‌یش گالنه به‌و به‌لگه‌ی ناشکرایانه نه‌کدن و باوه‌ریان
بی‌ناهیئن، نه‌و سزایه‌ش سه‌خت‌ترین سزایه‌که هه‌تا هه‌تایه له دۆزه‌خدان.

﴿ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ خوی مه‌زن بونه‌وه‌رانی به‌که‌هجار دروست
کرده رسته‌وخو له خاک و دواتر له دلۆبی ناوی پی‌او وژن و فه‌رمانیان بی‌ئه‌دا به په‌رستنی
خوا، له‌پاشا دوا‌ی مردنی ئاده‌میزاد جاری تر نه‌یان گیرته له دوا‌رۆژدا و زیندویان نه‌کاته‌وه، له
پاشا ئیوه نه‌گیرته‌وه بۆ‌لای خوی مه‌زن بۆ په‌رسپار و پاداشت و ولام.

﴿ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴾ وه رۆژی پاشه‌رۆژ هات و به‌ری‌پاو تاوانباران
بی‌ئومید نه‌بن و په‌بی هۆشی و سه‌رگه‌ردانی رانه‌وه‌ستن و رسوا نه‌بن و به‌ته‌مای رزگاربون نین.
﴿ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفْعَاءَ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴾ وه نه‌و رۆژه بۆ تاوانباران
نیه که‌سانێ بۆیان بی‌پارته‌وه له هاو‌ری‌کانی بت په‌رستیان و رزگاریان بکا له‌سزای نه‌و رۆژه و
باوه‌ریان نامیتێ به‌هاو‌یه‌شه‌کانی خو‌یان و بی‌زاریان لی ده‌رته‌برن.

﴿ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُوفِّيذُ يَتَفَرَّقُونَ ﴾ وه نه‌و رۆژه‌ی پاشه‌رۆژ دیت و په‌یدا نه‌بن نه‌و رۆژه
ئاده‌میزاد له‌یه‌که جوی نه‌بنه‌وه، باوه‌ر‌داران بۆ‌لایه و بی‌باوه‌ران بۆ لایه‌تر، هه‌ریه‌که‌یان بۆ جی‌گه‌ی
دیاری‌کراوی خو‌یان.

﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴾ دوا‌یی که‌سانێکی نه‌وتو
باوه‌ریان هه‌تاوه و کرده‌وه چاکه‌کانیان کرده‌وه، دوا‌یی نه‌و که‌سانه له‌ناو باخچه و چیمه‌نه‌کانی
به‌هه‌شتا رانه‌پو‌یرن به‌را‌بو‌اردنی جو‌راو‌جو‌ر به‌خۆشی و روی گه‌شه‌وه.

﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴾ وه
که‌سانێکی نه‌وتو باوه‌ریان نه‌هه‌تاوه و ئایه‌ته‌کانی قورئانی ئیمه و گه‌یشتن به‌سزای رۆژی دوا‌یی
به‌دروخسته‌تدوه، دوا‌یی نه‌و که‌سانه ئاماده‌نه‌ک‌رین بۆ ناوسزای ناگری دۆزه‌خ و رزگاربونیان بۆ
نابی.

له پاش نه‌وه‌ی خوی مه‌زن باسی دانیش‌توانی به‌هه‌شت و دانیش‌توانی دۆزه‌خی کرد فه‌رمان
ئه‌دا به‌ده‌رپ‌رینی پاکی بۆ‌خو‌ای مه‌زن و په‌رستنی خوا له هه‌مو شه‌و و رۆژێکا و نه‌فه‌رموی:

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ
وَحِينَ تَصْبِحُونَ ﴿١٧﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ
الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُمِئِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ

ته‌فسیری زمان‌کۆبی

﴿ ۱۹ ﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ
 تَنْتَشِرُونَ ﴿ ۲۰ ﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
 أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ﴿ ۲۱ ﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْلَافُ السِّنِّكُمْ وَالْوَنُكْمُ إِنَّ
 فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿ ۲۲ ﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ
 وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
 لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿ ۲۳ ﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ
 خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ
 بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿ ۲۴ ﴾
 وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ
 دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿ ۲۵ ﴾

﴿ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴾ دواى نيوه پاك و خاوتنى دهر برن بو خواى
 مەزن و نويزه كاتنان بكن كاتى نيوه چوونه ناو شهوى به كردنى نويزى مەغريب و عيشاو كاتى
 نيوه چونه ناو به يانى به كردنى نويزى به يانى.

﴿ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴾ وه هەمو سوپاسى بو خواى
 مەزەنه له ناو ناسمانە كان و ناو زهويدا دواى لادانى خۆر له ناوه راستى زهوى و بهر له نيواره نيوه

ته فسیری زمانا کۆبی

نویژی عهس بکهن و کاتی ئیوه چونه نیوهړۆ نویژی نیوهړۆ بکهن. بهو دوو ئایهته خوی مهزن پینج نویژی پیوست کردوه له شهو و رۆژ بکا.

﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ خوی مهزن شتیکی زیندو له مردوی دهرئههینی وهك دهرهیتانی ئادهمیزادی له دلۆپی ئاو، مریشك له هیلکه، باوهرداری له بی باوهړی، زانایه له نهزانی و، مردویه له زیندوی دهرئههینی، وینهی دهرهیتانی دلۆپی ئاو له ئادهمیزاد، دهرهیتانی هیلکه له مریشك، دهرهیتانی بی باوهړی له باوهرداری، نهزانی له زانایه. وینهی ئهو شتانه زۆرن.

﴿وَيُخَيِّبُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ نُخْرِجُكَ﴾ وه خوا زهوی دوی مردنی ووشکبونی زیندو ئه کاتهوه و گياو روهکی تیدا سهوز ئهکا، هدر بهو جوړهیش ئیوهی ئادهمیزاد زیندوو ئه کاتهوه و ئههیرینه دهرهوه دوی مردیان له جیهاندا.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ وه ههندیکه له بهلگه ناشکراکان له سهر توانای خوی مهزن که ئیوهی دروست کردوه یه کم جار له خاك، دواپی له دلۆپی ئاوی ئادهم و باوکه کانتان، له پاشا ئیوه بوون به ئادهمیزادی و ئیوه بلاو ئهبنهوه له زهوی دا و به کاری ئههین بۆ سودی خۆتان.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ وه ههندی له بهلگه ناشکراکان له سهر توانای خوی مهزن که دروستی کردوه بۆ سوودی خۆتان له سهر شیوازی خۆتان و له ره گهزی خۆتان ژنه کانتان و، هاوسهره کانتان؛ له بهر ئهوهی ئیوه دانیشن له لایان و بهخوشی و دلشادی پشوبهدهن. ئه گهر ژنه کانتان له ره گهزی خۆتان نه بونایه تیگهیشتن و هاوبه شیتان بۆ یه کتری گونجاو ئه ئه بهر له یه کتری خۆتان به بیگانه دانهنا.

﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ وه خوی مهزن دروستی کردوه له نیوان ئیوه و ژنه کانتانا خو شه ویستی و بهزهپی و میهره بانی بۆ یه کتری. بهراستی له دروستکردنی ئیوه بهو جوړه چه ندين بهلگه ی ناشکرا هدی له سهر توانای خوی مهزن بۆ تاقمی بیر بکه نهوه له گه ورهپی خوی مهزن. کهواته مه بهست له دروستکردنی ژنان خو شه ویستی و بهزهپی و دۆستایه تیه. نهك رابواردنی ئازالی.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَأَنِّكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّعَالَمِينَ ﴾ وه هندیکه له بهلگه ناشکراکانی خوی مهزن له سهر توانای خوی دروستکردنی ناسمانه کان و زهوی و جیاوازی زمان و رهنگی ئیوه جیاوازیان له سهر زوری دیاری ناکرین و نایه زماره. جیاوازی رهنگ وهك رهشی بۆ سودان و زۆربهی دانشتوانی نهفهریقا، زهردی بۆ چین و یابان ز زۆربهی خۆرهلات، سپهتی و سوری بۆ زۆربهی نهووپا، رهنگی مام ناوهندی بۆ رۆژهلاتی مام ناوهند. بهراستی ههیه له دروستکردنی ناسمانه کان و جیاوازی زمان و رهنگ چهندی بهلگه ناشکرا بۆ ههمو زانایان و بگره بۆ ههمو بونهوهران.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴾ وه هندیکه له بهلگه ناشکراکانی خوی مهزن له سهر توانای خوی خهوتنی ئیوه له شهودا به زوری و له رۆژدا ههندی جار بۆ پشوداننان و ماندو دهروچوتنان و داواکردن و گهرانی ئیوه بۆ پهیداکردنی هوی ژبانتان به زوری له رۆژدا و کهمی جار له شهودا. بهراستی ههیه له خهوتن و پهیداکردنی هوی ژبانی خوتان چهندی بهلگه ناشکرا بۆ تاقمی فهرمودهی خوا بیسن و ناگاداری وهرگرن و گوێ له راستی بگرن.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا ﴾ وه هندیکه له بهلگه ناشکراکانی خوی مهزن له سهر توانای خوی مهزن نیشانی ئیوهی نهدا بزیسکه و چههاخه ههورا له سهر ترساندن ئیوه نهگهر ئیوه پیوستیتان به بارینی باران نهی و له سهر ئومید پهیداکردنی ئیوه بۆ بارینی باران کاتی ئیوه پیوستیتان به باران ههیی.

﴿ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْجِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ وه خوی مهزن نهتیرته خوارهوه له ههوری ناسمان ئاوی، دواپی خوی مهزن بهو ئاوه زهوی زیندوو نه کاتهوه دواى مردنی و ووشکبوونی. بهراستی ههیه له بزیسکه ههور و ناردنه خوارهوهی باران چهندی بهلگه ناشکرا بۆ تاقمی خاوهنی ئهقلین و بیر له کرداری خوی مهزن بکه نهوه.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُم دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنتُمْ تَخْرُجُونَ ﴾ وه هندیکه له بهلگه ناشکراکانی خوی مهزن له سهر توانای خوی که ناسمان و زهوی راوهستانوه بهو پهیرهوه سهرسورپهروه که ئیمه ئهی بین بههوی فهرمان و بهرپهوهردنی خۆیهوه، له پاشا ههرکاتی خوی مهزن بانگی ئیوهی کرد بهبانگ کردنی له زهوی و گۆره کانتانا بۆ زیندوکردنهواتان دواى مردنتان کوتوپر ئیوه به پهله و به زیندوویی له زهوی و گۆره کانتانا دینه دهرهوه.

وَلَمْ يَكُنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانُونَ ﴿٣٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ

ثُمَّ يَعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ
أَنفُسِكُمْ هَلْ لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّن شُرَكَاءَ فِي
مَا رَزَقْتَكُمْ فَانْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ
أَنفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾
بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي
مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٩﴾

﴿ وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَه قَانُون ﴾ وه بۆ خوی مەزنە هەمو کەسی لەناو
ناسمانە کان و زەویدان، هەمو کەسی لەوان فەرمانبەر دار و مل کەچی خوی مەزن، هەتا
ئەوانەیش لەخوا یاخین و باوەریان بەخوا نیە ناتوانن لە توانای خوی مەزن دەربچن.
﴿ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ﴾ وه خوا کەسیکە ئەوتۆیە یە کەمین جا
بۆنە وەرانی لە نەبۆنە وە هینا و تە بۆنە وە، لەپاشا دوی مردنیان ئەیانگیرێت وە بۆلای خوی و
زیندویان ئەکات وە لە رۆژی دوایدا و، گەڕانە وەیان ناسانرە لەسەر خوی مەزن و هیچ شتی
لای خوی مەزن گران نیە.

﴿ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ وه هەر بۆ خوی مەزنە
هەمو وێنە و کاری بەرز و بەرز لە ناو ناسمانە کان و زەوی دا، بەجۆری هاوتای نیە و کەس
بالادەستەر نیە لە خوی مەزن و، خوا زۆر بە دەستەلاتە، هەموو شتی لە جینگەیی شیاوی خویا
دائە نیت.

بێ باوەریان گومانیان ئەبرد کە خوی مەزن هاو بەشی هەبە لە بۆنە وەراندای بۆ پەرستن،
خوی مەزن ئەو کەسانەیی خاوەنی سامان و خاوەنی بەندەن بە درۆ ئەخاتە وە و ئەفەر موی:
﴿ ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّن شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ ﴾
خوی مەزن رونی ئەکات وە بۆ ئێوە وێنە و شتێزێ لە خۆتانە کە نزیکترین شتی لە خۆتان و

دوربۆى مەرزۇن ئايا بۇ ئۆيۈ ھەيە لە بەندە كانتانا ھىچ كەسى لىھوان بىنە ھاوبەشى ئۆيۈ لەو سامان و دارايە ئىمە بەخشىومانە بە ئۆيۈ؟ بىگومان نىە.

﴿ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ﴾ دوايى ئۆيۈ سەربەست و بەندە كانتان يە كسانىن لەو سامانەدا، ئۆيۈ ئەترىن بەندە كانتان بىنە ھاوبەشى ئۆيۈ لە دارايە كانتاناو دەست كارى دارايە كانتان بىكەن وەك خۆتان ھەروەك ئەترىن لە جگەى خۆتان ئەوانىش بىنە ھاوبەشى ئۆيۈ لە سامانە كانتانا و دەست كارى بىكەن وەك ئۆيۈ بە جۆرىكى ناپەرەۋا بەبى رەزامەندى خۆتان، ئەگەر بەندە كانتان و جگەى خۆتان خۆيان بىكەن بە ھاوبەش لە سامانە كانتانا خۆتان بە رسوا و بى نرخ دائەنن، ئىز ئۆيۈ بەبى بەلگە چۆن ئۆيۈ ھاوبەش بۇ خوا دائەنن؟
﴿ كَذَلِكَ نَفْصُلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ ھەر بەو جۆرەى ئىمە رووغان كەردەو بۇ ئۆيۈ ئىمە روونى ئەكەينەو چەندىن بەلگەى ئاشكرا لەسەر توانا و بى ھاوبەشى خۆمان بۇ تاقمى خواوەنى ئەقلىن و تەماشى ئەو بەلگە بىكەن.

﴿ بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴾ بەلگە كەسانىكى ئەوتۇ لە بى باوەران سەمىيان لەخۆيان كەردە، بە ھاوبەشدانان بۇ خوا دواى ئارەزۆى خۆيان كەوتوون و بەبى ئەوۋى بزەن بەشتى پىويستە لەسەريان بەرانبەر بە خواى مەزەن لە دانانى خوا بە تەنھا. دوايى چ كەسىكە راموبى كەسى بكا خواى مەزەن رىگەى راستى لى وون كەردىن و بۇ ئەو كەسانە نىە ھىچ كەسى يارىدەيان بدا بۆلاى رىگەى راست. بىگومان خواى مەزەن رىگەى چاك و خرابى بۇ ديارىكەردوون. بەلام خۆيان رىگەى خرايان گرتەو.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ
حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ
اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾ ﴿٢١﴾ مَنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٢٢﴾ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا
دِينَهُمْ وَكَانُوا شِعَاعًا كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٢٣﴾

﴿ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ﴾ دواپی تو دواپی ئایینی راستی ئیسلام بکهوه روی خوژ راهوستینه بوی و یه کیتی خواپی مذن رن بکهروه به جوژی له ههمو ئایینی لاده بولای نهو ئایینه پاکه.

﴿ فَطَرَهُ اللَّهُ إِلَهًا لَا يُدْرِكُهُ الْبَصَرُ ﴾ تو دواپی ئایینیکی پاکی خواپی مذن بکهوه و دهستی لی بهرمده ، ئاین رهوشتیکی پاکی نهو تو یه خواپی مذن ئاده میزادی له سهر نهو ئایینه پاکه دروست کردوه به گویرهی سروشت که ئایینیکه خواپی مذن به ته نهو و بی هاوبهش دانه نی.

﴿ لَا تُدْبِلُ لِكَلْبٍ لِّلَّهِ ﴾ هیچ گورانی بو بوونه وهرانی خواپی مذن نی یه، ههر که سی خوا بهختیاری بو دیار یکردی بی فرمانی خوا ناکا، ههر که سی خراپه بوخوی هه لبرژی بی اختیار نابی، گورانیش بو نهو ئایینه پاکه ی خوا نیه.

﴿ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ﴾ نهو شته ی خواپی مذن پیوستی کردوه له سهر بهنده کانی خوژی ئایینیکی راسته و گومانی تیدا نیه.

﴿ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ وه بهلام زورتری ئاده میزاد نازانن و بیروبوچونی خویان له سهر زانستی بیگومانی راستی دانانن. نهو ئایه ته ئامازه یه بولای نهو ی خواپی مذن پیوستی کردوه له سهر بهنده کانی خوژی به کردار و به گفتوگو پابهندی ئایینی پاکی ئیسلام بین، چونکه ئایینیکی راسته و خوار و خیتی تیدا نی یه.

﴿ مُبِينٍ إِلَيْهِ وَآفَاقُهُ وَالصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ پیوسته ئیوه ی ئاده میزاد بولای ئایینی خواپی مذن بگه رینه وه و له خوا بترسن و خوژان پبارژن له بی فرمانی خوا و ئیوه نوژه کانتان بکن، چونکه یادی خویان تیدایه و ئیوه لهو که سانه دوورین هاوبهش بوخوای مذن دانه نی و ئایینی پاک بهرستن.

﴿ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ لهو بت په رستانه ی نهو تو مذن ئایینی خویانیان پارچه پارچه کردوه و به گویره ی مبهستی خویان شتی خراپ و نارهویان خسته وه ناوی، بون به تاقم تاقم و بیروبوچونیان له یه کتری جیواوزه و هدریه که یان لهوی تریان بزارن و ههمو تاقمیکیان بهو بیروباوه ره لایانه شادمان و دلخوژن، گومانیان وایه نهو ی لای خو یانه راسته به ته نهو.

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْهُمْ مُبِينِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُمْ
مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا
ءَانَيْنَهُمْ فَمَتَّعُوهُمْ وَفَسَّخْهُمْ وَتَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ

سُاطَنَانَا فَهُوَ بِتَكَلُّمٍ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا
النَّاسَ رَحْمَةً فَارْحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾ فَآتَ ذَا الْقُرْنَيْنِ
حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ
وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَاءَ آتَيْتُم مِّن رَّبِّا
لَّيْرَبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرِبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَاءَ آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾ اللَّهُ الَّذِي
خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَّنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَٰلِكُمْ مِّن شَيْءٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

﴿ وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ﴾ وه هدر کاتی نازاری توشی ناده میزاد بیوابه
له گرانى و هه زاری و نه خوشی نه پارانده وه له پروهرد گاری خویان نه گه پارانده وه بولای خوی
مهنن به نیازی پاکه وه.

﴿ ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴾ له پاشا کاتی پروهرد گار
بهوانی بیه خشایه دوی نه و نازاره له لایهن خویوه چاکه به و نازاره که ی له سهر هه لنه گرتایه
کو تو بر تاقمی له وان هاوبه شیان داندنا بر پروهرد گاری خویان.

﴿ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتُّوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴾ ئەنجامی ئەوان بە جوړی بو سوپاسی شتی نه کهن ئیمه به وانمان به خشیوه دوابی ئەوان رابوړن به بی سوپاسی خوځانه وه کهمی، دوابی ئیوه ئەزانن به ئەنجامی رابواردنی خوځان چوڼ نه بی؟

﴿ أَمْ أُنزِلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴾ ئایا ئیمه ره وانسه مان کردوه به سهر بی باوه رانا به لگه یه یان نامه یه، دوابی ئەو نامه یه گفت و گو بکا به شتی ئەو تاقمه نه یکه نه به هاو به ش بۆ ئیمه و بلئی: هاو به ش دانان راسته؟

﴿ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴾ وه هدر کاتی به خشییتمان به ناده میزاد چاکه یه له تهن دروستی و دارایی فراوان شادمان نه بون به و چاکه یه و له خوځان بابی نه بون و، نه گهر توشی ئەوان بیی نازار و خراپه یه به هوی شتی که وه خوځان کردویه له بی فهرمانی خوی مهزن کوتوپر ئەوان بی ئومید نه بن له میهره بانی خوا و په رستی خوا جی به جی ناکهن.

﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئایا دانیشتوانی مه که نه یان زانیوه به راستی خوی مهزن فراوان نه کا چاکه و دارایی و خوارده مه نی بۆ که سی ئاره زوی هه بی و که می نه کاته وه بۆ که سی ئاره زوی هه بی. به راستی هه یه له فراوان کردن و کهم کردنی سامان بۆ که سانی ئاره زوی هه بی چه ندین به لگه ی ئاشکرا له سهر توانای خوی مهزن بۆ تاقمی باوه به یتن به فهرمانه کانی خوی مهزن.

﴿ قَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ﴾ دوابی تو بیه خشه به خزمانی نزکی خوت و هه ژار و میوان و کاروانی مافه کانی خوځان له زه کات و دهستی که وتی تر و دارایی موسلمانان به گشتی.

﴿ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ به خشینی ئەو مافه به و که سانه و به و که سدی دووره له دارایی خوی چاکتره بۆ که سانیکی نه وتو نیازبان ره زامه ندی خوی مهزن بی به و کاره ی نه یکه نه و، ئەو که سانه ئەوانه سهر نه که ون و رزگاریان نه بی له سزای هه ردو و جیهان.

﴿ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبٍّ لَّا يَرْبُو فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللَّهِ ﴾ و هه رشتی ئیوه به خشییتمان به جگه ی خوځان له دیاری و شتی تر له خوارده مه نی و بهرگ و له بهر ئەوه دارایی ئیوه زوړتر بی به هوی دارایی جگه ی خوځان، دوابی دارایی ئیوه گه شه ناکات لای خوی مهزن و زوړتر نابی، بۆ نمونه تو دیاری یه ک یا جگه ی دیاری پشکه ش بکه ی به جگه ی خوت یا یارمه تی بده ی له بازرگانی و جگه ی بازرگانی، بۆ ئەو که سه به خشی به تو زوړتر له وه ی تو نه یده ی به و که سه ئەو کاره ی تو به و جزره نه پاداشتی چاکه ی بۆ تو نه بی لای خواوه نه سزایش نه دریت چونکه قه دهغه نه.

بۆ زاین: سود = (ربا) دوو جوړه: جوړیکیان قه دهغه نه، به وینه ی ئەو سوده ی له م ئایه تدا باسی کرا، جوړی ترین هه یه قه دهغه و له گونا هه گه وره کانه، وه ئەو سوده ی له ئایه تی (٢٧٥) ی سوره تی نه له به قه ره دا باسی کراوه.

﴿ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴾ وه هدرشتی نیوه به خشیتان له زه کات نیوه مدهستان ره زامهندی خوی مدزن بی و به نیازی سودی تایه تی و باسکردنتان نه بی، دوا بی نهو که سانه چاکه کان بویان دوو پات نه کرتیه وه لای خوی مدزن به چندین نه ندازه.

﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيْشُكُمْ ثُمَّ يُخِيْكُمْ ﴾ خوی مدزن که سیکی نهو تیوه نیوهی دروست کردوه، له پاشا نیوهی به خیر کردوه و خواره مدهنی پی به خشیون و له پاشا نیوه نه مریتی دوا بی کوتابی پی هانتی ته مدهنی دیاری کراوتان، له پاشا دوا بی مردن له رژی دوا بی زیندوتان نه کاته وه بۆ پرسیار و وه لام و وه رگرتی پاداشت و توله.

﴿ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ نایا لهو بتانهی که نیوه نهیان کهن به هاو بهش بۆ خواو نیوه نهیان په رستن له جگهی خوی مدزن که سی هده نهو شتانه بکا و نیوه دروست بکا و به خیتان بکا بتا غریتی و زیندوتان بکاته وه، پاکی و بالادهستی و دوری بۆ خوا به له شتی نیوه بی کهن به هاو بهش بۆ خوی مدزن.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ

أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾ فَأَقْرَ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدٍّ لَهُ مِنْ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصْدَعُونَ ﴿٤٣﴾ مَنْ

كَفَرَ فَلَيْسَ لَهُ مَكْرَهُمْ مِنْ عَمَلٍ صَلَحَ وَلَا نَفْسٍ لَهُمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ ﴾ خرا به و گرانی و کهم بارانی و بی سه وزایی و زبانی باز رگانی و مردنی گیانداران بلا و بۆ ته وه له ناو زهوی و له ناو ده ریادا به هزی

شتیکه وه ناده میزاد کردوویانه له بی فەرمانی خوای مدزن . هدر شتی خوای مدزن قه دهغه کرد بی کردنی نهو شته تاوان و خراپه به له زهوی دا . به وینه جهنگ و ستهم و پرووتالی ژنان و داوین پیسی و خواردنه وهی مدی و کردنی قومار و سوکایه تی کردن به پهرستی خوای مدزن ، هدر وه ها شتی تریش .

﴿ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴾ له بهر نهوهی خوای مدزن به جه ژنی بهوان سزای هندی لهو کاره ی نهوتو بی باوه ران کردوویانه له جیهاندا . بیگومان سزای دوا رۆژ گرانزه بۆ نهوهی نهوان لهو کاره خراپانه بگه رینه وه و رووبکهنه خوا پهرستی .

﴿ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴾ تۆ بلی به بت په رستان : ئیوه پرۆن و بگه رین به ناو زهوی دا ، دوا یی ئیوه ته ماشا بکهن چۆن بوه و به چ جوړی بوه کوتای پنهانی که سانیکی نهوتو له پیش نه وانه وه بسوون و جیگه کانیا ن چۆل و هۆله ، زۆر له وانه ی پیشوو هاوبه شبان بۆ خوا دانابو ، دوا یی خوای مدزن هه موویانی له ناو بردن . ﴿ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَیِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصْذَعُونَ ﴾ دوا یی تۆ : دوا یی ئایینیکی راست بکه وه و روی خۆتی بۆ دانئ و لهو ئایینه لانه ده ی له پیش هاتی رۆژه ی که ی که رۆژی دوا یی کهس توانای نیه خۆی لهو رۆژه لادا ، بیگه رینه وه و هاتی نهو رۆژه له لای خوا وه هاتوه ، لهو رۆژه دا ناده میزاد جو یی نه بنه وه له یه کتری ، باوه رداران بۆ لای به ههشت و بی باوه رانیش بۆ لای دۆزه خ .

﴿ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلَا نَفْسَ لَهُمْ يَمْهَدُونَ ﴾ هدر که سی باوه ری نه هینایی ، دوا یی سزای بی باوه ری به که ی له سهر خۆیده تی و ، هدر که سانیکی کرده وه ی چاکیان کرد بی ، دوا یی جیگه به کی چاکیان بۆ خویان ناماده کرده که به هه شته بۆ رۆژی دوا یی و لهو جیگه به دا دانه نشن .

﴿ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴾ ناده میزاد له یه ک جو ی نه بنه وه له بهر نهوهی خوای مدزن پاداشتی که سانیکی نهوتو بداته وه باوه ریان هیئا وه و کرده وه چا که کانیا ن کرده وه له پاداشت و بهخشش و چا که ی خوای مدزن . به راستی خوای مدزن بی باوه رانی خۆش ناوی .

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْأَفْئَالُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ

بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ
 الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
 فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
 خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ
 ﴿٤٨﴾ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ
 ﴿٤٩﴾ فَانْظُرْ إِلَى آثَرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
 مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾
 وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ
 ﴿٥١﴾

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ ﴾ وه هندیکه له بدلگه
 ناشکراکانی خوی مدزن له سهر توانای خوی که بایه کانی باشور و باکور و خورهلات ره وانه
 نه کا موزده نه دهن به بارینی بارانی ئیوه زور ناره زومندن بو بارینی، بو نه ویش بیه خشی به ئیوه
 هندی له چاکه و میهره بانی خوی له هدرزانی روناکی بو دانیشوان.
 ﴿ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ وه بو نه ویش نهو بایانه
 که شتیه کان بیهن به ناو ناودا به هوی ده ستوری خوی مدزن به گویره ی ناره زوی خوتان و بو
 نه ویش ئیوه پیدابکه نه له چاکه ی خوی مدزن نه وی بتانه وئ له بازرگانی و گواسته وه ی
 کهل و پهلتان و بو نه ویش ئیوه سویاسی گه وره یی خوی مدزن بکه نه و بهرستان و بهیه کی
 دانین.

﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاؤُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ﴾ و به راستی ئیمه ره وانه مان
 کرده له پیش تو و چهن دین پیغمبر بولای تاقمه کدی خویان، دواپی چوبوبون بولایان به
 چهن دین بدلگه ی ناشکرا له سهر نه وی راست نه کهن و نیراوی خوی مدزن.

﴿ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ دواپی ئیمه تۆله مان کرده وه له که سانیکی ئه و تۆ تاوانباریان کردبوو به بهرده و امیان له سهر بی باوه ری و بی فه رمانی و نازاردانی پیغمه ره کانیان و پیوسته له سهر ئیمه یارمه تی دانی باوه رداران له پیغمه مه ران ئه و که سانه له گهلان.

﴿ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَنْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ ﴾ خوای مه زن که سینی که تۆ تۆ به بایه کان ره وانه نه کا، دواپی ئه و بایانه هه و ره کان که له هه لمی ئاو پهیدا ئه بن به وئی گهرمایی تیشکی خۆزه وه دواپی خوای مه زن ئه و هه و رانه بلا و نه کاته وه و پارچه پارچه دیان نه کا و هه ر پارچه به کیان ره وانه نه کا بۆ لای هه ر جیگه به چۆن خوای مه زن ئاره زۆی هه بی.

﴿ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَنَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ﴾ وه خوای مه زن ئه و هه و ره نه گپۆ به چه ند پارچه به ک، هه ر پارچه به کیان ره وانه نه کا بۆ لای جیگه به، دواپی تۆ باران ئه بیی دلۆپ دلۆپ دینه خواره وه له ناو هه و ره وه.

﴿ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴾ دووایی خوای مه زن ئه و بارانه ی گه بانه شار و خاك و كشت و كالى كه سێ ئاره زۆی هه بی له بهنده كانی خۆی كوتوپر ئه و بهنده نه ی خوا شادمان و دلخۆش ئه بن و موژده نه دهن به یه كزی.

بۆ زانی: بیگومان ئه و بارانه ی خوای مه زن دروستی کرده جیاوازن له یه كزی له باره ی زۆری و كه می، له بون و له نه بن به گوپره ی جیاوازی بایه کان هه یانه به بهرده وامی ئه و بایانه هه ن، هه یانه ئه و بایانه له كاتیکی تابه تیدا پهیدا ئه بی، هه ر به و جو ره یش باران ئه بارئ: له هه ندی جیگه دا بهرده وامه و هه مو كاتی ئه بارئ وه ك كیشه وری ئه مریكای باکور و باشور و خۆرئاوای كیشه وری ئه وروپا، له شوینه كانی هیللی ناوه راستی زهوی هه ر له هاویندا باران ئه بارئ و پێی ئه و ترئ: بارانی وه رزی، له هه ر ئیمه كانی ده ریای سپی ناوه راست له زستانا باران ئه بارئ، جیگه ده شتایه کان به كه می بارانیان لی ئه بارئ، ئه وانه هه موویان به گوپره ی ویستی خوای مه زنه.

﴿ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِّنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴾ وه به رآستی دانیشه وانی ئه و شوینانه له پیش ئه وه ی که باران ببارئ به سه ریانا له پیش پهیدا بوونی هه وروباران بی ئومید بوون له بارانی باران و جاوه وانی بارانیان نه کرد.

﴿ فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخْفِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴾ دواپی تۆ ته ماشا بکه بۆ لای نیشا کانی باران دوا ی بارینی که چاکه ی خوای مه زنه چۆن خوای زهوی زیندوو نه کاته وه. دوا ی مردنی و ووشکبونی به وئی بارانه وه سه وز هه لئه گه ری به رووه ك و دره خته کانیه وه.

﴿ إِنَّ ذَلِكَ لَمُخْفِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ به رآستی ئه و ده سه تله تده ی زهوی زیندوو کرده ته وه دوا ی مردن و ووشکبونی هه ر ئه و که سه ی مردووان زیندوو نه کاته وه له رۆزی دوا پیدا و خوای مه زن ده سه تله تی به سهر هه موو شتیکا هه به و خاوه نی توانایه.

﴿ وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِجَالًا مُّصَفَّرًا لِّظُلُومٍ مِّنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴾ و ه نه گدر نیمه بایه کمان
 ره وانه بگردایه چاکه ی تیندا نه بویه و هوری پیدانه گردایه، دوا بی نهو بی باوه رانه کشت و کالی
 خویانیان نه بینی زهر د بهلگه را و، دوا ی سه وزایه تی به راستی نهوان دوا ی نهوه کشت و کالی
 خویانیانی زهر د بهه گدر آن بی باوه به چاکانه ی خوا ی مه زن به خشپووی بهوان له وه بهر له
 کاتی هه رزانیدا و سوپاسیان نه کردن.

فَإِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الضُّمَّةَ الدَّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا
 مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾ وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا
 مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾ * اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
 قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾
 وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ
 كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ
 لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ
 وَلَكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ
 ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
 لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِن جِثَّتْهُمْ جِثَّةٌ
 لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾ كَذَلِكَ
 يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾ فَأَصْبِرْ إِنَّ
 وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

﴿ فَإِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمُوتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ ﴾ دواپی به راستی تو ناتوانی گفت و گوی خوت بیستی به مردوان، نهو بی باوه پرانه وهك مردووان تهمن خوارنابن، بیستیش نریمزینی ههستی مروفایه تیه و، تو ناتوانی دهنگی خوت بیستی به ناده میزاده که ره کان بهتو بی بانگی بکهی.

﴿ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴾ کاتی نهو بی باوه پرانه واز بهتین له باوه رهتینان بهتوو پشت بکهنه راستی و رونه کهن بو لای تو به جورئ بیانهوی راستی بیسن نهو بی باوه پرانه وهك که ره وانه و دلپان مردووه له ناستی راستی.

﴿ وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالِهِمْ إِنْ تُسْمِعْ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ وه تو توانای شاره زایی کردنی که سانیکت نی به کویرین و ریگهی نه بین لایان بهدی له گومرایی خویان، گفتوگوی تو نابسن و کاریان تی ناکا، تو ناموزگاری خوت نایستی بهو بی باوه پرانه مه گهر که سی بیستی باوه رهتین به ناوه روکی نایه ته کانی قورلانی نیمه، دواپی نهوان فرمانبهرداری شتی بن تو فرمانیان بی نهدهی.

﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ﴾ خوی مهزن که سینی نهو تو تیه ئیوهی دروست کردو له شتیکی لاوازو بی نرخ وهك دلوی ناو له پاشا پلهیه له خوی مهزن هیژ وتوانا و نهقلی به خشی به ئیوه له دوی نهو لاوازییهی ههتان بوو بونه خاوهن توانا و بهر یوه بردنی کاری خومان.

﴿ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴾ له پاشا خوی مهزن ئیوه نه گیریتتهوه له دوی نهو هیژ و توانا و نهقلهوه بولای لاوازیه تر بو لای پیری و لاوازی لهش و نهقل، خوی مهزن دروست نهکا شتی ئاره زوی هه بی له لاوازی و هیژ و گهنجی و پیری و خوا نه زانی به شتی چاکبی بو هه مو بوونه وهران، توانای ههیه بو گورانی هه موو شتی و لا بردنی شتی و دانانی شتی تر له جینگهیا.

﴿ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴾ وه روژی پهیدا نه بی روژی دواپی و را کردنی ناده میزاد بو وهستان له خزمهت خوادا تاوانباران سویند نهخون له جیهاندا نهماونه تهوه ماوهیه کی کهم نه بی، هه ره جوړهی لایاندا بوو له شتی چاکهی نهوانی تیدابو باوه رپان به روژی دواپی نه هیتابوو، ههروایش له روژی دواپیدا سویند نهخون، ماوهیه کی کهم له جیهاندا ماونه تهوه.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ ﴾ وه که سانیکی نهو تو به خشرابوو بهوان زانیاری راستی و باوه رهتینان به خوی مهزن له پیغه مبهران و فریشته کان ووتیان به راستی له نامه ی خوی مهزندا تو مار کراوه، وه ماوهیه خوی و یستویه تی عینیتهوه له جیهاندا نهو ماوهیه ییش فرمانی پیدراوه به سه ری بهن له گوره کانتانا لای زانیاری

خوایه و کهس نایزانی، ئیتر سودی له سویند خواردنی ئیوه دا نیه چهنده له گۆره کانتانا ماونه تهوه، ئیوه برواتان بهم رۆژه نه بو.

﴿ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ دواپی ئەم رۆژی زیندو بو نهویه لهو رۆژهیه ئیوه برواتان پی نه بوو، به لām ئیوه نه تان نه زانی توشی ئەم رۆژه نه بن و کویر و کهرپوون و راستیان نه ئه بیست و نه تان نه بینی.

﴿ فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الدِّينَ ظَلَمُوا مَغْدِرَتَهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴾ دواپی لهم رۆژه دا بیانو هینانه وهی بی باوه ران سود به کهسانیکی نه وتو نابه خشی سته میان له خویان کردوه و باوه ریان نه هیناوه بهم رۆژه نهو ناواته یان جیگه ی خوی ناگرئ بگه رینه وه بۆلای جیهان له بهر نه وهی باوه ریه تین، رازی نا کرین و وازیان لی نه هیتری هه ر له سه رگه ردانی و خهفه تباری و مزادا بزین.

﴿ وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ﴾ وه ئیمه پرووغان کردوه تهوه بو ئاده میزاد له ناو قورئانی پیرۆزدا هه مو و یتدیه بۆیان له سه ر راستی موحه مه د و راستی رۆژی دواپی، ئیتر بیانوویان لی وه ر ناگیریت.

﴿ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْتَطِلُونَ ﴾ وه به راستی نه گه ر تو برۆی بۆلای بی باوه ران به به لگه یه کی زور په ک خه ر و ئاشکرا نه وه نه ده دلیان په قه به راستی کهسانیکی نه وتو باوه ریان نه هیناوه نه لین: ئیوه ی باوه ردار دوا ی هه چ شتی نه که وتوون و مه گه ر ئیوه دوا ی کاریکی پرووچی نه وتو که وتوون پیغه مه به ره که تان جادوی لیکردون.

﴿ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ هه ر بهو جوړه ی مۆردراوه به سه ر دلی بی باوه راندا خوا ی مه زن مۆر نه دا به سه ر دلی کهسانیکی نه وتو دا دوا ی زانیاری ناکه ون و دلیان داخرا و باوه ر و زانیاری ناچیته ناوی و کاری په ک خه ر کاریان تی ناکا.

﴿ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴾ دواپی تو ئارام بگه ره له سه ر ئازاری بی باوه ران. به راستی به ئینی خوا ی مه زن راسته و ئایینی ئیسلام سه ر نه خا به سه ر هه موو ئایینه کانی تر دا و یار مه تی تو نه دا و بی ئومید مه به له گه یان دنی فه رمانی خوا ی مه زندا، زۆری بی ناچی ئایینی ئیسلام خو رئاوا و خو ر هه لات نه گر یته وه و، کهسانیکی نه وتو باوه ریان به رۆژی دواپی نیه تو توشی خه فته ت و دلگه رانی و ئازار ناکه ن و باری تو ی پی گه ران بکه ن، به هۆی به درۆ خسته وه ی تو و سوکا به تی کردن به تو.

به یاری ده ی خوا ی مه زن کو تایی پی هات

﴿﴾ سوره تی لوقمان ﴿﴾

له مه كه هاتوته خواره وه. ژماره ی ئایه ته كانی (۳۴) ئایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝۱﴾ هُدًى وَرَحْمَةً
 ۲ ﴿لِلْمُحْسِنِينَ ۝۲﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
 ۳ ﴿بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝۳﴾ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
 ۴ ﴿هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۴﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ
 ۵ ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ
 ۶ ﴿عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝۶﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا
 ۷ ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَن فِي أُذُنِهِ قِرَافٍ شِرَّةٌ يُعَذَابُ آلِمْ ۝۷﴾
 ۸ ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۝۸﴾
 ۹ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝۹﴾ خَلَقَ
 ۱۰ ﴿السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَقَالَ فِي الْأَرْضِ رَوَاسٍ أَن تَمِيدَ
 ۱۱ ﴿بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَأْنَا فِيهَا
 ۱۲ ﴿مِن كُلِّ نَوْعٍ كَرِيمٍ ۝۱۲﴾ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا
 ۱۳ ﴿خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝۱۳﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿الم﴾ مانای ئەو پیتانه‌یه له سوره‌تی ئەلبه‌قهره و هه‌ندی له سوره‌ته‌کانی تردا باسیان کراوه.
﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ ئەو ئایه‌تانه‌ی پێک هاتوون لهو پیتانه ئایه‌تی نامه‌یه‌کن پێر
له زانست و زانین له لایه‌ن خوای مه‌زنه‌وه ئیزاراوه بۆ سه‌ر موحه‌مه‌د.
﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەو نامه‌یه‌ شاره‌زا که‌ره بۆ ئەو ئاده‌میزاده
چا که‌ره‌انه‌ی ئەوتۆ به‌رده‌وامن له‌سه‌ر چا که‌ و نوێژکردن و ئاسایش و خو‌شیه‌ بۆیان.
﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وه که‌سانێکن زه‌کاتی سامانی خو‌یان ئەده‌ن به‌و
که‌سانه‌ شایسته‌ی ئەوه‌ن زه‌کاتیان به‌دریتی و ئەو که‌سانه‌ ئەوانه‌ن باوه‌ری پێگومان ئەه‌یتن به
پۆزی دوا‌یی.

﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وه ئەو که‌سانه‌ ئەوانه‌ن پزگاریان
ئەبێ له‌ سزای خوای مه‌زن و توشی به‌ختیاری و سه‌ربه‌رزی ئەبن له‌ پۆزی دوا‌ییدا.
﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ وه هه‌ندیکه‌ له
ئاده‌میزاد که‌سه‌ی گه‌فت و گۆی پر و پوچ ئەکرێ بۆ ئەوه‌ ئاده‌میزاد لابده‌ن له‌ ڕێگه‌ی راستی ئایین
و له‌ بیستنی قورئانی پیرۆز به‌بێ ئەوه‌ی بیرکه‌نده‌وه له‌ چا‌ک و له‌ خراپ و بزانه‌ن ئەو کاره‌ی
خو‌یان زۆر به‌سووده‌.

﴿وَيَخِجْدَهَا هُزُؤًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وه له‌به‌ر ئەوه‌ی ڕێگه‌ی ئایینی خوا و ئایه‌ته‌کانی
قورئان بکه‌ن به‌ گاله‌ی خو‌یان و گو‌ییان ئی نه‌گه‌ڕێ، بۆ ئەو که‌سانه‌ هه‌یه‌ سزایه‌ توشی رسوایی
و به‌ی‌نرخیان بکا.

ئەو ئایه‌ته‌ له‌وه‌وه‌ هاتوه‌ته‌ خواره‌وه‌: نه‌زری کورپی خه‌رسی کورپی که‌لده‌ بۆ بازرگانی چوه‌
هیه‌ر هه‌والی عه‌جه‌مه‌کانی ک‌ری و ئە‌ی گه‌ڕایه‌وه‌ بۆ قوره‌یشیه‌کان و ئە‌یووت: موحه‌مه‌د
هه‌والی عاده‌و سه‌مود باس ئەکا، منیش باسی ڕۆسته‌م و ئەسه‌فهن‌دیار و کیسه‌راکانتان بۆ ئە‌که‌م،
به‌و بۆنه‌وه‌ وازیان له‌ بیستنی قورئان ه‌یتا.

بۆ زانین: شتی پر و پوچ و به‌ی‌سود هه‌مو شتی ئە‌گه‌ڕێته‌وه‌ وه‌ ئاده‌میزاد توشی خراپه‌ بکه‌ن و
فیری کاری ناره‌وا‌یان بکه‌ن، ئی‌یر گۆزانی به‌ی‌یا ڕۆژنامه‌ و فیلم و شتی تر.
﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ وه هه‌رکاتی بخو‌ن‌ڕێته‌وه‌ ئایه‌تی
نامه‌ی ئی‌مه‌ به‌سه‌ر ئەو که‌سه‌دا واز له‌ بیستنی ئەو ئایه‌تانه‌ ئەه‌یتن خۆی به‌‌گه‌وره‌ دانه‌نی و
به‌ی‌نرخیان دانه‌نی. وه‌‌که‌نه‌وه‌ی ئەو ئایه‌تانه‌ی نه‌بیستنی.

﴿كَأَن فِي أذُنِهِ قِرْأَةً بَعْدَآبٍ أَلِيمٍ﴾ وه‌‌که‌ ئەوه‌ی له‌ ناو هه‌ردوو گو‌ی‌چکه‌یا که‌ری
به‌یده‌ابو‌ی و ه‌یچ شتی نه‌بیستی، دوا‌یی تۆ موژده‌ بده‌ به‌و که‌سه‌ به‌ سزایه‌ خاوه‌ن ئازاره‌.

ته‌فسیری زمان‌کۆ‌یی

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ به راستی که سائیکی نهوتو باوهریان هیتاوه و کردهوه چاکه کانیاں کرده، بو نهو که سانه هدیسه به ههشت به خوشی رانه بویرن له ناویانا به هه موو جوړه رابواردن و خوشیه که وه، به بهرده و امی له ناویانا هه مو کاتی و دهرناکریت.

﴿وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خوا به لیتی داوه نهو شتانه یان بداتی و به لیتی خوی مهزن راسته و خوا زور به ددهسته لاته هیچ که سی رینگه له به لیتی ناگری، نهوهی خوا نهیکا به گویره ی زانسته و له جینگه ی خوی دا داینه ی.

﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ خوی مهزن ناسمانه کانی له زورور نیوهوه درووست کردون و و هستان به یی نهوهی دانراڼ له سهر کوله که یه نه یه لی بکه ونه خواره وه نیوه نهو ناسمانانه نه یینن. به لکو خوی مهزن یاسای راکیشانی گشتی داناوه بو هه مو نه ستریه به به جوړیکی تاییه تی بو هه ریه که یان و هه رخوا نه یزانی.

﴿وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾ وه خوی مهزن دایناوه له ناو زهوی دا چندنن کیو بهش کراون به سهر رووی زهویدا به بهیره پر و گرامیکی تاییه تی له بهر نهوهی زهوی نه جوړی به نیوه و گهرده لول و توز له نیوه کم کاته وه، نهو کیوانه هدیانه له سهره وهن نیوه نه یانینن، هدیانه له ناو دهریاکانان.

خوی مهزن بلاوی کرده و ته وه له سهر زهوی له هه مو جوړه شتی نه روڼ به سهر زهوی دا به ناسماندا هوی ژبانی خو یان مسوگر نه که ن.

﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ وه نیمه ناردو و مانه ته خواره وه له هه وری ناسمانه وه ناو بی، دوا یی نیمه رواندو مانه له زهوی دا له هه موو جوړه شتیکی جوان و به ریژ و جوړا و جوړ و به نرخ.

﴿هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ نهو شتانه ی باسکران وه نیو بینتان دروستکراوی خوی مهزن، دوا یی نیوه نیشانی منی بذهن که سائیکی نهوتو له جگه ی خوا چ شتیکیان دروست کرده؟ به لکو سته مکاران و بی باوه ران له ناو گومراییه کی زور ناسکرادان و رینگه ی زور خرایان گرتوه.

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ١٢ وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لَابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَىٰ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ

لُظْلِمَ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَلَدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَّلَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَلَدِكَ
إِلَى الْمَصِيرِ ﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنْابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ يَبْنِيْ إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ
خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ
بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾ يَبْنِيْ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ
مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾ وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ
وَإِغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ﴾ وه به راستی نيمه به خشيو مان به لوقمان زانباری و نه قلای تهواو به جزوی همو شتیکی راست و دروستی له ناین و خوا به رستی و کومه لایه تیدا نه زانی و کاری بین نه کردن، نیمه پیمان ووت: تو سوپاسی خوا بکه، چونکه سوه که ی هه بر خوت نه گهر پته وه.

لوقمانی کوری باعوراو له نه وهی نازره کوری خوشکی نه یوب یا کور خوشکی دایکی نه یوبه، هزار سال ژیاوه، به خزمدت داوود گه یشتوه و زانستی لی وهر گرتوه، بهر له بوونی

ته فسیری زمانا کوبی

داود به پیغمبر و ولای پرسیاری دانیش توانی بۆ روونکردوونه ته وه، زۆربهی زانایان له سه ر نه وهن پیغمبر نه بوه پیاوکی چاکی خوا بوه، خاوه نی نه قل و زانستی بوه له کاتی خۆی دا و ده روئیکی پاکی هه بوه.

﴿وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وه هه ر که سی سوپاسی خوای کردی، دوا یی به راستی سوپاسی هه ر بۆ سودی خۆی کردوه و، هه ر که سی بی سوپاسی خوای کردی، دوا یی به راستی خوای مه زن پتو یستی به هیچ که سی نی یه، خوای مه زن شایسته ی سوپاسه به ته نها.

دوا ی نه وهی خوای مه زن با سی لوقمانی به چا که کرد، با سی هه ندی ئامۆزگاری لوقمان بۆ کوره که ی نه کا، وه ک خوای گه وره نه فهرمو ی:

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ تۆ بیری نه و کاته بکه ره وه لوقمان به کوره که ی خۆی ووت و نه و ئامۆزگاری نه کرد: نه ی کوری خۆم: تۆ هاو به ش بۆ خوا دامه نی له په رستندا به راستی هاو به ش دانان سه ته میکی زۆر گه وره یه. خوای مه زن دوا ی نه و ئامۆزگاری به ی لوقمان نه فهرمو ی:

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَذَا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَصَّالَةٌ فِي عَمَلَيْنِ﴾ و ئیمه فهرماغان داوه به ئاده میزاد که چا که بکه ن له گه ل باوک و دایکانا، دایکیان نه وانیان هه لگرتوه له مناله دانیاندا ئازار له سه ر ئازار و ئیش: ئازاری هه لگرتنی مناله که، ئازاری ژانی منالبون، ئازاری دانانی مناله ی که ی، ئازاری شیردانی به مناله که ی، هه تا مناله که گه وره تربی ئازاری زۆتره، دایک دوو سال شیر نه دا به مناله که ی دوا ی دوو سال له شیر نه یه رته وه نه و رسته یه به لگه یه له سه ر نه وهی لای ژووری شیردان دوو ساله:

﴿أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ فهرماغان دا به ئاده میزاد سوپاسی من و دایک و باوکانیان بکه ن، هه ر بۆ لای منه گه رانه وهی ئاده میزاد بۆ پرسیار کردن له وان له سه ر سوپاسی من و دایک و باوکیان له رۆژی دوا ییدا.

﴿وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ وه نه گه ر باوک و دایک له گه ل تۆ به هه مو جو ری کۆششی خۆیانیان به کارهینا له سه ر نه وهی تۆ بکه ی به هاو به ش بۆ من له په رستندا به شتی که نه و شته هه ر نه بوه و شایسته ی نه تۆ پی ئازانی وه ک به کان، دوا یی تۆ له و شته دا په یه وهی دایک و باوک مه که، چونکه نابی په یه وهی جگه ی خوا بکری به بی فهرمانی خوای مه زن.

﴿وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبَعَ سَبِيلَ مَنْ آثَابَ إِلَيَّ﴾ وه تۆ هاو پیتی باوک و دایکت بکه له ژبانی جیهاندا وه ک منالکی خاوه ن چا که له شتیکا زیان به تۆ ناگه یه نی له ئایندا و دژی یاسای ئاین نه بی و، تۆ دوا ی رینگه ی که سی بکه وه گه رابته وه بۆ لای من به نیازکی پا که وه.

﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ له پاشا هه ر بۆ لای منه گه رانه وهی ئیوه له رۆژی دوا ییدا، دوا ی من هه وال نه ده م به ئیوه به شتی ئیوه نه یکه ن له جیهاندا له چاک و له خراپ.

﴿يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ نهی کوری خوم: بهراستی نه گدر تو به نه ندازهی کیشانهی دانه به له تووی خهرته له بی، دوا بی تو له ناوی بهردیکی رهقدابی یا له نیو ناسمانه کاندایا له ناو زه ویدا بی خوای مهزن نهو تووه دهرته هیتی له روژی دوا پیدا بو پرسیار و وولام یاداشت و توله. به راستی زانستی خوای مهزن نه گاته لای ههمو و شتیکی نهیتی، ناگاداری جینگهی ههمو و شتیکیه.

میژو و نووسان له بهاری زانا و زیره کی لوقمانه وه زور شتیان نووسیوه و توپانه: لوقمان بهنده به کی بی نرخ بوه لای گه و ره که ی خوی، روژی له گهل بهنده کانی تریدا ناردی بو ناو باخ و هه ندی میوه ی بو بهیئن، کاتی گه پشته ناو باخ جگه له لوقمان بهنده کانی تر ههمو میوه که یان خوارد، بهنده کان پیلانیکیان بو لوقمان ساخته هیتا و ووتیان: لوقمان ههمو میوه که ی خوارد، گه و ره که یان کاتی پرسپاری له لوقمان کرد ووتی: تو دهرمانی بده به ههمو مان پرشینده وه نهو کاته بو مان دهرته که ویت کی مان میوه مان خواردوه، کاتی رشانده پیلانه که یان یه خهی بهنده کانی تری گرت. جاری تر گه و ره که ی لوقمان گره وی کرد له گهل تاقمی ناوی دهریاچه به کی دیاریکراو بخوا، کاتی هوشی کرده وه بو ی دهر که و ت گره وه که ی دوراندوه، پهنای برد بولای لوقمان، ووتی بهو تاقمه: نیوه نه بی نهو ناوانه ی نه روژ پته ناو نهو دهریاچه به وه لایان دهن نه روژ پته ناو نهو دهریاچه به وه، نهوان ووتیان: ناتاوین. لوقمان ووتی: گره وی له سهر خواردنه وه ی ناوی دهریاچه که کرده نهک له سهر خواردنه وه ی ناوی نهو ههمو روبارانه نه روژ پته ناوی.

﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ نهی کوری خوم: پیوسته تو بهرد وهام بی بو کردنی نوژه کان و، تو فهران بده به چاکه و ریگه بگره له خراپه کردنی ناده میزاد به گویره ی توانای خوت.

﴿وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ وه تو نارام بگره له سهر شتی توشی تو نه بی له نازاری ناده میزاد. به راستی نارام گرتن هه ندیکه له سهر بهرده و امبون له سهر راستی و لهو شتانه ی خوای گه و ره فهرمانی داوه به کردنی و پیوسته بکری.

﴿وَلَا تُصَغِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ وه تو رووی خوت به ده عیبه وهرمه گیره له ناده میزاد و به بی نرخیان بزانی و، تو مهر و به سهر زه ویدا و به ده عیبه و ده مار وه.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَجِبُ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ بهراستی خوای مهزن ههمو که سی خوی به گه و ره بگری و شانازی به پله و پایوه دارایی خوی بکا خوشی ناوی.

﴿وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ وه تو له رویشتی خوتا مان ناوه ندی به نه زور به پله بر و نه زور له سهر خو و ریزی جگهی خوت لابی و، تو دهنگی خوت نرم بکهر وه به گویره ی پیوست. بهراستی خراپه ترین دهنگ دهنگی گری دریره و له ههمو دهنگی گه و ره تره.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَافِى السَّمَوَاتِ وَمَافِى الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ
 عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَهْرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِى اللَّهِ
 بغيرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا
 مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ
 الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَن يُسَلِّمْ
 وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ
 وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾ وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ
 إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
 ﴿٢٣﴾ نُمِيعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾
 وَلِئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ لِلَّهِ مَافِ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ أَنَّمَا فِى الْأَرْضِ
 مِن شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُم مِّن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ
 مَا نَفِذْتَ كَلِمَتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾ مَا خَلَقَكُمْ
 وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى السَّمَوَاتِ وَمَا فِى الْأَرْضِ﴾ تا يا نبیوه نه تان زانیوه

بهراستی خوی گه وره شتی له ناو ناسمانه کان و له ناو زه ویدان رامی کردوه بو سودی نبیوه، وهك

مانگ و خور و نه ستره کان بز روناکی و گهرمایی و شتی له ناو زهوی دایه، وینهی کیزه کان و بیابان و و کانگاکان و درهخت و گیا و گیانله بهران.

﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ وه خوی مدزن چاکهی ناشکرا و نهینی خوی تهواو کردوه به سهر ئیوه دا، چاکه ناشکراکانی وهك چاو و گویچکه و زمان و نه دنامه کانی تر و ده رمان و کارهبا و زورشتی تر، چاکه نهینه کان وهك دل و نه قل و زانست که به چاو نایبیرن، هه مو رژی خوی مدزن چاکه به نه به خشی به ئیوه و به تازهیی بزمانی دروست نه کا که به بیز تانا نه هاتوه، به وینهی فروکه و کومپیوتر و ئینتهرنیت.

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُخَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ وه هه ندی له ناده میزاد هه به که سی و دوزمنایه و گفتوگزی خراب نه کا له باره ی به کیتی و ئایینی خواوه به بی به لکه و زانستی و به بی شاره زابوونی بولای راستی، به و نامه به راستی بز روون نه کاته وه. ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ وه هه رکتی بیژرایه به بت په رستان: ئیوه دوی شتی بکهون خوا ناردوو به ته خواره وه، نه یان ووت: به لکو ئیمه دوی شتی نه کهوین له باو بپیرانمان ده ست که و تووه له سهر نه و شته بوون.

﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ ئایا نهوان دوی باوکیان نه کهون با وه کو شهیتان بانگی نهوان بکا بولای سزایه کی زور سهختی ناگری کلپه داری دوزهخ؟ ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ وه هه رکه سی به نیاز ی پاکه وه په رستن بز خوی ته نها بکا و هه مو کاریکی خوی هه واله ی لای خوا بکسا و، نهو که سه به کردار و گوftar و به دل چاکه که ربی، دوی به راستی نهو که سه دهستی گرتوه به ئایینیکی زور په هیژی وای نه کیشتی بولای رزگاری و سهر کهوتن.

﴿وَالِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وه بولای خوی مدزن نه گهرینه وه کوتایی هه مو کاری نهك بولای جگهی خوا.

﴿وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وه هه رکه سی باوه ری نه هینایی به و ئایینه به هیزه، دوی بی باوه ری نهو که سه تو خه فته بار نه کا، بولای ئیمه به گهرانه وه ی نهوان، دوی ئیمه هه وال نه دهین بهوان به شتی نهوان کردوو یانه له جیهاندا. به راستی خوی مدزن نه زانی به شتی په نهانیان داوه له دلایان و به ده روئیانا نه روا. ﴿ثُمَّ نُنَجِّيهِمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ ئیمه وازیان لی نه هین ماوه به کی کورت له جیهاندا، رابوین له ناویا به ناره زوی خو یان، له پاشا ئیمه نهوان نه نیرین بولای سزایه کی زور سهخت له ناو ناگری دوزه خدا.

﴿وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه نه گه تر پرسیار بکه ی له بی باوه ران چ که سی ئاسمانه کان و زهوی دروست

کردوه، بهراستی له وولامدا نهلین. خوی گهوره دروستی کردوون. تو بلتی: ههمو سوپاس و ستایشی بو خوی مهزنه. بهلکو زورتر لهو بی باوه پانه ته ماشای کاری خوا ناکه ن رایان بکیشی بولا زانیاری و ریگهی راست.

﴿لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ﴾ ههه بو خوی گهوره به شتی له ناسمانه کان و شتی له ناو زهوی دان و بو جگهی خوانین. بهراستی خوا ههه نهو خوا یه ییویتی به هیچ کهسی نه، شایسته ی ههمو جوړه سوپاس و ستایشیکه.

﴿وَلَوْ اَنَّما فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمْدُهِ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ اَنْحٰرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ﴾ وه بهراستی ههمو دره ختی سهوز بوه له روی زهویدا بهیترین و بکرین به خامه و پتووس و، ناوی ده ریا یارمه تی بدا و بکرئ به موره کهب بوی و پتووسه که بکرئ بهو ده ریا به دا و دوا بی بی هات، له دوا ییدا ههه حدوت زه ریاکانی جیهان بهیترین و بخرنه سهه ده ریا که ی تر و به کار بهیترین ههتا کوتایی یان پی دئی و پتوسه کانیش له ناو نه چن، فهرمودهو زانیاری به کانی خوی مهزن کوتایی یان پی نایه، پتوسه کان و ههمو ناوی ده ریاکان کوتاییان پی دئی فهرموده کانی خوا ته واونایی و ههه نه میتته وه. به راستی خوا زور به دهسته لاته، ههمو شتی له جینگهی شیای خوی دانه ئی.

بو زانین: مانای وانیه نه گهر زورتر له پتوسی ههمو دره خت و زورتر له حدوت زه ریاکان و روباره کان بهیترئ فهرموده ی خوا کوتایی پی دئی. بهلکو مده بهست نه وه خوی مهزن وینه بو بی باوه ران نه میتته وه به گو پره ی نه قل و زانستی نه وان.

﴿مَا خَلَقْكُمْ وَلَا بِعَثْكُمْ اِلَّا كُنْفُسًا وَّاحِدَةً اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيْرٌ﴾ دروستکردنی ئی وه ههمو گیانداران و زیندو کردنه و هان وهك دروستکردن و زیندو بونه و ی تاکه که سیکه. بهراستی خوی مهزن گفتو گزی بی باوه ران نه بیسی، نه زانی بهو بوختانانیهان، له ههمو پاش پرسیاریان لی نه کړئ. هوی هاتنه خواره و ه ی نهو نایه ته نه و هیه: ئوبه ی کوری خه لاف و هه ندئ له هاوریکانی وتیان: چو ن نهو ههمو گیاندارانه به یه کجار و له یهك کاتا جارئ تر به تازه یی دروست نه کړنه وه، له کاتیكا ناده میزاد له کاتی دانانی له منال دانداهه تا کاتی له دایکبونی پله ی جوړاو جوړ نه بری، خوی مهزن فهرموی: دروستکردنی ناده میزاد و گیانداران ههمویان و زیندو کردنه و هان له روژی دوا ییدا شایسته ی ماندووبون نین بو خوی گهوره دروستکردنیان و زیندووبونه و هان وهك دروستکردن و زیندووبونه و یهك کهسه، نه و ه ی لای ناده میزاد گران بی لای خوا ناسانه.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُوَلِّجُ اَللَّیْلَ فِی السَّهْرِ وَّیُوَلِّجُ السَّهْرَ فِی اَللَّیْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ کُلٌّ یَّجْرِیْ اِلَیَّ اَجَلٍ مُّسَمًّی وَاَنَّ اللّٰهَ

يٰۤمٰۤاَتَعْمَلُوْنَ خَيْرٌ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنْ مَّايَدْعُوْنَ
مِنْ دُوْنِهٖ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٣٠﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ
الْفُلْكَ تَجْرٰى فِى الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيْكُمْ مِّنْ اٰيٰتِهٖۤ اِنَّ
فِىْ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿٣١﴾ وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ
كَآظِلٌ دَعَوْا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُمُ الدِّيْنَ فَلَمَّا بَلَغْتَهُمُ الْبَرَّ
فَمِنْهُمْ مُّقْنَصِدٌ وَّمَا يَجْحَدُ بِآيٰتِنَا اِلَّا كُلُّ خَسَّارٍ كَفُوْرٍ ﴿٣٢﴾

﴿اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِى اللَّيْلِ﴾ نایا تو نازانی به‌راستی خوای مه‌زن شه‌وو‌روژی دروستکردن و کاتی یه‌کیکیان نه‌با به‌ناو کاتی نه‌وی تریانا، یه‌کیکیان دریژ نه‌بی و نه‌وی تریان کورت نه‌بی، کاتی وا نه‌بی روژ له‌ناو نیوه‌ی گوی زه‌یدایه و شه‌و له نیوه‌که‌ی تریایه‌تی، نه‌ویش به‌هوی گه‌رانی زه‌وی‌دا به‌ده‌وری خو‌یا و به‌ده‌وری خو‌ردا.

﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى وَاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ﴾ وه‌خوای گه‌وره‌خو‌ر و مانگی رام کرده‌بو سودی نیوه، به‌جو‌ری دروستی کردون و سودیان بو ناده‌میزاد ه‌دی، ه‌دیه‌که‌یان نه‌روژ به‌جی‌گی دیاری‌کراوی خو‌یانا ه‌دا نه‌و کاته‌ی خوا دیاری کرده‌که‌ روژی دوا‌یه، نه‌و کاته‌کو‌تایی به‌هاتو‌جو‌یان دیت و، به‌راستی خوای مه‌زن نا‌گارداری شتی‌که‌ نیوه‌بی‌که‌ن له‌چاک و له‌خراب.

﴿ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنْ مَّايَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ﴾ نه‌و کارانه‌ی نه‌وتو‌خوا کردونی، بو نه‌ویه‌که‌ به‌راستی نیوه‌بزانه‌ه‌ر خوا راسته و دروست نی‌یه‌هاوبه‌شی بو دانه‌ری و، نه‌وه‌ی نیوه‌ته‌په‌رستن ه‌ر نه‌و پو‌چه‌له‌ج‌گه‌ی خوای گه‌وره‌و، به‌راستی ه‌ر خوا بالا‌داسته و له‌ه‌موو شتی گه‌وره‌تر.

﴿اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ تَجْرٰى فِى الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيْكُمْ مِّنْ اٰيٰتِهٖ﴾ نایا تو نه‌ترانیوه‌که‌ به‌راستی که‌شتی نه‌روا به‌ناو ده‌ریادا به‌هوی چاکه و دیاری‌کردنی خوا بو نیوه‌بو سودی نیوه‌رامی کرده‌و، له‌به‌ر نه‌وه‌ی ه‌ندئ له‌به‌ل‌گه‌کان له‌سه‌ر توانای خو‌ی نیشانی نیوه‌ی بدا.

﴿اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ﴾ به‌راستی له‌هاتو‌جو‌ی که‌شتی به‌ناو ده‌ریادا چه‌ندین به‌ل‌گه‌ی نا‌شکرا ه‌دن بو ه‌مو که‌سئ نارامی زو‌ر ه‌دی له‌سه‌ر شتی خوای دیاری کرده‌بو ه‌مو که‌سئ سو‌یاسی خوا بکا له‌سه‌ر چاکه‌زو‌ره‌کانی خوای گه‌وره‌بو‌مان.

ته‌فسیری زمان‌کویی

﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْلِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ وه هدر کاتی شه پۆلی گه وره ی ده ریا بی باورانی ناو که شتیه که ی داپۆشی و ناو به رزبووه یه وه بهم لاو لای که شتیه که دا به و پته ی شتی سیه ر بکا به لای سهریانا وه ک کیو پکی گه وره نه و کاته نه و بی باوه رانه به نیازی پاکه وه له خوا نه پار پته وه و رزگاریان بکا له نازاری ناوی ده ریا و په نا نه به ن بۆلای خوا و ئایینی پاک هدر بۆ خوا دانه نین و خۆیان له بت په رستی و گۆمان و ئاره زۆی خراب دوور نه خه نه وه.

﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ﴾ دوا بی کاتی خوی گه وره رزگاری کردن بۆلای و شکایی زه وی، دوا بی هه ندی دوا ی رینگه ی راست و رینگه ی ئایینی پاک نه که ون، هه ندی تریان چاکه و رزگار کردنی خویان له بیر نه چته وه وه که له وه به ر توشی نازار نه بو و بی.

﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ وه به نیشانه ئاشکرا و ئایه ته به که خه ره کانی نامه ی ئیمه بی باوه ر نابی مه گه ر که سی زۆر بی باوه ر بی بی مه رج بی، سو پایی چاکه کانی خوی گه وره نه کا.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٣﴾ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ﴾ ئه ی هه مو ئاده میزاد: ئیوه له په روه ردگاری خۆتان به رسن و له بی فه رمانی نه و خۆتان به ار پۆزن و، ئیوه له سه ختی و سامی رۆژی به رسن که رۆژی دوا به، هه یج باوکی هه یج سو دئ به کو ری خۆی نایه گه نی و سزا که ی هه لئا گرن و هه یج خرا به یه کی لی نا گه ر پته وه.

﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ وه هه یج منال ئی سزای باوکی خۆی هه لئا گری و سزای لی نا گه ر پته وه له و رۆژه دا.

﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ به راستی به لئیدانی خوی مه زن به ئیوه که رۆژی دوا بی و په رسیار دبت به لئیککی راسته و به گومان دپته دی، دوا بی جوانی جه ان فریوی ئیوه نه دا و نه تان خه له تیتی و له رۆژی دوا بی لاتان بدا و باوه ری بی نه که ن.

﴿وَلَا يَغُرُّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ﴾ وه شه‌یتانی فریوده‌رو هه‌موو که‌سیکی خراب فریوی ئیوه نه‌دا له پهرستی خوا و دانانی خوا به‌یه‌ک خوا.

پیاوی به‌ناوی حهرسی کوری عه‌مری کوری حاریسه له‌عه‌ربه دانیش‌توه‌کانی ده‌شت هاته خزمه‌ت پیغه‌مه‌ر ووتی: چ کاتی رۆژی دوا‌یی په‌یدا نه‌بی. شاره‌کاغان ووشک و بی‌ناوه چ کاتی باران نه‌باری؟ ژنه‌که‌ی خۆم به‌سک پری به‌جی‌هیش‌توه چ کاتی منالی نه‌بی و نیره‌یان می‌یه؟ من نه‌زانم چ کاتی له‌دایک بووم و چ کاتی نه‌مرم. نه‌زانم له چ جیگه‌یه‌کدا له‌دایک بووم، له چ کاتی‌که‌دا نه‌مرم. خوای مه‌زن فه‌رموی ئه‌و پینج شته هه‌رخوای مه‌زن نه‌یان‌زان.

۱- ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ به‌راستی هه‌ر له لای خوا‌یه زانیسی کاتی دیار‌یک‌راوی رۆژی هاتن و په‌یدا‌بوونی دوا‌رۆژ، سو‌ده‌که‌یشی ئه‌وه‌یه که ئاده‌میزاد بۆ هه‌موو کاتی خۆیان بپاریژن له‌بی فه‌رمانی خوا و تویشو ئاماده بکه‌ن بۆ ئه‌و رۆژه، هه‌موو کاتی چاوه‌روانی بکه‌ن.

۲- ﴿وَيُنْزِلُ الْغَيْثَ﴾ وه به‌ته‌نها خوا باران نه‌بارینی، یانی به‌راستی هه‌ر خوا توانای به‌سه‌ر هاته‌نه‌ خواره‌وه‌ی باراندا هه‌یه و، هۆی هاته‌نه‌خواره‌وه‌ی باران په‌یدا‌کردنی هۆیه‌کانی له‌تیشکی خۆر و په‌یدا‌بوونی هه‌لم و به‌رز‌بو‌نه‌وه‌ی بۆ ئاسمان ئه‌وانه هه‌موویان بۆ‌لای خوای مه‌زن نه‌گه‌رینه‌وه. ئیتر ئه‌و رسته‌یه ئه‌وه ناگه‌یه‌نی کاتی هاته‌نه‌ خواره‌وه‌ی باران نه‌زان‌ری کاتی نیشانه‌ی بارینی باران ئاشک‌رابو. به‌لام له‌لایه‌ن جگه‌ی خوای گه‌وره‌وه نه‌زان‌ری چ کاتی نیشانه‌کانی باران بارین په‌یدا نه‌بن.

پرسیار: زانیان کاتی هه‌ور په‌یدا‌بو ئه‌توانن بی‌گۆرن بۆ باران. که‌واته هاته‌نه‌خواره‌وه‌ی تابه‌ته‌ندنی‌یه به‌خواوه؟

وه‌لام: ئه‌وه راسته. به‌لام په‌یدا‌کردنی هه‌ور و ره‌وانه‌کردنی باران له جیگه‌یه‌که‌وه بۆ‌لای جیگه‌یه‌تر هه‌ر به‌ده‌ستی خوا‌یه.

۳- ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾ وه خوا نه‌زان‌ی به‌شتی له‌منال‌دانا هه‌یه و، نه‌زان‌ی به‌سروشتی له‌سه‌ری نه‌بی له‌دوا‌ی له‌دایک‌بوونی: جوان نه‌بی یا ناشیرین؟ زیره‌ک نه‌بی یا که‌وده‌ن؟ به‌ختیار نه‌بی یا بی‌به‌خت؟ هه‌زاره نه‌بی یا سامان‌دار؟ خوینه‌وار نه‌بی یا نه‌خوینه‌وار هه‌رخوایش نه‌زان‌ی له‌چ کاتیکی نه‌گۆراودا له‌دایک نه‌بی و، چه‌ند شتی تریش. به‌لام به‌هۆی ئامیزی تازه‌وه نه‌زان‌ری ئه‌و شته‌ی له‌منال‌دانایه نیره‌یا مینه.

۴- ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وه هه‌یج که‌سی نازانی به‌یانی چ شتی نه‌کا و چی به‌سه‌ر دی له‌چاک و له‌خراب. پۆشه‌ویژانو خوینه‌نه‌وه‌ی ناوله‌پ و کیشانی رمل و دانه‌گرته‌وه و هاوردنی گیانی مردوان و، خه‌واندنی منالان و، هه‌والدان به‌په‌یدا‌بوونی شتی له‌مه‌ودوا و نه‌ستیره‌گیران، هه‌مویان بی‌پنچینه‌ن و گۆتره‌کارین، ئه‌و که‌سانه‌ی باوه‌ریان به‌و شتانه هه‌بی نه‌قلیان سوک و لاوازه، ئه‌و که‌سانه‌یش به‌کاریان دینن و درۆزن و تالان‌که‌ری دارایی دانیش‌توانن به‌جۆریکی ناره‌واو پاره‌وپول په‌یدا‌کردنه.

۵- ﴿وَمَا تَذَرِي نَفْسٌ أَيْ أَرْضٌ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ وه هیچ کهسی نازانی له چ جیگه یه کی زهوی دا نه مرئ و له چ کاتیکا نه مرئ. چونکه نه گهر بزائن چ کاتی نه مرن ترس و نازار نه که ویتنه دهرونیان و ههولی نارهدان کردنه وهی زهوی نادهن که خوا فدرمانی پیداوه، به ته مهلی دانه نیشن. غونه یه بو نه وهی هیچ کهسی نازانی له چ جیگه یه نه مرئ: نه گیر نه وه فریشته ی مردن چوه لای سوله یمان ته ماشای پیاویکی نه کرد لای سوله یمان دانیشتبو پیاوه که به سوله یمانی وت: نهو پیاوه وهك منی مه به سستی، داوات لی نه کهم فدرمان به با بده به با بو هیندستان، دوا یی بردی و له هیندستان فرهی دا و کورتوپر فریشته ی مردن له کات و جیگه ی دیاری کردا دا گیانی کیشا.

به یاریده ی خوای مه زن کو تایی پی هات

﴿سوره تی سوزده﴾

له مدكه هاتوته خواره وه، همدئی له زانایان ئه لێن جگه له ئایه تی (١٦) ههتا ئایه تی (٢٠) له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی ئایه ته کانی (٣٠) ئایه تن .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 ﴿٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا
 مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾ اللَّهُ
 الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
 ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُم مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا
 تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ
 إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾ ذَلِكَ
 عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾ الَّذِي أَحْسَنَ
 كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ ﴿٧﴾ ثُمَّ جَعَلَ
 نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٨﴾ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ
 مِن رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا
 مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خوی به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿الم﴾ له‌سوره‌تی نه‌لبه‌قهره و سوره‌ته‌کانی تر‌دا مانا و بیرو‌بو‌چوونی زانایان بو‌ نه‌و پیتانه روون کراونه‌ته‌وه.

﴿تَنْزِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ نامه‌یه‌کی نه‌وتو‌نیراوه بو‌ سهر موحه‌مه‌د یتک هاتوه له‌و پیتانه ئیوه گفتو‌گۆی خو‌تانی لی یتک دین نامه‌یه‌که گومانی یتدا نیه و، هاتوه‌ته خواره‌وه له‌ لایه‌ن په‌روه‌ده‌که‌ری هه‌مو بونه‌وه‌ران و، ده‌ستکردی جگه‌ی خوا و جادو و گفتو‌گۆی پۆشه‌و‌یزان نی‌یه.

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ به‌لکو‌ بت په‌رستان نه‌لین: نه‌و قورئانه موحه‌مه‌د خو‌ی هه‌لی‌به‌سته‌وه، بیگومان هه‌لبه‌سه‌زاوی هیچ که‌سی نی‌یه؟ به‌لکو‌ نه‌و قورئانه راستی‌یه‌کی نه‌وتویه هاتوه خواره‌وه له‌لایه‌ن په‌روه‌دگاری تۆوه.

﴿لَنْذِرُ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ له‌بهر نه‌وه‌ی تو‌ نه‌و تاقمه‌ بترستی له‌ سه‌ی رۆزی دوا‌یی که‌ خوی مه‌زن له‌ پیش تۆوه هیچ پیغه‌مه‌ریکی نه‌ناردوه بۆلایان بیان‌رسی‌یی، پۆ نه‌وه‌ی نه‌وان شاره‌زایی وه‌رگرن.

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ خوا که‌سیکی نه‌وتویه ئاسمانه‌کان و زه‌وی و نه‌و شته‌ی له‌نیوان ئاسمانه‌کان و زه‌ویدان دروستی کردوون له‌شه‌ش ماوه‌ی جیاوازا‌دا و په‌له‌په‌له، خوی مه‌زن نه‌ی توانی به‌یه‌ک جار دروستیان بکات. به‌لام له‌بهر نه‌وه‌ی به‌نده‌کانی خو‌ی فیریکا هه‌موو‌کاریکیان په‌له‌به‌په‌له و په‌له‌ی یتدا نه‌که‌ن و بیر له‌دوا‌رۆژ بکه‌نده‌وه. ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ له‌ باش دروستکردنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی نه‌وه‌ی له‌نیوانیابون خوی مه‌زن هه‌مو بونه‌ورانی هینایه ژیره‌فرمانی خو‌ی به‌ته‌نها و هینایه بونه‌وه، توانای په‌یدا‌کرد به‌سه‌ریانا.

﴿مَا لَكُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ بو‌ ئیوه نیه له‌ جگه‌ی خوی مه‌زن هیچ که‌سی یارمه‌تیدان بدا و بو‌تان بپاریته‌وه مه‌گه‌ر به‌ده‌ستوری خوی که‌وره، هه‌ر نه‌و به‌ته‌نها به‌پۆه‌به‌رتانه، دوا‌یی بو‌ ئیوه بیرنا‌که‌نده‌وه و په‌ند وه‌رنا‌گرن و بگه‌رپته‌وه بۆلای راستی.

﴿يُذَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خوی مه‌زن بونه‌وه‌رانی دروستکردوه و، کاروباریان نه‌با به‌پۆه له‌ ئاسمانه‌وه بۆلای زه‌وی، به‌خشویه به‌ هه‌مویان نه‌و جو‌ره‌ی خوا ویستویه‌تی له‌ سه‌ری بن، توانا و زانیاری داوه‌ پێیان ریگه‌ی راست بدۆزنه‌وه. هه‌ندێ له‌ زانایان نه‌لین: مانای نه‌و ئایه‌ته نه‌وه‌یه: خوا سه‌روش له‌ ئاسمانه‌وه به‌ جیره‌یلدا نه‌نیرته‌ خواره‌وه بۆلای زه‌وی و، به‌و سه‌روشه‌ فرمانی هه‌موو بونه‌وه‌رانی دیاری‌کردوه و نه‌یانبا به‌پۆه.

﴿ثُمَّ يَرْجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ له‌ پاشا‌کرده‌وه و کاری ناده‌میزاد به‌رز نه‌بیته‌وه بۆلای خوا له‌ رۆژیکا که‌ رۆزی دوا‌یه نه‌ندازه‌ی ماوه‌ی نه‌و رۆژه

نهوندهی ماوهی هزار ساله لهو سالانهی ئیوه له جیهاندا ئهیان ژمیرن. نهو رۆژه رۆژیکی زۆر سهخته پرسیار له ئادهمیزاد نه کرئ له ههمو کارهکانی.

﴿ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْغَزِيْرُ الرَّحِيْمُ﴾ نهو کهسهی دروست کهری ههمو شتیکه و ناگاداری ههمویانه نهو کهسهیه نهزانی بهشتی بونهوهران کردویانه و نهیکهن گهورهبی یا بهچوک نهیتی بی یا ناشکرا، خویایه که زۆر به توانا و به دهستهلات، خاوهنی میهره بانی و بهزهیه بۆیان. ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ خوا کهسیکی نهوتویه ههمو شتیکی دروستکردوه به شیرینترین شیویه خوی و یستویهتی و بهلگه بن له سهر توانای خوی، ههرشتی ئیسره نهی بینن بهیره و پرۆگرامیکی بی داوه زۆر ریک و پیکه.

﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ وه خوا کهسیکی نهوتویه یه کهمین مرۆفی دروستکردوه که باوکی ههمو ئادهمیزاده به شیرینترین دیمه له خاکیکی بی گیانی مردوو، مناله کانی دروستکردوه له پوختهی تووی له ناویکی لاوازی پشتی پیاو و سنگی ژن، زاوژی نه کهن به وینهی گیاندارانی تر.

﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوحِيْ﴾ له پاشا خوی گهوره نهو مرۆفهی دروست کراوه له خاک رازانیوه به جوانترین دیمه، بهجۆری ههمو ئه ندامه کانی شیای یه کترن و، نهو گیانهی خوی دروستی کرد بو کردی له شیابو به بونهوهریکی زیندو.

﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ﴾ وه خوی گهوره گوێچکه و چاو و دلی دروست کردوه بو سودی ئیوه بو بیست و بینن و بیر کردنهوه، ئارهزوی خواردنی بو دروستکردون بو مانهوهی ژیاנתان، ئارهزوی ژن و میزدی بو مانهوهی ره گهزتان، ههرشتی خوا بو ئیوهی دروستکردبی سودیکی تیدایه. له گهل نهو ههموه چاکانه دا ئیوه کهم جار سوپاسی خوا نه کهن.

وَقَالُوا أَءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَءِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيْدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفِرُوْنَ ﴿١٠﴾ قُلْ يَتَوَقَّنْكُمْ مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ﴿١١﴾ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمَجْرِمُوْنَ نَاكِسَوْرُهُمْ وَسِيْهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُوْنَ ﴿١٢﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ

مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾
 فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِيتُكُمْ
 وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

﴿وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وه بی باوه ران ئه یان ووت: ئایا کاتی ئیمه له ناوچوین و مردین و خرابیه ناو زهوی و ئه نداهه کاغان رزین؟ ئایا ئیمه ئه بینه وه به دروستکراویکی تازه سه ره له نوئ گیان ئه کرینه وه به له شاندا، زیندو بوئه وه بو پرسیار و پاداشت و توله نی به.

﴿بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ﴾ ئه وه بی باوه رانه هه رچه ند بر وایان به یونی خوا هه به به لاهم بر وایان به گه پشته نی سزای پهروه ردگاری خو یان نی و، بر وایان به زیندو بوئه وه نیه.
 ﴿قُلْ يَتُوبَاكُمْ مَلِكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ تو بلی به وه که سانه بر وایان به زیندو بوئه وه نیه: فریشته ی مردن گیانی ئیوه ئه کیشی فریشته به کی ئه وه تو به و سپر دراوه گیانی ئیوه بکیشی بی ئه وه ی ئیوه ئاگاداران له پاشا ئیوه ئه گیرینه وه بۆلای پهروه ردگاری خو تان، زیندو ئه کرینه وه و پرسیار ی ئه و شتانه تان لی ئه کرئ له جیهاندا کردو و تانه له چاک و له خراب.

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُخْرِمُونَ نَاكِسُو رُؤُسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ وه ئه گهر تو تاوانباران بی نیی کاتی سهریان دانه و ئین له خرمهت پهروه ردگاری خو یان به پرسوایی و شه رمه زاری به وه له روژی دوایدا.

﴿رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ ئه وه کاته بی باوه ران ئه لین: ئه ی پهروه ردگاری ئیمه: هه موو راست یه کاغان بو دهر کهوت، به چاوی خو مان ئه و راست یانه ی ئیمه به درو مان ئه خسته وه و بینمان، ئه و راست یانه ئیمه به درو مان ئه زانین و به هه له داچو بوین و باوه رمان بی نه هینان و بیستمان، دوا یی ئیمه داوا له تو ئه که بین بمانگیر نه وه بۆلای جیهان و ئیمه کاری چاک ئه که بین و، په راست یی ئیمه باوه ر ئه هینین.

﴿وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي﴾ وه ئه گهر ئیمه بمان و یستایه ئه مان به خشی به هه مو که سی رینگه یه بۆلای شاره زابوون و، ئیمه ئه و رینگه یه مان بو ئاماده ئه کردن و را هویان وه ر ئه گرت و، به لاهم فرمان له لایه ن منه وه دیاری کراوه و پیوست کراوه بر یارمان داوه.

﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ به راست ی من دوزه خ پر ئه کهم له و جنو که و ئاده میز ادانه به ئاره زوی خو یان به رده و امبوون له سه ره بی باوه ری هه تا مردوون به هه مو و یانه وه.

﴿فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ﴾ دواپی نیوه بیچیزن سزای خوا بههوی
بی باوه پیتان به گه یشتن بدم روزهی خوتان و وازتان له فرمانی نیمه هینابوو. به راستی نیمه واز
له نیوه نه هیتین سزای خوتان بیچیزن.

﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وه نیوهی بی باوه بیچیزن سزای به رده وام له
دوزه خدا بههوی شتیکه وه نیوه کردوتانه له جیهاندا و بی فرمانی نیمه تان کردوه.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ

بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ

رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾ نَتَجَافَىٰ جُنُوبَهُمْ

عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً

بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا

لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾ أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ

جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا

فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ

لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَن أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ

أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْقِمُونَ ﴿٢٢﴾

﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ به راستی که سانیکی نهوتو باوه به ناوه رو کی نایه ته کانی نامهی ئیمه نه هین، کاتی بهو نایه تانه ناموزگاری کردن کاریان تی نه کا زور به چاکی و به سوزده برده وه بو خوا نه که وه برودا، وه نهو که سانه به په یوه ست به سوپاسه وه په روه ردگاری خو یان دور نه خه نه وه له شتی شایسته ی نهو نیه پاکی نه که نه وه لهو شتانه ی بی باوه ران باسی نه که نه له هاویه شدانان بوی له په رستندا و، خو یان به گه وره دانانین بو باوه رهیتان و بو سوزده بردن بو په روه ردگار.

﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ نهو که سانه ته نیشتی خو یان دورور نه خه نه وه ژیره خدر و جیگه ی خه وتن به جی نه هین له بهر ترسی سزا و به ئومید پاداشت و چا که، په روه ردگاری خو یان نه په رستن به نیازی پاکه وه و، لهو شتانه ی ئیمه به وانغان به خشیوه نه یدهن به هه زاران له ریگه ی نایینی خوا دا.

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ دواپی هیج که سی له بونه وهران نازانی به شتی خوا ئاماده ی کرده بو باوه رداران له پاداشتی زور گه وره و له شتی چاوی نهوانی بی فیک بکاته وه و دلی نهوانی پیخوش بکا له بهر پاداشت دانه و هیان به شتی نهوان کردویانه له جیهاندا و نه یکن.

﴿أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ﴾ نایا دواپی که سی باوه ری هیتا وه به وینه ی که سیکه ده رجوبی له سنوری خوی مه زن باوه ری نه هیتابی، نهو که سانه له جیهاندا و له کاتی مردندا و له پاشه روژدا وه یک نین.

﴿أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ جیاوازی نیوان باوه رداران و بی باوه ران بدم جو ره یه: که سانی باوه ریان هیتا وه و کرده وه چا که کانی کرده، دواپی بو نهوان هیه چه ندین به ده شتی که جیگه ی گه رانه وه ی راستی و به رده وامه بو باوه رداران و جیهان کوچی تیدا نه کری، نهو به ده شتانه به خشی خویه بو باوه رداران به هوی شتی که وه له جیهاندا نه یکن، به رزترین چیگه ن بویان ئاماده کرا وه.

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمْ النَّارُ كَلِمًا أَزَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا﴾ وه که سانیکی نهوتو له بازنه ی دیاری کراوی خوا ده رجوون و باوه ریان نه هیتا وه، دواپی جیگه ی گه رانه وه ی نهوان ناگری دوزه خه هه موو کاتی بیانه وی که لهو و ناگره بیسه ده ره وه نه گیرینه وه بو ناو ناگره که و نایه لن بیسه ده ره وه.

﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ وه بهو بی باوه رانه نه بیژری بو زورتر رسوا کردنیان: ئیوه به جیزن سزای ناگریکی نهوتو ئیوه نهو سزایه تان به درو ته خسته وه و باوه رتان بی نه بو.

﴿وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذَى ذُنُ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ وه به راستی ئیمه هه ندی له سزای جیهان ته چیژین بدیت په رستانی مه که جگه له سزای گه وره ی روژی دواپی له کوشتن و به ندکردن و گرانی و نه خوشی و برستی، بو نهو نهوان بگه رینه وه له بت په رستی بولای په رستنی خوی تا که و ته نها.

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾ وه چ کهسیکه ستمکارتر له کهسی ناموزگاری کرابی به نایه ته کانی قورنانی پهروه دگاری خوی و بهو به لگه ناشکرایانه له سدر یه کیتی و تنهایی خوی گه وړه. له پاشا نهو کهسه وازی هینابی لهو به لگه ناشکرایانه. به راستی نیمه توله نه سین له تاوانباران.

وَلَقَدْ آتَيْنَا

مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنا لِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعَاتًا كُلُّ مِّنْهُ أَنْعَمَ اللَّهُ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَانْظُرْ إِلَيْهِمْ مُنْتَظِرُونَ ﴿٣٠﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ﴾ وه به راستی نیمه نامیده که تهوراته به خشیومان به موسا هه وړه که قورنمان ره وانه کردوه بو تو، که واته نه که وسته نار گومانده له گه یشتن بهو قورنانه، تو نهو قورنانه ت هدر له خواوه وهر گرتوه نه که له لایدن جگهی خواوه. به جوړی تر مانای نهو رسته کراوه. یانی تو له گه یشتن به موسا له میعراجدا یا له رږزی دوایدا گومانت نه بی.

﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَآئِيلَ﴾ وه ئیمه ئه‌و نامه‌ی ته‌وراته هاتوه‌ته خواره‌وه بۆ سه‌ر موسا گپ‌رامان به‌ شاره‌زا که‌ر بۆ به‌نی ئیس‌رائیلیه‌ کان بۆ‌لای رپ‌نگه‌ی ئایینی خ‌وای گه‌وره.
﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اِثْمَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يُوقِنُوْنَ﴾ وه ئیمه چه‌ند پیشه‌وايه کمان گپ‌را به‌وه‌ی فیری ته‌ورات بین و ناوه‌رۆ که‌ه‌ی بزاسن به‌ گوپ‌ره‌ی ده‌ستووری ئیمه به‌نوئیس‌رائیلیه‌ کان شاره‌زای یاسای ئاین بکه‌ن و، نه‌وانیش به‌ گوپ‌ره‌ی فه‌رمانی ئیمه شارو‌زایی وه‌ر بگرن کاتی ئارام بگرن له‌سه‌ر بیستی ئامۆژگاری و باوه‌ر به‌به‌لگه‌ ئاشکراکانی ئیمه به‌پێن به‌بی گومان. مه‌به‌ست له‌و پیشه‌وانه‌ موسا و عیسا و ئه‌و پیغه‌مه‌رانه‌ی نیوان ئه‌وانه، هه‌مو یه‌کن له‌وان ئازاری زۆریان توشبو به‌ده‌ست تاقمه‌کانی خ‌وایانه‌وه.

﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ به‌ راستی په‌روه‌ردگاری تۆ هه‌ر ئه‌وه فه‌رمانی دادپه‌روه‌ری خ‌وی ئه‌دا له‌ نیوان ئاده‌میزادا و چا‌ک و خ‌رایان جوئ ئه‌کاته‌وه له‌ رۆژی دوا‌یدا له‌ شتی‌کا ئه‌وان جیا‌وازی بی‌روباوه‌ریان له‌و شته‌دا‌یه، دوا‌یی پادا‌شتی چا‌که‌که‌ران ئه‌داته‌وه به‌به‌ه‌شت، سزای خ‌راپه‌که‌ران ئه‌دا به‌ ئاگری دۆزه‌خ. بینگومان ئه‌و رۆژه باوه‌رداران و بی‌باوه‌ران دیاری نه‌ک‌رین.

﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ ئایا خ‌وای مه‌زن رونی نه‌ک‌رده‌ته‌وه بۆ دانیش‌توانی مه‌که ئیمه زۆر که‌سمان له‌ناوبر‌دوه له‌ پیش ئه‌وانه‌وه له‌ دانیش‌توانی نه‌تده‌وه راب‌وردوه بی‌باوه‌ره‌کان به‌وینده‌ی تاقمی نوح و ه‌ود و سال‌ح و موسا که‌ پیغه‌مه‌ره‌کانی خ‌وایانان به‌درۆ نه‌خسته‌وه، ئیستا جی‌گه‌کانیان چۆ‌له و بت په‌رستانی مه‌که ئه‌رۆن به‌ناویانا، ئایا دوا‌یی ئه‌وان بۆ ئامۆژگاری قورئان نایسن و تهمی خ‌واربین به‌ناوبر‌دنی ئه‌وانه‌ی پیشو، هه‌ندیکیان به‌خنکاندن‌ی ئاو و ئه‌وانی تر به‌بومه‌له‌رزه و بای سه‌خت و رۆچونی زه‌وی.

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ اْأَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ ئایا ئه‌وان نازانن که‌ به‌راستی ئیمه ئه‌و ئاوه‌ی په‌یدا‌نه‌بی له‌ هه‌لمی زه‌ریا و ده‌ریا‌کانه‌وه ئه‌بی به‌هه‌رووباران ئه‌باری په‌واندی نه‌که‌ین بۆ‌لای زه‌وی‌کی ووشکی بی‌گیا و بی‌ئاو، دوا‌یی به‌ه‌وی ئه‌و ئاوه‌وه ده‌رنه‌هه‌تین روه‌ک و گیاو له‌وه‌ری زۆر چوار‌یی و ئازاله‌کانیان و خ‌ویان له‌و گیا و له‌وه‌ره‌ نه‌خۆن و پی ئه‌ژین، ئایا دوا‌یی بۆ ئه‌وان ئه‌و شتانه‌ نابین و ئامۆژگاری وه‌رگرن و باوه‌ر به‌خوا و به‌ پیغه‌مه‌ر و به‌قورئان به‌پێن.

﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ وه بی‌باوه‌ران ئه‌لین: چ کاتی رۆژی جیا‌بونه‌وه‌ی ئیوه و ئیمه دیت و ئیوه سه‌رئه‌که‌ون و ئیمه سزا ئه‌درین ئه‌گه‌ر ئیوه راست نه‌که‌ن رۆژی دوا‌یی په‌یدا ئه‌بی، دوا‌یی ئیوه ه‌دوال به‌دن به‌ ئیمه بۆ کاتی هاتنی ئه‌و رۆژه.

﴿ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴾ ﴿ تو بلی بهوان رۆژی هاتی دیاریکراوی خوا بو رۆژی دواپی سود ناگه یه نی به که سانیکی نه و تو باوه رپان نه هیتابی له جیهاندا، باوه رهینان سود بهوان ناگه یه نی له و رۆژه دا و مۆلته یان نادری هه تا په شیمان بینه وه و باوه رهین و، سودی بو نهوان نابی.

﴿ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴾ ﴿ دواپی تو واز له و بی باوه رانه بهینه پدله نه کهن بو هاتی رۆژی دواپی و، تو چاوه پروانی سدر که وتن بکه له لایه ن خواوه. به راستی نه و بی باوه رانه چاوه پروانی دوا رۆژی رسواپی خویان بکه ن. هه رچه نده نهوان نه وه نده نه فامن چاوه پروانی نه مانی تو نه کهن.

کو تایی به مانا کردنی ئەم سورەتە هات به یاریده ی خوی مه زن

له رۆژی هه یینیدا (۲۹) مانگی سه فه ر (۱۴۲۴)ی کوچی

به رانه ر به (۲۰۰۰/۶/۲)ی زایینی

﴿﴾ سوره تی ئه لئه حزاب ﴿﴾

له مه دینه هاته وه خواره وه. ژماره ی ئایه ته کانی (۷۳) ئایه تن.

گێڕاوه ته وه له دوای جهنگی ئوحد ئه بو سوڤیان و ئه بوجهل و عه کره مه ی کوری ئه بوجهل و ئه بولشه عه وه ی سوله می چون بۆ مه دینه، بوون به میوانی عه بدولای کوری ئه بویه ی سه روکی دوروه کان و ئه لجه دی کوری قه یس و موته بی کوری قوشه یر، داویان له پیغه مه ری خوا کرد به بی ترس رینگه یان پی بدری به ئاره زوی خو یان گفتو گو بکه ن له خز مه تی، داوی رینگه یان پی درا، ووتیان به پیغه مه ر ﴿﴾: ئیمه داوامان له تو ئه وه به باسی خوا کاغان به خراپه نه که ی و بلتی پارانه وه یان له خز مه ت خوا دا سود ئه به خشی و له وانی وه ئه گری، ئیمه یش واز له تو ئه هیتین و باسی خوا و تو به خراپه نا که ی، دووروه کانی مه دینه یش پشت گریان لی کردن. عومه ری کوری خه تاب توره بو، ووتی به پیغه مه ر ﴿﴾ ده ستورم پی بده بیان کوژم، پیغه مه ر فه رموی: من رینگه ی داو، عومه ر ووتی: به چنه ده ره وه به نه فره ت بن و خه شی خواتان له سه ربی، داوی پیغه مه ر ﴿﴾ فه رموی: بیان که نه ده ره وه له مه دینه، ئه م ئایه تانه ی خواره وه له و باره وه هاته خواره وه و فه رموی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾
وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوای به خشنده و میهره بان

﴿﴾ یا ایها النبی اتق الله ولا تطع الکافرین و المنافقین ان الله کان علیمًا حکیمًا ﴿١﴾ ئه ی پیغه مه ر: تو له خوا بزسه و به به رده و امی خۆت له خراپه به ریزه و، تو په یره و ی بی باوه ران و دوور و وان مه که. به راستی خوا ئه زانی به نیازی خرابی ئه وان، هه مو شتی له جیگه ی شیای خویا دانه نی و، به گویره ی زانیاری خۆی هه مو کارئ ئه کا.

ته فسیری زمانا کۆبی

﴿ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾ وه تۆ دواى شتی بکهوه بهسروش له لایهن پهروه دگاری خۆتهوه بۆلای تۆ هاتوه، بهرده وامبه لهسهر په رستی خوا و، په پرهوی بی باوه ران و دووروان مه که.

به راستی خوا به شتی نه زانی ئیوه نه یکهین و ناگاداری هه مو شتی که و ناگای له نیازی خرابی نه وان هه یه.

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴾ وه تۆ پشت هه ره لهسهر خوا به سه وه، هه مو کارو فرمانی خۆت هه ره هه والای لای خوا بکه و، خوا به سه به پاراستن بۆ تۆ، بۆلای نه وه نه گهری ته وه هه مو کاری بونه وه ران.

بۆ زانین:

۱- جه میلی کوری موعه مه ره بی باوه ران یه کتی بۆ له وه که سانه شتی له بیر نه لئه چوه وه، زۆر شتی له بهر نه کرد، عه ره به کان گومانیان وابو که خاوه نی دوود له و، به هه ردوو کیان شت وه نه گری زۆر تر له پیغه مه ره به گومانی خۆیان، دوا یی کاتی بت په رستان له جهنگی به دردا شکان، نه بو سو فیان جه میلی بینى تاکه نه علیکی به ده سه وه یه، نه وی تریانی له بی دایه. نه بو سو فیان بی ووت: دهنگ و باسی خۆمان چۆنه؟ ووتی شکستان خواردوه، نه بو سو فیان به جه میلی ووت: بۆ تاکه نه علیکت به ده سه وه یه؟ نه وی تریانت له پیدایه، جه میل وتی: ههستم نه کردوه که هه ردوو کیان له پیمدا نی یه، دانیش توان بۆیان روون بویه وه نه گهر خاوه نی دوودل بوا یه له بیرى نه لئه چوو تاکه نه علیکی به ده سه وه یه.

۲- ئه بی بزانی: به ره له هاتنی ئایینی ئیسلام نه گهر که سی به ژنی خۆی بووتایه: تۆ له لای من وهک دایکم وای، یا بیوتایه: تۆ لهسهر من وهک پشتی دایکم وای نه و ژنه ته لاقی نه کهوت. به لام دواى هاتنی ئایینی ئیسلام نه و رسته یه قه ده غه کراو، بریاری دا ته لاقی بی نا که وئ. به لام پیوسته بریتی بۆ بدا (کفاوه) وهک له مه وودوا له سوره تی (ئه لمو جاده له دا) روون نه کریته وه.

۱- کاتی پیغه مه ره ﴿﴾ زه بینه به ی پورزای خۆی و کچی جه حشی ماره کرد که له پشاشا ژنی زهیدی کوری حاریسه بۆ پیغه مه ره زهیدی کردبو به کوری خۆی به ره له وه ی بکری به پیغه مه ره، زهید به منالی دیل کرابوو کردبو یان به بهنده له لایهن دانیش توانی تو هه مه وه، دوا یی حه کیمی کوری خوزافی کرپی ووی و، به خشیبووی به خه دیجی کچی خوه یلیدی پورزای، کاتی پیغه مه ره ﴿﴾ خه دیجی ماره کرد زهیدی به حشی به پیغه مه ره ﴿﴾ باوک و مامی زهید هاتنه خزمهت پیغه مه ره ﴿﴾، داوای کرپنه وه یان له پیغه مه ره کرد، پیغه مه ره فره موی: خۆی سه ره به سه، ئیوه ی هه لێ زارد بیه نه وه به بی یاره، زهید به نده یی هه لێ زارد به مه رجی له لای پیغه مه ربی، دوا یی نازادی کرد و کردیشی به کوری خۆی، به گۆیره ی ده ستووری نه و

ته فسیری زمانکۆیی

رژهی پیش ئیسلام ئه و کسه ئه بو به کوری راستی ئه و کسه له هه مو روه یه که وه، کاتی پیغمهر ﴿﴾ زهینه بهی ماره کرد که له پیشا ژنی زهید بو بو، ته لاقی دابو، جوه کان و دوروه کان ووتیان: موحه مه د ژنی کورشی خوی هتاوه، خوی مه زن بو روونکرده و ی ئه و سی مه ده ستانه، ئه م ئایه تانه ی خواره و ی نارد ه خواره وه و فهرموی.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ
جَوْفِهِۦٓ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ
وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾ أَدْعَوْهُمْ لِأُبَائِهِمْ
هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ
فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ
بِهِۦ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا

﴿ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ﴾ خوا دروستی نه کردوه بو هیچ پیاوی دوودل له ناو ورگیدا: به جۆری کاتا دووشت بزانی و له بیری نه چیته وه، یا به یه کیکیان له خوابترسی و، به وی تریان له ئاده میزاد بترسی، به یه کیکیان بروای وابی سته م کردن قه ده غه یه، به وی تریان باوه ری وابی سته مکردن ره وایه، به یه کیکیان بروای به تاکه خوائ هه بی و، به و تریان باوه ری به چهند خواجه هه بی، خوی مه زن له و ئایه ته دا رونی کردوه ته وه ئاده میزاد توانای ئه وه ی نه له یه کاتا بروای به دووشتی دژی یه کتر هه بی، چونکه ئه و شته پیچه وانده ی یاسای سروشته.

﴿ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ﴾ وه خوا ئه و ژنانه ی ئه و تو ژنی ئیوه و، ئیوه زیهاریان له گه ل نه کهن. وه ک میرد به ژنی خوی بلای تو دایکی منی نه یگیاو و به دایکی ئیوه، چونکه ژن به ووتیه نابی به دایکی راستی، به لام ووتی قه ده غه یه و بریتی

لەسەر پێویست کراوە بەو مەرجانەی باسی ئەکری ئە سوره تی (ئەلموجادەلە) دا دوایی ئەو
رسته ئەگەر مێردە کە ی کتوپر ژنە کە ی تەلاق نەدا پێویستە کە فارەتی بۆ بدا بەر لەو ی
بچیتە لای ژنە کە ی. کە فارەتە کە ی نازاد کردنی بەندە یە کە ئە گەر توانای بەندە نەبو شەست
رۆژ لەسەر یە ک بەرۆژی، ئە گەر توانای ئەویشی نەبو، خواردن بدا بە شەست ههژار.

﴿وَمَا جَعَلَ أَذْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ﴾ وە خوا کۆری جگە ی ئێو ی نە گێراوە بە کۆری
راستە قینە ی ئێو، کۆری راستی باوکی خۆیان و، بە ووتە ی ئێو نابن بە کورتان، ئەو جۆرە
کارە بە زمانی عەرەبی پێ ئەوتری (التبني).

﴿ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەو شتانە ی ئێو ئەیلین گفتوگۆ یە ک ی بی ناوەرۆکە و
بە دەمتان دای، نە ژنە کانتان ئەبن بەدایکی راستە قینە ی ئێو و، نە کۆری جگە ی خۆتان ئەبن
بە کۆری راستی و کۆری پشتی ئێو. کەواتە زەید کۆری موحەمەد نی یە. بە لکو کۆری
راستە قینە ی حاریسە یە.

﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ وە هەر خوا راستی ئەفەرموی، هەر خوایش
شارەزایی ئادەمیزاد ئەکا بۆ لای رینگە ی راست، کۆری جگە ی خۆ کردن بە کۆری راستی
ئێو نابن و، ژنە کانیشتان نابن بەدایکی راستی ئێو.

﴿ادْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ ئێو ئەو کەسانە ی ئێو کردوشتان بە کۆری
خۆتان بانگیان بکەن بۆ لای باوکی راستی خۆیان ئەک بۆ لای ئەو کەسانە کردونیان بە کۆری
خۆیان، بانگی کردن ئەوان بۆ باوکی راستی خۆیان دادپەر وەرترە لەو ی ئێو بە دەم بیان
بە کۆری خۆتان.

﴿فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ دوایی ئە گەر ئێو نە تانزانی
بە باوکی راستە قینە ی ئەوان برای ئایینی و دۆست و نازاد کراوی ئێو، دوایی ئێو بەوان
بلیین: ئە ی برای ئیمە، ئە ی دۆستی ئیمە.

﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ﴾ وە هیچ گوناھ ی لەسەر ئێو نە لە شتی کە ئێو
لەو بەر بە هەلە و نە زانیە وە کردوشتان بەر لەو ی قەدەغە کراوە و، ووتوشتانە کۆری جگە ی
خۆ ئەکری بە کور.

﴿وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بە لام گوناھ لەسەر کەسی کە
خراپە ی ئەو شتە بزانی و بە دەستیان قەست بیکا دوای قەدەغە کردنی و بلی: کۆری جگە
خۆ ئەکری بە کور. وە خوا خۆش ئەبێ لە کەسی بە هەلە ئەو شتە بکا یا لە بیری بچیتە وە،
خوا میهرەبان و بە بەزە یە بۆ کەسانی بە دەستیان قەست نەیکەن.

الَّتِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجَهُمْ أَمْهَنَهُمْ

وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ
مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾
وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ
وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾
لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا

﴿٨﴾

﴿النبي اولی بالمؤمنین من انفسهم وازواجه امهاتهم﴾ پیغمبر چاکتر و له بیشتر و
شایسته تره بو باوهر داران له خویان و، به سودتره بویان و، پیوسته باوهر داران پهیرهوی بکه
بهی ره خنه و بهی دل گرانی پیغمبر نه فهرموی: باوهر ناهیتی هیچ یدکی له نیوه ههتا هه مو
ویستیکی دوی شتی نه کهوی تو هیناوته بولایان، دواکهوتن و پهیرهوی کردنی شتی پیغمبر
هیناوتی پهیرهوی کردنی شتی که له لایه خاوه هاتوه نه که له لایه پیغمبره وه. کهواته
پهیرهوی کردنی پیغمبر دژی سهر بهستی ناده میزاد نیه و سهر بهستی زهوت نه کردوون.
ژنه کانی پیغمبر دایکی باوهر داران له ریز گرتیان و قه دهغه کردنی ماره کردیان، له جگهی
نه وانه دا وه ژنانی بیگانه وان.

پیغمبر ﴿ﷺ﴾ دوو کهسی نه کرد به برای یه کتری، هه کاتی یه کیکیان بمردایه نه وه کهی
تریان نه بو به میرات گری جگهی خزمانی تری، نهو کاره بهردهوام بو ههتا خوی مهزن
فهرموی:

﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ وه خزمه
نریکه کانی پشی له بیشترن له میرات گرتندا له باوهر داران و کوچ کهران، ههتا خرمی
نریکه هه بی میراتی مردوو بهوان نادری، نهو فرمانه تومار کراوه له نامه ی خوادا و، نه بی
بهو جور هبی.

﴿إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَّعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ﴿مەگەر کاتی میرات ئەدرێ بەجگەی خزمانی نزیک کە ئێوە لە کاتی ژبانی خۆتاندا وەسیەتتان کردبێ و پاتان سپاردبێ هەندێ لە دارایی خۆتان دواي مردنتان بدرێ بە دوست و خزمانی دوری میرات نەگر، ئەو کاتە دروستە ئەوەی راسپێرداوە بدرێ بە جگەی خزمانی نزیک، ئەو فەرمانە بەردهوامە و، لەنامەی خوادا تۆمارکراوە، هەرکەسێ بێ فەرمانی ئەو کارە بکا تاوانبارە... (مَّعْرُوفًا) بە مانا وەسیەتە.

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَابْنُ نُوحَ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ ﴿وێ بیری ئەو کاتە بکەرەوێ ئێمە لە پێغەرمەن و لەتۆ و لەنوح و لەئێبراهیم و لەموسا و عیسی کوری مەریەم پەیمانان لەوان وەرگرتووە کە پەیامی ئێمە راگەیەنن بە ئادەمیزاد و، بانگیان بکەن بۆلای پەرستنی خوا بەتەنها و نیازی پاکەوێ.

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ﴿ئێمە پەیمانیکێ زۆر بەتێمان وەرگرت لەو پێغەمەرەنە لەبەر ئەوەی خوای مەزن پرسیار ئەکا لەو پێغەمەرە راستانە لە راستی کردار و گفتوگۆی خۆیان و گەیاندنێ پەیام بە ئادەمیزاد و، خوای گەورە ئامادەي کردوێ بۆ بێ باوەران سزایەکی خواوەنی ئازار.

ناوبردنی نوح و ئێبراهیم و موسا و عیسا و موحمەد لە دواي پێغەمەرەکان لەبەر ئەوەیە بە ئەوان گەورەترین پێغەمەرەن، موحمەدی پیش ئەوانی تر خستوێ لەبەر ئەوەیە لەوان گەورەترە، هەموو پێغەمەرانی تر کاریان بەدەستووری نوح کردوێ، دواي بەدەستووری ئێبراهیم دوواتر بە یاسای موسا، دواي بەدەستووری عیسا، دواي ئەوان بەدەستووری موحمەد هەتا رۆژی دواي و دواي ئەو پێغەمەرێ تر نایەت.

خوای مەزن لەم ئایەتانەي دوايیدا باسی جەنگی (ئەلئەحزاب) ئەکا، یا جەنگی (خەندەق) ئەو باسە لە ئایەتی (٩) ی ئەم سورەتەوێ دەست پێ ئەکا تا ئایەتی (٢٧)، بە کورتی باسی ئەو جەنگە ئەکەین.

١- جوێ کان لە پاش کۆچی پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ لە مەکوێ بۆ مەدینە زۆرتر لە قورەیشیەکان رقیان پەری سەند بەرانبەر بە پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ بە تايەتی دواي دەرکردنی هۆزی بەنو نەزیری جوێ کان دواي دەرکردنی ئەوان دەستیان کرد بە هاندانی هۆزەکان عەرەب بۆ جەنگ کردن و بە گژاچوونی پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ بۆ ئەو مەبەستە کۆمەڵێ لە جوێ کان بە سەرۆکایەتی حویەي کوری ئەختەب چوون بۆلای قورەیشیەکان لە مەکوێ، هانیاندا ن لەسەر جەنگ کردن و ووتیان ئێمەش هاویشیان ئەکەین بۆ جەنگ کردن لە گەڵ موحمەد و هاوڕێکانی، دواي قورەیشیەکان چوون بۆلای هۆزەکان غەفتان کە بریتی بوون لە هۆزی مۆرە و بەنو عامیر و بەنو فەزارە و ئەشجەع و سولەیم و، دواي چوون بۆلای ئەو هەموو هۆزانە تۆلەیان بەسەر

موسلمانانەو هەبوو، هەموویان هاندان لەسەر دژایەتی کردنی پیغمەمەر ﴿ﷺ﴾ بە هەموویانان راگەیاندا کە قورەیشیەکان هاری کاریان ئەکەن بۆ ئەو مەبەستە و، توانیان کۆمەڵیکێ زۆر پێکەووە بنێن ژمارەیان گەشتە نزیکەی شەش هەزار کەس بە سەرۆکایەتی ئەبو سوفیان، ھۆزەکانی بەنو سەعدو کەنانەو ئەسەدیش لایەنی ئەوانیان گرت، بە هەموویان گەشتە دەهەزار کەسی ئازاو جەنگاوەر، بەرەو مەدینە کەوتنە ری لەژێر ئالای ئەبو سوفیان، کاتی گەشتە لای مەدینە پێک هاتن کە هریەکە لە ھۆزەکان بۆ ماوەی رۆژی سەرۆکایەتی جەنگ وەر بگرن یەک لە دوا یەک.

۲- کاتی ئەو ھەوڵە گەشتە پیغمەمەر ﴿ﷺ﴾ موسلمانان بە بیستنی ئەو ئەندازە لەشکرە زۆرە سەرسامبوون کە سەربازو چاوەرێ ھوشتر و کەل و پەلی جەنگ و چەکی زۆریان ھەیە، سەلمان لە رینگ و رێچکەکی جەنگی ئەزانی و فیری بوبو کاتی لەناو فارسەکاندا بوبو، بە پێچەوانەی عەرەبەکان بۆ سازدانی جەنگ نەزانبوون، دوا یی بە ئامازە ی ئەو بیرە ی سەلمان دەستیان کرد بە ھەلکەندنی خەنەق بەھەر چوار لای مەدینە داو، بە ئامۆژگاری سەلمان رازی بوون، بەم لاو لای مەدینە دا خەنەتیان لێدا، پیغمەمەر (د.خ) ھاوکاری ھاوڕێکانی ئە کرد لە چال ھەلکەن و خۆل فرێداندا، بەجۆرێ ھەموو لەشی پیرۆزی تۆزای بوبو، چەند پیاوی لە دوورەکان خۆیان ئەزیزەو بە بیانی ی بێ تواناییان بۆ جەنگ کردن، ھەندێ تریان بێ دەستور و بەبێ ئاگاداری پیغمەمەر ﴿ﷺ﴾ ئەچونەو بۆلای خێزانەکانیان، لە ماوەی شەش رۆژدا خەنەقەکیان تەواو کرد، ئەو خانوانە نزیکێ خەنەقە کە بوون چۆلیان کردن.

۳- قورەیشەکان و تاقمەکانی تر توشیان بوو بە تووشی ئەو خەنەتەو، بۆیە نەیان توانی پەلاماری ناو شاری مەدینە بدەن، لە پشتی خەنەقە کەووە چادریان ھەلداو سەرباز گەیان دانا، پیغمەمەریش بەسی ھەزار موسلمانەو چوونە بەرانبەریان و پەشتیان دابەلای کێوی (سەلەو) کە کێوی بوو لای مەدینەو، سەرباز گەیان بۆ خۆیان پێک ھینا، خەنەقە کە کەوتە نێوان ھەردوو لایان، بۆ ماوەی چەن رۆژی تریان بۆیە کتر ئەھاوشت، بەو جۆرە ی پێویستیوو ھیچ لایەکیان پەلاماری ئەو لاکە ی تریان نەدا.

۴- ئەو کاتە کاتی زستان بوو، سەرمای سەختی زۆر روی ئەداو پەیدا ئەبوو، کۆمەڵێ لە بێ باوەرێان وایان داناو بوو لە ماویەکی کەمدا موسلمانان بنەڕەپن و، بەسەرکەوتووی بگەرێتەو، ئەو ی ئەوان چاوەرێان ئە کرد دەستی نەدا بۆیان، حویە ی کۆری ئەختەب بۆی دەرکەوت ئەو ھەلە لە دەست دەرچێ بۆ ناگەرێتەو، بە ناچاری چوو بۆلای کەعبی کۆری ئەسەدی سەرۆکی بەنوو قورەیزە ی جوہکان لە نزیک مەدینەو باشوری مەدینە کە لە نێوان ئەوان و موسلماناندا پەیمانی ناشتەوایی ھەبوو، حویە ی باسی ئەو شتانە ی بۆ کردن کە بەھۆی موحمەدە جوہکان تووشی بوون لە دەر دەسەری زۆر، ووتی: چاوەرێانی

توو شیبوونی شتی خراپتر ئە کرێ ئە گەر تاقمی باوەر داران سەر کەون، داوای ئی کردن پەیمان لە گەڵ موسلماناندا بشکێنن و یارمەتیان نە دەن، ڕینگە بکەنەووە لە لایەن خۆیانەووە بۆ پەلاماردانی موسلمانان و وازی ئی نە هێنان هەتا داواکە ی وەر گیراوه، کینه ی جووە کان کلپە ی سەند لە دلیاناو پەیمانە کە یان شکاند.

۵- هەوآلی چونی حوبە ی و، پەیمان شکانی بەنو قورەیزەو یارمەتی دانیان بۆ تاقمە کان گە یشت بە پیغمە مران ﴿ﷺ﴾. موسلمانان ترسیان ئی پەیدا بوو، پیغمە مر ﴿ﷺ﴾ نوێنەری خۆ ی نارد بۆ لای بەنو قورەیزە بە بەشداربوونی مەعازی سەرۆکی ھۆزی ئەوس، لە گە لیان کەوتنە باسکردنی پیغمە مر ﴿ﷺ﴾ لە گە ل کە عبدأ، لە ئەنجامدا کە عب ووتی: پیغمە مر چ کە سیکە؟ پەیمانی ئیوان ئیمەو موحمەد نە ماوه، ھەردو لایان کەوتنە جێبەدیان بە یە کتری، سەعدی کورپی مەعاز بە تورەییەووە گەراپەووە بۆ لای موسلمانان.

۶- حوبە ی کورپی ئەختەب چوبەووە بۆ لای کۆمەلە کان هەوآلی دانئ بە پەیبوەستبۆن و ھاوکاری بەنو قورەیزە لە گە لیاندا، بەمەرجی مۆلەتی (۱۰) رۆژیان بەریتیی هەتا چەك و پتۆستی تر ئامادە ئە کەن، تاقمی بئ باوەرپان سئ تاقمیان لە خۆیان پتک هینا بۆ پەلاماردانی موسلمانان: ئینولئەعوەری سولەمی لە سەرۆکی شیوی مەدینە لای خۆرھەلاتەووە، تاقمی ئەلعوبینە ی ئەلغەزادی لە خوارەووی شیوی مەدینە ی خوار ئاوی مەدینە، تاقمی ئەبو سو فیان لە بەردەم خەندەقە کەووە پەلاماری موسلمانان بەدەن.

۷- موسلمانان ترسی زۆریان ئی پەیدا بوو کە دوژمن لە سەرەووە لە خوارەووە پەلاماریان بەدەن، دانیشتوانی مەدینە ھەموویان گومانی مەترسیان ئی پەیدا بوو، ھەر کۆمەلێکیان بە جۆری: دوورەووە کان شاراوہی دلی خۆیانیان لە کینە دەربەری و، ئەیان ووت: موحمەد بە ووتە ی خۆی گەنجی کیسراو قەیسەر داگیر ئەکا کەچی ھیچ کەس ئی ئە ئیمە ناتوانئ بجیتە دەروەو بۆ سەر ئاو، ھەندئ تریان ئەیان ووت: ناموسی ئیمە پێشانگای دوژمنانە بۆ پەلاماردانیان، بە پیغمە مریان ئەوت: دەستورمان بئ بەدە بجینەووە بۆ لای خێزانە کاغان هەتا بەرگری لە ناموسی خۆمان بکەین. لە لایە ترەووە ھورەو گیانی ئازایی بەرزبویەووە لە ئیوان تاقمە کانی بئ باوەرپان بە جۆری ئە جینگە یەکی تەنگەلانی خەندەقە کەووە پەربینەووە بە ئەسپە کانیانەووە، یە کئ لەوان عەمری کورپی عبدودی ئەلعامیری بوو کە بە ھەزار جەنگاوەر ئەژمێرا لە گە ل عەکرەمە ی کورپی ئەبو جەھل، داوی علی ئەبو تالیب عەمری کوشت، ھاوڕێانی بەروە دووا رایان کرد.

۸- پیغمە مر ﴿ﷺ﴾ وای بە چاک زانی ژیریەتی بە کاربەیتئ بە جگە ی چەك بۆ ئەو جەنگە. فەر موی بە نوعدیی کورپی مەسعود. بە راستی تو یە کیکی لە ھۆزی غەفتان. بە لکو ئە گەر ئەتوانی بئ باوەرپان پارچە پارچە بکەبی و تیکیان بەدی، دوابی نوعدیم چوو بۆ لای ھۆزی

بەنوقورەيزەى جوەكان و، لەووە بەر ھاوړى و دۆستى ئەوانبوو، نەيان ئەزانى موسلمان بوو، دۆستايەتى كۆنى بىرخستنهوه، لە پاشا بەوانى ووت: ئەگەر ئێوە يارىدە بدەن لە دژى موحمەد ئەبى بزانن كە قورەيشىەكان و ھۆزى غەفتان ناتوانن درېژە بە مانەوہى خوڤان بدەن ليرەو ئەگەرئەوہ بۆلاى جيگەى خوڤان، ئێوہ بە تەنھا رۆوبەرړوى موحمەد ئەبنەوہ، تواناى ئەوہتان نابى و تۆلەتان لى ئەكاتەوہ. من نامۆزگارى دۆستانەتان ئەكەم كە ئێوہ دەست بە جەنگ مەكەن ھەتا كۆمەلئى لە پياوہ گەورەكانى قورەيش و غەفتان بە بارمتە لەلاى خۆتان دايان ئەنن ھەتا نەتوانن ھەلبېن، ھۆزى بەنو قورەيزە بە گفتوگوى نوعيم رازى بوون. لە پاشا نوعيم چو بۆلاى قورەيشىەكان، بەوانيشى ووت: خو ئێوہ ئەزانن دۆستايەتى من و ئێوہ نەيتى نىە لاتان. بە تايەتى من موحمەدم خۆش ناوى، من شتى ئەزانم پيويستە لەسەرم پيتان بگەيەنم، داوام وايە كەس نەزانى، ئەوانيش ووتيان: ئيمە بە دلى تۆ ئەكەين، نوعيم ووتى: بەنو قورەيزە لەو كارە كرديوانە لە شكاندنى پەيمانەكەيان لەگەل موحمەدا لى پەشيمانن، ئەوان ھەولئى دۆستايەتى ئەدەنەوہ لەگەل موحمەدا كە ھەندى لە پياوہ گەورەكانى ئێوہ بدەن بە دەست موحمەدەوہ بيان كۆژئ، بەمەرجئ ئەوان لەگەل موحمەدەدين ھەتا ئێوہ بنەبر ئەكا، نامۆزگارى ئەكەم: ئەگەر بەنو قورەيزە ناردیان بۆلاتان و، داواى يارمەتيان لە ئێوہ كرد كەسيان نەدەنە دەست. لەپاشا چوبۆلاى ھۆزى غەفتان، ووتى: ئەى خزماني غەفتان: ئێوہ ھۆزو خزمى منن و خۆشەويستري كەسى منن، بيگومان وائەزانم بروام پى ئەكەن، ئەوانيش ووتيان: تۆ راست ئەكەى، نوعيم ووتى بەوان: ئەو شتەى بە قورەيشىەكانى ووتبوو، لە بارەى بارمتەوہ، ووتى ھيوام وايە كەس نەدەن بە بارمتە بە بەنو قورەيزە، لە پاشا ئەبو سوفيان و سەرۆكەكانى غەفتان پياويكيان نارد بۆلاى ھۆزى بەنو قورەيزە بەوان بلئ: مانەوہمان ليرە درېژەى كيشاوہ، ئيمە واى بە چاك ئەزانين بەياني پەلاماريان بدەين لەناكاودا، بەنو قورەيزەكان ووتيان: بەياني شەمەيە ئيمە ناتوانين جەنگ بكەين، دووبارە ئيمە ناتوانين جەنگ بكەين ھەتا ئێوہ لە پياوہ گەورەكانتان ھەنديكيان بە بارمتە لامان دانەنن، ئەو كاتە برواتان پى ئەكەين، دواى قورەيشىەكان و غەتفانيەكان ووتيان: بەخوا نوعيم ي كورى مەسعود راستى كرد.

۹- دوواى شەو داھات، رەشەبايەكى زۆر گران ھەلئى كردو بارانيكى زۆر بارى و ھەورەگرمەو بريسكەى زۆر دەستى پىن كردو زەوى رپون كردهوہ، بەو بۆنەوہ چادري تاقمەكان پارچە پارچە بوون و مەنجەل و كاسەو كەوچكيان شكاو ترسى زۆريان لى پەيدا بوو، فريشتەكان لەھەر چوارالاوہ دەستيان كرد بە (اللہ اكبر). بە جوړئ واكوتە دەرونى تاقمەكانەوہ كە موسلمانان پەلاماريان ئەدەن، موسلمانانيش بە ھەليان زانى دايان بەسەريانا دواى ئەبو سوفيان بانگى كرد لە تاقمەكەى خوئ: بە گورجى باركەن با

برۆینهوه. تاقمه کان به پهلهو به گورجی به گوێرهی توانای خوێان، کهل و پهلێ خوێانیان دا بهسەر کۆلیانو رۆیشتن، رۆژ بویهوه وه موسلمانان چاویان به تاقه کهسی نه کهوت له تاقمی بی باوه ران و، هیچ سودیکیان دهست گیر نه بوو، خوا موسلمانانی سهرخست.

۱۰- پیغمهر ﴿ﷺ﴾ دوایی چونهوهی تاقمی بی باوه ران بیرى له کردهوهی بهنو قوره یزه کردهوه که پهیمانه کهیان شکاندوه، چونکه نه گهر تاقمی بی باوه ران رایان نه کردایه پشتیوانیان نه کردن له دژی پیغمهر ﴿ﷺ﴾، بۆیه کاتی نیوه رۆ پیغمهر فرمانی دا جار بدری پیوسته موسلمانان هه موویان نوێزی عهس نه کهن ههتا نه گه نه لای هۆزی بهنو قوره یزه، موسلمانان هه چهنده ماندوی ئابلقه ی زۆریشبوون به گورجی چونه دهره وه، ئابلقه ی قلاکانی بهنو قوره یزه یاندا، بۆ ماوه ی بیست و پینچ شهو، له دوایدا هیچ جوړه تیر نازییه روی نه دا، هۆزی بهنو قوره یزه تهنگیان پێ هه ل چنرا، نه یان توانی له قلاکانیان بینه دهره وه، کاتی زانیان مانده وایان له قلاکانیا سودیان پێ نابه خشی بیریان له به سه رهاتی پاشه رۆزی خوێان کردهوه. بهر له هاتی تاقمی بی باوه ران بهنو قور یزه هاوسویندی هۆزی نهوسوون، به گومان خوێان وایان دانابوو له مه وپاش نایه لئ تووشی خراپه بن، ههروایشبوو، تاقمی له هۆزی نهوس چون بۆلای پیغمهر ﴿ﷺ﴾، به پیغمه ریان ووت: بهنو قوره یزه هاو سویندی ئیمه، داوایان له پیغمهر کرد: ههروهك له وه بهر هۆزی بهنو قهیناعی جوه کان هاو سویندی هۆزی خه زرجبوون به ره لای کردن، ئیستاش هۆزی بهنو قوره یزه هاو سویندی نه مانیش به ره لا بکا، پیغمهر فرموی به هۆزی نهوس: ئیوه رازی ئه بن کهسی له خوێان بکهن به فرمان ره وای خوێان و پهیره و ی بکهن، هه رشتی ئه وه کهسه بریاری له سه ردا هه موویان بهو بریار رازی بن، هۆزی نهوس و ویتیان: به لئ: ئیمه بهو بریاره رازی ئه بین، نه وانیش به جوه کانیان ووت: کهسی دیاری بکهن بۆ خۆتان بۆ ئه و کاره، ئه وانیش سه عدی کوری مه عازیان هه لێژارد، له بهر به دبه ختی خوێان له بیریان نه ما بوو کاتی سه عد چو بۆ لایان گفتو گۆی خرایان لی پهیدا بوو بوو، کاتی پهیمانه کهیان شکاند بوو، گفتو گۆی ناره وایان به پیغمهر وتوو، سه عد به لئنی لی سه ندن هه ر شتی ئه و بیللی به دللی بکهن، ئه ویش فرمانی دا هه موویان له قلاکانیان بینه دهره وه، چه که کانیان فری بدن، ئه وانیش بهو کاره هه لسان، دوایی سه عد فرمانی دا پیاوه کانیان بکوژن و ژنه کانیان دیل بکړن و داراییان بهش بکړی. کاتی پیغمهر گه راپه وه بۆ مه دینه هه موو پیاوه کانی بهنو قور یزه ی له هه ندئ خانه و کانی یاریده راندا به ند کردن، دوایی فرمانیان دا چالێکیان هه لکه ند، جوله کانیان تاقم تاقم ته هیناو ته درا له سه ریان، په کئ له وانه له سه ری درا حوبه ی کوری ته خه ب و که عی کوری ته سه دبوو، ژماره ی کورژاوه کانیان گه یشته نزیکه ی حه وسه د کهس، له دوایدا ته رمه کانیان له و چاله دا نێژان، ژن و منال و داراییان به شکرا به سه ر موسلماناندا، له دوا ی دهر کردنی پینچ په کی داراییان که خراپه ناویه ی تو له ماله وه .

بهو جوړه ی باسکرا کړتایی به جهنگی نهلته حزاب هیترا، له مهو دووایش خوای مهزن لهو باوړه وه نه فهرموی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ
جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾ إِذْ جَاءُوكُم مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ
وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونًا ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا
زُلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾ وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ
مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا
فِرَارًا ﴿١٣﴾ وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ
لَأَتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا فِيهَا إِلَّا بَسِيرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا
اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤْلَوْنَ إِلَّا دَبْرًا وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

﴿ يا ايها الذين آمنوا اذكروا نعمة الله عليكم إذ جاءكم جنود ﴾ نهی که ساینکی نه و نو باوړتان هیتاوه: ئیوه بیرې چاکه ی خوا بکه ن به سهرتانه وه، کاتی هاتن بولای ئیوه چه ند له شکر ټک له قورې یشیه کان و غه تفان و که نانه و جوه کان که نریکه ی (۱۰) هه زار که س بوون نه یان ویست روناکی ئیسلام بکوز ټننه وه و له ناوتان بین.

ته فسیری زما کوی

﴿فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ دوایی ئێمه رهوانه مان کرد بۆ سهریان بایه کی سهخت، به جوژی چادریه کانیانی به سهردا روخان و پارچه پارچهی کردن، بۆیشم رهوانه کردن چهند له شکری له فریسته کان ئیوه نه تان ئه بین و خوا ناگاداره به شتی ئیوه نه یکه نه له هه لکه ندنی خه نه ق که خۆتانی بی بهاریژن و، ئەزانئ به په نا بردنتان بۆلای خوای مه زن.

﴿إِذْ جَاؤُكُمْ مِنْ فَوْتِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ﴾ بیری کاتی بکه نه وه له شکری دژومن هاتن بۆلاتان له سه ره وه ی شیوه که ی لای خۆره له لاتی مه دینه و، له خواره وه ی شیوه که ی رۆژئاوای مه دینه.

﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَوُتِفُونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ بیری ئەو کاته بکه نه وه چاوه کانتان هه ر ته ماشای لای دوژمنی خۆتانیان ئە کرد به لای راست و به لای چه پاو، له ترسانا ته ماشای هه یج لایه کی ترتان نه نه کردو، له ترسانا دلان له جیگه ی خۆیا نه مابو گه یشتیوه قورگتان، چونکه سی ئاده مزاد له کاتی زۆر ترسا به رز ئه بیته وه بۆ کۆتایی قورک و، ئیوه چهندین گومانی جوړاو جوړتان نه برد له سه رکه وتن و ژیرکه وتن: باوه ردارانی پاک ئه یانزانی خوای مه زن به لێنی خۆی ئه باته سه رو ئاینی خۆی سه ره ئه خا، بی باوه ران و دووړوان و باوه ر لاوازان گومانیان وابوو نه گبه تی موسلمانانی گرتوه و موحه مه د له ناو ته چی.

﴿هَٰئِلِكِ ابْتَلَى الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زَلْزَلًا شَدِيدًا﴾ ئا له و کاته ناسک و گرانه دا باوه رداران تاقی نه کرته وه و، باوه رداران له ترسا و له زۆری دوژمن جم و جولیان پی نه که وی زۆر به سه ختی و به گرانی.

﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ وه ئیوه بیری ئەو کاته بکه نه وه که دووړوان و کهسانیکی نه وتو نه خۆشی و لاوازی باوه ری له دل یانابوو ئه یان ووت: خواو پیغه مه ری خوا موژده یان نه نه دا به ئیمه مه گه ر هه ربۆ فریودانی ئیمه بووه، به لێنیکی پوچ ده رجوو، نه یووت ئیمه گه نجی کیسراو قه یسه ر داگیرته که ین که چی ئیمه ناتوانین به یج بۆ ده ره وه.

﴿وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ وه بیری ئەو کاته بکه نه وه: کۆمه لئ له دووړوه کان کاتی پیغه مه رو هاوړیکانی ده ستیان کرد به که ندنی خه نه ق ئه یان ووت: هه لکه ندنی خه نه ق بی سووده و، ینگه له جه نگ ناگری و، دووای هاتنی له شکری بی باوه ران ووتیان به جه نگاوه ری باوه رداران ئه ی دانیش توانی یه سرب ئیوه توانای وه ستان و جه نگ کردنتان نیه له گه ل ئه م له شکره زۆرو به هێزه دا، دوایی ئیوه بگه رته وه. بۆناو مه دینه و بۆناو خا و خیزانی خۆتان. یه سرب ناوی مه دینه یه به ر له هاتنی پیغه مه ر بۆ مه دینه، ناوئراوه به ناوی پیاوئ له عه مالیفه کان که به ناوی یه سرب بووه که به مانا ترساندنه، بۆیه پیغه مه ر ناوه که ی گۆری به (طیبه).

﴿ وَیَسْتَأْذِنُ فَرِیقٌ مِنْهُمْ النَّبِیَّ یَقُولُونَ إِنَّ بُیُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِیَ بِعَوْرَةٍ إِنْ یُرِیدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴾
 وهناقمی له دووروه کان داوای دهستوریان نه کرد له پیغمهر که بگهرینه وه بوناو
 خیزانه کانیان و، نه لئین: بهراستی خانوه کانان له دهر وه وه یه بویه دزوتیر نه یان گهرینه وه وایم
 نین، پیغمهر دهستوری بی نه دان بوجاودیرسان. بهلام خوای مهن به دروی خسته وه و،
 دوروی نه وانی ناشکرا کردو فهرموی: خانوه کانیان به دهر وه وه یه و، نه وان هیچ مه به سستیکیان
 نیه مه گهر نه وه نه بی رابکه و خویان له جهنگ رزگار بکه و.

﴿ وَكُلُّوا مِنْ أَطْعَامِهَا ثُمَّ سَبَّحُوا الْحَمْدَ لِلَّهِ مَا تَكَلَّمُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴾ وه نه گهر له هه موو
 لایه کی مه دینه وه دوژمنانی نیسلام بهیترینه سهر خانوه کانیان و، له پاشا له لایه و دوژمنانی
 نیسلامه وه داوا له و دووروانه بکری له نایینی نیسلام وهر گهرین و جهنگ بکه و له گهل
 موسلمان و بی نایینی خویان رابگه یه نن، بهراستی په نا نه یه و بولای بی باوه ری و، له نایینی
 خوا وهر نه گهرین کوتوپر مه گهر ماوه یه کهم راوه ستن.

﴿ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلِ أَنْ یُؤْتُوا الْأَذْوَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْنُورًا ﴾ وه هندی له
 دووروه کان بهر له جهنگی خندهق کاتی وستیان له جهنگی نوحودا رابکه و به لئینان دابو
 به پیغمهری خوا بهر وه دوا نه گهرینه وه و جهنگ بکه و له خدمت پیغمهر دا هتا مردن و،
 جاری تر کاری وانه که و، به لئینان به خوای مهن له ریزی دوایدا پرساری بو نه و کری
 و، دووایی پیوسته نه و به لئینه جی به جی بکری.

قُلْ لَنْ یَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا
 لَا تُمْنَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِی یَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ
 أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا یُحِیْدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 وَلِیًّا وَلَا نَصِیرًا ﴿١٧﴾ قَدْ عَلِمَ اللَّهُ الْمُعْوَِقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ
 لِإِخْوَانِهِمْ هَلْ یَلْتَنَآوُلَا یَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ أَشِحَّةً
 عَلَیْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَیْتَهُمْ یَنْظُرُونَ إِلَیْكَ تَدُورُ أَعْیُنُهُمْ
 كَالَّذِی یُغْشَى عَلَیْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُواكُمْ
 بِالسِّنَةِ حَدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَیْرِ أُولَئِكَ لَمْ یُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ

اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾ يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

﴿ قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْتَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ ﴿ تَوْبَهُو كهسانه بلی ههلدین له جهنگدا: راکردن و ههلهاتن سود به ئیوه ناگهیهنی نه گهر ئیوه رابکهن له مردنی جیگهی خوٲان یا له کوشتنی جهنگداو، ههلهاتن ته مهنی ئیوه دریژ ناكاو، نه گهر ئیوه رزگارتان بی له کوشتنی جهنگدا ئیوه ناژین و رانابویرن مه گهر ماوهیه کی کهم، دواپی له کاتی دیاری کراوی خوٲانا نه مرن و، نه خرنه دۆزه خ.

﴿ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ﴾ ﴿ تَوْبَهُو دووروانه: چ که سینکی نهوتویه له جگهی خوا ئیوه پبارتژی له خراپه نه گهر حوا بیهوی ئیوه تووشی شکان بکا له جهنگدا، یا بیهوی تووشی ئیوهی بکا چاکه و سهر که وتن؟.

﴿ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴾ ﴿ وهدهستیان ناکهوی بو خوٲیان له جگهی خواپی مه زن هیچ دۆستیک و هیچ یارمه تی ده ری رزگاریان بکا له کاتی توشبونی ئازارداو، ئازاره که بگیزیتیه وه له وان؟.

﴿ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ وَالْفَائِلِينَ لِأَخْوَانِهِمْ هَلَمْ إِلَيْنَا ﴾ ﴿ به راستی خوا نه زانی به و کهسانه دووروون و خوٲیان لانه ده ن له جهنگ کردن و نارۆن بو ههلهکه ندنی خندهق و، نه زانی به و کهسانه پیش به برا ده ره کانی خوٲیان نه لین: وهرن بۆلای ئیمه و، واز له یارمه تی دانی موحه مه د بهیئن و، به خوٲی بژین، موحه مه دو تاقمه که ی له ناو نه چن و بهر گهی ئهم له شکره زۆره ناگرن .

﴿ وَلَا يَأْتُونَ النَّاسَ إِلَّا قَلِيلًا أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ﴾ ﴿ وهته و دووروانه نارۆن بو جهنگ کردن مه گهر ماوهیه کی کهم، ههرئه وهنده موسلمانان بیان بین، له پاشا نه رۆنده بۆلای خیزانه کانیان به شداری جهنگ ناکهن، نه و دوورووانه رژدو چروکن یارمه تی ئاینی خوا نادهن به دارایی خوٲیان و خوٲیشیان ناچن بو جهنگ و یارمه تی ئیوه نادهن، خو دزینه وه له جهنگ بو بهر زبونه وهی ئاینی ئیسلام لی بوردنی بۆنیه لای خواپی مه زن.

﴿ فَأَذا جاءَ الْخَوْفَ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُفْشى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ﴾
دوایی کاتی بهاتییه شتی چاوه پروان نه کرا له ترسی دوژمن، یا له تو برسانایه، تو نه وانت به
جوژی نه بیینی چاوی خوژیانیان نه سورانه وه به چه پاو به راستا له ترسانا به وینهی که سیکی
نه وتو بیهوشی به سهردا بیت له کاتی سهره مهرگدا.

﴿ فَأَذا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِالْسِنَةِ حَدَادٍ أَسْحَحةً عَلَى الْخَيْرِ ﴾ دوایی کاتی ترسی
دوژمن پرویی و که ونه خوژی به زمانیکی تیرو کراوه نازاری ئیوه نه دهن به گفتوگوی
خراب و ناله بارو له دانیشتنی خوژیانا جنیوتان نه دهنی زور به بی شهرمانه، نهو دوو پروانه
له کاتی بی ئومیدی ترسنوکن. به لام له کاتی به شکردنی دهست که وتا گفتوگو له سهر به ش
نه کهن و دهنگ بهرز نه که نه وه، ناره زایه تی خوژیان ده ره برن و نه لئین: ئیمه شایستهین
به وهی به شداربین لهو دهست که وتانه دا، رژد و چروکن له سهر چاکه کردن.

﴿ أُولَئِكَ لَمْ يَؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴾ نهو که سانه به نیازی
پاکه وه باوه پروان نه هیناوه، دواي خوا پاداشتی کرده کانیانی پوچ کرده ته وه، چونکه له بهر
خوا له گهل ئیوه نه بوون و، پوچ کرده وهی پاداشتی کرده وه کانیان ناسانه له سهر خواو،
سته می تیدا نیه ههتا بهرده و امین له سهر بی باوه ری و دوو پروی .

﴿ يَحْسَبُونَ أَنَّ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا ﴾ نهو بی باوه پرو دوو پروانه گومان نه بهن له بهر
ترسنوکی خوژیان نهو تاقمه بی باوه پرانه نه رویشتون و نه گهراونه ته وه و نه شکاون و به
ئومیدی نه وهن موسلمانان نه مین.

﴿ وَإِنْ يَأْتِ الْأَضْرَابُ يَوْذُ لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أُلْبَائِكُمْ ﴾ وه نه گهر
جاری تر تاقمه بی باوه پرانه کان بگه ریته وه بولای مه دینه ناوات نه خوازن دورین له مه دینه وه
له دهشتابن له ناو عهر به ده شته به کاند، پرسیار له هاتو چو که ران بکهن له شتی موسلمانان
توشیان بی و هه والی ئیوه بدا به وان.

﴿ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴾ وه نه گهر نهم جارهش له ناو ئیوه دابن و جهنگ
دهست بی بکاته وه جهنگ له گهل ئیوه ناکهن مه گهر ماوه به کی کهم، ههتا ئیوه بیان بین.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ
حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا
وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا

مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ
 قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾ لِيَجْزِيَ
 اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنْفِقِينَ إِن شَاءَ
 أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٤﴾ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمِنَ الْأَخْيَارِ وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ
 وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُواهُمْ مِّنْ
 أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
 فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾ وَأَوْرَثَكُم أَرْضَهُمْ
 وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطْعُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي الرَّسُولِ اللَّهُ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ
 كَثِيرًا ﴾ به راستی بُو ئیهی باوهر دار هیه له کرده و کفتو گوئی نییراوی خوادا
 دوا که و تینکی چاک و شیرین له جه نگداو له جگهی جه نگداو، له نارام گرتیدا له سهر
 توشوونی کاری گران و سخت، بُو که سی به ئومیدی به خزمهت گهیشتی خواو پاداشتی
 رُوژی دواپی و خوئی بدرده و ام و، بُو که سی یادی خواو بکا به زوری به به جی هتانی
 نویه کان و به پهرستی خواو به خشیخی خوئی و دارایی به نرخی له به رخا.
 ﴿ وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ﴾
 وه کاتی باوهر داران چاویان کهوت بهو تاقمه بی باوهرانه هاتبونه سهریان له مه دینمه دا
 ووتیان: ئه مه ئه و شته یه خواو پیغمه مری خواو به لئییان دابوو به ئیمه و، راستیان فهرموه خواو
 فروستاده ی خوا.

ئه‌وه‌ی شایانی باسی پیغه‌مه‌ر ﴿ ۱ ﴾ به‌ر له‌هاتنی تاقمی بی باوه‌ره‌کان فه‌رموی به‌
موسلمانان: له‌مه‌و پاش ئیوه‌ توشی ئازار نه‌بن و، بی باوه‌ران و بت په‌رستان یاریده‌ی
یه‌که‌ری ئه‌ده‌ن بۆ بنه‌پری موسلمانان، کاتی موسلمانان چاویان که‌وت به‌و تاقمانه‌ هه‌ر چوار
لایان لی گرتوون ووتیان: ئا ئه‌مه‌یه: ئه‌و به‌لئیه‌ی خواو پیغه‌مه‌ر دا‌بویان به‌ ئی‌مه‌.

﴿ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴾ وه‌ توشبونی ئازاری سه‌خت و بینیی ئه‌و تاقمه‌ زۆره‌ی
بی باوه‌ران هیچ شتیکی بۆ باوه‌رداران زۆر نه‌کرد مه‌گه‌ر باوه‌ره‌یتان به‌خواو بر‌وا‌کردن به‌
به‌لئیی خواو خۆ به‌ده‌سته‌وه‌ دان به‌ فه‌رمانه‌کانی خوا‌ی مه‌زن.

﴿ مَنِ الْمُؤْمِنِينَ رَجُلٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ﴾ هه‌ندیک‌ن له‌ باوه‌رداران چه‌ند پیاوی
بر‌وایان به‌و‌شته‌ هه‌بوو ئه‌وان به‌لئیان دا‌بوو به‌خوا له‌سه‌ر جی‌به‌جی کردنی که‌ راوه‌ستانه‌
له‌ گه‌ل پیغه‌مه‌ر بۆ جه‌نگ کردن له‌به‌ر ئه‌و به‌لئیه‌دا بومان له‌به‌ر ره‌زامه‌ندی خوا‌ی گه‌وره‌.
﴿ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴾ دوا‌یی هه‌ندی له‌و باوه‌ردارانه‌
له‌ به‌لئیی خۆیان بونه‌وه‌و به‌جیان ه‌ینا که‌سانی مردن یا کوژران به‌ر له‌ رو‌دای جه‌نگی
تاقمه‌کان، له‌ جه‌نگی ئو‌خودو جگه‌ی ئو‌خودا، هه‌یشیانه‌ که‌سی چاوه‌روانی کوشتن یا
سه‌ر که‌وتن نه‌کاو، باوه‌رداران په‌یمانی خۆیان تا‌گۆرن به‌ هیچ جو‌ره‌ گۆرانی گومانیان
له‌سه‌ر که‌وتندا نیه‌.

﴿ لِيَجْزِيَ الصَّالِدِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ عَظِيمًا ﴾
ر‌حیما ﴿ به‌راستی خوا فه‌رمان ئه‌دا به‌ جه‌نگ کردن له‌ ر‌یگه‌ی خوا‌دا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پادا‌شتی
باوه‌ردارانی راست بدا‌ته‌وه‌ له‌ رۆژی دوا‌یدا به‌هۆی راستی خۆیا‌نه‌وه‌ له‌ جیهاندا، چونکه‌
هیچ شتیکیان نه‌گۆریوه‌ له‌وه‌ی پ‌یوستیان کردبوو له‌سه‌ر خۆیان و، له‌به‌ر ئه‌وه‌یش سزای
دو‌روان بدا ئه‌گه‌ر ئاره‌زۆیان وابوو بمرن له‌سه‌ر دو‌ورو‌ی یا یارمه‌تیا‌ن بدا بۆ‌لای په‌شیمان
بوونه‌وه‌. به‌راستی خوا خوش ئه‌بی له‌و که‌سانه‌ی په‌شیمان ئه‌بنه‌وه‌و خوا‌ه‌نی به‌زه‌یی و
می‌هه‌بانیه‌ بۆیان.

﴿ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ﴾ وه‌خوا که‌سانیکی ئه‌وتۆ باوه‌ره‌یا‌ن
نه‌ه‌ینابوو له‌و تاقمانه‌ هاتن بۆ‌سه‌ر باوه‌رداران به‌رق و کینه‌ی خۆیا‌نه‌وه‌ گه‌را‌ندیه‌وه‌ بۆ‌لای
ج‌یگه‌ی خۆیان و هیچ چاکه‌یه‌کیان ده‌ست نه‌که‌وت و به‌ ئاواتی خۆیان نه‌گه‌یشتن و به‌سه‌ر
شۆری گه‌را‌نه‌وه‌.

﴿ وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴾ وه‌به‌سه‌ بۆ باوه‌رداران خوا ئه‌و
جه‌نگه‌ له‌وان لا‌بدا به‌هۆی نار‌دنی پایه‌کی سه‌خت و ره‌وانه‌کردنی فره‌شته‌کان بۆ یارمه‌تی
دایان و، خوا زۆر به‌ توانایه‌و زۆر به‌ ده‌سته‌لانه‌ یارمه‌تی باوه‌رداران ئه‌داو تۆ‌له‌ له‌ بی باوه‌ر
ئه‌سیتی.

﴿ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ ضِيَاصِيهِمْ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّغْبَ ﴾
 وه خوا که سانیکی نهوتو له خاوه نامه کانی بهنو قورهیره یارمه تی تا قمه بی باوهره کانیان
 دابوو له قه لاو کوشکه کانی خو یان هینانیانه دهره وهو، ترسی فره دایه دلپانه ویم و خه فته
 دایگرتن .

﴿ فَرْتَبَا تَقْتُلُونَ وَتَأْمُرُونَ فَرِيقًا ﴾ ئیوه تا قمیکتان له بهنو قورهیزیه کان کوشت که بریتی
 بوون له پیاوه کانیان و، ئیوه تا قمی ترتان له وان دیل کردن که بریتی بوون له مناله کانیان و
 زنه کانیان. کورژاوه کانیان گه یشته جهوت سه د کهس.

﴿ وَأَوْزَعَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطُورُهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴾
 وه خوا ئیوه ی موسلمانانی داناو کردی به میرات بو ئیوه کشت و کال و کوشک و قه لا کان
 و دارایی بهنو قورهیزه، زهویکی تر ئیوه دانه یشتوون له ناویا له مهو بهر خوی ئیوه ی له ناودا
 وهک زهوی خه یهر له سالی جهوتی کوجیدا، دواتریش زهوی فارس و روم و، خوا
 ده سه لاتی هدیه به سهر هه موو شتیکا.

بو زانین: وهک له مهو بهر باسمان کرد هوزی بهنو قورهیزه ی جوه کان دانیشتوی مه دینه و
 نه م لاو نهو لای مه دینه بوون و هاو په یمانی موسلمانان بوون، به لام کاتی تا قمه بی باوهره کان
 له سالی چواری کوجیدا هاتنه سهر مه دینه بو بنه بر کردنی موسلمانان، بهنو قورهیزه کان
 په یمانه که یان شکاندوو بهراشکاوی یارمه تی بست په رسته کانیانداو ده ستیان گرتن له ژدی
 موسلمانان، کاتی خوا جهنگی تا قمه بی باوهره کانی لادا له موسلمانان، پیغمه مر (د.خ)
 فرمانی دهر کرد بو موسلمانان بچه دهره وه بو سهر هوزی بهنو قورهیزه، کاتی له شکری
 نیسلام گه یشته لایان چونه ناو قه لا کانیانه وه دهر گایان له خو یان پیوه دا. پیغمه مر فه رموی:
 یا نه بی موسلمان بن، نهو کاته وینه ی موسلمانان له قازانج و له زیاندا، یا پیوسته
 خو یان بدن به ده سه وه یا جهنگ بکه نه گهل موسلماناندا، سه روکی بهنو قورهیزه که عی
 کوری نه سه د بهوانی ووت: موسلمان بن و باوهر به پیغمه مر ایه تی موحه مه د بهین و،
 ووتیشی سوئدم به خوا: بهراستی رون بویه وه بو ئیوه که پیغمه مر نیراوی خوا یه و، نهو
 پیغمه مر هیه له ته وراتا باسی نیشانه کانی کراوه. به لام نه وان وازیان نه هیتاو ووتیان: ئیمه واز
 له ئابینی خو مان ناهیتین و بهر ده وام نه بین له سهر ئابینی خو مان .

ئابلوقه که یان (۲۵) رورزی خایاند، نهو هوزه نریکونه وه له ناو چون و ترس و بیمیان
 په ری سهند، بویه لهو کاته دا داوایان له پیغمه مر کرد به نازادی و سه ربه ستی خو یان به بی
 زور لی کردیان بچه ژیر فرمانی سه عدی کوری مه عاز سه روکی هوزی نه وس، هدرشتی
 نهو بیکا نه مان پی رازین، پیغمه مر ﴿ ﷺ ﴾ بهو کاره رازی بوو، سه عدی بانگ کرد فه رموی:

بەلێ سەعد فەرمانی دا بە کوشتنی پیاوێ جەنگە کەرەکانیان و داراییان بەش بکری و ژن و منالیان دیل بکری، جیگەو زەوی و زاریان بدری بە کۆچ کەران و نەدری بە یاریدەران.

دوایی پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ فەرمانی دا بە کوشتنی پیاوێ جەنگ کەرەکان و ئەو پیاوانەیش هاندەر بوون بۆ جەنگ کردن، وێنە حویە کۆری ئەختەب سەرۆکی بەنوقورەیزە، لە پاشا داراییان بەش کرا و ژن و منالیان دیل کرا.

ئایا پێغەمەری خوا ﴿ﷺ﴾ ستمی کرد لە هۆزی بەنوقورەیزە بەو کارە ی کردی لە گەلیان: زۆر ئاشکرایە ستم لە لایەن پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ روی نەدا، خۆیان بوون بە هۆی ئەو کارانە بەوان کرا، لەبەر ئەو هۆیانە ی خوارەو:

۱- لە کاتیکی زۆر ناسکدا پەیمانی دۆستایەتی خۆیانیان لە گەڵ پێغەمەردا شکاند، پێوستبوو نەیان شکاندایە بە گوێرە ی یاسای ئاین و مەوقایەتی.

۲- پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ فەرمو ی: هیچ جۆرە ئازاریکیان نادری بە مەرجی بێن: (لا إله إلا الله محمد رسول الله) لە لایە ترەو ه کەعی سەرۆکی خۆیشیان ئامۆژگاری کردن و ووتی: خۆتان ئەزانن موحەمەد ئەو پێغەمەرە یە تەورات باسی کردووە. بەلام ئەوان مۆسڵمان نەبوون و بە گو ی سەرۆک و گەو رە ی خۆیشیان نە کرد.

۳- بەنوقورەیزە نەچونە ژێر فەرمانی پێغەمەرەو ه ﴿ﷺ﴾، بە فەرمانی پێغەمەر رازی نەبوون، بە کارو بە فەرمانی سەعد رازی بوون، بە خۆشحالی و بە ئارەزو ی خۆیان بە یی زەبرو زەنگ.

۴- بە راستی فەرمانی سەعد راستەوخۆ فەرماندان بوو بە یاسای ئەو ئایینە ئەوان ئەیان پەرست وەك (عەقادی ئە نامە ی (كتاب العبرة الإسلامية) دا چاپی (دار الفتوح) لە قاهیرەدا باسی کردووە ئەل ی: (الأصحا ح) ی (۲۰) لە تەوراتا لە (التقية) ئەل ی: (کاتی تۆ نزیک ی شاری بویتەو ه لەبەر ئەو ی جەنگیان لە گەڵ بکە ی، تۆ بانگیان بکە بۆلای ئاشتەوایی، دوایی ئە گەر وەلامیان دایتەو ه بۆلای ئاشتەوایی و، شارە کەیان گیرا، دوایی هەموو ئەو گەلە ی لە ناویدایە ئەن بە رێژە ی دەستە ی تۆ بیانکە بە بەندە ی خۆت، ئە گەر ئاشتەوایان لە گەڵ تۆ نە کردو جەنگیان لە گەڵ تۆ نە کرد، دوایی تۆ ئابلقەیان بدەو، کاتی خۆ ی ئەو شارە ی خستە ژێر دەستی تۆ نێرەکانیان بە شمشیر بکوژە. بەلام ژن و منال و ئازەلەکانیان و هەموو شتی لەو شارەدایە دەست کەوتی تۆیە، ئەو دەست کەوتە ی دوزمن خوا پتی بەخشیوی بیان خۆ).

موحەمەد جواد موعینە لە تەفسیری (الکاشف) دا بەرگی شەش لاپەرە (۲۰۹) ئەل ی: (ئەلاصحا ح)، (۱۳) لە (التنية) لە تەوراتا ئەل ی: (دوایی بەلێندان بدە لە دانیشتوانی ئەو

شاره به تیژایی شمشیر به خویان و به نازهلایانهوه، ههموو کهل و پهلیان کو بکهرهوه له ناوه راستی گوزره پانی شارد، نهو شاره به تهواوی بسوتینهو، کهل و پهله کانیان به تهواوی بو خواجه، نهو شاره ههتا ههتابه تهپولکهبی و چاک نه کریشهوه. ئایا دواى نهوانه ههموو: موحهده ستهمی کردوه، سه عدیش له راستی لایداوه له فهرمانی خوڤا؟ فهرمانی دادپهروهی نهوه به ههموو ناده میزادی گیروده ی بکری به شتی خوڤی بو خوڤی دای نهنی و، فهрман بدری به سه ریانا به گویره ی یاسای ئاینی خوڤیان و بیروباوه ری خوڤیان. بیگومان نهو کاره ی به جوه کانی به نهو قوره یزه فهرمانی تهوراتی خوڤیانه و به گویره ی یاسای خوڤیانه .

ژنه کانی پیغمهر ﴿﴾ سکالایان برد بو خزمدت پیغمهر ﴿﴾ که ژیان و گوزهرانیان تهنگه داوایان له پیغمهر کرد لهو شتانه ی به دهست کهوت نه گیرین و، له دارایی به یتولال گوزهرانیان فراوانتر بکری، پیغمهر ﴿﴾ نهو روداوه ی زور لاگران و نارهوابوو، بویه خواى مەزن فهرمانی دا به پیغمهر ﴿﴾ یهک به یهک ژنه کانی خوڤی بانگ بکاو سهربه ستیان بکا، یا دواى تهلاق بکهن و نهوه ی پیویسته بدری به ژنی ته لاقدر او، وهری بگرن به گویره ی یاسای ئیسلام، یا بژین له گهل پیغمهر ﴿﴾ و نارام بگرن به ههزاری له جیهاندا، خواى مەزن له پاشه روژدا پاداشتی گه وره یان نه داتهوه. لهو بارهوه خوا فهرموی:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنْتُهَا فَقَالَيْنَّ أُمِّتُكُمْ وَأَسْرَحَكُمْ
سَرَّاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾ وَإِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْدارَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾
بَنَسَاءِ اللَّتِي مَن يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَاعَفْ
لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

﴿ يا أيها النبي قل لأزواجك إن أردن الحياة الدنيا وزينتها فقلن أممتكم وأسرحكم سراحاً جميلاً ﴾ نهی پیغمهر: تو به ژنه کانی خوت بلن: نه گهر ئیره ژیان و گوزهران و رابواردن و نارایشتی جیهانتان نهوی، دواى ئیره وهرن: من به ئیره ی نه به خشم شتی خوا پیویستی کردوه له سه ریوان بدری به ژنان دواى ته لاقدرانیان و، من ئیره تهلاق نهدهم به ته لاقدرانی زیانی تیدا نهبن و ریگهتان بو بهره لانه کهم.

بۆ زانین: موته به شتی نه بیژری به ژن بدری دواي ته لاقدانى، بۆ نهوى سوودی لی وه بگری هتا ماوهی عیده کهى ته ووا نهی. موته پیوسته بدری به ژنکی ته لاقدر او به مخرجی پیوست نه بوی بۆ نهو ژنه نیوهی مارهیی، یانی پیوست بوی بۆ هه موو مارهیی یا درابته وه دهستی ژنه ته لاقدانى خووی و میرده که نه چوینه لای و مارهیشی بۆ دیاری نه کرابی. هه ندی له زانایان نه لاین: به خشینى موته پیوست نی یه بدری به ژنى ته لاقدر او به لکو سونه ته.

﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْأَرْضَ وَالْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴾
وهه گهر به رستن و ره زامه ندی خواو پهیره وپی کردنی پیغمه مری خواو پاداشتی رۆژی دوايتان نهو، دواي خوا نامادهی کردوه بۆ نه وانه تان چاکه بکا له ئیوه پاداشتیکی زۆر گه و ره له رۆژی دووایدا، که رابواردنی جیهان نرخی بۆ دانه نری به رانه به وهی له دوا رۆژدا پشان نه دری.

﴿ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴾
ئهی ژنانی پیغمه مەر: هه که سی له ئیوه گونا هیکى ئاشکراو خراپ بکا له ئیوه، ئیتر نهو گونا هه هه ر گونا هیکى، دوو چه نانه نه کرته وه بۆ نهو ژنه سزای نهو گونا هیکى به دوو نه وه ندی سزای جگه ی ژنانی پیغمه مەر، نهو دوو چه نانه ی سزای ژنانی پیغمه مەر ئاسانه له سه ر خوا.

هه موو ژنه کانى پیغمه مەر ﴿ ﷺ ﴾ بیوه ژن بون جگه ی عایشه، زۆر هینانى ژن له لایه ن پیغمه مەر وه دواي کۆچ کردنی بۆ مه دینه، به زۆری له کاتى جهنگى نیوان پیغمه مەر و بت به رستاندا بو وه به هوی کوشتن زۆر بون، له سالی دوو هه می کۆچی هه تا سالی هه شته می کۆچی کۆتایى پى هات به سه رکه وتنى موسلمانان، له هه موو ژن هینانى پیغمه مەر دا، سو دیکى زۆر گه و ره ی تیدا بو وه بۆ بلا و کردنه وه ی یاسای ئیسلام به تابه تی له ناو ژنانداو، مرقابه تی و مه به ستی به رزی پیغمه مری تیدا روون بو وه وه، به پیچه وانه ی بوختانى دوژمنانى ئیسلام که کویرای درابو به سه ر چا و ناو راستیان نه ئه یینی، نه گهر پیغمه مەر ﴿ ﷺ ﴾ هه وه س بازوایه نهو ژنه ته مه ن درێژانه ی نه ئه هینا.

بۆ زانین: پیغمه مەر و سو دی ژن هینانى زۆری پیغمه مەر ﴿ ﷺ ﴾ به ر له وه ی باسی ژنه کانى پیغمه مەر و سو دیان بکه یین. و اچاکه باسی کینه و رقی دوژمنانى ئیسلام بکه یین که زۆر جار ان هه و لیان دا وه تانه و تاوانج بگرنه پیغمه مەر ﴿ ﷺ ﴾، درۆ بوختانى زۆریان دروست کردوه. به راستی هه ر له کۆنه وه دوژمنانى ئیسلام نه وه ستاون و ناش وه ست بۆ نه وه ی گومان درۆ دوو لی په ییدا بکه ن بۆ پیغمه مری خواو تانه به دن له په یامى خواو پیغمه مەر ﴿ ﷺ ﴾ بۆ نه وه ی ریزی پیغمه مەر کهم بکه نه وه، به بلا و کردنه وه ی درۆ ده له سه ی پر و پوچ، بۆ نه وه گومان

بەخەنە دلی باوەرداران بەرانبەر بە ئایینی پاکی خۆیان و، ئادەمیزادی تریش دوربەخەنەو لە باوەرەیان بە پەیامی پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾. جیگە ی سەر سورمان نیە کە ئیمە ی باوەرداران وینە ی ئەو جۆرە بوختان و درۆ وەلەسەو لی تیکدانە ی دانیشتوان دەربارە ی پێغمەمەر بیست. ئەو جۆرە کارانە پیشەو رەوشتی ناپاکانە هەر لە کۆنەو.

هەر وەها پیش ئەویش باسی سوودی ژن هینانی پێغمەمەر بکەین: پێوستە وەلام و بەر بەرچی هەندێ گومانێ نەزۆکی بێ ئەنجام بەدەینەو کە بە زۆری لە لایەن دوژمنانی ئیسلامەوە بلاو ئەکرێنەو. بە تاییەتی لە لایەن خاچ پەرستان و جەوکان و دل نەخۆشانو رەگەز پەرستانەو و دروست ئەکرێن و ئەلێن: موحەمەد پیاویکی ئارەزوو پەرست بوو، بە دوا ی خۆشی و رابواردندا گەراو، ژنی زۆری هیناوە زۆرتر تر لە جوار ژن، کەچی بۆ پەپەرەوانی لە جوار ژن زۆر تری قەدەغە کردووە، زۆر تر لە (۱۰) ژنی هیناوە بۆ رابواردنی خۆی.

خاچ پەرستان ئەلێن: جیاوازی زۆر گەورە هەیە لە نێوان عیسا موحەمەدا، کەسێ دوا ی هەوەسی خۆی بکەوێ وەك موحەمەد بەراوردی لە گەل عیسادا ناکرێ کە خۆی ماندو کردووەو کۆششی بۆ رابواردن نەکردووە، گەورەتر وشە ی ناپەرەوانی تر بە درۆبوختان لە دەمیان دەر ئەچێ.

بەرستی ئەو کەسانە دل پێسو درۆزن، موحەمەد ئارەزوو باز نەبوو، بە لکو فروستادە ی مەزنی مرقایەتی بوو، ژنی هیناوە هەر وەك ئادەمیزادی، بۆ ئەویش بێ بەپێشەوایان لە کارو کردووە ی پەسەندا، موحەمەد نە خواپە نە کوری خواپە، هەر وەك خاچ پەرستان بر وایان وایە عیسا خواپە یا کوری خواپە، موحەمەد مرقۆف و بەندە ی خواپە وینە ی ئادەمیزادی تر، خوا ریزی داو بە سەر ئادەمیزادا و سروش ی بۆ ناردووەو کردووەتی بە نێرای خۆی.

ئیمە ی موسلمانێ داد پەرور، دوو خالی سەرە کیمان هەیە بۆ لابردن و پەرچ دانەوێ ئەو گومانانە ئەدرێنە پال پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾ ئەو دوو خالە بەردی رەقن، ئەدرێن بە کەلەوێ ئەو بوختان چی و گوناھبارانەدا کە بیانەوێ لە ریزی پەیامی موحەمەدی کوری عەبدوللا کەم بکەنەو، پێوستە ئیمە بێ ناگا نەبێن لەو دوو خالانە، و بیان خەینە بەرچاوی خۆمان لە کاتیکا باسی باوەرداران ئەکەین و، باسی ژن هینانی زۆری پێغمەمەر ئەکەین ئەمە ئەو دوو خالانە.

۱- پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾ ژنی زۆری نەهیناوە هەتا تەمەنی پیرۆزی نەگەشتووەتە کاتی پیری، واتە پاش پەنجا سالە ی تەمەنی، ئەگەر هەوەسن بازبواپە لە تەمەنی جوانیدا ژنی زۆری ئەهینا.

۲- هەموو ژنەکانی پێغمەمەر ﴿ﷺ﴾ بیووە ژن بوون جگە ی عایشە ی کە کچ بوو لەناو هەمویان، ئەگەر ئارەزوو خواز بواپە کچی ئەهینا نەک پیرە ژن و بیووە ژن.

بههوی ئهو دوو خالانهوه زۆر به ئاسانی و سادهیی بۆمان ده‌رئه‌که‌وی بێ نرخی ئهو
گومانانه‌ی پیشو پوچیان نه‌که‌نه‌وه، ئهو پروپاگنده‌یه‌ ده‌ست هه‌لبه‌ستانه‌ دراونه‌ته‌ پال
په‌غه‌مبه‌ر ﷺ بوج نه‌بنه‌وه. که‌واته‌ ئه‌گه‌ر په‌غه‌مبه‌ر ئاره‌زو په‌رستو هه‌وه‌س باز به‌وه‌یه
ومه‌به‌ستی راباردن بویه‌ له‌ باری ژن هه‌ینانی زۆره‌وه‌ له‌ ته‌مه‌نی لاویدا ژنی زۆری نه‌هه‌یناو،
که‌چه‌ جوانه‌کانی به‌ناو بانگی نه‌هه‌ینا نه‌ک بیه‌ ژن له‌ کاتی په‌ریدا.

بهراسی هاوړیکانی پیغمبر به ژن و به پایوانه به گیان به دارایی خوږان نه کرد به قوربانی بوی و، داوای ژنی له هر که سې بگردایه بو خواستی هر کچې پا هر ژنی بیوستایه بهې پوره ولا میان نه دایه وه، زور به شانازی وه. که واته بو نه بې ژنی زوری نه هینای له سرده می لاویدا؟ بو نه بې کچی نه هینای و بیوه ژن و به سالا چوی هینای.

بهراستی نهو شتانه بهیچ گومان چهنه بازی و بوختانی دوژمنانی ئیسلام پهرچ ئهدهنهوه که ئهیانهوئ له ریزی پیغمهر کهم بکهنهوه. کهواته ژن هینانی پیغمهر بو مه بهستی ههواو ههوهسی جیهانی نه بهوه، له بهر سودی تاییهتی ئاین بوه، ئه گهر دوژمنانی ئیسلام واز له کینه و ره گهز په رستی بهیچن و، کهمی مرؤفایهتی داد پهروه ریان تیدا بی سهری نه وازش و بچو کی بو پیغمه بهردا ئه نه وین.

به بی گومان سود له ژن هینانی زوری پیغمهر ﷺ به لای که موه له بهر چوار شت

بہ:

۱- بۆ فیر کردنی دانیشتوانه به یاساو دهستوری ئیسلام، به تاییهتی بۆ ژنان که نیوهی کۆمهڵن، بۆ ئەوه بوه به دهیان مامۆستا و زانا له ژناندا پهیدا ببێ دانیشتوان فیری یاسای ئاین بکهن. به تاییهتی زۆر شت ههه له لایهه ژنانهوه نهیب نازانرێن و کۆمه لگای ژنان نیوهی کۆمه لگای گهورهی ئاده میزادن، پتویست کراوه له سهریان ئەو شتانهی پتویست کراون له سهه پیاوان، ژنان به زۆری شهریان کردوه پرسیاری فهرمانی خوا بکهن له پیغه مبههه و له پیاوان، به تاییهتی ئەو شتانهی به زۆری شهریان کردوه پرسیاری فهرمانی خوا بکهن له پیغه مبههه و له پیاوان، به تاییهتی ئەو شتانهی په یوهه ندیان هه بهوه به ژنانهوه، وێهه حهیز و منالبون و خوینی پاش منال و لهش پیسی و ژن و میردهی، چهنده دهستوری تر په یوهه ندی داربه ژنانهوه، زۆر ئاشکرایه پیغه مبههه ریش ئەو په ری شهرمی هه بهوه، به ژنانهوه، وێهه حهیز و منالبون و خوینی پاش منال و لهش پیسی و ژن و میردهی، چهنده دهستوری تر په یوهه ندی دار به ژنانهوه، زۆر ئاشکرایه پیغه مبههه ریش ئەو په ری شهرمی هه بهوه، بۆی نه کراوه راسته و خو ولامی هه ندی پرسیاری ژنان بداتهوه. به لکو زۆر به هیمای بۆی باسکردوون، به زۆری ژنان له مبههسته که ی نه گه یشتوون، ئەوه ته عایشه ئەی گیریتهوه: ژنیکی یاریدهه ران پرسیاری

لە پێغەمبەر کرد لەبارەى خوێژدنی پاش حەیز، پێغەمبەر فەرمووی: خۆت بشۆرە بە
تەواوی، دواى پارچە لۆکە یە کى بۆن خوێژدەنگرەو خۆت یی پاک بکەرەو، ژنە کە ووتی:
چۆن خۆمى یی پاک بکەمەو پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ فەرموی: (سبحان الله!) خۆت یی پاک بکەرەو!!
عائیشە ووتی: لۆکە کەم لە دەست سەندوو پێم ووت:

بێخەرە سەر ئەو جینگە، زۆر ژنیش هەن شەرم ئەکەن ئەو جوړە پەرسارانە بە راشکاوی
بکەن لە پێغەمەر و پیاوانی تر، بۆ ئەرەو: ئوموسر لە یی ژنی ئەبوتەلخە هات بۆ خزمەت
پێغەمبەر ووتی: ئەو فروستادەى خوا: شەرم لە راستی ناکرێ، ئایا ژن شەیتانی ئەبێ؟ ئایا
لەش پێسی دەر کردنی لە سەر پێستە؟ پێغەمەر فەرمووی: بەلێ. ئەگەر ئاوی هاتەو،
ئوموسر لەمەى ژنی پێغەمەر بەو ژنەى ووت: هاوار بۆ تۆ چۆن ژن شەیتانی ئەبێ، دواى
پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ وولامى دا یەو، ئەگەر شەیتانی ئەبێ چۆن منال بە وێسەى دایکى ئەبێ.
مەبەستى پێغەمەر ئەو بوو کە منال لە ئاوی ژن و پیاو دروست ئەبێ، ئەو جوړە پەرسارانە بەو
گرانیە ژنانى پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ وولامیان ئەدا یە کە بەزوریەى پیاوان وولامیان یی ئەندەرایەو،
بۆ یە عائیشەى ئەبووت: مێهرەبانى خوا لە سەر ژنانى یاریدەرانبێ شەرمیان ئەئە کرد بۆ
فێربوونى فەرمانەکانى ئاین. ژنان ئەهاتن بۆ لای عائیشەى لە تاریکی و نەیتیدا هەتا پەرسایارى
لی بکەن لەبارەى حەیز و خۆزینی پاش منال و لەش پێسى و جگەى ئەوان. کەواتە ژنانى
پێغەمەر چاکترین مامۆستان بۆ ژنان بۆ کاروبارى ئاین، زۆر ئاشکرایە رەوشتى پێغەمەر بۆ
فێربوونى یاسای ئیسلام تەنها گفتوگۆ نەبێ. بەلکو کردار و بێ دەنگیشە لە کردنى شتی
لە لایان ئەبێ چ کەسێ جگەى ژنانى پێغەمەر بۆ مۆسڵمانانى بگێرێنەو هەوالی کردارى
پێغەمەر لە خانوودا و لە گەڵ ژنانى پێغەمەر گەورەترین رێژیان بۆ دانراو لەو بارە یەو، ئەو
ژنانە مامۆستان بۆ باوەرداران کە دایکى باوەرداران گەورەترین رێژیان بۆ دانراو لەو
بارە یەو، ئەو ژنانە مامۆستان بۆ باوەرداران لە گێڕانەو یە فەرموودەو کردارى پێغەمەر
(د.خ) لە خانوو شوێنانى نەیتیدا کە ئەبە یاسا بۆ مۆسڵمانان.

٢- سودی تری ژن زۆر هێنانى پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ سودى یاسای تێدا بو بۆ مۆسڵمانان، ئەو
سودیش زۆر بە ئاسانى ئەزانرێ. یە کێ لەو سودانە هەندێ رەوشت و نەرتی بێزارو هەبون
پێش ئیسلام باوبون. بە هۆى ژن هێنانى پێغەمەرەو پوچ کرانەو. بۆ ئەرەو: کورێ جگەى
خۆیان ئەکرد بە کورێ خۆیان، پێت ئەووترا:

(التبني) ئەو کارەش زۆر نەرەواو نا پەسەند بو کورێ جگەى خۆیان بکەن بە کورێ
خۆیان لە هەموو رۆیە کەو لە میرات پێدانى و شتی ترەو، ئەو جوړە پێشە یە ئاینى ئیسلام
لای رەوانە نەبوو وازیشی لێ ئەهێنا بەردەوامبێ ئەو کارە خراپە، بۆ یە خواخوشتیە دلی

عمره به کانه وه که زهیدی کوری حاریسه دیل بکه ن و بیکه ن به به نده، هه تا دوا روژ ئه و کاره و ئه و ره وشته خراپه ی به هوی زهیده وه پوچ بکریتته وه، له پاش ماویه زهید بو به به نده ی پیغمه مر ﴿﴾ پیغمه مر نازادی کرد و کردی به کوری خوی، به زهیدی کوری موحه مه د و ناو بانگی ده ر کرد، هه تا سروش له لای خوی مزنه وه هات بو لای پیغمه مر ﴿﴾ که زهید به ناوی باوکی خویه وه بانگی لی بکری، دوا یی پیغمه مر فهرمووی، تو زهیدی کوری حاریسی و کوری من نیت، که پیغمه مر ﴿﴾ زهینه بی کچی جه حشی پورزای باوکی خوی لی ماره کرد، ئه و کوره ی جگه ی خۆ کردنه به کوری خۆ پوچ بو یه وه، زیدو زهینه ب ماویه به یه که وه ژیان. به لام له ناوه روکا پیوه ندی ژن و میردیان زور ناخوشبو، زهینه به ووته ی ره ق و ناخوشی به زهید ئه ووت، ئه بیوت: من گه وهره ترم له تو و هاوسه ری تو نیم، تو به نده ی نازاد کراوی و من بنه ماله و به ریزم.

بو سودیکی تری تایه ت دار به یاسای ئیسلامه وه خواویستی که زهید زینه به ته لاق بداو دوا یی ته لاقی دا، دوا ی پیغمه مر به فهرمانی خوا زهینه به ی کرد به ژنی خوی و راسته و خۆ خوی مزن زینه به ی ماره کرد له پیغمه مر ﴿﴾ ئه و ره وشته بیزاروه پوچ بو یه وه که کوری بیگانه بکری به کوریه کتی تر.

به لام له پیشه وه له زمانی پسی دو رووان ئه ترساو پیغمه مر سستی ئه کرد له خواستی زهینه به، ئه زانی دوو رووان گفتوگۆی ناوه و ناراسته ی ئه و ئه که ن و ئه لین: موحه مه د ژنی کوری خوی هیناوه، هه تا خوی گه وره به هه ره شه وه سه ر زهنشتی پیغمه مر کرد به هوی سروشه وه فهرمووی به پیغمه مر له ئایه تی (۳۷)م ئه م سوره ته دا: (تو له خوا بترسه، خوا شایسته تره به وه ی که تو لی بترسی) هه ر به و جوړه رویشته نه ریتی (التبی) کوژایی هات و خوا فهرمووی: (موحه مه د باوکی هیچ که سی له ئیوه ی پیاوان نی یه. به لکو نیراوی خوا یه خواستی زهینه به به فهرمانی خوا بو به هوی لا بردنی ئه و پیشه خراپه. نه که ئاره زوبازری و هه وه سی رابورادن پالی به پیغمه مره و نابج، وه که ئه وه ی دوژمنان بوختان چی و دروژن و دوو روان و بی باوه ران بلاوی ئه که نه وه بو دابه زینی پله ی به رزی پیغمه مر ﴿﴾ هه ر پوچ کردنه وه ی ئه و ره وشته بو، بو یه زهینه به به شانازی وه خوی هه لئه کیشا و ئه بیوت: ئیوه که سو کارتات ماره ی کردون، من له ژوره وه ی حدوت ئاسمانه وه ماره ی بریوم له پیغمه مر ﴿﴾ که واته ئه و کاره پیغمه مر نه ی کردوه مه گه ر به فهرمانی خوا.

۳- زور هینانی ژن له لایه ن پیغمه مره ﴿﴾ سودی کو مه لایه تیشی تیدایه، ئه و سوده به راشکاوی به ماره کردنی کچی ئه بو به کرو له پاشا به ماره کردنی کچی عومه ر ده رئه که وئ، هه ووه ها بو پیوه ندی و خزمایه تی به هوی ژن هینان له هۆزه کانی تری عه ره ب و قوره یش په سندر و ئاشکر اتره هه تا به و بو نه وه پیغمه مر باشتر تیکه لاویان بکات.

۴- سودی رامیاری (السیاسه) هه بووه له ژن زۆر هیتانی پیغمهه ﴿﴾ به راستی پیغمهه ﴿﴾ هندی ژنی هیناوه بۆ نه وهی دانیش توانی پی ږاکیشی بۆلای ئیسلام .
وه بۆ کۆکردنه وهی هۆزه کان بۆلای خۆی . پیگومان ژن و ژنخوازی نه بیته هۆی
دۆستایه تی و یاریدانی ئاده میزاد بۆ یه کتری . بۆ نمونه: پیغمهه جوهره ی کچی
(نه الحاریسی) سه روکی هۆزی (نه لموسته لیقی) هینا که دیل کرابو له نیو هۆز و خزمه که یا ،
دوای دیل کردن نه یویست خۆی بکړیته وه ، چو بۆ خزمه ت پیغمهه که یارمه تی بدا ،
پیغمهه ووتی خو کړینه وه ت له سه ر لانه بهم و ماره ت نه کهم ، نه ویش به فله ر موده ی
پیغمهه را زی بو ، دوای موسلمان بو ، موسلمانان ووتیان چۆن نه پی خه زورانی پیغمهه
له ژێرده ستی ئیمه دا بن و دیل بکړین و بن به به نده ، هه موو دیله کانیان ئازاد کرد ،
به هۆی نهو کاره وه هۆزی نه لموسته لیق هه موویان موسلمانبون ، ماره کردنی نهو ژنه بو
به هۆی به ختیاری هه ردوو جیهانی خزم و هۆزه که ی .

دووباره پیغمهه ﴿﴾ سه فیه ی کچی حوبه ی کوری نه خته بی جوله که ی ماره کرد
که به دیلی گیرابو له دوای کوشتی باوکی . خاوه ن ږاوێژ و پرس پیکراوانی موسلمانان
ووتیان: نه م کچه کچی سه روکی به نو قوره یزه یه و به ږیره ، بۆ جگه ی پیغمهه شایسته
نی یه ، نهو مه به سه ته ی خویانیان به پیغمهه را گه یاند ، فله رموی ، یا نازادی نه کهم یا
نه ی خوازم ، یا به ره لای بکه ن به چیته وه بۆلای خیرانه کانی خۆی ، نه ویش ژنیه تی پیغمهه ی
هه لێژارد .

هه ره وه ها پیغمهه ﴿﴾ نومو له بییه = (ره مه ی کچی نه بوسوفیان) که له گه ل
میره که یا کۆچی کردبوو بۆ حه به شه و میرده که ی مردبو ، به پی یارمه تی ده ری مابه وه ،
پیغمهه ﴿﴾ هه والی نارد بۆ نه جاشی پادشای حه به شه خوازی پیی بکا بۆی ، نه ویش زۆر
به خو شیه وه خوازی پیی کرد بۆ پیغمهه ﴿﴾ چواره دینار و چهند دیاری تری کرد به
ماره یی بۆی ، کاتی گه رایه وه بۆ مه دینه ماره ی کرد ، نه گه ره نهو کاره ی نه کردایه له وانه
بوو له تاین وه ږگه رایه . نه بوسوفیانی باوکی نهو ژنه دلخۆش بو له نه پیی دا و بهو
خزمایه تیه سه ره ره زبو که نهو په ری دوزمنی پیغمهه بو لهو کاته دا هه تا موسلمان بوو .

پاش نه وه ی باسی ژنه تانی زۆری پیغمهه کرا ، له مه ودوا باسی ناوی هه مو ژنه کانی
پیغمهه و دایکی باوه رداران و هۆی هیتانیان نه کهین له گه ل سودی هیتانیان: ژماره یان
له یازده ژن زۆرتن .

۱- خه دیجه ی کچی خوه یلید: یه که مین ژنی پیغمهه ﴿﴾ ماره ی کرد به ره له وه ی
بکری به پیغمهه ی خوا ، لهو کاته دا ته مه نی پیغمهه له (۲۵) سالی دا بوه ، ته مه نی خه دیجه

(٤٠) سال بو، بهر له پیغمهر دوو شوی تری کردوه که نایان (نه بو هاله ی کوری زوراره بو، دوو هه میان: عه ته به ی کوری عامیر) بو، له بهر ریز و زیره کی نه و ژنه پیغمهر ماره ی کرد. (١٠) سال دوی بوونی به پیغمهر، خه دیجه کوچی دوی کردوه، جگه له نیراهیم هه مو مناله کانی پیغمهر له خه دیجه، پیغمهر ﴿ ﴾ هه تا خه دیجه کوچی دوی نه کردوه ژنی تری نه هیتاوه.

٢- سوده کچی زه مه، پیغمهر ﴿ ﴾ پاش کوچی دوی خه دیجه خواستویه تی، بهر له پیغمهر ژنی (نه لسه کرانی) کوری عه مر ی نه نساری بو، له ته مه ندا زور له پیغمهر گه وره تر بو، یه کئی بو له کوچکه ران میرده که ی به موسلمان یه تی مردبو له دوی کوچکردنی بو حه به شه، به یی نه وه ی که سی به خیتی بکا مابوه وه، نه گهر بجوایه ته وه بولای خزمه کانی نه یانکرد به بت په رست، یا توشی سزای زور گران نه بو، بویه پیغمهر ماره ی کرد، نه گهر پیغمهر ناره زو بازبوایه نه و ژنه که ته مه نی (٥٥) سال بو نه هیتاوه و کچیکی نه هیتا.

که واته با دوژمنانی نیسلام چاکی بزنان و بوختان و درو نه کهن.

٣- عائیشه ی کچی نه بو به کر: پیغمهر ﴿ ﴾ به کچی ماره ی کردوه، جگه ی نه و کچی تری نه هیتا، عائیشه زور زیره و زانتر بو له زور زانایانی تر، زور جار گه وره پیاوان و هاوړیکانی پیغمهر ﴿ ﴾ پرسیاری شتی وایان لی نه کرد خویان نه یانته زانی و نه و وولامی نه دانه وه، پیغمهر عائیشه ی زور خوشویستوه له بهر زانایی و به له دی له قورناندا و له فهرموده ی خوی، زور لیها توو بو له فهرمانه کانی خوی مه زندا.

٤- حه فسه ی کچی عومه: له پیشا ژنی نه نیسی کورئ حه زافه ی نه نساری بو له غه زای به دردا شهید کراوه، که یه کئی بو له پاله وانه کانی نیسلام، دوی کوچی دوی روقیه ی کچی پیغمهر به عوسمانی راگه یاند حه فسه ماره ی بکا، له پاشا پیغمهر ﴿ ﴾ ماره ی کرد، به و کاره ریزکی تاییه تی به خشره به عومه باوکی حه فسه.

٥- زهینه به ی کچی خوزه مه: له پیشا ژنی پاله وانی نیسلام عوبه یده ی کوری حاریس بو له جهنگی به دردا شهید کرابو، زهینه به به تیمار کردنی بریندارانی موسلمان وه خه ریکبو له کاتی شهید کردنی میرده که یا ته مه نی زهینه به نه و کاته (٦٠) سال بو، پیغمهر ﴿ ﴾ له نازایی و بین که سی نه و ژنه ناگادار بو، دوی حه فسه ی کچی عومه ماره ی کرد. نایا پیغمهر ﴿ ﴾ نه گهر هه وسبازبوایه نه و ژنه ی نه هیتا، که واته با دوژمنانی نیسلام نه ختی ژیریان هه بین، ته ماشا بکه نه به چاوی دادپهروهری و بین لایه نی.

٦- زهینه به ی کچی جه حش: پیغمهر ﴿ ﴾ ماره ی کردوه به بیوه ژنی پاش نه وه ی زهیدی کورئ حاریسه ته لاقی داوه و، پورزای باوکی پیغمهر بو، له بهر پوچ کردنه وه ی

نهریت و رهوشتی کۆنه پهرستی بت پهرستان که کورئ جگهی خوئیانیان نه کرد به کورئ
خوئیان له هه موو رهویه که وه له مه و بهر باسکرا. له ماره کردنی زهینه به دا دل پیسان و
دوژمنانی نیسلام پێگه یان بۆ خوئیان خوش کرد که تاوانج بگرنه نایینی پاکی نیسلام ،
درؤ و دهله سهی زوریان بۆ دروستکرد، به گرمانی ژههراوی خوئیان نه یان ووت: جارئ
پێغه مەر ﴿ ﴾ رۆیشته به لای خانووی زهیدا که زهید له وئ نه بهر، چاوی به زهینه به
کهوتوه، خوشه و یستی زهینه به کهوتوه ته دلی، دواپی وتیه تی: (پاکی بۆ خوایه دلان
نه گورئ) زهینه به گوئی له و ووته یه به که زهید هاتوه ته نه و باسهی بۆی گیراوه ته وه،
نه ویش له دلی خوئا وای زانیوه پێغه مەر ﴿ ﴾ ناره زوئ له زهینه به، هاته خزمهت
پێغه مەر و یستی زهینه به ته لاقیدا. پێغه مەر به زهیدی ووت به سەر زاره کی: خیرانهت
راگره لای خۆت. به لام زهید ته لاقی داو پێغه مەر ماره ی کرد.

زانایان نه لئین: نه و گفتو گو یه پوچ و بوختانه که پێغه مەر ﴿ ﴾ له دله وه ناره زوئ له
زهینه به بوئی، چونکه بهر له وهی خوا فرمانی داوه به داپۆشینی ژنان زهینه به له زور کات
و له زور جینگه دا له گه ل پێغه مەر دانیشته، چۆن نه چیته دله وه و ناره زوئ له زهینه به
کردی ههتا شوی نه کردی، پێغه مەر زور به باشی زهینه به ی دیوه له پێشا، زور دووره له
دلی پاکی پێغه مەر وه به ناگاداری دوژمنانی نیسلامیش شتی وا خراب به دلی پێغه مەر دا
بیست، نه و دهنگ و باسه له و کاته دا به هیچ جوړئ له ناو دانیشته وانی مه دینه دا بگره لای
دووره کانی ش گفتو گو ی له سەر نه کراوه وه هه رگیز نه و بوختانه به دلایا نه هاتره ههتا
دوا ی ماویه جوه کان و شاگرده کانیان نه و کاره یان پێکهیتا بۆ کم کردنه وهی پاکی و
رێژی پله ی پێغه مەر ﴿ ﴾.

بۆ زانین: که مئ ته ماشای میژووی رابردووی نیوان زهینه به و زهیدی میژدی بکهین
ههتا بۆمان روون بیته وه راستی نا کوکی نیوانیان به ناشکرای و روون، نه وه بو زهینه به
له بنه ماله یه کی به رێژ و گه وره بهر، زهید به نده ی نازاد کراو بو، زهینه به خوی به هاوسه ری
زهید دانه نه نا، خوای گه وره و یستی سه ره تای ره گه زه رستی و چینه یه تی بنه ماله یی و رێژی
بی ته قلا نه ی پیش نیسلام پوچ بکاته وه، خوا په رستی و نایینی نیسلام بکا به بنه چینه ی رێژ
به ته نه نا، دواپی بۆ نه و مه به سه پێغه مەر به زهینه به ی راگه یاند شو بکا به زهید.

ههتا شانازی به ره گه زه وه نه مین و بنه بر بکری، بۆ نه و مه به سه خوای مه زن له نایه تی
(٣٦) ه ته م سوره ته دا ده فره موئ ﴿ وه بۆ هیچ پیاوێکو ژنیکسی باوه ردار نی یه هه ر کاتی
خوا فرمانی دا به شتی نه وان شتی تر هه ل بژیرن بۆ خوئیان دواپی زهینه به سه ری شو ر کرد
بۆ فره موده ی خوا و له شی خوی دا به ده ست زهیده وه به روالهت. نه که به گیان و به دل
که له ژیره وه به نازاره وه ته تله یه وه، زهیدی به هاوسه ری خوی دانه نه نا، موحه مه د ﴿ ﴾

زەینەبە ی لە منالی یەو ئەناسی؛ چونکە پورزای باوکی بو، چون ئەچیتە دڵەو ئەره زۆی زەینەبە ئەکات هەتا شو ئەکا و ئەبێ بە بیوژن. بەراستی دوژمنانی پیغمەر و ئەین شتی ئەلین نایزانن بوختان چین، بەدرۆ و بەکوێرانە ئەو شتانه ئەدەنە پال پیغمەر ﴿﴾ لە پاشا ئەلین: لە دلی موحەمەدا بو، ئەره زۆی لە زەینەبە بو؛ بۆیە سەرزنشت کراوە لە لایەن خواو، چون ئەبێ و ئەچیتە دڵە و کەسێ سەرزنشت بکری لەسەر شتی لە دلیانی و ناشکرای ئەکا، چونیان زانیو بەبێ ئەوێ ناشکرای بکا ئەو شتە لە دلیابو؟
لە پاشا خوا بەزەقی ئەو کارە ی لە ئایەتی (۳۷) ی ئەم سورەتەدا رۆن ئەکاتەو و ئەفەر موی:

﴿تۆ ئەشاریتەو لە دەروونی خۆتا شتی خوا ناشکرای ئەکا﴾ ئایا خوا خۆشەوێستی پیغمەر بۆ زەینەبە ناشکرا ئەکا یا ئە؟ بەلکو خوا شتیکی ئەوتۆ ناشکرا ئەکا پیغمەر ئاواتە خواز بو کە خوا فەرمان بدا بە پوچکردنەوێ یاسای کورێ جگە ی خۆ بە کورێ خۆ کردو. بەلام لە دڵ ئەترسا لە زمانی دورووان بلین: موحەمەد زنی کورێ خۆی هیناو، ئەو بو خوا ئەو شتە ی لە دلی پیغمەر دا بۆ ناشکرا کرد و فەر موی لە ئایەتی (۳۶) ی ئەم سورەتەدا: ﴿دوایی کاتی زەید جی بەجی کرد لە زەینە پیوستی خۆی چو لای و تەلاقیدا و عیدە ی بەسەر چو ئیمە زەینەبەمان لە تۆ مەر کرد، هەتا ئەمیتێ بەسەر موسلمانانەو خراپە ی مەر کردنی زنی کورێ جگە ی خۆ بە کورێ خۆ کرد و بە زمانی خۆتان﴾.

۷- ئوموسەلە: هیندی مەخزومی: زنی عەبدولای کورێ ئەلەسەد، لە پیاوچاکانی هاوریکانی پیغمەر بو ﴿﴾ لە جەنگی ئوحودا شەهید کرا، چوار منالی هەتیوی بی کەسی هەبوو، پیغمەر ﴿﴾ لەبەر بەخیوکردنیان ئوموسەلەمە ی مەر کرد، کاتی پیغمەر خوازیتی لی کردو ووتی: ئە ی پیغمەری خوا من بەسالاجووم و هەتیو بارمو لەهەوتی بێزارم داوای لیبردن ئەکەم. پیغمەر ووتی: پیری تۆ زیانی نی، چونکە من مەبەستم ئەو هەتیوانی، هیوام وایە خوا بێزاری هەوتی لەدلتا لایا، پیغمەر لەبەر زیری ئوموسەلە زۆر جارن بۆ کردنی کاروکردار پەرس و راویژی پێ ئەکرد، بەبتایەتی لە ناشتەوای کردن لەگەڵ بت پەرستان لەو کاتەدا کە موسلمانان لایان خۆش نەبو کە بۆ ماوەی (۱۰) سال جەنگیان لەگەڵ ئەکری بەگوێرە ی بریاری پیغمەر ﴿﴾.

۸- ئومو حەبیبە: رملی هی کچی ئەبوسوفیان: لە سالی (۷) ی کۆچی، بەبۆنە ی مردنی عوبەیدی کورێ جەحشی میردی لەحەبەشە بە بیوژنی مایەو. پیغمەر ﴿﴾ هەوالی نارد بۆ نەجاشی پاشای حەبەشە خوازیتی بکا بۆی، نەجاشی چوار هەزار درەهەمی کرد بە مەرەبی بۆی و لەگەڵیا ناردیەو بۆلای پیغمەر، لەمەوبەر باسی ژن هینانی پیغمەر و سودی مەر کردنی ئەم ژنەمان کرد.

۹- جویرهی کچی حاریس: پێغه‌مه‌ری خوا ماره‌ی کرد دوا‌ی مردنی موسافیحی کوری سه‌فوانی می‌ردی که کوژرابو. زۆریش دوژمنی سه‌سه‌ختی پێغه‌مه‌ر بو، جویره به‌دی‌لی که‌وته ده‌ست موسلمانان، پێغه‌مه‌ر ماره‌ی کرد، سودی ماره‌کردنی نه‌و ژنه له‌مه‌وبه‌ر رو‌ن کرایه‌وه. هه‌روه‌ک سودی سه‌فیه‌ی کچی حوبه‌ی بو.

۱۰- مه‌یمونه‌ی کچی ئەل‌حاریسی هیلالی: دووا ژنی پێغه‌مه‌ره ﴿ﷺ﴾ عائیشه له‌باسیا نه‌ئێ: له‌ هه‌موومان له‌خواترس بو، له‌هه‌موومان باشتر بوه بۆ خزماتی، دوا‌ی مردنی نه‌بو په‌همی کوری عه‌بدولعوزای می‌ردی له‌به‌ر رێزگرتنی هۆزه‌که‌ی؛ چونکه‌ یاریده‌ و پشتیوانی پێغه‌مه‌ریان کرد ماره‌ی کرد.

۱۱- مارییه‌ی قبیته‌ی: که‌ هه‌ر قه‌ل به‌دیاری ناردی بۆ پێغه‌مه‌ر ﴿ﷺ﴾ له‌م ژنه‌ی ئیبراهیمی کوری پێغه‌مه‌ر په‌یدا‌بو.

ئه‌وه‌ی له‌مه‌وبه‌ر باسکرا، چاوپا‌خشان‌دنی بو له‌سودو چۆنه‌تی ژن هه‌ینانی پێغه‌مه‌ر ﴿ﷺ﴾ که‌ خوای مه‌زن رێزی گرتوون و کردوونی به‌دایکی باوه‌ر‌داران. هه‌ر له‌به‌ر رێز و نر‌خاندنی نه‌وانه، خوای مه‌زن به‌ ئایه‌ته‌کانی (۲۸-۲۹-۳۰) ی ئه‌م سوره‌ته‌ روویان تی‌ئێ‌کا. له‌مه‌ودوا‌یش به‌ ئایه‌ته‌کانی (۳۱) هه‌تا (۳۴) ئه‌م سوره‌ته‌.

کو‌تایی به‌ مانا‌کردنی ئه‌م جزمه‌ هات، رۆژی چوارشه‌مه (۵)ی مانگی ره‌بیعول ئه‌وه‌ل. سا‌لی (۱۴۲۱)ی کو‌چی به‌رانبه‌ر به‌ (۲۰۰۰/۶/۷)

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان . سوپاسی بی پایان بۆ بهروره دگاری هه موو بونه وهران
درودی زۆر له سه رگیانی پاکى پیغمه مر و یارو یاه وهران و په پیره وانی بی به گشتی.

وَمَنْ يَقْنُتْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا
أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ
لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ
فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ
فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ
الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا
يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ
تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾ وَأَذْكُرَنَّ مَا يَتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ
آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

﴿ وَمَنْ يَقْنُتْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴾
وه هه ركه سى له ئیوهی ژنانى پیغمه مر فه رمان بهردارى خوا و پیغمه مرى خوا بى و بهرده وامبى
له سه ربه رستنى خوا و په پیره وى پیغمه مر و، كرده وى چاك بكه ئیمه ئه به خشین به و كه سانه
پاداشتی كاره كهی دوو جار: جارى له بهر ئه وهی فه رمان بهردارى ئه وای نیوه، جارى له بهر داوای
ره زامه ندی پیغمه مرى كرده و هاروی ته یی ئه وى پی خو ش به و، ئیمه ئاماده مان كرده بۆ
ئه وان له روژی دوایدا و له به هه شتا خواره مهنی به ریز و پاداشتی زۆر تره .
﴿ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ ﴾ ئه ی ژنانى پیغمه مر: ئیوه وینه ی جگه ی
خوتان نین له ژناندا ئه گه ر ئیوه له خوا به رسن و خوتان به ریزن له به ی فه رمانى خوا چونكه ئیوه
ریزی تاییه تیتان دراوه تنی له لایه ن خوی مه زنه وه .

﴿ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ ﴾ دواى ئیوه گه ی وگوى نه رم و ناسك
مه كه ن له گه ل پیاوانى بیگانه دا، دواى به بو ئه وه كه سیکى ئه و تو له ناو دلیایه تی نه خو شى و

ره‌وشتی خراب نومیدی خراپه بکا له ئیوه، چونکه گفت و گوی نهرم و ناسک ریگه نه‌کاته‌وه
 بۆ تاوانباران و ئه‌ببی ئیوه به‌جۆری گفت و گۆ بکه‌ن دوربی له گومان و هیوای پیاوخرابان.
 ﴿وَقُلْنَا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ وه ئیوه گفت و گۆ بکه‌ن به‌جۆره گفت و گۆیه یاسای ئیسلام
 په‌سه‌ندی بکا و زۆرتر له پیوست گفت و گۆ مه‌که‌ن و خۆتان به‌یادی خواوه خه‌ریک بکه‌ن.
 ﴿وَقُرْنٌ فِي يَبُوتِكُنْ وَلَا تَبْرَحْنَ الْجَاهِلِيَّةَ الْأُولَى﴾ وه ئیوه له خانه‌وه‌کانی خۆتانان دانشن
 و ئارام بگرن و، ئیوه جوانی خۆتان ده‌رمه‌خه‌ن بۆ پیاوانی بیگانه به‌ وێنه‌ی ده‌رخستنی پیش
 ئیسلام و نه‌زانینی یاسای ئاینی خوای مه‌زن، مه‌چه‌نه ده‌ره‌وه بۆ جگه‌ی سه‌ردانی باوک و دایک و
 خه‌زما و سه‌ردانی نه‌خۆش و نوێژکردن و پرسه و حه‌ج کردن به‌ی ده‌ستورپیداانتان.
 به‌داخه‌وه له‌م سه‌رده‌مه‌ی ئیمه‌دا هیچ ره‌وشتیکی ناپه‌سه‌ند نه‌ماوه‌ته‌وه ژنان بیکه‌ن له‌خۆ
 ده‌رخستن و سوڤدان و سه‌رنج راکیشانی پیاوانی بیگانه به‌ته‌قه‌ی قۆنده‌ره‌کانیان، مه‌گه‌ر
 به‌ده‌گمه‌ن هه‌ندی له ژنانی به‌ناموس هه‌بن، نه‌وا‌له‌ش به‌لای زۆربه‌ی دانشتوانی بی‌باوه‌ر
 به‌کۆنه‌په‌رستی نه‌ژمیرین، نازان کۆنه‌په‌رستی و به‌ره‌لایی و ره‌وشتی پیش ئیسلامه‌ و، ئیستا
 گه‌راوه‌ته‌وه بۆلای نه‌وان.
 ﴿وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وه ئیوه نوێژه‌کانتان بکه‌ن به‌ گۆیه‌ری
 یاسای دیاری کراوی خۆیان که به‌ردی بنچینه‌ی په‌رسته‌ و، ئیوه زه‌کاتی پیوستی دارای خۆتان
 به‌خه‌شن به‌ هه‌ژاران که گه‌وره‌ترین په‌رستی داراییه‌ بۆ خواو، ئیوه فه‌رمانه‌رداری خوا و
 فه‌رستاده‌خوابن.
 ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ به‌ راستی خوا فه‌رمانی
 دا به‌ئیه‌ به‌کردنی نه‌و کارانه له‌به‌ر نه‌وه‌ی خوا ئه‌یه‌وه‌ی لا‌با له ئیوه گونا‌هی شتی ناموسی ئیوه
 به‌رووشین، نه‌ی ژنان و خانه‌واده‌ی پیغمه‌مه‌ر، خوا ئه‌یه‌وه‌ی ئیوه پاک بکاته‌وه به‌ پاک کردنه‌وه له
 هه‌مو گونا‌هی، به‌ جۆری ئیوه ببن به‌ پیشه‌وه‌ی هه‌موو ژنان له ره‌وشتی به‌رز و به‌نه‌رخدا،
 هه‌موویان چاو له ئیوه بکه‌ن. زانایان بیران جیا‌وازه له‌مه‌به‌ست له‌ رسته‌ی (اهل‌البیت)
 زۆربه‌ی زۆریان لایان وایه مه‌به‌ست هه‌موو ژنانی پیغمه‌مه‌ر و هه‌ندی که‌سی ته‌ریش وه‌ک: حه‌سه‌ن
 و حوسه‌ین و فاتیمه و عه‌لی. هه‌ندی ته‌ری که‌میان لایان وایه مه‌به‌ست حه‌سه‌ن و حوسه‌ین و
 فاتیمه و عه‌لیه، به‌ته‌نها. نه‌وه‌ی راستی بی‌بریتن له‌هه‌موو ژنانی پیغمه‌مه‌ر و نه‌و چوار که‌سانه‌هه‌شن.
 به‌لگه‌هه‌شن فه‌رموده‌ی پیغمه‌مه‌ر و ئایه‌ته‌کانی پیشه‌وه و ئایه‌ته‌کانی دوایی له‌م سو‌ره‌ته‌ن که
 هه‌موویان له‌باره‌ی ژنانی پیغمه‌مه‌ره‌وه هاتوونه‌ته‌خواره‌وه.
 ﴿وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ وه ئیوه‌ی
 ژنانی پیغمه‌مه‌ر یادی خوا بکه‌ن و نامۆژگاری وه‌رگرن به‌شتی بخۆنۆی له‌ناو خانه‌وه‌کانی خۆتانان له
 ئایه‌ته‌کانی قورئان و له‌فه‌رموده‌ی پیغمه‌مه‌ر، سوپاسی خوا بکه‌ن که ئیوه‌ی گۆیه‌ری به‌هاورینی
 گه‌وره‌ترینی هه‌موو بونه‌وه‌ران و ئیوه‌ی کردوه به‌خانه‌دانی پیغمه‌مه‌رایه‌تی. به‌راستی خوا نه‌زانن
 به‌دوستان و خواپه‌رستان، ناگاده‌ره به‌ هه‌موو بونه‌وه‌ران.

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَالْقَنِينَ وَالْقَنِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ
وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ
فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا
وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

دواى هاتنه خواره وهى نهو نايه تانهى پيشو و ژنانى موسلمانان و وتيان: جارى له بارهى ئيمه وه نايه تى نايه ته خواره وه، خواى مه زن دلخوشى كردن و فهرموى:

﴿ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ ﴾ به راستى پياوانى موسلمان و ژنانى موسلمان پياوانى باوه ردار و ژنانى باوه ردار، پياوانى به رده وام له سهر به رستنى خوا و ژنان به رده وام له سهر به رستنى.

﴿ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ ﴾ وه پياوانى راستگو له باوه ردار و ژنانى راست له باوه رهيئانا و پياوانى نارام گر له سهر نازار و به رستنى خوا و ژنانى نارام گر، پياوانى له خواترس و ژنانى له خواترس به دل و به نه نداميانه وه.
﴿ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ ﴾ وه پياوانى داراي خويان نه به خشن و به هه ژاران و ژنانى داراي خويان نه به خشن، پياوانى خويان نه پارتزن له داوين پيسى و ژنانى خويان نه پارتزن له داوين پيسى.

﴿ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴾ وه پياوانى به دل و به زمان يادى خوا نه كهن به زورى له نوژه كانيانا و ژنانى يادى خوا نه كهن به زورى، خوا نامادهى كرده بويان لى خوشبون له گونا هه كانيان و بويشيان ناماده كراوه پاداشتيكى زور كه وه له به هه شتا، ئير پياوين يا ژن.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا

﴿ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ ﴾ وه تو بیرى نهو کاته بکهره وه نیوانی زهید و زهینه به نهو پهری ئالوزی و ناخوشیان گرتنه خویشان، زهینه به نازاری زوری زهیدی نهدا، به جوړی زهید چهند جارې چوه خزمهت پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ بو ته لاقدانی زهینه به: هه موو کاتی تو نه تووت به که سیکی نهو تو خوا چاکه ی له گهل کرد به نیسلام بوونی و به هاوړتی تو، تویس چاکهت له گهل کرد بو به نازاد کردنی له بهندایه تی و به خیت کردبو، نهو که سه زهیدی کوری حاریسه بو: ژنه که ی خوت راگره و ته لاقی مده، له خوا بترسه لهو باره وه.

پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ هه موو کاتی ناموزگاری زهیدی نه کرد که ته لاقی نهدا. به لام پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ به هو ی سروشه وه خوی مه زن ناگارداری کردبو که زهید زهینه به ته لاق نهدا و تویس دوی ته لاقدانی و ته و او بوونی عیده ی ماره ی نه که ی له بهر بهر پردنی رهوشی کوری جگه ی خو به کوری خو کردن. به لام پیغمهر نهو کاره ی له زهید و دانیشتون پنهاندا بو، له بهر تانه و تاوانجی بی باوه ران که موحه مه د چون ژنی کوری خوی ماره نه کا، خوا به و بونه یه وه سه رزه نشتی پیغمه ری کرد و فهرموی:

﴿ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ ﴾ وه تو له دهروونی خوئا شتی نه شاریته وه خوا ناشکرای نه کا، نهو شته یس ماره کردنی زهینه به ی ژنی زهیدی نازاد کراوی خوته که له لای خوا ره وایه و، تو ناشکرای ناکه ی و له ناده میزاد نه ترسی که بلین: موحه مه د ژنی کوری خوی ماره کرده و، خوا شایسته تره له هه موو که سی که تو لی ی بترسی، روژ هات رویش و، زهید زهینه به ی ته لاقدا و خوی مه زن هه موو شتیکی ناشکرا کرد، وه ک روونی نه کاته وه و نه فهرموی:

﴿ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴾ دوا ی کاتی زهید پیویستی خوی جی به جی کرد بو له زهینه به و زن و میړدی له گهل کردبو، ته لاقی داو موته ی دایه و عیده کوتای بی هات نیمه زهینه به مان ماره بری له تو، له بهر نه وه ی هیچ خراپه یه به سه ر باوه ردارانه وه نه می یتسه وه له بهاره ی ماره کردنی ژنانی کورې جگه ی خو به کوری خو کردو هه ر کاتی نهو کوره به خو کردوانه ژنه کانی خو یانیان ته لاق داو په یوه نندیان پیانه وه نه ما و موته دیان دانې و عیده یان رویش روایه ماره کردنیان، فهرمانی خوا پیویسته جی به جی بکړی و گه رانه وه ی نابې، نهو به و زهید زهینه به ی ته لاقدا، دوی چونه لای و موته دایه و عیده ی رویش و له پیغمه رمان ماره ی کرد، خوا نهو کاره ی روون کرده وه بو باوه رداران و هه موو ناده میزادی بو نه هیشتی خراپه ی ماره کردنی کوری جگه ی خو کرد به کوری خو، سه رزه نشتی پیغمه ری کرد له سه ر بلاونه کردنه وه ی نهو کاره له بهر ترسی دانیشتونان. نایا پیغمه ر هه وسبار بوو نه گه ر فهرمانی خوی جی به جی بکر دایه؟ وه ک خوا نه فهرموی:

﴿ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ ﴾ هیچ خرابه و گونا هنی له سه ر پیغمه ر نی به له جی به جی کردنی شتی خوا بوی رهوا کردنی که ماره کردنی ژنی کوری به دهم بانگکراو بوی هه تا رهوشتی نارپه وای کون پوچ بیته وه، دوا بی خوا فدرمانی دا به پیغمه ر که زهینه به ماره بکا بوی نه وهی خرابه ی ماره کردنی ژنی کوری جگه ی خو به کوری خو کردو به سه ر باوه ردارانه وه نه مینی و گونی له تانه و تاوانج نه گری که خوا ی مه زن بیکا.

﴿ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴾ خوا یاسا و ده ستوری که سانی نه تو له پیغمه ران له پیش تو بوون کردویه تی به ده ستور بوی تو له ناینا و، فدرمانی خوا فدرمانیکه پیوسته جی به جی بکری، یانی هه موو پیغمه ران بوی نه وه نیراون بانگی ناده میزاد بکه ن بولای ریگه ی راست و قده ده خه کردنی خرابه و پوچ کردنه وهی رهوشتی خراب و یاسای کونه په رستی. له پاشا خوا ی مه زن چاکه ی پیغمه رانی پیشو روون نه کاته وه و نه فدرموی:

﴿ الَّذِينَ يُلْغُونَ رَسُولَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴾ که سانیک ی نه تو په یامه کانی خوا رانه گه یین به ناده میزاد و له خوا نه ترسن و له هیچ یه کنی ناترسن مه گه ر هه ر له خوا نه ترسن و به سه خوا بوی پر سیار کردن و له شتی بونه وه ران بیکه ن.

﴿ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴾ موحه مه د باوکی هیچ که سی نی به له پیاوانی نیوه، هه تا لاتان وایی زهید کوری موحه مه ده، هه رچه نده پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ باوکی قاسم و عه بدوللا و ئیراهیمه، دوا بی هیچ یه کنی له وان نه ژیاون هه تا بگه نه کاتی پیاهو تی، قاسم و عه بدوللا به ر له کزچی پیغمه ر له مه که مردوون، ئیراهیم له سالی هه شتی کزچیدا له دایکبه، رووداوی زهینه به له سالی پینجی کزچیدا بو، هه موو کره کانی پیغمه ر هه موویان به منالی مردوون و نه گه شتوونه ته پله ی پیاهو تی. هه سه ن و حوسه یین کوری عه ی کوری نه بوتالین، پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ دوا بی کردوونی به کوری خو ی له باره ی ریزدانان بویان و، به لام موحه مه د فروستاده ی خوا به و نیراوه بولای هه موو ناده میزاد، باوکی راسته قینه ی نیوه نی به و، کزتایی هینه ری هه موو پیغمه رانه و ده رگای پیغمه مرایه تی به و مؤرکراوه و دوا ی نه و پیغمه ری تر نانی ری، یاسا و ده ستوری نه و کزتایی به ده موو یاسایه تر نه هینی کار به هیچ ده ستوری تر ناکری، خوا به هه موو شتی نه زانی و نه زانی چ که سی شایسته یه به وهی کزتایی به نارذنی پیغمه مرایه تی بهینی و نه زانی پیغمه ری تر نانی ری دوا ی نه و.

هه رکه سی داوا ی پیغمه مرایه تی بکا دوا ی پیغمه ر نه و که سه بی باوه ره و پیوسته بکوژری، هه رکه سی کیش بلتی: له وانه یه نه و که سه راست بکا که نه لی: پیغمه رم نه ویش بی باوه ره. هه رشتی پیوست بی بوی بنده کانی خوا له یاسای روژانه یاندا و بیکه ن به ده ستور بویان له قورناندا هه یه، بوی روونکردنه وهی نه و راستیه نه و که سانه ی زانستی تاییه تییا ن هه یه بوی قورنان

نه توانن له قورئان ووردینه وه له سهروه ههتا خوار، نهو کاته بهراوردی قورئان بکه له گهل نامه کانی تر و هه مو یاسای تر، نهو کاته بویان ده رنه که وی که قورئان له سدر هه مو ویانه وه به، کهس ناتوانی وینهی دابنی و ده ستیان نه که وی قورئان هه مو په پره یاسای گونجای تیدایه بو پیوستی ژبانی ئاده میزاد، سود و پیشکه وتنی نهوانی تیدایه ههتا رژی دواپی، هیچ راپه پینی بو په پیدانی زانیاری هیچ شورشی بو سه رکه وتن نه به و نابنی قورئان داوی نه کا و پر ژبایی لی نه کا. که واته پیغمه مر ههتا مهتا قورئان بمینی. پیغمه مران هه مو ویان به ریزن و خاوه نی پله و پایهن. به لام جیاوازی له پله یانا هه به، پیغمه مر ی نیسلام خوا له هه مو ویان زورتر پله و پایه ی بی به خشیوه که له پاش نهو پیغمه مر ی تر په وانه ناکری، قورئانیش هه مو ویان یاسای ژبانی رژیانه ی ئاده میزادی تیدایه، هه مو بوشایی ژبان به قورئان و به مو حمه د پر کراوه ته وه، جیهانیان پی روونکراوه ته وه زورتر له رووناکی خور و کاره یا،

بو زورتر شاره زابوون له رو داوی زهید و زهینه به دا جاری تر نه م باسانه ی خواره وه پیشکه شی باوه رداران و هه مو ئاده میزادی نه کهین:

زهید کوری حاریسه به له دیل کراوی شامه، کومه لی له تو هامه به مندالی دیلیان کرد، دواپی حه کیمی کوری خوازام کری و به خشیوینی به خه دیجی کچی خوه یلید، که شوی کرد به پیغمه مر به خشی به پیغمه مر بهر له وه ی بکری به پیغمه مر ﴿﴾ به بست و پینج سال، پیغمه مر ئازادی کرد و کردی به کوری خوی و ناوبانگی ده ر کرد به زهیدی کوری مو حمه د و یه کتی بو لهو که سانه بهر له زور کهس باوه ری هتا به پیغمه مر و پیغمه مر خوشی نهویست و پینی نه خست له زور کهس و هاوړیکانی، به نیازی پاکه و کوشی کردبو بو به رزی ئایینی نیسلام، له بهر نه وه ی زوری خوش نهویست له سالی (۵) ی کوچیدا خوازیینی زهینه به ی کچی جحشی کرد بوی که پورزای باوکی خوی بو ناوی پوره که ی ئومه به کچی عه بدولوته لیب، زهینه به و عه بدولای برای هه رجه نده لایان خوش نه بو، چونکه نهوان قوره یشی و له بنه مالیه کی ریزدار بوون، زهیدیش بنده ی ئازاد کراو بوو، له بهر ئایه تی له قورئان هاته خوار، زهینه به شوی کرد به زهید هه رجه نده له دل دا لای گرانبوو عه بدولای برایشی رازی نه بوو به و شوو کردنه، پیغمه مر ﴿﴾ شهست درهم و (۱۰) دیناری له گهل هه ندی کهل و پهل و خواره مه نی تری دا به زهینه ب له ماره ییدا.

دوا ی شوو کردنی زهینه به به زهید، چونکه به هاوسه ری خوی نه نه زانی ئازاری دلی زهیدی زور نه دا هانای برده خزمهت پیغمه مر چند جاری که زهینه به زور ئازاری نه دا، هه مو جاری پیغمه مر ئه یفه رموو ته لاقی مده و له خوا بترسه. به لام زهید توانای هاوړیینه تی زهینه به ی نه ما و ته لاقی دا. نه وه ی یاسای نیسلام پیوستی کردبوو زهید دای به زهینه به.

بهر له هاتی ئایینی نیسلام عه ره به کان کوری جگه ی خویانیان نه کرد به کوری خویان و له هه مو روپکه وه وه کور مامه له ی بو نه کرا و میراتیان له یه کتری نه گرت، خوا ی مه زن

ویستی نهو رهوشته بنه پر بکات نه گهر نایینی نیسلام بهو جوړه برؤشتایه دروست نه نه بو ژنی کورئ جگه ی به کوری خو کردو ماره بکا دوی ته لاقدانئ. به لام خوی گه وړه جگه له ژنی کوری پشی رهوا کرد، بهو بؤنه یه وه رهوای فهرمو ماره کردنی ژنی کوری به ده دم کراو به کوری خو.

بؤ بنه پر کردنی نهو رهوشته و، بؤ راگه یاندنی رهو ابوونی نهو کاره خوی مه زن فهرمانی دا به پیغمهر زهینه بهی ژنی زهیدی به کور کراوی پیغمهر ماره بکا بؤ پوچ کردنه وی نهو کاره ی که دروست نه بو ماره کردنی نهو جوړه کورانه به ده دم کراوان به کور نه که به پشی، پیغمهر ﴿ﷺ﴾ فهرمانه که ی خوی مه زنی به جی هینا و به یدک جاری نهو رهوشته نه ما وه زهینه بهی دوی ته لاقدانئ زهید و کوتایی عیده پیغمهر زهینه بهی ماره کرد. له بهر گرنگی نهو کاره چند جاری نهو باسه دوو پات کراوه ته وه.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوْهُ بُكْرَةً
وَأَصِيْلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم
مِّنَ الظُّلُمٰتِ إِلَى النُّوْرِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيْمًا ﴿٤٣﴾
تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَّأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيْمًا ﴿٤٤﴾ يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيَا
إِلَى اللّٰهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ
مِّنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾ وَلَا تَطْعَمِ الْكٰفِرِينَ وَالْمُنٰفِقِينَ
وَدَعِ أَذْنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ
مِّن قَبْلِ أَن تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِّنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا
فَمَتَّعُوهُنَّ وَسِرَّحُوهُنَّ سِرَاحًا جَمِيْلًا ﴿٤٩﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ ئەى كەسانىكى ئەوتۆ باوەڕتان هێناوه: يادى خوا بکەن بە يادىكى زۆر بەدڵ و بە زمان و بە دەمو ئەندامە کانتان بە هەموو جوړە ستایشى، بەو جوړەى شایستەى خوا بێ.

﴿وَسَبِّحْهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ وه ئێوه خوا دوور بخەنوه له شتى شایستەى گەورەى ئەو نەبێ له بەیاننا بەهۆى کردنى نوێزى بەیانیه وه و له ئێوارانا بەهۆى کردنى نوێزى نیوهرۆ و عەسر و مەغریب و عیشاوه، لەبەر ئەوه یادی ئادەمیزاد بۆ پەرورەدگارى خۆى لەو دوو کاتاندا ئاماژەیه بۆ گەورەى خوا که بە میهرەبانى خۆى ئەو دوو کاتەى دروست کردوه بۆ سوودی ئادەمیزاد ئەگینا پێویستە یادی خوا بکړئ له هەموو کاتێکە ئەو هەر لەو دوو کاتەدا.

﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وه خوا كەسێكى ئەو تۆیە له ئێوه خۆش ئەبێ و میهرەبانە بۆتان فریشتەکانى داواى لێخۆشبوون ئەکەن بۆ ئێوه له خواوە لەبەر ئەوهى خوا ئێوه لە تاریکیەکانى بێ باوەڕى و گوناھ و دۆزەخ دەر بهێتێ بۆلای ڕووناکی باوەڕ و پەرستى و بەهەشت، خوا میهرەبانە بۆ باوەڕداران و لییان خۆش ئەبێت و ڕێزبان ئەگرت.

﴿تَجِئُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامًا وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ خۆش و تەوازەى خوا بۆ باوەڕداران لە لایەن خوا و ڕۆزى بە خزمەت خوا ئەگەن هەوالدانى خواپە بەوان کە دوورن لە هەموو خراپەیه و، خوا ئامادەى کردوه بۆ ئەوان و پاداشتیكى بەنرخ و بەرێز کە چوونیانە بۆ بەهەشت.

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ ئەى پێغەمەر: ئێمە تۆمان ڕەوانە کردوه بۆلای ئەو کەسانەى تۆ ڕەوانە کراوى بۆ لایان شایەتێ بەدەى لەسەریان پەيامى خۆت بەوان ڕاگەیانداوه و، موژدە بەدەى بە بەهەشت بۆ ئەو کەسانەى باوەڕیان بەتۆ هێناوه و، ئەو کەسانە بۆستێن باوەڕیان بەتۆ نەهێناوه.

﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ وه بانگى ئادەمیزاد بکە بۆلای پەرستنى خوا بەتەنها و، چرایەکی خواوەن ڕووناکی بۆیان بۆ دۆزینەوهى ڕێگەى راست و وەرگرتنى ڕێگەى راست بەگوێرەى دەستورى خوا.

﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ وه تۆ موژدە بەدە بە باوەڕداران کە بۆ ئەوان هەیه لە لای خواى مەزن پاداشتیكى گەوره و ڕێزى بەنرخ زۆرتر لە نەتەوه کانی تر لەبەر ئەو کارە گرانبەى بەوان سپێردراوه.

﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ﴾ وه تۆ پەیرهوى بێ باوەڕان و دوورروان مەكە لەو شتانەى كە دژی دەستورى ئایینی ئیسلامن و، تۆ واز لە ئازاردانى ئەوان بهێشە بۆ تۆ، وولامى ئەوان مەدەرەوه.

﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وه تۆ پشت هەر لەسەر یاریدانی خوا بیهسته و هەموو کاریکت هەوالەى خوا بکە و، بەسە خوا تۆ بهاریزێ لە ئازارى بێ باوەڕان و دوو ڕووان.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ ﴾ نهی که سانیکی نه وتو باوه رتان هیناوه هدر کاتی ئیوه ژنانی باوه ردارتان ماره بری له پاشدا ئیوه نه و ژنانه تان ته لاق دا پیش نه وهی ئیوه بچسه لایان و ژن و میردایه تی یان له گهل بکهن، له لای حه نه فیه کان دانیشتنی ته نهایی له گهل نه و ژنانه وهك چوونه لایان وایه.

﴿ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَنْعُوهُنَّ وَسَرَخُوهُنَّ سِرَاحًا جَمِيلًا ﴾ بو ئیوه نی یه به سه ر نه و ژنانه وه عیده یه نه وان بژمیرن به چهند روژی یان به چهند حدیز و پاکیه وه به گویره ی یاسای دیاری کراو، دوا یی ئیوه شتی به و ژنانه و بین رابویرن بو نه و ماوه یه و ریگی یان بو چۆل کهن و به ره لایان بکهن به به ره لا کردنیکی بین بازار و نه توان عیده نه ژمیرن و شو بکهن. موعه پیویسته بدری به و ژنانه نه گهر ناوی ماره ییان بو نه برایی، نه گهر ماره ییان بو دیاری کراو نیوه ی ماره ییان نه دریتی و موعه پیدانیان پیویست نی یه.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا

أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ النَّبِيِّ ءَاتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ

يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِمِكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ

وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَلَّتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً

مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا

خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا

عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا

يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٥﴾

﴿ تَرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتَتَوَى إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمِنْ أَبْغَيْتَ

مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ تَقْرَأَ عَيْنَهُنَّ

وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا ءَانَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾ لَا يَحِلُّ لَكَ
الْإِنْسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ
حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾

﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أَجُورَهُنَّ ﴾ ئەى پىغمەمەر ئىمە بۆ تۆمان رەواکردوۋە ئەو ژنانەى ئەوتۆى خۆت بەخشىۋتە پىيان مارەىى يەكايان لەھەرکاتىكا بى. بەلام وا چاگە لە پىشەۋە مارەىى يەكايان بدرىتى، ئاۋېردنى مارەىى و ديارىکردنى سۈنەتە. ژنى ناۋى مارەىى يەكەى نەبراىى لە کاتى مارەپرېندا ھەرکاتى ژن و مېردى لەگەل کرا پىۋىستە مارەىى بدرىتى بە وىتەى مارەىى ژنى وىتەى ئەو بى لە پلەۋپايدە. مارەىى ژنەکانى پىغمەمەر ﷺ پىنج سەد دراۋ بوە، لەو رىستەۋە وا دەرئەكەۋى دروستبۋە بۆ پىغمەمەر بەبى ژمارە ژن بەيتى، ئەو کارەيش تاييەتى بوە بە پىغمەمەرۋە لەبەر جەسپاندنى ياسا تاييەتى يەکان بەژنانەۋە و پەرەپىندانى ياساى ئىسلام بەناۋ نېۋەى کۆمەلدا.

﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ وه بۆيشمان رهوا کردووی نهو ژنانهی تو بووی به‌خواه‌نیان له جه‌نگدا بوه به‌ده‌سته‌کوتی تو و خوا یئی به‌خشیوی باژماره‌یشیان زۆربیی، لهو ژنانهی سه‌ره‌به‌ستن، وه نهو کاره‌که‌را‌نه‌ی ییغمه‌هر ﴿يَا أَيُّهَا الْمَلَأَؤُنَ﴾ کردوونی به‌ژنی خۆی نه‌مانه‌ن:

۱. سفیدی کچی حوبه‌ی کوری نه‌خته‌ب پیغمهر ﷺ به‌دیل گرتی له‌خه‌یه‌ردا سالی
حه‌وته‌می کوچی، موسلمان بوو پیغمهر نازادی کردو، نازادکردنه‌که‌ی کرد به‌ما‌ه‌یی بۆی.
۲. جوهره‌ی کچی حاریس: له‌غذای بدنولوسته‌لیقدا به‌دیل گیرا و بو‌به‌شی سابیتی کوری
قه‌یس و خوی بی‌فروشت به‌پاره و پیغمهر ﷺ پاره‌که‌ی بۆ داو کردی به‌ژنی خوی دوی
نازادکردنی.

۳. ماریه قبیٹی میر قل بہ دیاری ناردی بو پیغمہر ﴿ﷺ﴾ ئیراھیمی کوری پیغمہر لہو بہیدا بو.

[illegible]

پيغمهر ﴿ ﷺ ﴾ خال و خوشكى دايكى نه بوه، مدهست له وان هؤزى به نوزوهره يه كه نه يان ووت: ئيمه خالوانى پيغمهرين. پيغمهر (۹) مامى هه بوه: عه ياس. همزه. زوبه ير. نه بوتاليب. حاريس. مده جلا. نه لوقه ويم. نه بوله هه ب. شهش خوشكى باوكى هه بوه: سه فيه. نومو حه كيم. عاتيكه. نوميمه. نه روا. به ره.

﴿ وَأَمْرًا مُّؤَمَّنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ وه ئيمه بو تومان رهوا كرده ماره كردنى ژنيكى باوه ردار كه خؤزى به خشى به پيغمهر نه گهر پيغمهر ويستبووى كه ماره ي بكا، نهو به خشينه به تايه تى بو نهو دروسته نهك بو باوه ردارانى تر، به لام نه بى ماره يان بكا. دواى خؤبه خشين.

زۆربه ي زانايان لايان وايه ماره پرپنى ژنان به ووشه ي هيه دروست نى يه. لاي هه ندى له زانايان ماره پرپنى ژنان به ووشه ي هيه و ته مليك دروسته. نهو ژنانه ي خؤيانيان به خشى به پيغمهر و داواى ماره ييان نه كرد نه مانه ن: مهيونده ي كچى حاريس كه دواهمين ژنى پيغمه ره. زهينه به ي كچى خوزه يمده ي نه سارى كه بهر له ئايينى ئيسلام ناوبرابو به دايكى هه ژاران. چونكه خواردنى نه دانى و نهو له ژيانى پيغمه ردا مرده. نومو شوره يكي نه زدى، پيغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ نه چوه لايى و ته لاقى دا.

﴿ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ﴾ وه ئيمه زانيومانه و پيويستمان كرده له سه ر باوه رداران شتى له باره ي ژنه كانياه وه نابى له چوار ژن زۆتر به يتن جگه ي پيغمه ر و نه بى له كاتى ماره كردنياندا دوو شايه ت ناماده ين، خه وتن لايان يه كسانى، به خشينى ژنان خؤيان به جگه ي پيغمه ر قه ده غه يه و دياريمان كرده بو باوه رداران له باره ي نهو ژنانه ي به نده ي نه وانن به كرپن و جگه ي كرپن دروسته گه وره كانيان به چنه لايان.

﴿ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ ئيمه پله ي تايه تيمان به خشيوه به تو نه ي پيغمه ر: كه بو تو دروسته ژنان خؤيان به خشن به تو، زۆتر له چوار ژن بو تو دروسته، له بهر نه وه هيج خرابى و گراني نه كه ويته سه رتو لهو فدرمانانه ي خوا پيويسته به رهيان پى به رى و، هيج كه سى گومان نه با كه تو بهو كارانه گونا بهار نه بى و خوا خوش نه بى له شتى گرانبى خؤياراستن لهو شته، ميه ره بانه بو نهو كه سه ي زۆتر ريزى به گرى و چاكه ي به داتى.

﴿ تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْزِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ﴾ خواى مەزن له تايه تى پيشوودا پيغمه رى سه ربه ست گرديبوو بوى له ژماره ي ژناندا، له م تايه ته دا سه ربه ستى كرده له خه وتن له لاي هه ر ژنى ئاره زوى هه بى و نه خه وى لاي هه ر ژنى ئاره زوى نه فرموى: تو دوا به هه ر ژنى ئاره زوت هه يه له نۆره ي خؤيا له ژنه كات و به يته بو لاي خوت هه ر ژنى ئاره زوت هه يه له ژنه كات له جگه ي نۆره ي خؤياو بو ت هه يه نهو ژنه ي لاي نه خه وتووى بيگيريه وه بوى لا خوت و، واز له وى تريان به يتنى لاي خه وتوى، دواى هيج گونا هى له سه ر تو نيه لهو كارانه دا تو نه يكه ي.

هه ندی له زانایان نه لئین: خه وتنی پیغمهر لای ژنه کانی به یه کسانو بووه هه تا هاتنه خواره وهی ئهم نایه ته. هه ندی تریان لایان وایه هدر بو ئهو ژنانه ی پیغمهره داوای گوزه رانی خوشیان نه کرد، پیغمهر ماوهی مانگی ئام وشوی نه کردن هه تا ئهم نایه ته هاته خواره وه سهر به ست کرا که هه وال بدا به ژنه کانی: من سهر به ستم کامتان گوزه رانی خوشی جیهانتان نه وی لیتان جوئی نه به وه، ههر کامتان خوا و نیژ راوی خواتان نه وی نه تان هیلمه وه و، له موپاش ژنی تر ناهیتم و، سهر به ستم خه وتن به یه کسانو بی یا نه، نه و فه رمانانه بو پیغمهر رهوا بوه. به لام پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ له گهل نه و سهر به سستی به دا هیچ کده سی له ژنه کانی خوی بی به ش نه کرد له خه وتن له گهلایان جگه له سوده که ی به شی خوی به خشی به عایشه.

﴿ ذٰلِكَ اَدْنٰی اَنْ تَقْرَ اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ يَمَّا اَتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ﴾ نه و سهر به سستی خوا به خشی به تو نریکزه بولای ره زامه ندی و پیخو شبوونی ژنه کانت و خه فه تبار نه بن و هه موویان رازی بن به شتی تو بیکه ی له گهلایان له خه وتن له گهلایان که مبی یا ژوره چونکه نه وان نه زانن ههر شتی تو نه یکه ی له گهلایان چاکه ی خوته و پیوست نی به له سهرت، له گهل نه وه یشدا پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ هدر یه کسانو نه خسته ناو ژنه کانی.

﴿ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَلِيْمًا ﴾ وه خوا نه زانی به شتی له ناو دلای ئیوه دایه له وهی مه یلتان بولای هه ندی له ژنه کاتانه و، خوا سزای ئیوه نادا له خوشویستی هه ندی کیان جگه ی نه وانی تر له دلدا و، خوا نه زانی به شتی له دلتانایه، په له ناکا له سزادانا، هدر نه و شایسته یه له سزادانا.

﴿ لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ ﴾ له مه ودوا بو تو رهوا نی به ماره کردنی هیچ ژنی له جگه ی نه و (۹) ژنانه ی ئیستا: عایشه کچی نه بوبه کر، چه فسه ی کچی عومهری کوری خه تاب، زهینه به ی کچی جه حشی نه لئه سه دی. ئوموسه له ی کچی ئومه دی نه له خزوومی. ئومو حه بیبه ی کچی نه بوسوفیان. سه فیه ی کچی حویه ی کوری نه لئه خته ب. مه یونه ی کچی حهرسی نه هیلالی. سوده کچی زه مه دی کوری نه لئه سه ود. جو به ری کچی حهرسی نه لوسته لیلی. نه و نو ژنانه به ته نها هدر بو تو دروسته، به وینه ی جوار ژن بو جگه ی تو.

﴿ مِنْ اَزْوَاجٍ وَلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِيْنُكَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيْبًا ﴾ وه بو تو رهوا نیه جگه ی ئهم ژنانه بگوری به ژنانی تر. یانی نه گهر یه کیکیان مرد یا ته لاقت دا ره وانیه بو تو ژنی تر بیی و، باوه کو سهرنجی تو را کیشی جوانی جگه ی ئهم ژنانه مه گهر ژنی به نده بی و تو بی به خواوه نی به کرین یا به جگه ی کرین، دوا ی هاتنه خواره وهی ئهم نایه ته هیر قهل فه رمانه وای میسر ماریبه ی به دیاری نارد بو پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ ئیبراهیم له و په یدابوه و، خوا ناگاداری هه موو شتی که ناگاتان له خوتانی و له سنور دهر مه چن.

زانایان نه لئین: جه عفه ری کوری نه بو تالیب شه هیدکرا پیغمهر ویستی نه سمائی کچی عه میسی و ژنی جه عفه ر ماره بکا، به و نایه ته قه ده غه کرا. هه روه ها نه لئین: رسته ی ﴿ وَلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ ﴾ ئاماره یه بو نه وهی کاتی ئاده میزاد ویستی خوازیتی ژنی بکا دروسته ته ماشا کردنی.

عده به کان له کاتی زه ماوه ند و شایی و شیرینی خوار د نه وه دا دانیش توانیان بانگ نه کرد بو نان خواردن و دانه نشتن و چاوه روانی پیگه یشتنی خوار د نه مه نیان نه کرد، دواى ناخواردنیش دانه نشتن و ده ستیان نه کرد به گفت و گو کردن. کاتی پیغمه مهر ﴿ ﷺ ﴾ زه نه بهی پورزای خوی هینا خوار د نه مه نی دروست کرد و بانگی هاوړ پکانی خوی کرد بو ناخواردن، نه و انیش تا قم نه هاتن و نانیان نه خوارد. تا قمیکیان له پشا چاوه روانی پیگه یشتنی خوار د نیان نه کرد، هه ندی تریان دواى ناخواردن دانیشتن و ده ستیان نه کرد به گفت و گو کردن و در پژه یان نه دا به دانیشتن، پیغمه مهر ﴿ ﷺ ﴾ نه یه ویست هه لسی و نه وان نه نه چوونه دهر وه، دواى هه لسا و چوو بولای ژنه کانی و خوشی و ته وازه ی له گه ل کردن سی که سیان هه ما بو نه وه، پیغمه مهر ﴿ ﷺ ﴾ شهر می کرد و گه پراه وه، له پاشا هه و الیاندا هه لسا ون، له باره ی نه و رو دا وه وه خوی مه زن فدر موی:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ
يُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلَى طَعَامٍ غَيْرٍ نَّظَرٍ اِنَّهٗ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ
فَادْخُلُوْا اِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا وَلَا مُسْتَعْسِفِيْنَ لِحَدِيْثٍ اِنْ
ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِىَّ فَيَسْتَحِىْ مِنْكُمْ وَاللّٰهُ لَا
يَسْتَحِىْ مِنْ الْحَقِّ وَاِذَا سَأَلْتُمُوْهُنَّ مَتَعًا فَسْأَلُوْهُنَّ مِنْ
وَّرَآءِ حِجَابٍ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوْبِكُمْ وَقُلُوْبِهِنَّ وَمَا كَانَ
لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوْا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَلَا اَنْ تَكُوْنُوْا اَرْوَاجُهُمْ
مِّنْۢ بَعْدِهٖۤ اَبَدًا اِنْ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيْمًا ﴿٥٣﴾ اِنْ
تَبَدَّلُوْا شَيْۤآ اَوْ تَخَفُوْهُ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْۤءٍ عَلِيْمًا ﴿٥٤﴾
لَا جُنَاحَ عَلَيْنَ فِىۤ ءَاْبَاۤءِهِنَّ وَلَا اَبْنَاۤئِهِنَّ وَلَا اِخْوٰنِهِنَّ وَلَا اَبْنَآءَ
اِخْوٰنِهِنَّ وَلَا اَبْنَآءَ اَخَوٰتِهِنَّ وَلَا نِسَاۤئِهِنَّ وَلَا مَمٰلِكَةٍ

أَيْمَنُهُمْ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاطِرِينَ إِنَّا هُمْ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾
 ئەى كەسانىكى ئەوتۆ باوەر تان هيتاوه ئيوە مەچن بۆ ناو خانووە كانى پىغەمەر مەگەر كاتى بچنە ژوورەو دەستور بەدرى بە ئيوە بۆلاى خواردنى خواردەمەنى پىگەيشتى، بچنە ژوورى بەجۆرى ئيوە چاوەروانى پىگەيشتى خواردەمەنى نەكەن.

هەرەيه كە لە ژنە كانى پىغەمەر هۆدەيه كى تايبەتايان هەبوو لەم لا و ئەولای مزگەوتەو كاتى كۆچى دوايان كرد خراوە سەر مزگەوت.

﴿ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ﴾
 ئيوە بانگ كران بۆ نان خواردن، دواى ئيوە بچنە ژوورەو، دواى ئەوێ ئيوە ناتان خوارد بچنە دەرەو بۆلاى كارى خۆتان، ئيوە دامەنیشن و لەگەڵ بەكترى رابوێرن بۆ گفتوگۆ كردن لەگەڵ بەكترى.

﴿ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ ﴾
 ئيوە ئازارى پىغەمەر ئەدا، دواى پىغەمەر شەرم ئەكا لە ئيوە كە بلى: ئيوە بچنە دەرەو و، خوا شەرم ناكە لە ووتنى كارى راست و نامۆزگارى ئيوە ئەكا بۆ فەربوونى رەوشتى بى ئازارى و كۆمەلايدەتى.

هەرچەندە هۆى هاڤە خوارەوێ ئەو رستانەى پيشوو لەبارەى خانووە كانى پىغەمەرەو هاتوونەتە خوارەو بەلام ناوەرۆكە كانيان خانووى هەموو كەسى ئەگرێتەو.

پىغەمەر ﴿ ﷺ ﴾ جارى لەگەڵ عايشەدا نانى ئەخوارد، عومەرى كورى خەتاب بەلاياندا رۆيشت، پىغەمەر بانگى كرد نايان لەگەڵدا بخوات، لەكاتى ناخواردندا پەنجەى عومەر كەوت لە پەنجەى عايشە و عومەر ووتى: ئەى وەى بۆ من: لەپاشا ووتى: ئەى پىغەمەر: واچاكە پىغەمەر پەردەيەك دابنێ لە نيوان ژنەكانت و دەرەو، بەراستى پياوى چاك و خراپ ئەچنە خانووە كانى ئەوانەو. خراى مەزن لەوبارەو فەرمووى:

﴿ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ﴾
 هەر كاتى ئيوە ئادەمیزاد داواى شىء لە كەل پەلى ناو خانووە كانتان كرد لە ژنانى پىغەمەر، دواى ئيوە داواى ئەو شتانەيان لى بكەن لە پشتى پەردەو، قەدەغەيه تەماشاكردنى ژنانى پىغەمەر بەهەموو شىوێ. ئەوێ باسكرا چاكتر و پاكتەر بۆ دلى ئيوە و دلى ژنانى پىغەمەر و، دوورترە لە گومان بردن و هاتوچۆى خراپە بەدلتانا، كەواتە تىكە لاوبوونى پياوان و ژنانى بىگانه

قه ده غه یه، یا چاکر وایه به لای که مه وه وازی لی بهتری و چونکه تیکه لای نه بیته هی ووروژاندنی خراپه له دل دا.

ناموزای یه کئی له ژنه کانی پیغمهر گفتوگزی له کرد له گهل ژنکی پیغمهر دا، پیغمهر فهرمووی: لیره مه وه سه. نهو پیاوه ووتی: نهو ژنه ناموزای منه و گفتوگزی خراپان نه کردوه، پیاوه که رویش و وتی: به راستی دوا پیغمهر نهو ژنه ماره نه کهم له خوم، خوی مدزن لهو باره وه فهرمووی:

﴿ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِحُوا زُوجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ﴾ وه شایسته نی یه بو ئیوه نازاری فروستاده ی خوا بدن به کاری یا به گفتوگزیه و، ره وایه بو ئیوه که ژنه کانی پیغمهر ماره بکهن له دوا مردنی پیغمهر.

﴿ إِنْ ذَلِكَ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴾ به راستی نازاردانی پیغمهر له کاتی ژیانیدا و، ماره کردنی ژنه کانی دوا مردنی گوناھیکی زور گه وره به لای خواوه، بی پیری یه بو پله ی بدرزی پیغمهر، مانی پیغمهر و نه مانی یه کسانه پیوسته نازاری نه دری له هه موو کاتیکا.

﴿ إِنْ تُبْذُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴾ نه گهر ئیوه هدرشتی ناشکر ابکهن له نازی ماره کردنی یه کئی له ژنه کانی پیغمهر یا بیشارنه وه له دلانا دوا یی خوا به هه موو شتی نه زانی، سزاتان نه دا.

دوا نه وه ی خوی گه وره فهرمانی دا به پیاوان له پشتی په رده وه گفتوگۆ بکهن له گهل ژنانی پیغمهر ﴿ کاتی داوای کهل و پهل ناو خانوه کانیا لی بکهن، فهرمووی:

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ﴾ وه هیچ گوناھکی نیه له سهر ژنانی پیغمهر و جگه ی پیغمهر له تیکه لای نیوان نهوان و نیوان باوک و کور و براو کوری براو کوری خوشک و ژنانی موسلمان و بدنده و کاره که ره کانیا، دوا یی بو ژنانی پیغمهر ره وایه چاویان بهوان بکهوی و گفتوگزیان له گهل بکهن به بی په رده. به لام ژنانی بی باوه پیوسته خویان داپوشن لهوان به وینه ی پیاوانی بیگانه.

﴿ وَالَّذِينَ لِلَّهِ إِنْ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴾ وه نه ی ژنانی پیغمهر ئیوه له خوا به رسن له شتی فهرمانتان پندراوه. به راستی خوا نه زانی به هه موو شتی، هیچ که سی له خوا په نهان نی یه.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا

مُهِينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾

﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ﴾ به راستی خوا خوشهویستی و رهزامهندی و میهره بانی خوئی ئه ریژی به سهر پیغمهردا و، فریشته کانی له خوا ئه پارینه وه و داوای لیخوشبوونی بۆ ئه کهن له خوا ههتا به تهواوی خوا چاکه بریژی به سهر پیغمهردا. کهواته پیغمهرد ﴿ ﷺ ﴾ خوا له کاتی ژیانی پیغمهرد و له داوای مردنی دا ریژی لی گرتوه و، پلیدی بهرزی پیغمهردی روون کردوه ته وه له نامه ی خو یا.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ ئه ی کهسانیکی ئه وتۆ باوه رتان هیناوه: ئیوه دروود بنین تهنه بۆ سهر پیغمهرد جگه ی پیغمهردانی تر له بهر پلیدی پیغمهردیتی به سهر ئه واندا و، ریژ له هه موویان بگرن و، ئیوه ی باوه ردار داوای ناشتی و بئ وهی بکدن بۆ پیغمهرد. بئین: ﴿ اللهم صل على محمد السلام عليك أيها النبي ﴾ به ناشی به کی گه وه.

بۆ زانین: سه له وات دان له سهر پیغمهرد ﴿ ﷺ ﴾ پیویسته پینج جار له شه و رۆژیکا له نوێزه کانا، هه موو زانایان پیک هاتوون له سهر پیویستی سه له وات، له پاشا جیاوازیان هه ده له ئه ندازه ویدا لای زۆریه ی زۆری زانایان له هه موو ته مه نی ئاده میزاددا پیویسته یه ک جار سه له وات بدا له سهر پیغمهرد، هه ندی تریان ئه لێن: پیویسته له هه موو ته حیاتی کۆتایی نوێژدا، رسته کهیشی بهم جوړه یه: ﴿ اللهم صل على محمد وسلم تسليما ﴾ هه ندی تریان لایان وایه هه مو کاتی ناوی پیغمهرد برا پیویسته سه له وات ی له سهر بدری. سه له واتدان له سهر ئالی پیغمهرد له داوای پیغمهرد وه چاکه. به لām به ته نه ها سه له واتدان له سهر ئالی پیغمهرد چاک نی یه.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ به راستی کهسانیکی ئه وتۆ شتی ئه کهن خوا و فروستاده ی خوا پێیان ناخۆشه له بی باوه ری و بی فه رمانی خوا ئه لێن: خوا کورو ژن و هاو به شی هه ده و، پیغمهرد شینه و شاعیر و پۆشه و یژه، جادو گه ره و، موحه مه د پیغمهردنی یه.

﴿ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴾ خوا دووری خسته ته وه له ههردوو جیهاندا له میهره بانی خوئی و یارمه تیان نادا بۆ لای رینگه ی راست و، خوا ئاماده ی کردوه بۆ یان سزایه کی خاوه ن ئازار و ئابروو بهریان.

﴿ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴾ وه کهسانیکی ئه وتۆ ئازاری پیاوان و ژنانی باوه ردار ئه ده ن به جگه ی شتی ئه وان کردوو یانه به گفتوگو و کرداری خراپ به بی ئه وه ی ئه وان تاوانیکیان کردبی، دوایی ئه و که سانه هه لیان گرتوه بوختانیک گه وه و گونا هیک ئاشکرا.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ
عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبَابٍ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۚ وَكَانَ
اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٩﴾ لَّيْنٌ لِّمَنِّيهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ
بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾ مَلْعُونِينَ
أَيُّمَّا تُقِفُوا أَخِذُوا وَقْتًا طَقِيلًا ﴿٦١﴾ سُنَّةَ اللَّهِ فِي
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبَابٍ ﴾ نهی
پیغمبر: تو بلی به زنه کانت و کچه کانت و ژنانی باوهر داران رومهت و لهشی خویان داپوشن
بدهر پویش و کراسه کانیان کاتی چوونه دهر وه بو جی به جی کردنی پیوستی به کانی خویان و،
تدنها یه ک جاویان به دهر وه بی لدبر نه وهی ریگهی بی بدوزنه وه.

﴿ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ نهو خوداپوشته یان نزیکزه که
بناسرین ژنانی سدر به ستق و جوی بینه وه له کاره که ره کان و، دواپی نازاریان نهدری به وهی
ریگه بی گرتیان له لایه د داوین پیسانی له سنور لادهری یاسی پاکی نیسلام و رهوشی بهرز
و، به ناواتی خرابی خویان نه گهن و، خوا له گوناهی روتی له مهو پیشمان خوش نه بی، میهره بان
و خاوه نی بهزه ییه بو بنده کانی خوی و، چاودیری سوودیان نه کا و نه یانپاریزی.

هوی هاتنه خواره وهی نه م نایه ته نه وه بو، عه ره به کان جیگهی تایه تیان دروست نه کردبو
بو نه وهی پیوستی خویان جی به جی بکه و، ژنانی سدر به ست و کاره که ره بنده کان بو
جی به جی کردنی پیوستیان نه چون بو ناو باخ و دره ختی خورما، داوین پیس و بی ناموسد کان
ریگه یان به کاره که ره شوخه کان نه گرت.

﴿ لَّيْنٌ لِّمَنِّيهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ ﴾ به راستی نه گهر
دوو پروه کان و نهو که سانهی باوهر یان لاوازه له دلایان و، ونه ی داوین پیسه کان و لادهران له
سنوری ناین و، نهو که سانهی درو و بوختان بلا و نه که نه وه بو له شکری نیسلام و واز لهو
خراپانهی خویان نه هین و، کوتایی بدو کارانه نه هین له شاری مه دینه دا.

ته فسیری زمانکویی

﴿ لَنُغَرِّبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴾ به راستی ئیمه هانی تو نه دهن و، فدرمان به تو نه دهن له باره دیار یکردنی کاری نهوان، له پاشا نهوان له گهل تو دانه نیشن له مده بنده دا مه گهر ماوه یه کی کمه بهو نه ندازه به تو پیوستیت لی هه بی هه تا له مده بنه دهریان نه که ی.
﴿ مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثَقِفُوا أَحَدًا وَثَقِفُوا ثَقِيلًا ﴾ نهو که سانه بی به شن له میهره بانی خوی مه زن و، دوور خراونه ته وه له به زه بی خوا و، کاتی دهر کران لاوازی و بی توانان و پدنا به بو نهوان نابن، له ههر چیگه به بوون نه گیرین به دبلی نه کوژرین به خراپترین کوشن.
﴿ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴾ به راستی نهو شتانه ی باسکران ده ستوریکه خوا دایناوه له ناو که سانیکی نهو تو له پیش ئیستاره بوون، نهو که سانه ی نهو تو دوور وویان به کاره ییانی له خزمهت پیغه مه ره کانیان و گالسه یان به خوا که ی کرد بی و، گفتوگوی خراپیان له ناو ناده میزادا بلا و بکر دایه نه کوژران و، هیچ که سی ناتوانی ده ستوری خوا داینا بی بیگوری له ناو بوونه وه راندا، چونکه نهو ده ستور وانه له سهر زانست دانراون به جوړی سوودی ناده میزاد له سهر نهو ده ستور وانه نه سووری.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ
لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا
﴿٦٥﴾ يَوْمَ ثَقُلَتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا أَطَعْنَا اللَّهَ
وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا
فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَ ﴿٦٧﴾ رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ
وَالْعَنَهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
ءَاذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجْهًا ﴿٦٩﴾

﴿ يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ﴾ بی باوه رانی ناده میزاد پرسیار له تو نه کدن له باره ی رژی دوا به وه، دوور وه کان پرسیاریان لی نه کرد، بروایان به هاتی رژی دوا به نه بو، جوه کان بروایان به هاتی هه بو تا قی کرده وه پرسیاریان لی نه کرد، تو بلتی له وولا میاندا به راستی زانینی کاتی رژی دوا به هدر لای خوا به و جگه ی خوا نابزانن، نه فریشته کان و نه پیغه مه ران، کهس ناگاداری کاتی هاتی نه.

﴿ وَمَا يَذْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴾ وه چ شتی بی به توی رابگه یه نی کاتی هاتنی رژی دوا بی؟ نه گهر ئیمه به توی رانه گه یه نین، شایسته ده رژی دوا بی نریکبی هاتنی. خوا په نهانی داوه، بو نه وهی ئیوه بیر بکه نه وه و چالاک بن بو کردنی فهرمانی خوا، په لمه کد بو هاتنی.

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴾ به راستی خوا بی باوه رانی دوور خسته وه ته وه له میهره بانی و به زه یی خوی و، بویانی ناماده کردوه ناگریکی سه ختی کلپه داری زور گهرم.

﴿ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴾ نهو بی باوه رانه به رده وامن له ناو نهو ناگره دا هدا هتایه، ده ستیان ناکه وی هیچ کد سی ناگیان لیانی و، هیچ کد سی سزای خوا یان لی بگریته وه.

﴿ يَوْمَ ثَقُلَتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولًا ﴾ تو بیری نهو رژه بکه ره وه رومه تی بی باوه ران له ناو ناگره دم دیودی بی نه کری، وهک پارچه گوشتی برژیتری، نهو کاته سه روکی بی باوه ران نه لئین: نهی دانیشته و ان: خور گایه ئیمه باوه رمان به نیایه و، په پیره وی فهرموده وی خوا و فرو ستاده وی خوامان بکر دایه، خه فدت نه خون و په شیمان نه بنه وه.

﴿ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا فَأَصَلَّوْا السَّبِيلًا ﴾ وه بی باوه ره ژیر ده سته کان به ناخوشی یده نه لئین: نهی په روه رد گاری ئیمه: به راستی په پیره وی پاشا و گه وره کانی خوامان کردوه، دوا بی نهوان ئیمه یان له ریگه ی فهرمانی تو لادا و، بی فهرمانی تویان بو ئیمه نه رازانده وه.

﴿ رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمُ لَعْنَا كَبِيرًا ﴾ نهی په روه رد گاری ئیمه: تو سزای نهوان بده به دوو چنده نهی سزای ئیمه؛ چونکه نهوان خویان گومر ابوون و ئیمه یان له ریگه لاداوه و، تو نهوان دوور بخه ره وه له میهره بانی و به زه یی خوت به دوور خسته وه یه کی زور گه وره.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴾ نهی که سانیکی نهو تو باوه رتان هیناوه: ئیوه وینه ی که سانیکی نهو تو مدین نازاری موسایان دا، دوا بی خوا موسای رزگار کرد له شتی که نهوان ووتیان به موسا و، موسا لای خوا خاوه نی ریژیکی زور گه وره یه.

نهو فهرموده یه یی خوی مدزن له وه وه هاتووه: به نو ئیسرائیلیه کان به رووتی خویان نه شورد و، موسا زور به شهرم و ره وشت به رز بوو، به تهنه نا خوی نه شورد و خوشی دانه پوشتی، ووتیان: بویه خوی دانه پوشتی خراپه یه له شایه تی، رژی موسا روشت خوی بشوری، به رگه کانی خوی له سهر به ردی داناو، به رده که به به رگه کانی یه وه روشت، موسا به رووتی دوا ی کهوت هدا گه شته تاقمی له به نو ئیسرائیلیه کان، دوا بی ته ماشای موسایان کرد به وجوره نی به نهوان گومانیان نه برد. که واته ئیوه ش نازاری پیغمه ری خوتان مه ده ن به شتی لای خوش نه بی.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ
لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴾ یصلح لکم دُوبکم
نهی که سانیکی نهوتو باورتان هیتاوه. ئیوه خوتان بیاریزن بهوی ترسی خواوه له ههمو شتی
ئیه نهیکن و له ههمو شتی ئیه وازی لی نهیتن و، ئیوه گفت و گزی راست بلین و، ناگاتان
له زمانی خوتان بی، بختان و درو مددهنه پال فروستادهی خوا له بارهی کاری زهینه به هه به
تاییدی، نه گهر ئیه نهو کارانه بکن خوا یارمدتی ئیه نهدا بولای ههمو کاریکی چاک و، لیتان
وه نه گری و، گونا هه کاتان نه شورته وه.

﴿ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ وه هدر که سی پیره وی خوا و فروستادهی
خوا بکا له ههمو شتی نهوان فدرمانی بی نه دهن و، له ههمو شتیکا نهوان قده غدیان کردون،
دوایی به راستی رزگاریان بووه به رزگار بوونیکی گه وره، له جیهاندا به چاکی نه زین و، له
پاشه رزدا به بهختیاری نه زین.

﴿ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ ﴾ به راستی ئیمه به رستن و خو
به ختر دمان نومایش کردوه به سهر ناسمانه کان و زهوی و کتیه کاندا که بیان گر نه نه ستوی
خویان و جی به جیان بکن.

زانایان بیرو بوجوونیان جیاوازه له ووشدی ﴿ الْأَمَانَةَ ﴾ هندیکیان نه لئین: به مانا داواکاری
و به رستی خوایه، هندی تریان نه لئین: مه به ست ووشدی ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾ هندی تریان لایان
وایه مه به ست نه دنامه کالی نه دهمیزاده که پیوسته له سهری هدریه که یان به کار بهیتی له شتیکا
بوی درو و سترکراوه. هندی تریان لایان وایه به مانای ده ست پاکی به له به کار هیتانی دارایی.

نهفسیری زمانا کوی

ئەو مانایانە هەموویا شایستەن بەلام خۆبەخت کردن بۆ سوودی گشتی شایستە ترە لە هەموویان.

﴿ فَأَبْنِ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا ﴾ دوازی ئاسمان و زەوی و کێوەکان لەبەر گرانی جێبەجێنانی ئەو ئەمانەتە بیانوویان هێناوە بۆ وەرگرانی و، ترسان لەوەی بیانگرە ئەستۆی خۆیان تووشی سزای خوا بێن.

﴿ وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴾ وە ئادەم ئەو پەرستەیی هەلگرت خستی بە ئەستۆی خۆی. بەراستی ئادەم ستمی لە خۆی جگەیی خۆی کرد ئەگەر ئەو ئەمانەتە جێبەجێ نەکەن و، نەیزانی ئەگەر جێبەجێ نەکەن تووشی پاشەرۆژێکی خراب ئەبن. کەواتە مەبەست لەناوبردنی ئاسمانەکان و زەوی و کێوەکان ئامازەیه بۆلای گەورەیی ئەو خۆبەخت کردنە و دوو رۆژی ئەو هەلگرته و، هەر بەتەنھا ئادەمیزادە بتوانی پووبەرپووی نیازی خراپەیی خۆیان بوەستن و کاری چاک بکەن و خراپە نەکەن.

﴿ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ ﴾ بۆ ئەوەی دواڕۆژ سزای پیاوان و ژنانی دوورپوو بدا لەسەر ئەوەی بە رۆڵەت ئەو ئەمانەتە جێبەجێ نەکەن و لە ژێرەو دەل پێس و بێباوەران، بۆ ئەوەی سزای پیاوان و ژنانی بت پەرست بدەین، چونکە تاوانەکانیان زۆر گەورەیه و هیچ چاکە و خۆبەخت کردنیان گوناھەکانیان ناشۆرێتەو.

﴿ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ وە بۆ ئەوەی خوا پەشیمان بوونەو وەرگرێ لە پیاوان و لە ژنانی باوەردار لەسەر ئەو هەڵانەیی لەوانەو و پەیداوون و، بۆ ئەو دوازی چاکەکان بکەن و ئەمانەتەکە بەجێبهێنن و، خوا لیخۆشبوونی زۆرە بۆ کەسانی پەشیمان ئەبنەو و، خواوەنی بەزەیی و میهرەبانییە بۆ باوەرداران.

بەیاریدەیی خۆای مەزن کۆتایی هات بە ماناکردنی ئەم سورەتە لە رۆژی دوو شەممە (٢٩ی رەبیعیول ئەوئل، سالی ١٤٢١هـ) کۆچی بەرامبەر ١٢-٩-٢٠٠٠ی زایینی

﴿سوره تی سبه﴾

له مه كه هاتوته خواره وه. هندی له زانیان نه لئین: جگه له نایه تی (٦) له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایه ته كان (٥٤) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَفِ السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ
 فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ
 وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
 الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ
 قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ
 ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ
 وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٣﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ
 ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
 كَرِيمٌ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي ءَايَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ
 لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ﴿٥﴾ وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
 الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ
 الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَفِ السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هه موو سو پاسی به هه رشتی بکری،
 هه رکه سی بیکا، بۆ هه رکه سی بکری، له سه ره رشتی بی، هه موویان بۆ خواجه کی نه وتویه،

ته فسیری ز مناکوی

هه رشتی له ناو ناسمانه کان و زهوی دایه هه ر بۆ نه وه. هه مو بونه وه ران، خوا درووستی کردوون، له ژێر دهسته لاتی نه ودان. کار و گوزهرانی هه مو یان و، خوارده مه نی بۆ گیانداره کان یان ساخته نه هیتی.

﴿ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴾ وه سوپاسی دانیش توانی به هه شت له رۆژی دوابی هه ر بۆ خوا به و، هه موو شتی له جینگه ی شیاوی خویا دانه نی له هه ردوو جیهاندا، ناگاداری نهیته به کانه.

﴿ يَغْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْفَقُورُ ﴾ خوا نه زانی به شتی نه چته ناو زهوی له تۆبی دانه وێله دانه وێله درهخت و له باران و سه رچاوه ی ناو و مردوانی ئاده میزاد، نه زانی به شتی دیته دهروه له زهوی، له گیاو رووه ک و درهخت و سه رچاوه ی ناو و نهوت و، له زێر و زیو و نه لماس و شتی تر، نه زانی به شتی دیته خواره وه له ناسمان، له باران و به فر و ته رزه وه هوره گرمه، نه زانی به شتی به رز نه بیته وه له ناو زهوی بۆ ناسمان له ههوا و ته م و دوکه ل و له فریشته کان و له کار و گیانی ئاده میزاد و دوابی مردنیان و، هه ر خوا میهره بان و خاوه ن به زه ییه، خو ش نه بی له هه له و گوناه ی بهنده کانی خوی.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ ﴾ وه کهسانیک ی نهوتو باوه ریان نه هیتاوه نه لێن: رۆژی دوابی نایه بۆ لای ئیمه و نازانین رۆژی دوابی چ شتی که، تۆ بلی: بهوان : سویتد به پهروه ردگاری خو م نه خو م رۆژی دوابی به راستی دیت بۆ لای ئیوه. به لام کاتی هاتی هه ر خوا نه یزانی.

﴿ عَالِمُ الْغَيْبِ لَا يَغْزِبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَ لَا فِي الْأَرْضِ وَ لَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾ پهروه ردگاری من نه زانی به هه موو شتی که نهیته و نادیار له هاتی رۆژی دوابی و شاره و ی هه موو بونه وه ران، کیشانه ی به جوو کترین میرو له یه له ناسمانه کان و زهوی دا و، به جوو کترین له کیشانه ی نهو میرو له یه و گه وه تریش له پهروه ردگاری من وون نابێ، مه گه ر هه موویان له نامه یه کی ناشکرادا که له و حه ل مه حفوزه تۆمار کراوه، هه موو شتی لای نهو نهیته نی یه.

﴿ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ ﴾ رۆژی دوابی دیت بۆ لاتان، له به ر نه وه ی پهروه ردگاری من پاداشتی چاکه ی کهسانیک ی نهوتو بداته وه باوه ریان هیتاوه و، کرده وه چاکه کان یان کرده، نهو که سانه بۆ یان هه یه لی خو شبوون له هه له کان یان و، خوارده مه نی به رێر به بی مانه دوو بوون.

﴿ وَ الَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٌ ﴾ وه کهسانیک ی نهو تۆ خۆ یان مانه دوو نه که ن بۆ به جوو کرده وه ی نایه ته کانی قورئانی ئیمه ره وانه مان کرده بۆ لای فروستاده ی ئیمه، به شپړک ی نه که ن بۆ رزگار بوون و گومان یان وایه له دهستی ئیمه ده رته چن، نهو که سانه بۆ یان هه یه سزایه له خراپترین سزا و سزارد هه رترین سزاله هه ردوو جیهاندا، چونکه گومان یان وایه زیندوو بوونه وه و سزانی یه.

﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ﴾ وه كهسانیکی نهوتو
 خاوهنی زانبارین له هاوریکانی تو و وینهی نهوان له خاوهن نامه راسته کان نهزانن به شتیکی
 نهوتو نیردراوه بولای تو له لایدن پدروهردگاری خوتهوه هدر نهوهی نیردراوه بولای تو راسته.
 ﴿وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ وه هدر نهوهی نیردراوه بولای تو نادهمیزاد نه گیهین
 بولای نایینی خوی زور بدهسته لات، توله سینه ره له کهسی دژی پیغمه ری من بی، خواجه
 هه مو سوپاسی له سهر چاکه کانی نهو نه بی بکری، نه م نایه ته له مه دینه هاته ته خواره وه.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ

يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُرِّقْتُمْ كُلَّ مُمَرِّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

وَمَا خَلْفَهُمْ مِنْ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن شَاءَ نَخْصِفْ بِهِمُ

الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٩﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُرِّقْتُمْ كُلَّ مُمَرِّقٍ لَفِي خَلْقٍ
 جَدِيدٍ﴾ وه كهسانیکی نهوتو باوه ریان نه هیناوه و به گالته پیکردنه وه هه ندیکیان به هه ندی تریان
 نه لین: نایا نیمه شاره زایی نیوه بکه یله سهر پیاوی گفتوگزی سهر و سه مه ره نه کا هه وال بدا به
 نیوه: هه رکاتی نیوه مردن و نه ندانه کانتان هه مو ریان پارچه پارچه کران و رزان و بوون به توز
 و چوون به ناسماندا. به راستی نیوه زیندوو نه کرینه وه سهر له نوی و نه بنه وه به بوونه وه ریکی تازه
 به وینهی نیستا.

﴿أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ﴾ نهو پیاوه یا بوختان و درو درووست نه کا و نهیدا

به سهر خوادا یا شینه و به بی بنچینه دیت بده می دا نهو بوخاته نه کا.

﴿بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ﴾ به لکو نهو که سانه باوه به

روژی دواپی ناکه ن و له ناو سزای روژی دواپی دان و، له ناو ریگهی گومرایی دان زور

دوورن له راستی له جیهاندا که ئه لئین: موحه مده یا بوختان ئه کا یا شینه. ئه وان خوځیان باش
 موحه مده ئه ناسن، ئه زانن دووره له وانده ئه وان ئه یلئین.
 ﴿ اَفَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ﴾ ئایا دواپی ئه و که سانه ی
 باوه بیان به زیندوو بوونه وهی دوا ی مردن نی به، بو نه یان رووانی وه بۆلای شتی جو ارده وری
 ئه وانی داوه له نیشانه کانی توانای خوا له ئاسمان و له زهوی دا و، واز له خراپه بهیئن و شه رم
 بیانگرتی به هۆی ئه و شتانه له سه ریانه وهیه و له ژیریانه.
 ﴿ اِنْ لَّشَأْنٌ تُخْصِفُ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ ﴾ ئه گهر ئیمه ئاره زو
 بکه ین زهوی ئه به ینه خو اره وه به وانده وه، یا ئیمه پارچه یه له ئاسمانه وه ئه خه ین به سه ر یانا و به سه ر
 ئه بن و له ناو ئه چن:
 ﴿ اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّثِيبٍ ﴾ به راستی هه یه له بیر کردنه وه و ته ماشا کردنی
 نیشانه کانی توانای خوا به لگه ی ئاشکرا و گه وره بو به نده یه بگه رتسه وه بۆلای په روه ردگاری
 خو ی و به نیازی پا که و به رستی.

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا

يٰۤاَيُّهَا اَوْبٰى مَعَهُ وَالطَّيْرُ وَالنَّٰلَةُ الْحَدِيْدُ ﴿١٠﴾ اِنْ اَعْمَلْ

سَبِيْغَتٍ وَقَدِرْ فِى السَّرْدِ وَاَعْمَلُوْا صٰلِحًا اِنِّىۤ بِمَا تَعْمَلُوْنَ

بَصِيْرٌ ﴿١١﴾ وَلَسَلِيْمَنَ الرِّيْحِ غُدُوْهَا شَهْرٌ وَّرَوْحُهَا شَهْرٌ

وَاَسَلْنَا لَهٗ عَيْنَ الْقَطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ

رَبِّهٖ وَمَن يَزِيْغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِىۡ نَأْذِقْهُ مِّنْ عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿١٢﴾

يَعْمَلُوْنَ لَهٗ مَا يَشَآءُ مِنْ تَحْرِيبٍ وَتَمْثِيْلٍ وَجَفَانٍ كَالْجَوَابِ

وَقَدْ وَّرَّاسِيَّتٍ اَعْمَلُوْا اِلٰى دَاوُدَ شُكْرًا وَّقَلِيْلٌ مِّنْ عِبَادِى

الشَّكُوْرُ ﴿١٣﴾ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهٖ

اِلَّا دَابَّةُ الْاَرْضِ تَاْكُلُ مِنْسَاتِهٖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتْ الْجِنُّ

اَنْ لَّوْكَانُوْا يَعْلَمُوْنَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوْا فِى الْعَذَابِ اِلَّهٖنِ ﴿١٤﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَآلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ﴾ ﴿وه بهراستی ئیمه له لایه ن خۆمانه وه رێژیکێ ژۆر گهروه مان به خشیوه به داوود: له پیغه مه رایه تی و نامه ی زه بو، پاشایه تی، دهنگی ژۆر خۆش. ئیمه و وتمان به کێوه کان و به بالنده کان: ئیوه له گه ل داوودا پاک و خاوی ئی ده برن بۆ خوا و، پاک یه که ی خوا ی له گه ل دا بلینه وه ئیمه ئاسنمان بۆ داوود نه رم کرد به یی ناگر و چه کوش به دهستی خۆی به کاری نه یینا.

داوود پیاویکی پیاویکی نازا و دلیر و زیره ک و ژیر و دادپهروه ر، دهنگ و ئاواز خۆش، به جۆری هه موو گیانداران گریان له دهنگی داوود بووایه نه وه ستان، کێوه کان دهنگه که یان دووپات نه کرده وه، زۆربه ی ژۆری شاره کانی شام و عومانی داگیر کرد، به هیزترینی پادشای نه و سه رده مه بو، خوا ی گه و ره ئاسنی بۆ نه رم کردبو، کراس و تاس کلاو خه نجه ر و شمشیری قه شهنگی درووست نه کرد، به ئاره قی ناوچه وانی خۆی نه ژیا، دارایی به یتمالی نه خوارد، له خوا ترس بو.

﴿أَنْ أَعْمَلَ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرَ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ ﴿ئیمه فه رماندا به داوود که تو زری پان و فراوان دروست بکه ی و بیانفرۆشی و خۆت و خیزانه که تی پی به خێو بکه ی و بیش به خشی له رینگه ی ره زامه ندی خوا دا و، تو به ریک و پیک زریکان به چه و بازه نه کانیان شیای یه ک بن، بزماره کانیان نه نه وه ندی به جوک بن بشکین، نه نه وه ندی گه و ره بن پارچه کانیان بچپرتن. تو و خیزانه کانت و په ی ره و انت کاری چاک بکه ن. بهراستی خوا به شتی نه زانی ئیوه بیکه ن له چاک و خراب.

داوود کاته کانی خۆی به ش کردبوو به سی به ش: به شیک ی بۆ په رستی خوا. به شیک ی بۆ جی به جی کردنی کاری ئاده می زاد. کاتیکش بۆ ژیا نی خۆی و خیزانی و پشودانی.

﴿وَلَسْلَيْمَانَ الرِّيحَ غَدُوَهَا شَهْرٌ وَرَوَّاحُهَا شَهْرٌ﴾ ﴿وه ئیمه بامان رام کرد بۆ سوله یمان به هۆی توانای خۆمان، تاقی به یانی هه تا نیوه رۆ به ئه ندازه ی رۆیشتی ئاسایی مانگه رینگه یه کی نه بری، تاقی ئیواره له نیوه رۆوه هه تا مه غریب مانگه ریه کی نه بری له یه ک رۆژدا، خۆی و پیویستی خۆی هه لته گرت له هه مو شتی.

﴿وَأَسْلَمْنَا لَهُ الْغَيْثَ الْقَطْرَ﴾ ﴿وه ئیمه توانه وه ی سه رچاوه ی ئاسن و پۆلا و مسمان فی ری سوله یمان کرد، به وینه ی ئاو ئه رۆیشتن به رۆوی زه وی دا، هه تا دروست بکا هه رشتی ئاره ژۆی بکا.

﴿وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ ﴿و ئیمه هه ندی له جنۆ که کاغان رام کردبو بۆ سوله یمان که سی کار بکا لای سوله یمان به هۆی ده ستووری په روه ردگاری خۆیه وه که کۆشکیکی بۆ درووست بکه ن.

﴿وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا لَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ ﴿وه هه رکه سی له و جنۆ کانه لایه دن له و کاره ی ئیمه فه رماغان پێداوه ئیمه به و که سه ئه چیژین سزایه له ناگری دۆزه خ له رۆژی دوای دا.

﴿يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبَ وَكَمَا يُبَلِّغُونَ كَالْجَوَابِ وَقَدُّورَ رَاسِيَّاتٍ﴾ ئەو جنۆكانه درووست بكدن بۆ سولهيمان هه رشتى ئاره زۆى بكا له كۆشكى نايابى پهرستن و، له پدكه رى جوان له مس و شوشه و مه رمهر له شى وهى شى ر و جگه ى شى ر. پدكه ر درووست كردن له ياسا ى ئەواندا قه دهغه نه بوو، دوا ى كورسى به كيان درووست كرد بۆ سولهيمان پى چكه كانى پى شه وه دوو شى ربوون، له سه ريه وه دوو هه لۆ باليان را كى شابوو، بۆشيان درووست كرد چه ندين ته شتى گه وه ره وهك هه وزى ئاو، بۆشيان درووست كرد چه ندين ديزه ى نه جوولا وه له جى گه ى خۆيانا له بهر گه وه ربه ى و قورسيان بۆ درووست كردنى چى شت و ئاماده كردنى خواره مه نى و، سه ره راي ئەوانه كاسه و كه وچك و شتى نايابى له مه نجه ل و قاپ و قاچاچ.

﴿اغْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشُّكُورُ﴾ ئيمه ووتمان: ئەى خىزانى داوود: ئيوه سوپاسى خوا بكدن له سه ر چاكه كانى خوا بو تان و، سوپاس كه رى خوا كه من له به نده كانى من، به نيازى پا كه وه سوپاسم بكدن گى راره وته وه داوود ده ستى به درووست كردنى به يتو لقه ده س له جى گه ى كه پرى موسادا، دوا ى داوود كۆچى دوا ى كرد بهر له ته واو كردنى، راي سپاردبوو به سولهيمان ته وا ى بكا، دوا ى سولهيمانا فه رمانى دا به جنۆكه كان به ته واو كردنى به يتو لقه ده س، بهر له مردنى به سالى داوا ى له خوا ى مه زن كردبو جنۆكه كان به مردنى نه زانن هه تا ته وا ى ئەكه ن و، بۆ ئاده ميزاد روون بى ته وه كه جنۆكه ئەوه ى نه ىتى بى نازيانن، وهك خۆيان ئەيان ووت، ته مه نى سولهيمان (٥٣) سال بوه، له ته مه نى (١٣) سالىدا بوه به پاشا، (٤٠) سال پاشايه تى كردوه، دولبى چوار سالى پاشايه تى فه رمانى داوه به درووست كردنى به يتو لقه ده س. بۆ روون كردنه وه ى ئەوانه ى پى شوو خوا ى مه زن ئەفه رمو ى:

﴿فَلَمَّا قُضِيَ عَلَيْهِ الْمَوْتُ مَا ذَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ﴾ دوا ى كاتى ئيمه فه رمانان دا به سه ر سولهيماندا به مردنى و، فه رمانى مردنيمان جى به جى كرد، سولهيمان بهرده وامبو له سه ر را وه ستان و، خۆى دا بوو به سه ر دارده سه كه ى خۆيا و، جنۆكه كانى ش بهرده وامبوون له سه ر به جى هى تانى ئەو كاره گرانا نه داوايان لى كرابو و بيا نكدن و هه ستيان به مردنى سولهيمان نه كردبو، هى چ شتى جنۆكه كانى ئاگادار نه كرد له سه ر مردنى سولهيمان مه گه ر داره خۆره كه دارده سه كه ى سولهيمانى خوارد و سولهيمان كه وت به ده مدا.

﴿فَلَمَّا خُرَّ ثَبِيتَ الْجَنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ دوا ى كاتى سولهيمان دوا ى ته نكبونى دارده سه كه كه وت به ده ما، روون بو يه وه كه ئەگه ر جنۆكه كان شتى نه ىتيان بزانبا به ئەيانزانى سولهيمان مردوه، بهرده وام نه ئەبون له سه ر كردنى ئەو كاره گرانا نه نازارى ئەوانى ئەدا.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ
كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ بَلَدًا طَيِّبَةً وَرَبُّ غَفُورٌ

﴿ ۱۵ ﴾ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ

جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكُلٍ خَمْطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ

﴿ ۱۶ ﴾ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ يُجْزَى إِلَّا الْكَفُورُ ﴿ ۱۷ ﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً

وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لِيَالِي وَأَيَّامًا آمِنِينَ ﴿ ۱۸ ﴾

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ

أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ

شَكُورٍ ﴿ ۱۹ ﴾ وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِلَٰهِي ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا

فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۲۰ ﴾ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِّن سُلْطَانٍ

إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِیْظٌ ﴿ ۲۱ ﴾

یه کهمین پاشای یمهن ناوی عه بدوشه مسی کورئ یه شجوب کورئ یه عرب کورئ
قه حنات، نازناوی سه به نه، چونکه ناده میزادی دیل نه کردن، له کاتی نهوا یمهن شارستانی و
پیش کهوتنی زوری به خویه پهیدا کردبو، خاک و زهوی یمهن به پیت و سامانی زوری تیدا
بوو، بهرله وهی بهنداوی مهتره ب دروست بکری سالانه له کاتی بارینی باراندا لافاو و کشت و
کالی له ناو نه بردن و خانوه کانپانی نهروخاند، دواپی پاشا کهیان زانایانی نهو کاتهی کوکرده وه،
له باره ی نهو لافاوه راویژه له گهل کردن، بیروریان هاته سهر نهوه ی له نیوان دوو کیودا
بهنداوی دروست بکهن و، پاشا راویژه کهی په سهند کردن، بهنداوی مهتره بیان دروست کردو
بو نهوه ی ناوی تیدا کو بکه نه وه و به کاری بهین بو پیوستی خویان و، به جوړیکی نهندا زیاری

تهفسیری زمانا کوپی

نه‌خشه‌یان بو کی‌شا به به‌رد و به‌قیر به‌نداوه‌کدیان درووستکرد، ناو‌را به‌نداوی شاری مه‌تره‌ب، دوا‌ی رو‌یشتنی چ‌ه‌ند سالی به‌نداوه‌که رو‌وخا؛ چون‌که چاو‌دی‌ریان نه‌کرد و، ناوه‌که باخ و بیستان و خانوه‌کانی له‌ناو‌بردن و، دانیش‌توان کو‌چیان کردو، بلا‌بو‌ونه‌وه به‌ناو زو‌ربه‌ی جی‌گه‌کاندا. خوا‌ی مه‌زن له‌و باره‌وه و بو‌ئو رو‌وداوه نه‌فه‌رموی:

﴿لَقَدْ كَانَ لِسِيَّ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةً جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ﴿١﴾ بِه رَاسْتِي بُو هُوْزِي سِدِهْأ هِدِبوو له جی‌گه‌ی دانیش‌تی خو‌یانا به‌ل‌گه‌یه‌کی زو‌ر ناش‌کرا له‌سەر توانای خوا‌ی خوا‌هن ده‌سه‌لات: ئه‌و به‌ل‌گه‌یه بریتی بو له دوو کو‌مه‌ل باخ و بیستانی پر له میوه و دانه‌و‌ئله: کو‌مه‌لی‌کیان له‌لای راستی به‌نداوی مه‌تره‌به‌وه بوون، تاقمی تر له‌و باخ و بیستانانه له‌لای چه‌په‌وه بوون، ه‌ردو‌ولایان ئه‌وه‌نده نزیک‌تر بوون له یه‌ک‌تری، وه‌ک یه‌ک باخ و بیستان وابوون. له‌ناو‌خو‌یانا به‌یه‌ک‌ریان ئه‌و‌وت:

﴿كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ﴿٢﴾ ئِیوه بخو‌ن له میوه‌ی ئه‌و باخانه‌ی ئه‌و‌تو په‌روه‌رد‌گاری ئِیوه، به‌ئِیوه‌ی به‌خشیوه و، ئِیوه سوپاسی خوا ب‌که‌ن له‌سه‌ریان.

﴿بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿٣﴾ ئه‌م شاره شاریکی چاک و ه‌واییکی خا‌وینی ه‌دیه و، زه‌وی‌یه‌کی به‌پسته و، په‌روه‌رد‌گاری ئِیوه لی‌خو‌شبوونی بو ئِیوه زو‌ره ئه‌گەر سوپاسی چاکه‌کانی ب‌که‌ن و داوا‌ی لی‌بو‌وردنی لی‌ب‌که‌ن، ئه‌و شاره ئه‌وه‌نده پاک‌بو، می‌شوله و کی‌چ و مار و دو‌پش‌کی نه‌بو ئِیتر چو‌ن سوپاسی خوا ناکه‌ن.

﴿فَاعْرِضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ ﴿٤﴾ دوا‌یی ئه‌و تاقمه‌ وازیان له سوپاسی خوا ه‌یتا و، دارایی خو‌یانیان له بی‌فه‌رمانی خوا‌دا به‌کاره‌یتا و، وازیان له خوا په‌رستی ه‌یتا و، دوا‌یی ئِیمه‌ لافاو‌یکی سه‌ختمان له‌و ناوه‌ی له به‌نداوه‌که‌دابو و له بارانی تریش نارده‌ سه‌ریان و، به‌وانه‌که‌مان رو‌خاند، خانوه‌کانیانی رو‌وخاند، زه‌وی و زاری ه‌ه‌مووی له‌ناو‌بردن.

﴿وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أَكْلٍ خَمْطٍ وَأَلَّلِ وَشِيءٌ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿٥﴾ وه ئِیمه ئه‌و دو باخ و بیستانه‌ی ئه‌وان جو‌ره‌ها میوه و خو‌ارده‌مه‌نی چاک‌ی تیدابوو گو‌ری‌مان یو دوو باخی وا خا‌وه‌نی خو‌ارده‌مه‌نیه‌ بوون له میوه‌ی تالی دره‌ختی ئِیرات و دره‌ختی بیو، به‌شیکی که‌م له دره‌ختی مو‌رد، مه‌گەر گیان‌داریکی برسی یا ئاده‌میزادی هیچ شتی تریان ده‌ست نه‌که‌و‌ی بی‌خو‌ن، ئه‌و کاته به‌نا‌جاری نه‌بخو‌ن.

﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿٦﴾ به‌هو‌ی ئه‌و شته‌وه بو، ئه‌وان سوپاسی ئه‌و چاکانه‌ی خو‌یایان نه‌کردو، بی‌فه‌رمانی خو‌یایان کردو، ئِیمه‌ پاداشتی هیچ که‌سی ناده‌ینه‌وه به‌و جو‌ره‌ پاداشته‌ مه‌گەر که‌سی سوپاسی خوا نه‌کا و بی‌باوه‌ریی.

﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرْيَ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قَرْيَ ظَاهِرَةٍ ﴿٧﴾ وه ئِیمه‌ دروستمان کرد‌بو له نیوان دانیش‌توانی یه‌مه‌ن و له نیوان ئه‌و گو‌نده‌نه‌ی ئه‌و‌تو ئِیمه‌ پست و فه‌رمان دانا بو له ناویانا، به‌وینه‌ی شام و ئوردوون و فه‌له‌ستین - چ‌ه‌ند گو‌ندی به‌چاو ئه‌بیران و ئه‌وه‌نده نزیک‌بوون له یه‌ک‌تری له گو‌ندی‌که‌وه ئه‌و گو‌نده‌که‌ی تر ئه‌بیرا به‌نا‌ش‌کرای و، هیچ شتی ری‌گه‌ی له بینیان نه‌گرت‌بو.

﴿وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ وه ئیمه له‌بهر سودی دانیش‌توانی یمهن چەندین گوندمان دروستکرد له‌سەر ئەندازەیه‌کی دیاری کراو له نیوانیان بۆ رویشتن، ئەوە‌نده نزی‌ک‌بوون له‌یه‌ک‌تری ئە‌گەر به‌بانی که‌سێ برۆ‌یشتایه بۆ شام نیوه‌رۆ له‌گوندێ پشوری ئە‌دا و، کاتی دەر‌ب‌چوایه ئێ‌واره ئە‌گە‌یشتە گوندێ تر و شه‌وی پشوری ئە‌دا و ئە‌خه‌وت، هه‌روه‌ها به‌وجۆره هه‌تا ئە‌گە‌یشتە شام به‌ بێ ئاو و خواره‌مه‌نی هه‌ل‌گرتن. ئیمه به‌‌وانان ووت: ئێ‌وه برۆن به‌‌ناو ئە‌و گوندانه‌دا ئە‌گەر ئاره‌زۆتان کرد چه‌ند شه‌و و روژی به‌‌ی ئه‌وه‌ی ئێ‌وه ب‌ترسن له‌ هه‌یج خراپه و ئازاری و برسی و تین‌وتان نه‌بێ، هه‌رچه‌نده ماوه‌ی رویشتنه‌که‌تان دورود‌رێژێ.

﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ دوا‌یی خاوه‌ن سامانه‌کانی ید‌مدن ووتیان: ئە‌ی په‌روه‌ر‌د‌گاری ئیمه: تۆ ماوه‌ی رویشتنی ئیمه بۆ شام دور ب‌خه‌روه‌و و نیوانیان ب‌که به‌ ده‌شتیک‌ی چۆ‌لی بێ‌ئاو و خواره‌مه‌نی، ئە‌و سامان‌دارانه که ته‌ماشایان کرد ئە‌وان جیا‌وازیان نی‌یه له‌گه‌ل هه‌زاران‌دا هه‌ردو‌لایان به‌‌ی ترس هات‌و‌چۆ ئە‌که‌ن، دا‌وایان له‌ خوا کرد ئە‌و کارانه ب‌کا بۆ ئە‌وه‌ی ئە‌وان ده‌ست درێژی ب‌که‌نه سه‌ر هه‌زاران، به‌‌خۆیان و پاسه‌وان و به‌نده‌کانیان‌ده‌و به‌ سواری چاوه‌رێ برۆن بۆ شام، به‌ نان و ئاوو خواره‌مه‌نی‌یه‌وه، ئە‌و سامان‌دارانه سته‌میان له‌ خۆیان کرد و یاخی بوون و سوپاسی خ‌وایان نه‌کرد.

﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ دوا‌یی ئیمه ئە‌وانان گێ‌را به‌ جو‌ری ئاده‌میزادی دوا‌ی خۆیان بیان‌که‌ن به‌ جی‌گه‌ی گه‌تو‌گۆ بۆ خۆیان و سه‌ریان سو‌ر‌ب‌مێتی له‌ کرده‌وه‌یان و ته‌می وه‌ر‌ب‌گرن و ئیمه ئە‌وانان پارچه‌ پارچه‌ کرد و په‌را‌گه‌نده‌ی جی‌گه‌کانی ترم‌ان کردن به‌ هه‌زاری و به‌ هه‌موو جو‌ره تی‌شکانی، دوا‌ی رو‌وخانی بنه‌وانی مه‌ئ‌ره‌ب و په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه نه‌ما، هه‌ندیک‌یان چون بۆ یه‌س‌ر‌یب و ئە‌وانی تری‌شیان بۆ شام و جی‌گه‌کانی تر.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ به‌‌راستی هه‌یه له‌ په‌را‌گه‌نده‌ی دانیش‌توانی ید‌مه‌ن به‌ روی زه‌وی‌دا چە‌ندین به‌‌ل‌گه و ته‌می کردن بۆ هه‌موو که‌سێ ئارام ب‌گه‌ی له‌سه‌ر ئازار و سه‌ختیدا و خۆیان ب‌پاریژن له‌ گونا‌هو سوپاسی خوا ب‌که‌ن له‌ کاتی خۆشی و هه‌رزانی‌دا له‌سه‌ر چا‌که‌کانی خوا.

بۆ زانی‌ن: له‌ ته‌فسیری مه‌را‌غیدا هات‌وه‌ که دانیش‌توانی ئە‌م سه‌رده‌مه تازه‌یه گومانیان هه‌بو له‌باره‌ی بوونی بنه‌وانی مه‌ئ‌ره‌ب. هه‌تا کاتی زانی خۆ‌ره‌ه‌لات ناسی فه‌ره‌نسا، به‌‌ناوی (ارنو) له‌ سا‌لی (١٨٤٣) زاینی جو بۆ‌لای جی‌گه‌ی بنه‌وانی مه‌ئ‌ره‌ب و نیشانه‌کانی ده‌رخست و نه‌خشه‌ی بۆ‌کێ‌شا و شو‌ینه‌که‌ی دیاری کرد، له‌ گۆ‌شاری فه‌ره‌نسا‌دا له‌ سا‌لی (١٨٧٤) ی زاینیدا ب‌لا‌وی کرده‌وه.

﴿وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا قَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وه به‌‌راستی شه‌یتان دا‌ینا له‌سه‌ر دانیش‌توانی ید‌مه‌ن گومانی خ‌وی و، ئاماده‌ی کردن بۆ لا‌دان له‌ خوا‌په‌رستی، کاتی له‌ خ‌ز‌مه‌ت خوا‌دا ووتی: (من ئاده‌میزاد لا ئە‌ده‌م له‌ په‌رسنی تۆ مه‌‌گەر به‌نده‌ پاکه‌کانی تۆ له‌‌وان نه‌بێ) دوا‌یی ئە‌وان دوا‌ی شه‌یتان که‌وتن مه‌‌گەر تاق‌مێ له‌‌وان نه‌بێ دوا‌ی نه‌که‌وتن له‌ باوه‌ر‌داران.

﴿ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُوْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴾ وه شهيتان هيچ دهسته لائىكى نه بو به سهريانا و، زورى لى نه كردن له سه ر باوه رنه هيتانيان. به لام نيتمه نه وانمان تاقى كرده وه به خوشى و ناخوشى؛ له بهر نه وهى نيتمه ده رى بخه ين بؤ ناده ميزاد كه سى باوه ر به روى دواى نه هيتى و، جوىى بكه يه نه وه له كه سى له گوماندايه بؤ روى دواى و، پهروه ر دگارى تو ناگاي له هدمو شتى هديه، پاداشتى باوه ر دار نه داته وه به به هشت، سزاي نه وه انه نه داته وه گومانيان له بوونى روى دواى دا هديه به ناگرى دوزه خ.

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْ ثِقَالِ ذَرْقٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُمْ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًىٰ أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾ قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَهَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾
قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَحْضِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ

دانیشتوانی مده که فریشته و بته‌کانیان نه‌پدرست خوی مهن، نه و کارهی لی قه‌ده‌غه‌کردن و نه‌وان وازیان نه‌هینا له و کارهی خویان فهرموی به پیغه‌مهر:
﴿قُلْ اذْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾
تو بلتی به‌وان: ئیوه بانگی که‌سانیکی نه‌وتو بکه‌ن ئیوه گومان نه‌بدن خوان له جگهی خوا، نه و که‌سانه‌خواه‌نی نه‌ندازه‌ی کی‌شانده‌ی به‌جو‌کترین می‌رو‌له‌نین له ناو ئاسمانه‌کان و زه‌وی‌دا. خواه‌نی سود‌نین نه‌بو خویان نه بو جگهی خویان.

﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ﴾ وه بو نه و بت پدرستانه‌نی له ناو ئاسمانه‌کان و زه‌وی‌دا هیچ جوره‌هاوبه‌شی بو خوا و، هیچ یاریده‌ده‌ر و پشتیوانی بو نه‌وان کاروباریان هه‌لسوریتنی له جیهاندا.

﴿وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾ وه پارانه‌وه‌ی نه و خویانه‌ی ئیوه‌لای خوا سودی نی‌یه، په‌رستنی ئیوه بو نه‌وان بی‌سووده، پارانه‌وه‌ی لای خوا بو که‌سیکه‌خوا ده‌ستوری‌بدا به‌و که‌سانه‌بپارینه‌وه، نه و خویانه‌ی ئیوه بی‌نرخ‌ترین شتیکن له بو پارانه‌وه. پیغه‌مه‌دان و فریشته و پیاو‌چاکان چاره‌روان نه‌که‌ن خوا ده‌ستووریان بداتی بپارینه‌وه و، خوا ریگهی پارانه‌وه به‌ره‌ل‌بکا. به‌لام نه‌وان له خوا نه‌ترسین:

﴿حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ هه‌تا کاتی خوا ترس لانه‌با له دلی نه و که‌سانه‌نه‌پارینه‌وه و له دلی نه و که‌سانه‌پارانه‌وه‌یان بو نه‌کری و، ترسیان نامیتئ و، ده‌ستور نه‌دا بپارینه‌وه، نه و کاته نه و که‌سانه‌ی پیوستیان هه‌یه بزیان بپارینه‌وه نه‌لین: په‌روه‌دگاری ئیوه چ شتیکی فهرموه بو پارانه‌وه.

﴿قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ نه و که‌سانه‌ی راسته‌وخو ده‌ستووریان پی‌دراوه‌بپارینه‌وه نه‌لین: خوی مهن فهرموده‌ی راستی خو‌ی فهرموه و، که‌پارانه‌وه‌بکری بو نه و که‌سانه‌ی شایسته‌ن پارانه‌وه‌یان بو بکری و، خوا خواه‌نی گه‌وره‌یی و به‌رزی بی وینه‌یه، که‌س ناتوانی هیچ شتی بکا به‌بی ده‌ستووری نه و له رۆزی دوا‌یی‌دا.

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾
تو بلتی به‌و به‌په‌رستانه‌هه‌تا بزیان ده‌ربکه‌وئ خواه‌نی هیچ شتی نین: چ که‌سیکه‌خواردن

ئەدا بەراستی بەئێوە لە ئاسمانەکاندووە بە بارینی باران و گەرمایی خۆر و ڕووناکی مانگ و، لە زەوی دا بە ئاو و دانەوێڵە، ئەگەر نەیان تووانی وولامی تۆ بەدەندووە؛ چونکە ناتوانن بڵین: خواکانی ئیمە ئەیکەن تۆ بڵی لە وولامدا هەر خواپە بە تەنھا ئەو شتەنە بکا بە راستی یا ئیمە باوەردار یا ئێوەی بت پەرست لەسەر ڕانوویمان بآ لەسەر گوێماین، زۆر ڕوونە ئێوە لەسەر ڕێگەیی راست نین؛ چونکە ئێوە ناتوانن بڵین: خواکانمان خواردن ئەدەن بە ئیمە.

﴿قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا نَعْمَلُونَ﴾ تۆ بڵی: ئێوەی بت پەرست پرسیارتان لێ ناکرێ لە شتی ئیمە کردوومانە لە تاوێن و، ئیمەیی خوا پەرست پرسیارمان لێ ناکرێ لە شتی ئێوە بیکەن، دوایی من بانگی ئێوە بۆ لای چاکە ئەکەم، بێ باوەری ئێوە زیان بەمن ناگەیەنێ. ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ﴾ تۆ بڵی پەرورەدگاری ئیمە لە ڕۆژی دوایدا ئیمە کۆ ئەکاتەووە لە نیوان خۆمانا، لە پاشا خوا فەرمان لە نیوانمانا بە جوێرێکی دادپەرورەیی و بەبێ لایەنی ئەدا.

دوای دەرکەوتنی کاری ئیمە، ئەوێ راستی کردبێ ئەچیتە بەهەشت، ئەو کەسەیی خراپەیی کردبێ ئەچیتە دۆزەخ و، هەر خوا فەرمان بدات بە دادپەرورەیی، ئەزانێ بەوێ پێویستە و شایانە بکری.

﴿قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كُلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ تۆ بڵی: ئێوە نیشانی منی بدەن کەسانێکی ئەوتۆ ئەتان کردن بە هاوێشیی خوا لە پەرستندا و، ئەتانکردن بەخوای خۆتان، هەتا من بزانم ئێوە چۆن ئەو پایە بەرزەتان داوێن، ئایا ئەو خایانەیی ئێوە هاوێشیی خۆان لە درووستکردنی ئاسمانەکان و زەوی، ئەوانە هاوێشیی خۆان، بەلکو ئەبێ واز بهێنن لەو کارە، هەر خواپە خاوەنی دەستەلات و شایستەیی بۆ پەرستن، هەموو شتی لە جێگەیی شیاوی دانەنێ و ئەیانبا بەرێوە.

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە ئیمە تۆمان بەتایبەتی ڕەوانە نەکردووە بۆلای تاقمی جزمایی خۆت، بەلکو ئیمە تۆمان ڕەوانەکردووە بۆلای هەموو ئادەمیزاد بەعەرەب و جگەیی عەرەبەو، بەرەش و سور و جگەیی ئەوانیشەو، موزدە ئەدا بە باوەرداران بەبەهەشت لە ڕۆژی دوایدا، بێ باوەردان ئەترسینی لە سزای دۆزەخ و، بەلام زۆربەیی ئادەمیزاد بەو راستیەنازان.

﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ وە ئەوەندە نەزانن ئەلین: چ کاتی ئەو بەلینەیی ئێوە دیتە دی کە ڕۆژی دوایی پەیدا ئەبێ ئەگەر ئێوە راست ئەکەن پەیدا ئەبێ.

﴿قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ تۆ بڵی: بۆ ئێوە بەلینەیی ڕۆژی کە ڕۆژی دواپە، کاتی ئەو ڕۆژە یەخەیی گرت بە ئێوە لەناکاودا پیش کەوتن بۆ ئێوە کەمترین کات و، دواکەوتنی ئێوە بۆلای ئەو ڕۆژە نی یە وناپێ و، مۆلەتی دواکەوتن و پیشکەوتنتان نادری.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُؤْمِنَ بِهِذَا الْقُرْآنَ وَلَا
بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ
رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ
أَسْثَعِفُّوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾
قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْثَعِفُّوا أَنْتُمْ صَدَدٌ ذَنُوبٌ
عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ شَجِرٍ مِّنْ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
أَسْثَعِفُّوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِّ وَالنَّهَارِ إِذْ
تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ
لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا
هَلْ يُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُؤْمِنَ بِهِذَا الْقُرْآنَ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ وه كهسانى كه توتو
باوه ريان نه هيتاوه و نه لئن: ئيمه باوه بهم قورئانه هاتوه بؤ موحدهده و، بدو نامانهى تر ناهيتن
بدر لهم قورئانه هاتونه خواره وه، وه كه تورات بؤ موسا و نه نجل بؤ عيسا و، كه نه لئن: له
نامه كانى ئيمه باسى شيويه موحدهده گراوه و، باوه ريشمان به رؤزى دوايى نيه.

هؤى هاتنه خواره وهى لهو نايهده نه وه بو: بى باوه ريانى مه كه نوئندرى خويان نارد بؤلاى
خاوه ن نامه كان پرسپاريان لى بكن له باره ي پيغمبرايه تى موحدهده وه، نهوان ووتيان: بدياستى
ئيمه له ناو نامه كانى خؤمانا باسى شيويه موحدهده گراوه، دوايى بت پهرستان تورده بون و
ووتيان، باوه ريمان بهم قورئانه و به نامه كانى پيشو ريشمان نيه.

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ﴾ وه نه گدر تو
سته مكاران نه بينى له خزمهت پهروه دگارى خويانا به نديكراون بؤ پرسپار كردن لهوان له ناو چ
نازار يكدان، لهو كاته هه نديكيان نه چن بؤلاى هه ندى تر له خويان بهم جؤره نه كه ونه ووت
ووئز له گه ل يه كه زى:

﴿ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴾ كه سانىكى نه ورتو نه چه وسيتړانده و به يې ده ستلا ت دانرابون نه لېن به كه سانى داواى گه وړه بيان نه كرد نه گه ر ئيوه ريگه تان له ئيمه نه گرتايد بړ باوه رهيان به راستى ئيمه له جيهاندا باوه رمان نه هيتا به خوا و پيغمه مړانى خوا.

﴿ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا اَنْحَنُ صَدَدًا كُمْ عَنِ الْهَدَىٰ بَعْدَ اِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴾ نه و كه ساندى سهر و كبون و خويان به گه وړه دانابو نه لېن به و كه ساندى به جوك و بې ده ستلا ت بون: ئايا ئيمه ئيوه مان لادا نه وى باوه رهيان له دواى نه وى هاتو بولاى ئيوه پيغمه مړى راغوى ئيوه كرد بولاى ريگه ي راست. به لكو ئيوه تاوانبارن و، دواى بېرو باوه رى باو بايرانمان كه و تن و، نه و بتا نه نه په رستن له جگه ي خوا؟

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَأْمُرُونَنَا اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ ﴾ كه سانىكى نه ورتو له جيهاندا بې چاره و بې تر خبون و ژير ده ستبون نه لېن به كه سانىكى نه ورتو خويان به گه وړه دانه نا: به لكو فيل و فريودانى شه و وړو زى ئيوه بو، ئيمه وازمان هيتا له باوه رهيان كاتى ئيوه فرمانتان نه دا به ئيمه كه ئيمه باوه ر به خوا نه هيتن و، نه تان ووت: مو حه مدد جادو گه ر و درو زنه.

﴿ وَنَجْعَلْ لَّهٗ اَنْدَادًا ﴾ وه ئيوه فرمانتان نه دا به ئيمه هه تا ئيمه چه ندنن هاوبه ش دابنن بو خوا و، باوه ر به خوا و پيغمه مړ وړو زى دواى نه هيتن.

﴿ وَاسْرَوْا النَّامَةَ لَمَّا رَاُوا الْعَذَابَ ﴾ وه هه ردو لا له ژير ده سته و له سهر و كه كانيان په شيمان بو نه وى خويان ده رنه بړن كاتى نه وان سزاى ناگرى دوزه خ نه بينن. هه ندى له زانايان ماناى نه و رستانه بيان به م جوړه كرده: (له دلى خويانسا كاتى سزاى ناگرى دوزه خ نه بينن، په شيمان بو نه وى په نېهان نه دهن).

﴿ وَجَعَلْنَا الْاَغْلَالَ فِيْ اَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ و ئيمه زه نجير نه كه ينه ناو گه ردن و ملى نه و كه سانده باوه ريان نه هيتاوه به خوا و ئايينى خوا، به و زنجيره ده ستيان نه به ستين به مليانه وه. نه و بې باوه رانه به گه وړه و بچو و كيانه وه پا داشتيان نادر ته وه مه گه ر به شتى نه يكه ن له جيهاندا.

وَمَا اَرْسَلْنَا فِيْ قَرْيَةٍ

مِّنْ نَّذِيرٍ اِلَّا قَالْ مُتَرَفُّوْهَا اِنَّا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٤﴾

وَقَالُوا اَمْحٰنُ اَكْثَرُ اَمْوَالِنا وَاَوْلَدًا وَاَمْحٰنُ بِمُعَذِّبِيْنَ ﴿٣٥﴾

قُلْ اِنْ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا
 زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ
 بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي
 ءَابِلَتِنَا مَعِ جَزِينَ ءُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ
 إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا
 أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾
 وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكَةِ أَهْتُولَاءِ ءَيَاكُمْ كَانُوا
 يَعْبُدُونِ ﴿٤٠﴾ قَالُوا سُبْحَنَكَ أَنْتَ وَلِسْنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا
 يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُّؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ
 بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
 النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ و ه نیمه هیج
 پیغمبریکمان ره وان ه کردوه له ناو هیج گوندیکا دانیشترانی نه و گونده برسیئی له بی فدرمانی
 خوا و ناگری دوزه خ مه گدر کار به دهسته خوش گوزهرانه که یان و خه له تا و به راواردنی جیهان
 نه یانوت: نیمه باوه به و شته نابهرین ئیوه بوی نیراون و، گالته یان به و که سانه نه کرد و یندی
 نه وان نه بون.

﴿وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ و ه نه یان ووت: دارایی و منالمان
 زورتره له و هه زارانه باوه یان به ئیوه هتاوه، نه گدر نیمه لای خوا چاکتر له وان نه بووینایه له
 جیهاندا سامانی به نیمه نه هدا و، نیمه سزیمان نادری نه گدر رژی دواپی بیی، چونکه نه و
 که سهی رژی نیمه ی گرتوه له جیهاندا بی نرمان ناکا له پاشه رژی دا، نه گدر نیمه ی خوش
 نه ویستایه و رژی مان نه بوایه بولای نه و دارایی و منالی زوری نه هدا نی.

ته فسیری زمانکوی

﴿ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ ﴿ تَوْبَتِي: به راستی پدروردگاری من ریزی و سامانی زور و فراوان نه به خشتی به هر که سی ناره زوی بکا و، کم نه به خشتی به هر که سی ناره زو بکا. دارایی و منالی زور په یوهندی به باور و بی باور په یوه نییه، واته بی باور داران هه ژار و بی دهرامه تن و، وایش نه بی سامانی زوریان نه بی و، به لام زورترینی ناده میزاد نازان به ویستی خوی مه زن، گومان نه به دن دارایی زور هوی ریزی خاوه نه که یه تی و، کم دهرامه تی و بی سامانی هوی بی نرخیه. بنگومان سامانداری و اهیه هه موو مرو فیککی ژیر بیری لی نه کاته وه و، پی شهرمه بی بدو که سه و، خاوه نی نهو سامانه بی، هه ژاری لای نهو به نرخیه.﴾

﴿ وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالْبَاطِي تَقَرُّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرَفَاتِ آمِنُونَ ﴾ ﴿ وه دارایی و منالی نیوه شتیکی نهو تو نین نیوه نزیکی نیمه بخاته وه به نزیکی و نه وه یه سودی نیوی تیدی بی. به لام که سی باور پی هیتابی و کرده وهی چاکی کرد بی، دوا بی نهو که سانه بزیان هیه پاداشتی دوو چنانسه به هوی شتی که وه کرد وویانه له جیهاندا و، نهوان له ناو چنن دین کوشکی به هه شتدان. به بی ترس و دوورن له نازار و نه خوشی و خدفه ت و هه ژاری و سزا و مردن. چاکه و ریژ لای خوا به دارایی زور و پله و پایه و بنده ماله به راورد ناکری، به کره وهی چاک و باور به راورد نه کری.﴾

﴿ وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴾ ﴿ وه که سانیککی نهو تو کوشش نه که و هه ول نه ده ن بو پوچ کرد نه وهی نایه ته کانی نامه ی نیمه، به گومانی خوی نه وهی ریگه له نیمه بگری له دهستی نیمه دهر چی، نهو که سه له لایه ن فریشته کانه وه ناماده کراون بو ناوسزای دوزه خ له پاشه روزه دا.﴾

﴿ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴾ ﴿ تَوْبَتِي: به راستی خوی پدروردگاری من ریزی و خواره مدنی فراوان و زور نه به خشتی به هر که سی ناره زوی هه بی له بنده کانی خوی و، کم نه به خشتی ریزی بو که سی ناره زو بکا، نیوه نابه خشن هیچ شتی له دارایی خوتان له ریگه ی په زامه ندی خوا دا، دوا بی خوا نهو شته دا نه نیته وه له جیگه ی خویا و، بوشایی به خشراوه که ی پر نه کاته وه له جیهاندا و، نهیکا به تویشوی پاشه روزه بوتان و، خوا چاکترین که سی که هه موو شتی به خشتی به بنده کانی خوی و به خیتیان بکا، نه گهر که سی شتی به خشتی به نیوه، نه وهی نهویش هه ر خوی مه زن بهوی به خشیوه و، نهوی کرده به هوی به خشی نی به نیوه.﴾

﴿ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهْلَاءُ أَتَاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴾ ﴿ وه تو بیری نهو روزه بکه روه خوی مه زن گه وره و به جوو کیان کو نه کاته وه هه مویان، باور دار و بی باور داران به هه ژار و سامانداریانه وه، به جوان و به پیریانه وه، له پاشا خوا نه فهرموی به فریشته کان: نایا نهو بی باورانه نیوه یان په رسته له جگه ی من و، له بهر چ شتی نیوه یان په رسته به تایه تی و منیان نه په رسته.﴾

﴿ قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلَيْتَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴾
 فریشته کان ئەلین: پاک و دوری بۆ تۆیه ئەی پەرورەدگاری ئیمە لەوەی هاوبەشت هەبێ لە
 پەرستندا، هەر تۆ کە سێکی ئەوتۆی ئیمە بە تەنها بت پەرستین، تۆ گەورە و دۆستی ئیمە، هیچ
 دۆستایەتی یە لە نیوان ئیمە و ئەواندا نیە و، ئیمە بێزارین لەو پەرستەنی ئەوان. بە لکو ئەو بت
 پەرستانە شەیتانیان پەرستووە و، ئەوانیان وای کردووە جگە ی تۆ پەرستن، خستووەتی یە دەرونیان
 ئیمە فریشتەین و بمان پەرستن، زۆر تر لەو بت پەرستانە باوەریان بە شەیتان کردووە کە
 فریشتە کان پەرستن، هەر چەندە کەمێ لەوان ئەستێرە و ناگر و شتی تریان پەرستووە لە بتە کان و
 جگە ی بتە کان.

﴿ فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُم لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ﴾ دوا ی ئەمڕۆ کە هەموو فەرمانی بە دەستی
 خوا یە هەندێ لە ئێوە خواونی هیچ سودێک و هیچ زیانی نیە بۆ هیچ یە کێ لە ئێوە، نە فریشتە و
 نە ئادە میزاد و نە جنۆ کە خواونی سود نین بۆ خۆیان، چ جایی بۆ جگە ی خۆیان، هەر خوا
 خواونی سود و زیانە بۆ هەموو کەسێ.
 ﴿ وَقُولْ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴾ وە ئیمە ئەلین بەو
 کەسانە ستمیان لە خۆیان کردووە و، گومانیان وابوو بە هەشت و دۆزەخ نی: ئێوە بچیژن
 سزای ناگریکی ئەوتۆ ئێوە بە درۆتان ئەخستووە و بڕواتان بەبونی نەبووە.

وَإِذْ أَتَىٰ عَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ
 قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانُوا يَعْبُدُونَ أَبَاؤُكُمْ
 وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرٍ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا
 جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٣﴾ وَمَاءِ آيَاتِنَاهُمْ مِّنْ كُتُبٍ
 يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَّذِيرٍ ﴿٤٤﴾ وَكَذَّبَ
 الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آيَاتِنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي
 فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾ قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَحْدَةٍ أَنْ
 تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْئٍ وَفَرَدَىٰ ثُمَّ تَنَفَّكُوا مَابِصَاحِبِكُمْ
 مِّنْ جُنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾ قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عََلَمُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾
قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾ قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ
فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنْ أَهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُمْ
سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

﴿ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَتَّبِعُهَا قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُ
آبَاءَكُمْ ﴾ وه هدر کاتی بخوینتهوه بهسدر بت پهرستانی دانیشتوانی مه که دا نایه ته کانی ناشکرای
نامه ی نیمه، بت پهرستان نه یان ووت: نهو مه حه مدهده هیج که سنی نیه مه گهر هدر پیاوئیکه
نهیوی ئیوه وه رگیزی له شتی باو بایری ئیوه نه پهرستن و، نهیوی ئایینی ئیوه بگوری هتا
بتانکا به بچوکی خوی.

﴿ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِنْكَ مَفْتَرٍ ﴾ وه بت پهرستان نه لین: نهو نامهیه نهو پیاوه نهی
خوینتهوه بهسدر ئیوه دا هیج شتی نیه مه گهر دروئیکی هه لبه سزاوه و به بوختانهوه نهیداته پال
خوا.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴾ وه که سانیکی نهوتو باوه ریان
نه هیناوه بهو راستیه که قورنانی پیروزه کاتی چوه بۆلایان نه یان ووت: نهو قورنانه که نهوان
نه یانته توانی وینهی دابین گومانیان وابه هیج شتی نیه مه گهر جادوئیکی ناشکرایه و، به لگه یان
به دهسته وه نه بو.

﴿ وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴾ وه نیمه نه مان به خشیوه
به بت پهرستانی مه که هیج نامه یی بخوینتهوه و، بیکه نه به به لگه له سهر راستی هابده شدانیان و،
نیمه نه مان ناردوه بۆلای نهوان له پیش تو و هیج پیغمه ری نهوان بهرستی له سهر وازه یان
له بت پهرستی یا له سهر راستی هاو به شدانان، ئیر نهو بیرو باوه ره پوچه یان چۆن پیک هیناوه،
هتا بیانویان وه ریگری؟

﴿ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴾ وه
که سانیکی نهوتو له پیش بت پهرستانی مه که وه بوون له نه ته وه کانی رابوردو به درو یان
نه خسته وه پیغمه ره کانی خو یان وه چۆن به پهرستانی مه که پیغمه ره خو یان به درو نه خسته وه و،

ته فیسری زمان کوی

بی باوه رانی مه که نه گهیشتون به دهیه کی شتی نیمه به خشبومان به گه لانی رابوردو له هیزو توانا و ته مهنی دریز و دارایی و منالی زور، دواپی نهو گه لانه ی پیشو پیغمه ره کانی نیمه یان به دروخته توه، نیمه له ناومان بردن، دواپی بت په رستانی مه که بو بیرناکه نه وه به چ جورئ بوه باوه نه هیتان به نیمه و، به چ شیوه به بوه سزای نیمه بو نهو که سانه ی رابردوون، بنه برمان کردن و دارایی و منال نه گهیشتنه فریایان. که واته پیوسته بی باوه رانی مه که بترسن خوا توشی نه مانیان بکا وینه ی سزای نه وانه ی پیشو.

﴿قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِثْلٍ خَفٍ﴾ تو بلئی به دانیش توانی مه که: به راستی من نامور گاری نیوه نه که به تاکه شتی که نیوه هه لسن به نیازی پاکه وه له بهر په زامه ندی خوا و، دور بی له لاسایی و په گهر په رستی و بی باوه ری و کومه ل کومه ل و تاکه تاکه کوبنه وه و، له به کتری بیرسن به چاوی دادپه روه ری و بی لایه نی له باره ی په یامی من و له باره ی خومه وه.

﴿ثُمَّ تَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ له پاشا نیوه بیر بکه نه وه به وردی، بوتان روون نه بیته وه و نه زانن هیچ جوره شتی بهم هاوری نیوه وه که موحه مده نیه، راست ویز و دهم و داوین پاکه، جادو گهر و چیرک خوین نیه، مه گهر نهو پیغمه ره و په وانه ی لای نیوه کراوه بتان ترسینی له بی فرمانی خوا، له پیش نهو وه به سزایه کی سهخت له روژی دوا پیدا نه گهر نیوه باوه نه یه رن توشان نه بی.

﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ تو بلئی: من دواپی هیچ کرئ به کم له نیوه نه کرده به هیچ جورئ له سهر گه یاندنی په یامی خوم به نیوه، دواپی نهو کرئ به بو نیوه بی نه گهر داوام کردی، کرئی من له سهر هیچ که سی نی به مه گهر هدر له سهر خوا به و، خوا ناگاداره له سهر هه مو شتی و نه زانی به نیازی پاکي من بو گه یاندنی په یامی خوا به نه میزاد.

﴿قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَافًا الْغُيُوبَ﴾ تو بلئی: به راستی په روه رد گاری من نه زانی بهو شتانه ی له بهر چاوین، ناگاداری هه موو شارویه که، خوا راستی فره نه داته دلی نهو پیغمه ره نه هه لیان نه بزی بو پیغمه ره یه تی، هه موو شتی به دهستی نهو، هه که سیکی خوش بوئ نه یکا به پیغمه ره.

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ تو بلئی: به ده ره که وتی نایینی نیسلام و هاته خواره وه ی قورئان راستی توانای خوا ی مذن و کاری په ک خه ری پیغمه ره ران ده ره که وت. بنه بر بو نهو شته پوچه ی نهو تو ناتوانی هیچ شتی دروست بکا له نه بونهو، ناتوانی دوا ی مردن زیندوی بکاته وه بونهو ره ران. نیتر چون نهو شته پوچانه نه په رستن؟

﴿قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ تو بلئی: نه گهر له راستی لام دابی به هو ی واز هیتانم له نایینی باو پایری خوم. به راستی نهو.

لادانه بوخوشم نه گهر پته وه و، نه گهر رانومايم وهر گرتبی بؤلای راستی، دوايي بههوی شتيكه وه بهه پدروهر دگاری من بهسروش ناردوو بهتیه خواره وه بؤلای من. بهراستی پدروهر دگاری من پارانه وهی من نه بیئی، نریکه بو وولامدانه وهی من، له هه موو شتی نریکزه له منه وه.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَاتَّخَذُوا مِنْ
مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾ وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاطُشُ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ
بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ
كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَاتَّخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وه نه گهر تو نهو بی باوه رانه بیئی نه لئین: نهو پیاوه نهیه وهی ئیه لادنا له شتی باو بایر انتان نهیان پدروستن و، نهیان ووت: قورئان جاده، شتیکی زور سهروهر هینه نه بیین کاتی نهوان ترسیان توش نه بی له کاتی زیندوبونه وهیان و دواي مردن، دوايي راکردن بو نهوان نابي و له توانای خوا ده رناچن و، نهوان نه گیرین و نه برین بؤلای ناگره که نریکه له جینگه ی وه ستانیان.

﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاطُشُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ بی باوه ران کاتی سزا نه بیین نه لئین: ئیمه باوه رمان به موحه مه ده هینا و، به لام چون به ناسانی نهو باوه رهینانه لهوان وه نه گیرئ له جینگه یه کی دور له دانیشتیان که جیهانه، نه موو روژی پرسیار و پاداشته، روژی کردار و باوه رهینان نییه و سودی نییه بویان.

﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ وه به راستی نهو بت پدروستانه له مهو بهر له جیهاندا باوه ریان به موحه مه ده نه هینا، شتی له وانه وه دیار نه بو نه یانه زانی فره یان نه دا به راستی نازان له جینگه یه کی دوور له جیهان که روژی دوايه و له بیرى خو یانی نه به نه وه و، نه لئین: زیندوبونه وه و پرسیار و به ههشت و دوزه خ نیه و ئیمه سزا نادرین به بی به لگه.

﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّبِينٍ﴾ وه نه خریته نیوان بی باوه ران و نیوان شتی نهوان تاره روژی نه کهن له وهر گرتنی باوه رهینان لهوان و له رزگار بوونیان له ناگر، ناچار کراون باوه رهین به ناواتی خو یان ناگهن، به وینه ی شتی

كربابو به وئەى ئەوان لە بى باوەرانی گەلانی رابردوو. بە راستى ئەو بت پەرستانە و بى باوەرمانە
وئەى ئەوان كەوتونەتە ناوى گومانەوه و راستيان بۆ دەر كەوت كە پوژى دوايى و
زىندوو بوونەوه و بەهەشت و دۆزەخ هەيه.

بە يارىدەى خوا كۆتايى بەمانا كردنى ئەم سورەتە هات لە (١٤) رەببىعول ئەوھل
سالى (١٤٢١)ى كۆچى بەرانبەر (١٦/٦/٢٠٠٠)ى زايىنى.

﴿ سوره تی فاتیر یا نهله لائیکه ﴾

لهمه که هاتوته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۴۵) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَى
أَجْنَحَةٍ مِّثْنَى وَثُلُثَ وَرُبْعٍ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾ يَأَيُّهَا
النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآفٍ تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾

﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ لِمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَى أَجْنَحَةٍ مِّثْنَى وَثُلُثَ وَرُبَاعٍ ﴾ سوپاسی پاک و بی پایان بۆ خواجه که دروستکاری ناسمانه کان و زهویه، به بی نهوهی له پی شهوه و یتنه یان بوبی، خواجه که فریشته کانی گپراوه به نوتنر له نیوان خوئی و پیغمه رانداو، نهوان سروش نه بهن بۆلای پیغمه رو نه وانیش رای نه گه یهن به ناده میزاد و جنوکه، نهو فریشتانه نیراویکن خاوه نی دوو بال یا سی بال یا چوار بالن به گویره ی جیاوازی پله یان لای خوا، بهو بالانه له ناسمانه وه دینه خوار و نه چنه سه ره وه، کارنه کهن بهو جو ره ی خوا فدرمانیان پی نه دا.. ده برینی بیرو بۆچوون له باره ی بالی فریشته کانه وه بی سو دهو، نه گوئنج له گهل توانای خوا داو دزی نه قل نه، به گویره ی زانیی نیمه، له وه زورتر هه واله ی زانیاری خوی مه زنی نه که یهن و، په یوه ندی به زانیی نیمه وه نه، به لگه ی بیگومانیشمان ده ست ناکه وی.

﴿ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ خوا له دروست کردنی بالدا زور نه کا شتی نارهو زی بکا، واته بی زورتر له چوار بال دروست بکا به گویره ی جیاوازی پله و پایسه ی فریشته کان. به راستی خوا توانای به سه ره هه موو شتیکا هدی. پیغمه ره فدرموری له شهوی میعراجدا جبره ئیلم بیسی شهش سه د بالی هه بو. هدر به و جو ره ی فریشته کان له پله و پایسه دا جیاوازی: ناده میزادیش جیاو زیان هدی له جوانی رومه دت و دهنگی خوش و نه قلای ته واو له شی گه وره و شتی تریش.

ته فسیری زمانکوی

﴿ مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهُ وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ هدرشتی خوا بیه خشنی به ناده میزاد له چاکه ی خوی و دهر گای میهره بانی خوی بهره لا بکا، دواپی هیچ که سی توانای نهوی نیه بیگریته وه لهوان و ، هدرشتی خوا لهوانی بگریته وه و بهوانی نه به خشنی، دواپی هیچ که سی بهره لای ناکا له دواپی گرتنه وی خوا بو نه و شته و. هدرخوایه تنها توانای گرتنه وه و بهره لا کردنی هدیسه، هه موو شتی به گویره ی زانین له جیگهی شیاری خویا دالنه ی.

زانایان نه لَین: مه به ست له چاکه لیتره دا تنها دارایی و لهش ساغی وزانست و پله و پایهی نیه، به لکو بریتیه لهوی خوا رانوماپی ناده میزدا بکا بۆلای کردنی کاری چاک، خوی پپاریزی له خراپه، چونکه دارایی و زانست و لهش ساغی و پله و پایهی وا هه ن سه رته کیشن بۆلای یاخی بوون له فهرمانی خوا و سه مکردن.

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ ﴾ لهی ناده میزاد: ئیوه بیری چاکه ی خوا بکنه وه به سه ر ئیوه دا که به ئیوه ی به خشیره، ئایا له جگهی خوا دروستکه ری تر هدیسه رۆزی و خواره مه نی بیه خشنی به ئیوه و به خیتوان بکا له ئاسمانه وه به بارینی باران و، لهزه و بیه وه به سه وزبوونی پرووه ک و درهخت و دانه و یله؟ بیگومان خۆتان نه زانن که سی تر نیه جگهی خوا.

﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَانِی تُؤْفَكُونَ ﴾ هیچ که سی نیه شایسته ی په رستنی و رۆزی بدا به ناده میزاد مه گهر هدرخوای مه زن، دواپی ئیوه چۆن له راستی لاداراون و به تنها خوا ناپه رستن و بۆلای بت په رستی نه رۆن.

وَإِنْ يَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورُ
﴿٤﴾ يَتَأَيَّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ
عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ أَفَمَنْ زَيْنَ لَهُ سُوءَ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا
فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ

عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

﴿ وَإِنْ يَكْذِبُونَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴾ وه نه گدر بی باوه رانی مه که تو به درو بخنده وه نازری گیانی خوت مه ده، به راستی پیغمه ران له پیش تو وه به درو خراونه ته وه نازاری دراو، نه وانیش نه یان ووت: زیندوو بونه وه نیه. که واته تویش خاوه نی نارم بهو، هه موو کاری هه بولای خوا نه گیر تته وه، خوا پاداشتی هه مو که سی نه داته وه به گویره ی کرده وه ی خویان.

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْفُرُورُ ﴾ نه ی ناده میزاد: به راستی به یینی خوا به زیندوو بونه وه پادشت دانه وه راسته و بیگومانه، دوا ی فریوی نیوه نه دا خوشی وژیانی جیهان و، فریوی نیوه نه دا شه یانی زور فریوده ر و لاتان بدا له به رستی خوا به هو ی دارایی و سامان و منالی زوره وه و بتانباته خوار به ناو خوشی و رابواردنی جیهان.

﴿ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذْهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴾ به راستی شه یان دوزمنی سه سه خته بو نیوه ناده میزاد، دوا ی نیوه شه یان وه ربگرن به دوزمنی گه و ره ی خوتان و، نه و په یمانه ی داویه تی نیوه لا بدا له خوا به رستی بیر ی خوتانی بخنده وه. به راستی شه یان بانگی تاقمی خوی نه کا، له به رنه وه ی نه وان بن به دانیش توانی ناو ناگری کلپه داری دوزه خ.

﴿ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَرِيمٌ ﴾ که سانیکی نه و تو باوه ریان نه هیتاوه بویان هه یه سزایه کی زور سه خت له روژی دوا ییداو، که سانیکی نه و تو باوه ریان هیتاوه کرده وه چاکه کانیا ن کرده وه، بو نه وان هه یه لی خوشبون له گونا هه کانیا ن و پاداشتیکی زور گه و ره به نرخ.

﴿ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ﴾ نایا دوا یی که سی له لایه ن شه یانه وه بو ی راز تیرا بیتته وه کرده وه ی خرابی خوی، دوا یی و ابزانی نه و کرده وه ی خویه چاکه، وه که که سی وایه چاک و خراب جو ی بکاته وه، بیگومان وینه ی یه ک نین.

﴿ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴾ دوا یی به راستی خوا هه که سی ناره زوی هه بی له ریگه ی راستی ناین لای نه دا، چونکه نه و که سه نه قلی خوی نه خسته ته کار بو دوزینه وه ی ریگه ی راست و، هه که که سی ناره زوی هه بی شاره زایی ریگه ی راستی نه کا، دوا یی تو خوت له ناومه ده له به ر خه فت خواردن له سه ر به رده و امی تاقمی خوت له سه ر بی باوه ری و بی فره منی خوا و بت به رستی، به راستی خوا نه زانی به شتی نه و بت به رسته نه یکه ن، نه وان سزای خراپه ی خویان وه نه گرن، تو هه ر را گه یاندنت له سه ره.

وَاللّٰهُ الَّذِيْ اَرْسَلَ

الرِّيْحَ فَتَنِيْرُ سَحَابًا فَسَفَنَاهُ اِلَى بَلَدٍ مِّيْتٍ فَاَحْيَيْنَاهِ الْاَرْضَ بَعْدَ

مَوْتِهَا كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ ﴿١﴾ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا

اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِيْنَ

يَمَكُرُوْنَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ وَمَكْرُ اُولٰٓئِكَ هُوَ يُوْرُ

﴿١٠﴾ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا

وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضْعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعْمَرٍ

وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖ ۚ اِلَّا فِى كِتٰبٍ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿١١﴾

﴿ وَالله الذی ارسل الرياح فتثیر سحاباً فسفناه الى بلد میّت ﴾ وه خوا که سبکی نهوتوبه
رهوانه ی نه کا بایه کان به توانای گه وره ی خوی، دوا ی نهو بایانه هه وره کان له جینگه ی خویان
هه لئه که نن، دوا ی نیمه نهو هه وره پال پیوه نه نین بولای پارچه یه ک زهوی وشکی بن گیاو
سه وزایی

﴿ فَأَحْيٰنَا بِه الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذٰلِكَ النُّشُوْر ﴾ دوا ی نیمه به ناوی بارانی هه ور نهو زهویه
مردوه زیندو نه که یه نه وه دوا ی وشک بونی و مردنی به ناسانی و به یی ماندو بوون، هه ر بهو
جو ره ی شه زیندو کردنه وه مردوه کان و هاته دهره وه یان له گوره کان یان.

﴿ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيْعًا ﴾ هه ر که سی داوا ی گه وره ی و ریژ نه کا له هه ردو
جیهاندا، دوا ی گه وره ی هه موی هه ر بو خوا یه هه ر به ته نها، نه بن داوا ی گه وره ی له خوا بکه ن
و به ویستی خوی گه وره ی و جگه ی گه وره ی له دا به هه ر که سی به وی، گه وره ی هه ر
به پهرستی خوا ده ست له که وی. نه ک به پهرستی به ته کان به گویزه ی گومانی بت پهرستان.

﴿ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ﴾ بولای خوا به رز نه بیته وه گفتوگوی پاک
و چاک له یادی خواو پارانه وه له خواو، له ناموز گاری و نیازی پاک و، کرده وه ی چاک له پهرستی
خوا به نیازی پاک و خو به خت کردن له ریگه ی خواو نیشتمانا گفتوگوی چاک به رز نه کاته وه
بولای خوی. که واته نیوه هه ر گفتوگوی پاک و چاک بکه ن.

ته فسیری زمانا کوی

﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يُبْوَءُ﴾ وه كهسانىكى ئههوتو
فيلو پيلان و خراپه كان ئهسازين بۆ موحهمهدهو بۆ لهناو بردنى، بۆ ئهوان ههيه سزايه كى زۆر
سهخت له زۆرى دوايداو، فيلو پيلانى ئهوه كهسانه، ئهه پيلانديه پوچ ئهبيتتهوه. بهلام كارى خوا
سهه ئهكهوئى.

﴿ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ﴾ ﴿ و خدا به کدام باو کی نیوهی دروست کردوه له خاک له پاشا مناله کانی ناده می دروست کردوه له تووی ذوای بهیده گه یشتنی نیرو می بهیده کتری، له پاشا نیوهی کردوه بهماو جوت له نیرو می، بو نهوهی نیوه بهچنه لای به کتری و زاوژی بکن و ناده میزاد زور بن.

﴿وَمَا تَحْجِلُ مِنْ أَثْنَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمِّرُ مِنْ مَعْمَرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عَمْرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وہ ہیچ رُئی مثالہ کہی ہلنا گری لہ مثال دانیدا، مثالیشی دانانی لہ مثال دانی مہ گدر نہوانہ ہہمویان بہہڑی تواناو زانیی خواوہیہو، ہیچ تہمہن پی درائی تہمہنی دریژنابی ہدا بگاتہ کاتی پیری ولہ تہمہنی کم نابیتہوہو بخریتہ سہر تہمہنی یہ کئی تر مہ گدر نہوانہ ہہمویان لہنامہیہ کی ناشکرا دا تو مار کراون کہ لہوحدل محفوزہ، یانی دریژی تہمہن و کورتی تہمہن لہنامہی کرداری ناہہمیزاددا تو مار کراون۔ بہراستی دریژی تہمہن و کورتی تہمہن و دیاری کردنی تہمہن بو ہہمو کہسی ناسانہ لہسہر خوی مہزن و ہیچ شتی لای خواا گران نیہ۔

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا
مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِن كُلِّ تَاكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ
حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفَلَكَ فِيهِ مَوَازِيرَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ
النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي
لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾ إِنْ
تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشِرِكِكُمْ وَلَا يُنِيتُكَ مِثْلُ خَيْرٍ

﴿ ١٤ ﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
 الْحَمِيدُ ﴿ ١٥ ﴾ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿ ١٦ ﴾
 وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿ ١٧ ﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ
 تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جَمِلِهَا لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
 إِنَّمَا نُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿ ١٨ ﴾

﴿ وما یتوی البخران هذا عذب فرات سائغ شراؤه وهذا ملخ اجاخ ﴾ وهدو دهریا
 یه کیکیان ناوه کهی زور شیرینی و به ناسانی برواته خواره وه بز گهدهو تینوتی بشکینی و، نهوی
 تریان ناوه کهی زور سویرو تال و تفتی و تینوتی نه شکینی و به ناسانی نهرواته خواره وه بز گهده
 ناوی نهو دو دهریا یه یه کسان نین.

﴿ وَمِنْ كُلِّ مَنَّهُمَا تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حُلِيَةً تَلْبَسُونَهَا ﴾ وهله ههردو دهریا کان:
 شیرین و تالین نیوه گوشتیکی تازه و ترو به تام نه خون و، نیوه له و اندا خشلی نایاب دهر نه هین
 و نه پیوشن و خوتانی پی نه رازینه وه به تایه تی له دهریا سویره کاند.

﴿ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاحِرُ لَتَبْتَفْوًا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ وه تو که شتیه کان نه بینی
 له ناو هدریه که لهو دوو دهریا نه دا، نه رۆن و ناوه کانیاں لهت نه کهن بهم لاو لای خویانا،
 له بهر نه وهی نیوه پهیدا بکهن بز خوتان رۆزی و خواره ده منی و شتی تری نایاب به بازرگانی و
 جگهی بازرگانی و، بز نه وهیش نیوه سوپاسی خوا بکهن له سه ر چاکه کانی خوا.

نهو نایه پته نامازه بز نه وه نه کا: هه ر وه که دو دهریا نه هاویه شن له ناوی تیدا،
 هدریه که یان سودیکی تایه تی خویانیان هدی، هه رواش ناده میزاد هه ر چنده هاویه شن له
 مرو فایه تیدا. به لام هدریه که یان جوریکی تایه تی خویانیان هدی: هدیانه باوه ردارن و هدیانه بی
 باوه رن، هدیانه دهست گوشادو هدیانه دهست قوچراو، هدیانه زانو هدیانه که ودهن، هدیانه
 نازاو هدیان تر سنوک. هه تا دی.

﴿ يُوحَى الْيَلَّ فِي النَّهَارِ وَيُوحَى النَّهَارُ فِي الْيَلِّ ﴾ خوا کاتی شهو نه با به ناو کاتی رۆژداو
 کاتی رۆژ کهم نه بیته وه، کاتی رۆژ نه با به ناو کاتی شهو داو کاتی شهو کهم نه بیته وه.

خوای مدزن زهوی دروست کردوه به خری، نه سورینه وه بهم لاو لای خوژدا، بهو بز نه وه
 چوار وهرزی به هارو هاوین و پایزو زستان پهیدا نه بی، نهخته نهخته به هوی نهو سورانه وه یه کی

له‌شهو ورژژ کاته‌کانیان وا ئەبێ زۆرو کهمی رویان تی‌ئەکا، ئەگەر خۆر بە‌لای باشوری زه‌ویدا کهوت رژژ کهمز ئەبێ، ئەگه‌ ربه‌لای باکوردا بر‌وا‌ش‌و کهمز ئەبێ. له‌کاتی چونی خۆر به‌سه‌ر هێلی ناوه‌راستی زه‌ویدا شه‌وورژژ کاته‌کانیان وه‌ک یه‌ک ئەبن، هه‌ندێ جار له‌یه‌ک کاتدا لایه‌کی زه‌وی تاریکه‌و ئەبێ به‌ شه‌و، ئەو لاکه‌ی تر رو‌ناکه‌و ئەبێ به‌ رژژ. هه‌روه‌ها ئەو سو‌رانه‌ی زه‌وی به‌رده‌وامه‌ هه‌تا کاتی دیاری‌کراو بۆیان.

﴿ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ لِمَجْرَى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَاكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ﴾ وه خوا خۆرو مانگی ږام کردوه له بۆسودی بهنده کانی خوۍ، هه ریهک له خۆرو مانگ ئه پۆن به باز نهی دیار یکرای خوڤانا به گوێرهی سورانی تاییه تی خویان هه تا ماوه یه کی دیاری بۆیان. دواۍ ئه و ماوه یه له سوږ ئه که ون و جیهان خاپور ئه بێ و رۆژی دواۍ په یدا ئه بێ، ئه و که سه ی ئه و کاره سه رسوږ نه رانه ئه کا خوا یه، په روه ردگاری ئیوه یه، هه ر بۆخوا یه پاشایه تی و خاوه نیه تی ئیوه و هه مو به نه و ران .

﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قُطْمِيرٍ﴾ وه كه سانيكي ئو تو ئيوه ئه وان ئه پهرستن له جگه ي خوا خاوه نئ ئه و پسه سبه ته كه نين به سه ر ده نكي خوار ماوه يه .

﴿إِنْ تَذْعُوْا لَا يَسْمَعُ دُعَاؤَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ ئەگەر ئۆيە بانگی ئەو كەسانە بكدن ئەيان پەرست، ئەو بانگ و هاوارەى ئۆيە نابيستن، چونكە ئەوانە هەيانە دارو بەردى بىگيان و، ئەگەر بيشى بيستن و فرشته و ئادەمىزاد بن وولامى ئۆيە ئادەنەه. چونكە خاوەنى سود نين بۆخويان، هەتا سودو زيان بەئۆيە بگەيەنن، ئيت چۆن ئۆيە ئەيان پەرست؟

﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُكْفَرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّتُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وه لهرۆژی دوایدا نهو کهسانه ی
ئیوه نهیان په رستن له جگه ی خوا باوهریان بهو هاو به شدانانه ی ئیوه نیه بو ئهوان و لهو کاره
زور بیرازن و سهرزه نشتی ئیوه نه کدن و، ههوال بهتو نادا هیچ کهسه ی له به سهر هاتی ئهوان و
بنه کانیان لهرۆژی دوایدا ههوال نادا به وینه ی کهسه ی زور ناگاداری کرده وهو کاری نهوانه که
خوا ی مه زنه.

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ ندى ئادەمزاڊ: ئىۋە ھۇزارى لای
خوآن بۆ ھەمو کارىۋ لە ھەمو کاتىکا. کە واتە خوأتان نزیك بچە نەۋە لە خوا بە پەرستى ئەۋو
ھاۋبەشى بۆ دامەنن و، خوا ئەۋ کە سەیدو پىرىستى بە ھىچ کەسى نىۋە ھەر ئەۋ شایستەى
سوپاسە، بە لکو ئىۋە پىرىستىتان بەۋ ھەیدە رزگار تان بکا لە نە خوۋشى و تەنگانەۋ لە ھەمو شتى کا.

﴿إِنْ يَشَاءُ يُدْهِمَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ نه گهر خوا نارهزو بکا ئیوه له ناو نه باو، بونه وهرانیکی تازه نه هیته جگهی ئیوه خوا په رستر نه بن له ئیوه بی فه رمانی خوا ناکه و، نه و له ناو بردهی ئیوه دروست کردنی بونه وهری تر گران نیه له سهر خواو زور ئاسانه، نه فهرموی: بن و نه وانیش کوتوپر نه بن.

﴿ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لِيَحْمِلْ مِنْهُ شَيْءٌ ﴾ وه هیچ که سیکي گوناھ بار گوناھي هيچ که سي تر هه لئا گري له رۆزي دواييداو، به لکو هه ر گوناھي شتي هه لئه گري خوي کرد يتي و سزاي به هوي تاوانه وه نه دري، نه که به هوي تاواني به کي تره وه، نه گه که سي باري گران کرابي به گوناھي خوي داوا له که سي تر بکا بولاي هه لگرتي هه ندي له گوناھه کاني، هيچ شتي لهو گوناھه هه لئا گري و، با نه وي که بانگ نه کري جزمي نزیکي بانگ که ره که بي وه ک براو کورو که سي تر.

پرسيار/ له سوره تي عه نکه بوت خوا نه فهر موي: با نهو بي باوه رانه گوناھي بي باوه ري تر هه لگرن له گه ل گوناھي خوي، ناي نه وي نه وي دزي نه وي نيره نيه؟ وه لام/ دزي به کتر نين، چونکه نه وي سوره تي عه نکه بوت هاته وه خواره وه له باره ي که سیکه وه خوي له ريگه ي راست لاي داوه وه که ساني تريشي له ريگه لاداوه، نهو که سانه گوناھي له ريگه لاداني خوي و له ريگه لاداني که ساني تري هه لگرتوه که هه ردو گوناھه که هي خون و گوناھي که سي تر نين.

﴿ إِنَّمَا نُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ﴾ به راستي ترساندي توو ئاموز گاري کردني تو که ساني کي نهوتو وري نه گرن له په ره ورد گاري خويان بترسن به بي نه وي سزاي خويان بيني و، دورن له دوروي و، نويزه کانيان به جي نه هينن به گويزه ي ياساو به رده وامن له سه ر کردنيان.

﴿ وَمَنْ تَذَكَّرْ فَإِنَّا نَتَذَكَّرُ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴾ وه هه ر که سي خوي پاك کرد يته وه له بت په رستي و بي فهر ماني خوا، به راستي نهو پاکيه سودي هه ر بوخو يته ي و چاکه ي بوخوي نه گه ر يته وه، هه ر بولاي خوايه گه رانه وي له رۆزي دواييدا، دوايي پاداشتي هه مو که سي نه داته وه به گويزه ي پاداشتي خوي.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ﴿٢٢﴾ إِنَّ اللَّهَ يَسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٣﴾ إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٥﴾ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ

الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾
 أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا
 أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا
 وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ
 مُخْتَلِفٌ أَلْوَنُهُمْ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ
 إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

﴿ وَمَا يَسْتَوِى الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ ﴾ وه كهسى كوير بى له ناستى ثانيكى نهوتو خوا توى بهو
 نايهوه ناردوهو، كهسيكى نهوتو شارهزايى بينى و دواى تو بكهوى و باوهرت پى بهيتى وينهى
 يهك نين.

﴿ وَلِالضُّلُمَاتِ وَلَا النُّورِ وَلَا الظِّلِّ وَلَا الْخُرُورِ ﴾ وه تاريكه كانى نهزايى و روناكى
 زانست و شارهزايى و، بههشتى سيتهرى بهردهوامو دوزهخى گهرمايهكى بهردهوامه وينهى يهك
 نين.

﴿ وَمَا يَسْتَوِى الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْواتِ ﴾ وه كهسانيكى نهوتو شارهزايان وهرگرتوهو، باوهريان
 بهخواو پيغهميتهرى خوا هيناوهو، كهسانى بهردهوامبون لهسهر بى باوهري و خويان بهگهوره
 داناوه وينهى يهك نين.

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴾ بهراستى خوا نهبيستى بهههر
 كهسى نارهزوى هدى رانومايى وهبرگري دهنگى راستى و باوه بهخواو فروستاده خوا نههيتى و،
 تو ناتوانى راستى بيستى بهكهسى بهردهوام بى لهسهر بى باورهى بهوينهى كهسى مردبى و
 خراييه گوزستانهوهو، هيچ شتى نهبيستى.

﴿ إِنَّ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴾ هيچ شتى لهسهر تو نيه مهگهر تو نهوته لهسهره نهوان بهزستى
 لهسزاي خوا. بهلام بيستى راستى بهوان پيشهى تو نيه. دوايى وهرگرتنى نهو شتهى تو هيناوته
 بولاى نهوان بهدهستى خوايه. نهك بهدهستى تو، كهواته تو بهخهفتهى نهوانهوه خوت لهناو مدهبه.

﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴾ بهر اوستی نیمه تو مان رهوانه کردوه به نایبکی راستهوه موزده بدهی به باوه داران به به هشت و ، بی باوه ران بهر سیتی به ناگری دوزه خ. تو له خوتهوه موزده نادهیی و کس ناتر سیتی و ، به فهرمانی خوا نهو شتانه نه کهی و ، هیچ نه تهویه نه به له پیش کاتی تووه مه گهر رویشتهوه بو ناو نهوان پیغمه ری یازانایه نهوانی ترسانوه له پاشه رژی خرابی بهرده و امبون له سهر بی باوه ری و بی فهرمانی خوا .
﴿ وَ إِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَ بِالزُّبُرِ وَ بِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴾ وه نه گهر بت بهرستانی مه کهه تو به دیرو بخندهوه به لاتهوه تازه نه بی، دواپی بهر اوستی که سانیکی نهو تو له پیش بت بهرستانی مه کههوه بوون پیغمه ره کانی خویانیان به درو خستهوه تهوه کاتی پیغمه ره کانیان چوبون بولایان به چندنین به لگهی ناشکراو کاری په کخهر و ده ستوری رونهوه، هه موویان به لگه بوون له سهر پیغمه رایه تی نهوانو، به چندنین نامه ی نیروا و بوسه ریان وینه ی نوسراوه کانی ئیبراهیم و ، به چندنین نامه ی روون کهری یاسا بو نهوان، وه که تهورات و ئینجیل، به درو یان خستهوه و نارامیان گرت توش نارام بگره .

﴿ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴾ له پاشا من سزای که سانیکی نهو تو مان دان باوه ریان نه هیتابوو به پیغمه ره کانیان به چندنین سزای گران، دواپی تو ته ماشا بکه پاشه رژی گورانکاری من له سهر نهوان و ، سزادان و له ناوبردنی نهوان و جینگه کانیان به جو ری بهوه، مه گهر هدر ناویان بیر .

﴿ أَلَمْ تَرَى أَنَّ اللَّهَ أُنْزِلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا ﴾ نایا تو نازانی نیمه ناردومانه ته خواره وه ناوی له ناسمانه وه و دواپی نیمه دره خته کاغان بهو ناوه ناوداو، دواپی نیمه لهو دره ختانه چندنین میوه ی ره گهر و رهنگ و تام جیاواز مان دهر هیتاوه له بهر سوودی ناده میزاد .

﴿ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴾ وه چندنین ریگهی سپی و سوور، رهنگه کانیان جیاوازن، هدیانه زور سپین و هدیانه زور سوورن و هدیانه مام ناوه ندین و ، هندی له کیوه کان زور زور رهشن، نهو گورانکاریانه به لگهن له سهر توانای خوا، ههروه که میوه کانش به لگهن له سهری .

﴿ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ ﴾ وه چندن ره گهری هه ن له ناده میزاد و لهو شتانه نه خشین به سهر زه ویدا و له جوارینکان، رهنگیان جیاوزه: هدیانه سپی و هدیانه سوورن، هدیانه رهشن و هدیانه زهر دن، هدیانه رهنگی ترن .

﴿ كَذَلِكَ ﴾ خوی مه زن رهنگی ناده میزاد و نهوانه ی تری به جیاواز دروست کردوه، ههروه که رهنگی میوه کان و کیوه کان جیاوازن، نهوانه هه موویان به لگهن له سهر توانای خوا .

﴿ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴾ بهر اوستی زانا خواناسه کان له بنده کانی خوا له خوا نه ترسن و ، دواپی لاسایی و بیرو باوه ری پیاو خراپان ناکهون و به به لگهی بیگومان خوا نه ناسن، بهر اوستی خوا زور به ده سه لاته سزای بی باوه ران نه دا، خوش نه بی له وه که سانه به شیمان نه بنه وه و باوه ره هیتن .

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ
 وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ ﴿٢٩﴾ لِيُوفِيَهُمْ أَجُورَهُمْ
 وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾
 وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ
 يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣١﴾ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ
 الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
 مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بإِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ
 الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾ جَنَّتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ
 فِيهَا مِنْ أَصْوَارٍ مِّن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾
 وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ
 شَكُورٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا
 فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ ﴾
 لَّن تَبُورَ ﴿ بە راستی کەسانیکی ئەوتۆ نامەی خوا بەبەردەوامی ئەخوێن و کاربە یاساکانی ئەکەن
 و، نوێزەکانیان بەرپاڵە کەن بە گۆڕەوی یاسای دیاری کراو بۆیان و، سستی تێدانا کەن و،
 ئەبەخشن بە هەزاران هەندێ لەو شتەیی بە وایان بەخشیو بە نەهێتی و بەناشکرا، ئومێدەوارن
 بازرگانی خوا پەرستیان تووشی زیان نەبێ و، قازنجیان مسۆگەربێ.

تەفسیری زمانکۆیی

﴿ لِيُوفِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيُزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴾ له بیره نه وهی خوا پاداشتی نه وان به ته و او ی به خشی بیان و خوا زورتیشی بکا به وهی گه وره بی خویه وه هه تا ده چندان هه . به راستی خوا خوش نه بی له هه له یه کرد و یانه ، پاداشتی گه وره یان نه داتی له سه ر نه وهی سو پاسی چاکه ی خویان کرد وه .

﴿ وَالَّذِي أَوْصَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴾ وه شتیکی نه وتو له نامه ی نیمه به سه روش نارد و مانه بؤ لای تو نه و شته زور راسته و گومانی تیدانیه ، نه و نامه یه به راست نه گیر ی شتی له نامه کانی پیشودان و ، ده ستکاری نه کراون و ، له سه ر ده ستوری نه و نامه یه ما ونه ته وه .

به راستی خوا ناگاداری کرده وهی نا سه کراون هیتی به نده کانی خویه تی و نه یان زانی که تو شیای نه وهی نه م نامه یه به نیری بؤ تو ، بکری به ده ستوری به رده وام .

﴿ ثُمَّ أَوْصَيْنَا الْكَتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ﴾ له پاشا نیمه به یارماندا له دوی تو نه و نامه یه که قورئانه بیکه ین به میرات بؤ که سانیکی نه وتو هه لمان بژاردوون و ریزماندان به سه ر هه موو نه ته وه کانی تر دا که نه و انیش بریتن له نه مده ت و به یره وانی تو ، فه رمان و یاسا کانی نه و نامه یه بزانی به بی مانند و بون ، هه ندیکن له و به نده انی نیمه هه لمان بژاردوون .

۱- ﴿ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ﴾ دوی هه ندی له و به نده انی نیمه که سیکه که مته رخمی کرده له باره ی کار کردن له شتی له نا و قورئاندا هاتوه ، دوی خوی نومایش کرده بؤ سزای خوا له رژی دوییدا . نه و که سه به ند نه کری ماویه کی زور له و رژه دا ، سه رزه نشتی زور نه کری به جو ری گومان نه با سزای گرانی نه در ی ، دوا جار خوا لی نه بو ری و نه یخاته به ده شت .

۲- ﴿ وَمِنْهُمْ مَقْصُودٌ ﴾ وه هه ندی له و به نده انی نیمه که سیکه کاری کرده به فه رمانی خوا له زور کاتدا ، که مته رخمی کرده له هه ندی کاتی تر دا ، دوی کاری چاکی تیکه لا و به کاری خراپ کرده ، نه و که سه خوا پر سیار سیکی سوکی لی نه کاو ، له پاشا نه یخاته به ده شته وه .

۳- ﴿ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنُ اللَّهِ ﴾ وه هه ندی له و به نده انی نیمه که سیکه له کردنی کاره چاکه کاندا پیش که وتی بؤ خوی به ده ست هیتاوه ، خوی مانند و کرده له کاری چاکدا به وهی یارمه تی خوا و ، چاکه کانی قور سه ر له خراپه کانی و خراپه کانی نه شو ریته وه ، به نیازی پاکه وه له به ر ره زایه تی خوا کاره کانیا ن کرده ، نه و که سانه به بی پر سیار نه چنه به ده شته وه .

﴿ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا ﴾ نه و به میرات دانه ی قورئانه ی نه وتو دراوه به نه مده تی تو ریزیک ی زور گه وره یه له لایدن خوا و به خشیوه به وان که بریتیه له چه ندین به ده شتی به رین و جیکه ی به رده وام نه چنه ناوی هه تاهه تایه .

﴿ يَدْخُلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَأُلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴾ نه و که سانه هه موویان نه راز یریتیه وه له به ده شتا به ده ندی له باز نه کانی زیرو به لوئلوئو ، به رگیان له به ده شتا نه وریشمه .

﴿ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحُزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴾ له خو شیاندان نه لین : هه موو سو پاسی بؤ خوا یه کی نه وتویه نه و خه فته دی نیمه لی نه تر ساین که پاشه رژمان خراپ بی

له ئیمه ی لابر دو، ترسمان نهما، به راستی خوا لی بوردنی بو گوناھ زوره هه رجه نده زوریشین، پاداشتی به نده کانی خوی نه داته وه له بهر نه ونه ی سوپاسیان کرد وه .
﴿ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نُصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴾ خواجه کی نه وتزیه ئیمه ی دانا وه له جیگه یه کا دانیشن له ناویدا بهرده وامه له بهر گه وره یی خوی نه که بهوی کرده وه کانی ئیمه وه تووشی ئیمه نابن ئاززی له شمان و ، تووشی ئیمه نابن ئاززی دهروون که پیدا نه یی له ئاززی له شمان.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ
نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿٣٦﴾ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
أَوَلَمْ نَعْمَرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرْ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ
فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُمْ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾
هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا
يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٩﴾ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ
كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴾ وه بو که سانیکی نه وتز هه یه باوه ریان نه هیتا وه ئاگری دوزه خ، فه رمان نادری به سه ریانا جاری تری دو وه هم، دوایی له وان بمرن ورزگاریان بی و، سزای ئاگری دوزه خیش سو کنبای بۆیان چاونوقانی، هه ربه وینه ی له و سزا گرانه ئیمه پاداشتی هه موو که سی نه ده یه وه باوه به خوا وه پیغه مده ی خوا نه یه رن و، سوپاسی خوا نه که ن له سه ر چاکه کانی خوا بو له وان.

﴿ وَهُمْ يَصْطَرِّحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ﴾ وه بی باوهران
هاوار نه کدن ونه پارینهوه نه لئین: نهی پهروهردگاری نیمه: تو نیمه دهر بکه له ناو ناگری
دوزه خدا نیمه دواپی کاری چاک نه کدین جگهی نهو کارهی نهو تو کردومانسه له کاری خراب
له جیهاندا ،وه لامیان نه درینهوه:

﴿ أَوَلَمْ نَعْمَرْكُمْ مَا يُدْكِرُ فِيهِ مِنَ تَرْكِي وَجَاءَكُمْ التَّذْيِيرُ فَقَذُّوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴾ نایا
نیمه مؤله تی نیوه مان نه داو، ته مدنی ته دواپی و امان نه دانن بتوانن بیر له کاری دوا روژی خوستان
بکه نه دوهو، ناموزگاری وهر گرن لهو ماوه یه دا که سی بیهوی ناموزگاری وهر گری و، نه قلنی خوئی
بخاته کارو، هات بولای نیوه پیغمه ری نیوهی ترسان له سزای نهو روژهو باوهرتان پی نه هیتا،
دواپی نیوه بجیزن سزای ناگری دوزه خ و، دواتر بو نیوهی سته مکار نیه که سی یاریده تان بداو
سزای ناگری دوزه ختان له سدر لایا.

﴿ إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ به راستی خوا نه زانی
به ده موو نه نییه کانی ناسمانه کان و زهوی و، به کردهوی بی باوهرانسه زانی و، نه زانی نه گهر
بگهرینهوه بولای جیهان کاره خراپه کان نه کندهوه. به راستی خوا نه زانی به شتی یروا به دلی
ناده میزادا.

﴿ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ﴾ خوا که سینکی نهو تو یه نیوهی بی باوهری کرده
به جینگه نشینی که سانیکی نهو تو له پیش نیوه بوون له ناو زهویداو، نه زانن پاشه روژی نهوان به چ
جوړی بوو، خوا بو نیوهی رهوا کرده به سودی زهوی رابوریرن، دواپی نیوه له خوا یاخی
بوون، سوپاسی چاکه کانی خواتان نه کرد، هدر و هها نیوه نه روون و تا قمنی تر دیته سهرزهوی
جینگه نیوه نه گرنهوه، پیوسته نیوه باوهر بهوخواپه بهینن.

﴿ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴾ دواپی هدر که سی
باوهری نه هیتایی له سدر خویتی سزای بی باوهری یه که ی و، بی باوهری نهوان هیچ شتی زور
ناکا بو نهوان له لای خوا مه گهر خدشی سخت و بی نرخی و زیان.

﴿ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴾ وه بی باوهری بی باوهران هیچ بو نهوان زرو ناکا
مه گهر زبانی روژی دواپی، دواپی هدر که سی فهرمودهوی خوی بیستو، خوئی له خراپه پاراست،
بوئه و که سه هیده پاداشتی به نرخی، هدر که سی واز له فهرمودهوی خوا بهینن بوئه و که سه هیده
سزای دوزه خ.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
أَمْ آتَيْنَهُم كِتَابًا فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِّنْهُ بَلْ إِن يَعِدُ الظَّالِمُونَ

بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ
جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ
مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ أَسْتَكَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرُ السَّيِّئِ
وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا لَأَسْنَتَ
الْأَوَّلِينَ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا

﴿ ٤٣ ﴾

﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَائَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ ﴾ ﴿ قُلْ بَلَىٰ بِهِ
دَانِشْتَوَانِی مه ککه: نایا ئیوه ههوال ئهدهن بهمن کهبارهی ئههوتو ئیوه گومانتان وایه
هاوبهشی خوان لهپهرستن بهچ مافی شایستهی ئهوه ن کهئیه بیانپهرستن لهجگهی خوا؟، ئیوه
نیشانی منی بدهن چ بهشیکه لهزهوی ئهوان بهتهنها دروستیان کردیی؟
﴿ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْهُ ﴾ نایا به ئههوتو بتانه ههیه
بهشیکی زور کهم لهدروست کردی ناسمانه کاندلا لهگهل خوادا، ههتا شایستهی پهروستن بن؟، یا
ئیمه بهخشیومانه بهوان لهنامهیه لای خۆمانهوه فهرومانان دابی بهوان هاوبهشی ئیمه بن
لهپهرستندا، دوابی ئهوان لهسهر بهلگهیهکی ناشکرابن لهو نامهیهدا بیی بهبیانو بویان؟
﴿ بَلْ إِنْ يَعْذُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴾ بهلکو ئهوهی راستی بی ستهمکاران
ههندیکیان بهلین نادهن بهههندی تریان هیچ شتی مهگهر ههر فریودانی یه کزی
کهسهرو کهکانیان نهلین: ئهوبتانه بۆمان نهپارینهوه لای خوا و ژیر دهستهکان پروایان بی نهکن.
﴿ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا ﴾ بهراستی خوا ناسمانه کان وزهوی دروست
کردوون و، رای وهستانون لهبهروئهوهی لهناونهچن بههوی توانای خۆیهوه، خواکانی ئیوه بی
هیزترین شتیکن کهبتوانن شتیکی کهم دروست بکهن ونهیلین ناسمانه کان وزهوی لهناوبچن.
﴿ وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ إِنَّهُ كَانُ خَلِيمًا غَفُورًا ﴾ وههگهر ناسمانه کان وزهوی
نهمین وبکههون چ کهستی جگهی خوا رایان نهگری؟ بهراستی خوا زور بهنارامه لهدواخستنی

تهفسیری زماناکویی

سزای بی باوه‌ران و، نه‌گهر نارامی خوا نه‌بویه زهوی شه‌قی نه‌بردو قوتی نه‌دان، لی خوش‌بونوی زوره بو نه‌و که‌سانه‌ی په‌شیمان نه‌بنه‌وه.

﴿ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنَ إِبْدَىٰ الْأَوَّلَىٰ ﴾
وه‌قوره‌یشیه‌کان سویتیان نه‌خوارد به‌خو به‌شتی له‌توانای سویتندی نه‌واندایو، به‌راستی نه‌گهر پیغه‌مدری بیت بولایان و، بیانرسیتی له‌سزای خوا، به‌راستی نه‌وان رانومایی تر نه‌بن له‌مه‌ریه‌که له‌نه‌ته‌وه‌کانی ترو، باوه‌ر به‌و پیغه‌مهره نه‌هین هه‌موویان و، یه‌کتری به‌دروناخه‌نه‌وه به‌وینه‌ی نه‌و نه‌ته‌وانه.

﴿ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴾ دوا‌ی کاتی نه‌و پیغه‌مهره که‌موحه‌مه‌ده چوو بولای قوره‌یشیه‌کان و له‌بێ فره‌مانی خوی ترساندن، چوونی نه‌و پیغه‌مهره هیچ شتیکی بو نه‌وان زور نه‌کرد مه‌گهر دوور که‌وته‌نه‌وه له‌کاری نه‌و پیغه‌مهره و به‌درویان خسته‌وه و باوه‌ریان بێ نه‌هیتا.
﴿ اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ﴾ هه‌ر له‌به‌ر داواکردنی گه‌وره‌یی بو‌خو‌ریان له‌ناو زه‌ویداو، له‌به‌ر نه‌وه‌ی پیلانی خراب ساخته به‌هین بو نه‌و پیغه‌مهره داوا‌ی باوه‌ره‌یتانی لی نه‌کردن و پیلانیشیان بو سازکرد.

﴿ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ ﴾ وه‌سزای پاشه‌روژی پیلانی خراب نایه‌ته‌خواره‌وه بو‌سه‌ر هیچ که‌سی مه‌گهر هه‌ر تووشی خاوه‌نه‌که‌ی خوی نه‌بێ و، هه‌ر که‌سی بیرئ هه‌لکه‌نی بو جگه‌ی خوی هه‌ر خوی نه‌که‌وینه‌ ناوی.

﴿ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّةَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴾ دوا‌ی نه‌و بێ باوه‌رانه‌ تو به‌درو نه‌خه‌نه‌وه نابێ چاوه‌روانی هیچ شتی بکه‌ن مه‌گهر چاوه‌روانی ده‌ستورئ بکه‌ن خوا تووشی گه‌لانی پیشووی کردوه‌و سزای داو‌ن که‌نه‌مانیش تووشی سزا نه‌کا وه‌ک نه‌وان، دوا‌ی گوران بو ده‌ستور خوا ده‌ست ناکه‌وی و، ده‌ست ناکه‌وی سزای نه‌مان بروا بولای جگه‌ی خو‌ریان.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُمْ مِنْ شَيْءٍ
فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُمْ كَانُوا عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾
وَلَوْ يَوَازِئُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَىٰ
ظَهْرِهِمْ دَابَّةً وَلَا كُنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

﴿ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ نایا دانیشتوانی
 مه ککه نه‌ریشتون به‌ناو زهوی یه‌مدن و شام و غیرا قدا ته‌ماشا بکه‌ن چۆن بوه‌کو‌تایی بی هاتنی
 نه‌و که‌سانه‌ی نه‌وتو له‌پیش نه‌وانه‌وه بوون، ناگاداری نه‌وه بن ئیمه بنه‌برمان کردوون
 وجیگه‌کانیا نمان کاول کردوه؟
 ﴿ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ﴾ وه‌نه‌و که‌سانه‌ی پیش دانیشتوانی مه‌ککه زور به‌هیزتر بوون
 له‌مان و هیزو هه‌لمه‌تیا ن سودی به‌وان نه‌به‌خشی، دواپی بز ناموزگاری وه‌رناگرن و واز
 له‌خرابه‌ به‌تن؟
 ﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ﴾ وه‌هیچ شتی له‌ناو
 ناسمانه‌کان وزه‌ویدا نیه ریگه بگری له‌خوا نه‌گدر بیهوی سزای تاقمی بدا . که‌واته هیزی نه‌وان
 له‌به‌رده‌م هیزی خوادا بی نرخه .
 ﴿ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴾ به‌راستی خوا نه‌زانی به‌هه‌موو شتی و په‌نه‌ان نیه لای نه‌و هیچ
 شتی، توانای به‌سهر هه‌موو شتی‌کا هه‌یه .
 ﴿ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظُهُرِهَا مِنْ دَابَّةٍ ﴾ وه‌نه‌گدر خوا سزای
 ناده‌میزاد بدا به‌هوی شتی کردویانه له‌بی فره‌مانی خوا جیی نه‌نه‌هیشت هیچ شتی بریشتایه
 به‌سهر زه‌ویدا .
 ﴿ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ ﴾ وه‌به‌لام خوا
 پرسپاری نه‌وان دوا نه‌خا بولای کاتی ناوی براوه‌و دیاری گراوه له‌نامه‌ی خویا نه‌و کاته‌یش
 رۆزی دواپیه، دواپی نه‌وکاته هات بولایان به‌راستی خوا ناگاداری کرداری به‌نده‌کانی خویه‌تی
 وپادشتیان نه‌داته‌وه به‌گویره‌ی کرده‌وه‌ی خویان پاداشتی باوه‌رداران نه‌داته‌وه‌و سزای بی باوه‌ران
 نه‌دات .

به‌یاریده‌ی خوا کو‌تایی پی هات ۶/۱۹ / ۲۰۰

﴿ سوره تی یاسین ﴾

لهمه که هاتوته خواره وه. هندی له زانایان نه لئین: جگه له نایه تی (٤٥) له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره نایه ته کانی (٨٣) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 یَس ۝ وَالْقُرْآنِ الْحَکِیمِ ۝ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِینَ ۝ عَلٰی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ ۝ تَنْزِیلَ الْعَزِیزِ الرَّحِیمِ ۝ لِنُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرُوا أَبَاوَهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ۝ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَی أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا یُؤْمِنُونَ ۝ إِنَّا جَعَلْنَا فِیْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهَیْ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ۝ وَجَعَلْنَا مِنْ بَیْنِ أَیْدِهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَیْنَاهُمْ فَهُمْ لَا یُبْصِرُونَ ۝ وَسَوَاءٌ عَلَیْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا یُؤْمِنُونَ ۝ إِنَّمَا نُنْذِرُ مِنَ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَیْبَ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِیمٍ ۝ إِنَّا نَحْنُ نُحْیِ الْمَوْتِ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ وَكُلُّ شَیْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِی إِمَامٍ مُبِینٍ ۝

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

به ناوی خواى به خشندهى مپهه بان

﴿ یَس ﴾ زوربهى زانایان لایان وایه مانای تهو پیتانه وهك مانای (الم) وایه که لهوئ پون کراوه ته وه، هندی تر له زانایان نه لئین: یاسین ناوی پیغه مبه ره، ههروه ها به چه ندین مانای تر مانایان کراوه، ههه خوا هههه شئی نه زانی.

﴿ وَالْقُرْآنِ الْحَکِیمِ ﴾ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِینَ عَلٰی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ ﴿ سویندم بهو قورئانهى خواههنى زانستى بئ وینههه له ریک و پیکى و پارویدا، به جورئ کهس ناتوانئ وینهى دابنئ. به راستى تر

تههفسیرى زماناکوئى

یه کئی لهو پیغه مبهرا نهی نیراون بۆلای ئاده میزادو جنۆکه، له سه رپنگیه کی راستی و خوار ی ولاری تیدا نیه که رپنگی ته نهایی خوا به وشاره زابونه بۆلای رپنگی راست. که واته گرنگی مه ده به یو بی باوه رانه ئه لئین: تو پیغه مه ر نیت.

﴿ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أَلْذَرِ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴾ ئه و قورئانه ی ناردوه ته خواره وه بۆ سه ر تو خوا به زۆر گه وه وه به ده سه لاته، می به ره بان و خا وه نی به زه ییه، به ناردنه خواره وه یه، له به ره وه تو به و قورئانه تا قمی به رستی، نه چه بۆلای با و با یه ر نزی که کانیان به رله تو ه یچ پیغه مه ری بیان به رستی له نیراون تو و عیسا دا که نزی که ی (۶۰۰) ساله، دوا یی ئه وان بی ناگا بو ون له با وه ره یان و رانوما یی، چونکه پیغه مه ر نه نیرا بو بۆلایان.

﴿ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ به راستی فه رموده ی من له سه ر زۆر ترینی جنۆکه و ئاده میزادو بۆ ئه وان پیوست کرا وه که دۆزه خ پر ئه کم له جنۆکه و ئاده میزاد، چونکه ئاماده یی خۆ یانیان ده رنه بر یوه بۆ با وه ره یان و به یی با وه ری مردو ون، دوا یی رپنگه بۆ با وه ره یان نه به سه را وه.

به رپنگه وت جار ی ئه بو جه هل سو یندی خوار د و وتی: ئه گه ر موحه مه دم بی نی نو یژ بکا به به رد ی سه ری ئه شکیم، دوا ی پیغه مه ری بی نی نو یژ ئه کا، به رد یکی هه لگرت و فره ی دا بۆ پیغه مه ر، ده ستی چه مایه وه بۆلای گه ردنی و به رده که لکا به ده ستیا، ها ور پکانی به توندی له ده ستیان کرده وه.

پیاوی تر له بت په رستان و وتی: من به م به در ده موحه مه دئه کوژم، کاتی پیغه مه ر نو یژی ئه کرد چو بۆلای و، وستی به رده که ی بۆ به ها و یژی چاوی کو یرو، پیغه مه ری نه دی و، ده نگه که ی ئه بیست، چو به وه بۆلای ها ور پکانی، ئه وانیشی نه دی.

پیاوی تری سه هم و وتی: من به م به رده سه ری موحه مه د ئه شکیم، به رد یکی هه لگرت و، به ره ولای پیغه مه ر رژیست، که چی پشتا و پشت گه راپه وه، هه تا به پشتا که وت به یی هۆشی، پیا ن ووت: ئه وه چیته؟ و وتی: هوش ریکی نیرم بی نی، ئه گه ر نزیکی بکه و تمایه وه ئه ی خوار دم و په لاماری ئه دام. خوا ی مه زن به و بۆ نه وه فه رموی:

﴿ إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَنْعَامِهِمْ سِجْنًا يَذْكُرُونَ إِلَىٰ أَفْئَانِهِمْ فَهُمْ يَرْجِعُونَهَا لَمْ يَأْمُرْهُمْ بِهِ رَبُّهُمْ فَلَمْ يَخُفْ مِنْهُمْ لَخُلُوفِهِمْ سِدًّا وَهُمْ يَغْشَوْنَ السَّمَاءَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴾ با وه رانه واز له با وه ره یان ئه هین و، هه و ئه ده ن ئازاری پیغه مه ر به دن: به وینه ی که سانی وان ئیمه زنجیر بکه یه ملیان و به سه ری به چه نا گه یانه وه، دوا یی ئه وان سه ریان به رز ئه که نه وه نه توانان دای نه وین و ملیان به چه ر خین به م لا و لا دا، ئه و بی با وه رانه یش ناتوان رو و وه رگیر ن بۆلای راستی و با وه ره یین.

﴿ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴾ وه وینه یان وه که وینه ی که سانی و انیمه دیوار یکمان دانابی له به رده میانا و، دیواری ترمان دانابی له پشتیانه وه، ئه م لا و لایان به و دیوارانه دامان پۆشین و، نه له پی شه وه و نه له پاشه وه ه یچ شتی نه بین، دوا یی ئه و بی با وه رانه یش به لگه یه کی ئه و تو نا بین رپنگی راستی ئاینیان بۆ رو ون بکا ته وه و با وه ره به خوا و به پیغه مه ر به یین.

﴿ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَلَّذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ و نه و که سانه ی به و جزره بن یه کسانه له سه ریان، نایا تو بیان ترستی له سزای خوا یا نه یان ترستی نه و که سانه باوه رنایه رن تائه مرن، ترساندن سودی نیه بویان.

﴿ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ فَيَشْرَهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴾ به راستی ترساندنن تو سود به که سی نه به خشی دوی ناوه رۆکی قورئان بکه وی و، له خوی خاوه ن به خشنده برسی به یی نه وه ی بیینی و، کار به فیه رموده کانی بکا، به رله وه ی تووشی سزای پاشه رۆژ بی، دویی تو موزده بده به و که سه به لی بودرنی گونا نه کانی و به پاداشتیکی به نرخ و گه وره به ریز.

﴿ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴾ به راستی ئیمه مردوه کان به باوه ردارو به یی باوه ره وه زیندوو نه کهینه وه و، نه وشته ی گردویانه له چاک و له رخاپ نه یوسین له نامه ی کرداریان، له به رنه وه ی ئیمه پاداشتی هه موویان بدهینه وه به گویره ی کرداریان و، نه یشنوسین نه وه ی به جیتی یه لئن له زانینی به سوود و بی سوود له کاری چاک و خراپ و، ئیمه هه موو شتی نه ژمیرین و رونی نه کهینه وه له نامه یه کی ناشکرادا که بریتیه له له و حمله حفوز.

زانایانی میژوو و تو یانه: دانیشتوانی شاری نه تاکیه له سه رده می عیسادا بتیان نه په رست. نه و شاره که وتوه ته باکوری رۆژئاوای ده ریای سپی ناوه ند. له سه رده می عومهری کوری خه تابدا نه بو عوبه یده ی کوری جهراح داگیری کردو خستیه سه ر نیشتمانی موسلمانان، گوپی حه بیی نه جار له و شاره دایه، نه و شاره سه ربه نه سه کهنده رونه ی کۆماری تورکیایه.

عیسا دوو نوینه ری خوی نارد بۆلای دانیشتوانی نه و شاره، هه تا یاساو ده ستوری خوا په رستی به وان رابگیه نن و واز له بت په رستی به یئن، دویی کاتی نه و دوو پیاوه نزیکبونه وه له و شاره حه بیی نه جاریان بیی مه ری نه له وه راند، پرسپاری لی کردن: ئیوه چ که سن وچ شتیکتان مه به سه ته؟ نه وانیش هه وائیان دایه ووتیان: ئیمه نیراوی عیسا پیغه مه رین به فیه رمانی خوا ئیمه ی نادره بۆلای دانیشتوانی خزمی تو له م شاره دا، حه بیب ووتی: نیشانه ی راستی خۆتانتان لایه، ووتیان: به لی ئیمه به ده ستوری خوی مه زن نه خۆش رزگار نه کهین له نه خۆشیه که ی، کوپرو به له کاوی چاک نه کهینه وه، حه بیس کورپیکی هه به وه ماوه ی دوو سال نه خۆشبه، ده ستیان هینا به سه ریا چاک بو یه وه، دویی حه بیب باوه ری هینا، هه وال و ده نگ و باسی نه و دوو پیاوه بلاو بو یه وه به ناو شاردا ده نگ و باسیان گه یشته لای پاشاو، بانگی کردن و پرسپاری لی کردن: نایا ئیوه جگه ی خوی ئیمه خوی ترتان هیده؟ ووتیان: به لی نه و خوییه که توو خواکانی تۆی دروست کردوه خوی ئیمه و خوی تویشیه، پاشا زۆر توره بو، فیه رمانی دا به دارکاریان و به ند کردنیان.

له پاشا عیسا سهرۆکی یاریده رانی خۆی نارد كه ناوی (شه معون) بو بۆلای دانیشترانی ئهو
 شاره و یاریدانای ئهو دوویاوه، شه معون پیاویکی زیرهك و زیرو زانا بو، به جۆریکی نهیانی
 و نه ناسراو چوه ناوشاره وه. تیکه لاوی دارو دهستهی پاشای کرد، به مەرۆڤیکی ژیر هاته پیش
 چاویان و، گه یاندیان له لای پاشا، ئه ویش به پیاویکی تیکه یشتوو هاته پیش چاوی و،
 بویه به کی له پیاوه تاییه تیه کانی پاشا. رۆژی شه معون ووتی: پاشا: به من گه یشتوه دوو پیاوتان
 به ند کردوه، ئایا جهانبانان گفتوگۆتان له گه ل کردوون و، گویت له مه بهستی ئه وان گرتوه؟ پاشا
 ووتی: له کاتی توره پیدایا بووم و پرسیارم لی نه کردن، داوای له پاشا کرد بانگیان بکا بۆلای
 خۆی، پاشا فه رمانی دا به هینانیان و شه معون لای پاشا ووتی: ئیوه چ شتی ئه به رست؟ ووتیان
 خوا به کی تاك و ته نها كه هه موو بو نه وه ران ئهو دروستی کردوون و هاو به شی نه، شه معون
 ووتی: درێژه به گفتوگۆ مه ده ن، به کورتی باسیکی ئهو خوا به مان بۆ بکه ن، ووتیان: خوا به که
 هه رشتیکی مه به سته ی ئه یکا، شه معون ووتی: نیشانه و کاری به که هه رتان چ شتی که؟ ووتیان:
 هه رشتی پاشا داوای بکا جی به جی ئه که ی: کوریکی کۆریان هینا که جی که ی چاوی نه بو،
 ده ستیان به سه ریا هینا و جی که ی چاوی بۆ دروست بو، دوو چاوی شی بۆ په پیدایا بو ئه یان بینی،
 شه معون به پاشای ووت: ئه گه ر تۆ داوای شتیکی و له خوا ی خۆت بکه ی ئه توانی بیکا، پاشا
 ووتی له تۆ په نهانیه ناتوانی شتی واکا، خوا ی ئیمه نایینی و نابیستی. سوود و زیان به که س
 نا که یه نن. له پاشا شه معون ووتی به دوو که سه: ئه گه ر ئیوه بتوانن مردوو زیندوو بکه نه وه ئیمه
 باوه رتان بچ ئه هیتن، منالیکیان هینا ههوت رۆژ مردبوو، له خوا پارانه وه و کوره که هه لسا یه
 سه ری و زیندوو بویه وه، دوا یی پاشا و تاقمه که ی باوه ریان هینا. خوا ی مه دن له و بار به وه
 ئه فه رموی:

وَأَضْرِبْ لَهُم مِّثْلًا مِّثْلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾
 إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ
 الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾
 قَالُوا إِنَّا نَطِيرُ نَائِبِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ

مَتَاعَذَابٍ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَئِرُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُكِّرْتُمْ
 بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ
 يَسْعَى قَالَ يَنْقُومُ أَتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾ أَتَّبِعُوا مَنْ
 لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾ وَمَالِيَ لَا أَعْبُدُ إِلَّا ذِي
 فَرْطَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾ أَتَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ
 يُرِيدُ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِي عَنِّي شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا
 يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾ إِنْ أَدَّالْفَى ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنْ أَمَنْتُ
 بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلَيْتَ قَوْمِي
 يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

﴿ و اضرب لهم مثلا أصحاب القرية إذ جاءها المرسلون ﴾ و هتو پروون بکه ره وه بؤ دانیشتوانی مه که و بئ باوهران وینهی دانیشتوانی گوندی نه تاکیه کاتی چو بؤ لایان نیراوه کانی عیسا له هاورئ هله بؤ راوه کانی ، له به ره وهی دانیشتوانی مه که بهند وهر گرن .
 ﴿ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ ﴾ کاتی ئیمه ناردمان بؤ لای دانیشتوانی نه تاکیه دوو کهس له قوتاییه کانی عیسا له به شه وه بؤ راگه یاندنی په یامی خویان ، دواي راگه یاندنی په یامه که دانیشتوانی نه و شاره نه و دوو کهسانه یان به درو خسته وه ، دواي لیدانیان بهند کردنیان . زانایان بیرایان جیاوازه له پروون کردنه وهی ناوی نه و دوو کهسانه : نه وهی گرن گ بئ نه و دوو کهسه نیرابون و به درو یان خستونه وه ، دواي ئیمه بؤ بهرز کردنه وهی هورهی نه و دوو کهسه و به هیز کردنی دهرویان که سی تری سیته ممان ره وانه کرد بؤ نه و شاره ، زانایان نه لئین : ناوی نه و کهسه ی سیته ممان شه معون بو گه وورهی قوتاییه کانی عیسا بو ، دواي له نیوان نه و سی کهسه و له نیوان دانیشتوانی نه و گونده دا نه م گفتو گویانه ی خواره وه هاتوه چوی بئ کرا بهم جوړه :

﴿ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّسْرَلُونَ ﴾ دوايی نه و سی کهسانه به دانیشتوانی نه و گونده یان ووت به راستی ئیمه ره وانه کراوین بؤ لای نیوهی دانیشتوانی نه تاکیه ، بؤ نه وهی خواي تاك و ته نها په رستان و واز له بت په رستی به یئن .

ته فسیری زمنا کوی

﴿ قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْتُمْ إِلَّا تُكَذِّبُونَ ﴾ دانیشتوانی نه تناکیه ووتیان بهو سی که سانه: ئیوه نیرراوی خوا نین و مه گدر ناده میزادیکن بهوئیهی ئیمه نه خون و نه خونهوهو نه گهرین به بازاردا، ریژیکی تاییه تیتان نیه شایستهی نهوه بی پهیامی خوا به تاییه تی بو ئیوه به نیرری و، خوی خاوهن به خشنده هیچ سروشیکی نه ناردوه بولای ئیوه، ئیوه هیچ که سی نین مه گدر ئیوه درو نه کهن لهه داواکارییهی خوتانا و، خوا فرمانی نه داوه به ئیوه که هیچ شتی راگه یه نن به ئیمه.. نهو سی که سانه کولیان نه داو ماندو نه بون بو به جی هتانی فرمانی خوا.

﴿ قَالُوا رَبَّنَا یَعْلَمُ إِنَّا إِلَیْکُمْ لَمُرْسَلُونَ وَمَا عَلَیْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِیْنُ ﴾ ووتیان: پهروه ردگاری ئیمه نه زانی به راستی ئیمه نیرراوین بولای ئیوه درو ناکه نین و، هیچ شتی له سه ر ئیمه نیه مه گدر راگه یاندنی ناشکرا به ئیوه بگه یه نین و، نهو هیش بزنان به هوئی ده ستوری خوارو کور و به له کاوی چاک نه که یه نه وهو مردو زیندو نه که یه نه وه، دواوی ئیوه داوی چ شتی له ئیمه نه کهن و بو باوه رناهیین؟

﴿ قَالُوا إِنَّا نَطَّیْرُنَا بِکُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّکُمْ وَ لَیْمُسِّنَّکُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴾ دانیشتوانی شاری نه تناکیه ووتیان: به راستی ئیمه خرابی و به ده فیری به ئیوه نه یین که به بونهی نه گه تی ئیوه وه باران ناباری و تووشی گرانی بوین و کشت و کالمان و وشکبوهو، سه ره رای نهوه ئیوه داوی شتیکی زور گه وره نه کهن. به راستی نه گدر ئیوه کوتابی بهم داواکاریه دروینه نه یه رن ئیمه ئیوه به رده باران نه که نین و سزایه کی زور نازردهر له لایه ن ئیمه وه تووشی ئیوه نه بی نه گدر نه یشتان کورین.

﴿ قَالُوا طَائِرُکُمْ مَّعَکُمْ اَیْنَ ذَکَرْتُمْ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴾ قوتابیه کانی عیسا به دانیشتوانی نهو گونده یان ووت: به ده فیری و خرابه یی ئیوه له گهل خوتانه. نایا نه گدر ئیوه ناموزگاری بکرین و برسیترین له سزای خوا له لایه ن ئیمه وه، بو نه بی هه ر شه له ئیمه بکه ن و خرابه به نه پال ئیمه، نهو کاره یی ئیمه خراب نیه. به لکو ئیوه تاقمیکن له سنور لاتان داوهو بی فرمانی خوا نه کهن و هاوهشی بو دانه نین. که واته هاتنی خرایه بولاتان به هوئی خرابی خوتانه وه یه. نه که له لایه ن ئیمه وه.

﴿ وَجَاءَ مِنْ اَقْصٰی الْمَدِیْنَةِ رَجُلٌ یَسْنٰی قَالَ یٰاَقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِیْنَ ﴾ وه له لای دورترین جینگه یی نهو شاره وه پیاوی رای نه کرد، ووتی: نهی تاقمی من و دانیشتوانی شار: ئیوه دواوی نهو نیراوانه یی خوا بکه ون که داواوی خوا په رستیان لی نه کهن.

زانایان نه لئین: نهو پیاوه ناوی جه بییی نه جار بو که کاتی نیرراوه کانی عیسا هاتنه نزیکه شاره که وه باوه ری به خوا هتاپو له سه ر ده ستی نه وان.

﴿ اَتَّبِعُوا مَنْ لَا یَسْأَلُکُمْ اَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴾ ئیوه داواوی که سی بکه ون داواوی هیچ کر یه له ئیوه ناکا له سه ر گه یاندنی به یامی خو یان و نهو نیراوانه شاره زایی و رانومایی یان وه رگرتوه

بۆلای بهختیاری ههردوو جیهان ئه و نیراوانه شارهزای ریگهی راست و ئهتان گهینهنه چاکه و بهختیاری ههردوو جیهان، دانیشتوانی ئه و شاره به و پیاوهیان ووت: ئایا تو لهسهه ئایینی ئهوانی؟ ووتی:

﴿ وَ مَالِي لَا آغْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ وه چ شتیكه ریگه بگری له من خوایه کی ئه و تو بهرستن که منی دروست کردوه له نه بونه وه، ئیوه له دوا ی مردن بۆلای ئه و نه گیرینه وه له پرۆژی دوا ییدا بۆ پرسیار کردن و، پاداشتی کرده وه کانتان ئه دانه وه؟ بۆ ئیوه هاویه شی من ناکه له بهرستنی خوادا؟

﴿ اتَّخَذَ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرَدَّنَ الرَّحْمَانُ بَصُرَ لَا تَعْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ وَلَا يُنْقِذُونَ ﴾ ئایا من چۆن جگهی خوا له بهت کانی ئیوه وه نه گرم به خوا؟ نه گهر خوا ی خاوهن به خشنده ی من بیهوی من تووشی زیانی بکا، پارانه وه ی ئه و خوا یانه ی ئیوه هیچ سودی به من نابه خشن و، من رزگار ناکه له و زیانه تووشی من به.

﴿ إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴾ به راستی ئه گهر من له جگهی خوا بهرستم و، شتی هه لبرێم بۆ خۆم خاوهنی سودو زیان نه بێم ئه و کاته من له ناو گومراییه کی ناشکرادم.

﴿ إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴾ به پله ئه و پیاوه رۆیشت بۆلای نیراوه کان و، ووتی: به راستی من باوهرم هینا وه به پروره دگاری ئیوه، دوا یی ئیوه گویم لی بگرن و بیسن وشابه تیم بۆ بدهن.

﴿ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴾ به لام تا قمی ئه و پیاوه بهردهوام بوون له سهه بێ باوهری و بهرده بارانیان کردو کوشیان و، ئه ی ووت: ئه ی خوا ی من: تو رانوما یی ئه م تا قمه ی من بکه بۆلای بهرستی خۆت، دوا یی له کاتی مردنیدا به و پیاوه بیژرا: خوا به هه شتی کرده به به شی تو پرۆره ناویه وه، ووتی: خۆزگایه: ئه و تا قمه ی من نه یانزانی به وه ی پروره دگاری من له من خۆشیه وه، منی گیرا وه به یه کی له وه که سانه رێزیان گیرا وه، منی نا وه ته ناو به هه شت، بۆ ئه وه ی وازیان له بێ باوهری به یینایه وه، به وینه ی من تووشی ره زامه ندی خوا بیونایه وه به م پله یه بگه یشتایه.

زانایان بیریان جیاوازه له پاشه پرۆژی پاشا و دانیشتوانی شار: هه ندیکیان ئه لێن: هه مو یان باوهریان هینا، هه ندی تر یان لایان وایه هه مو یان باوهریان نه هینا، هه ندی تر له زانایان لایان وایه بوون به دوو به شه وه: هه ندیکیان باوهریان هینا، هه ندی تر یان له سهه بێ باوهری و بت بهرستی مانه وه. ئه وه ی شایانی باسێ، خوا ی مه زن له واره وه هیچ شتیکی روون نه کرده ته وه، ئیمه پیوسته له سهرمان باوهری بیگوماغان هه بێ به و رودا وه، پاشه پرۆژی دانیشتوانی شار هه ر خوا نه یزانی.

به یاریده ی خوا کوتایی پێ هات (۲۰/۶/۲۰۰۰) ی زاینی

(۱۸) ی ره بیعوله وه لی ۱۴۲۱ ی کوچی

به نای خوی به خشنده میهره بان. سوپاس و ستایشی بی پایان بو خوی هه مو بونه وهران
درو دی زور له سهر پیشه وای مرو فایه تی پیغمه ری نیسلام و له سهر یارو یاره وهران و خیرانی
و نومه تی بی.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا
كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٨﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ
﴿٢٩﴾ يَحْشُرُهُ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ
﴿٣٢﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا
فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ
وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ
وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَنَ الَّذِي
خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

﴿ وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴾ وه ئیمه ره وانه مان
نه کرد بو سهر تا قمی حه بیی نه جار دوی مردنی بو له ناوردنی تا قمه که دی هه ج له شکرئ
له ناسمانه وه بو له ناوردنیان و، بو ئیمه شایسته نیه فریشته کان بنیرنه خواره وه بو له ناوردنیان.
ناردنه خواره وه ی فریشته کان بو کاریکی گه وره یه، وهك نادر نه خواره وه یان له روژی به در و
روژی نه جزا بدا و، له روژی حونه پیدا له بهر ریژی پیغمه ر.
﴿ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴾ سزایه هاته خواره وه بو له ناوردنی تا قمی
حه بیی نه جار یهك دهنگی زور سهخت بو له لایه ن جبره ئیله وه، دوی نه وه دهنگه هه مو یان مردن
و جوله یان نه ما.

﴿ يَا حَسْرَةً عَلَىٰ عِبَادٍ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ ئەى داخ وخەفت بۆ بەندە بى باوەر کان: نایە بۆلایان هیچ پێغەمەرێ داوايان لی بکەن باوەرپەیتن مەگەر ئەوان گالەتە کەن بەو پێغەمەرە.

﴿ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴾ ئایا دانیشتوانی مەکە نەیانزانێوه ئێمە چەندین نەتەوێ زۆرمان لەناو بردووە لەدانیشتوانی خولەکانی پیشو بەر لەدانیشتوانی مەکە، چونکە پێغەمەرەکانی خۆیانیان بەدرۆتەخستەووە. بەراستی ئەو تاقمانەى پیشوو دواى لەناو بردنیاں ناگەرێتەووە بۆلای ئەوان لەجیهاندا .

﴿ وَإِنْ كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدُنَّا مُحْضَرُونَ ﴾ وەبەراستی ئەوانە هەموویان کۆتەکرێتەووە لەلای ئێمە لەرۆژی دوایدا دواى زیندووبوونەویان ، ئامادەتەکرێن بۆ پرسیارو پاداشت . کەواتە مردنیاں جینگەى ئاسودە نیه .

﴿ وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَيًّا فَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴾ وەبەلگە بۆ دانیشتوانی مەکە لەسەر زیندو بوئەووە زەویدەکی مردوی بى گىاو بى سەوزایە ئێمە زیندووی ئەکەینەووە بەجۆرێ شایستە بى بۆ سەوز بوئی گىاو هەموو روێ و ، ئێمە هێناومانەتە دەرەووە لەو زەویدە مردووە ووشکە دانەوێلەیه، دواى ئەوان ئەو دانەوێلەیه ئەخۆن وپێ ئەژین .

﴿ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴾ وەئێمە پەیدا ئەکەین لەروی ئەو زەویدەدا چەندین باخ و بیستان لەخورما و لەترێ و ، ئێمە هەلەتەقوێتین لەو زەویدەدا چەندین کانیاو باخەکانیاں پى ئاودەدەن .

﴿ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴾ لەبەرئەوێ ئەوان لەو میوێهە بەهۆی ئاوەووە پەیدا ئەبێ و لەو شتێ ئەوان بەدەستی خۆیان پەیدای ئەکەن بىخۆن: لەهەنگوین و سرکەو دۆشاوی هەمەجۆرە شیرینی و زۆر شتی تر، ئایا دواى بۆ ئەوان سوپاسی ئەو هەموو چاکانە ناکەن خوا بەوانی بەخشیو؟ رستەى ﴿ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ﴾ ئاماژەیه بۆ ئەو دارایی رەوا ئەوێهە بەئارەقێ ناوچاوان وماندو بوئی ئەندامەکان پەیدا بکرین .

﴿ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴾ ئێوێهە کەسێکی ئەوتۆ دوورخەنەووە لەشتی شایستەى ئەو نەبێ وەك منال و هاوبەش لەپەرستن و دروستکردنی بونەوهران، ئەو خوایه هەموو جۆرە هاوجوتێکی دروستکردووە لەشتی زەوی پەیدای ئەکا لەدرەخت و لەبەر و بوم و دانەوێلە، لەخۆتان بەهۆی چوونە لای نێرو مێ بۆلای یەكتری و زاوژی ئەکەن و ، لەشتی ئێوێ نایزان لەناو زەوی و دەریداو، لەهێترى نێرومێی کارەباو، لەبەیدەك گەشتی نێرو مێی گیاندارانی تر .

بۆ زانین: خۆی مەزن هەروەك لە گیانداران نێرو مێی دروست کردووە، لەدرەخت و روێ کیشدا نێرو مێی دروست کردووە بەهۆی باو مێرولەو شتی ترەووە متوربە ئەبن و بەروبووم فەرەهەم دیتن . بێگومان ئەوانە هەموو بەهۆی توانای خۆی مەزنەوێهە نەك بەرپێکەوت . لەبەر مانەوێ ئەو شتانە وپیش کەوتنی زانست و شارستانی و ئاوەدان کردنەوێ زەوی .

وَأَيَّةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ
فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا
ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّى
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ
الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾
وَأَيَّةٌ لَهُمُ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا
لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِنْ نَشَاءُ نَغْرِقْهُمْ فَلَاصِرٍ لَهُمْ
وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

﴿ وَايَّةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴾ وهه لگهیه کی زور گه وره و
سهر سوریتهر له سهر توانا ویه کیتی نیمه بو بی باوهران نه وهیه: نیمه بونه وهرانمان دروست کردوه
له سهر پدیره و پروگرامیکی زور سهر سوریتهر که نیمه روناکی رۆژ لانه بهین و تاریکی شه و
له جیگهیدا دانه نین، دوا بی نهوان نه که ونه ناو تاریکیه وه... یانی شه و رۆژ دین به دوا ی یکداو،
زهوی خیره و نه سوریته وه بهم لاوای خوردا، نهو لایه ی زهوی بهرانبهر به خوره نه بی به رۆژ، نهو
لایه که ی تری نه بی به شه و، دوا ی سورانی زهوی نهو لاکه ی تری بهرانبهر به خور نه وهستی نه بی
به رۆژ و نهو لاکه ی نه بی به شه و، ههروه ها.

﴿ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴾ وهه لگهیه تر له سهر توانای خوا
نه وهیه: خور نهروا هه مو رۆژی بۆلای جیگهیه کی دیاری کراو بو وهستانی، له خوره لاته و
خور نشینداو، بۆخور ههیه له هه مو رۆژیکا جیگهیه بو هه لهاتنی و، جیگهیه بو ناو ابوونی،
له پاشا خور نایه ته وه بۆلای نهو جیگانه له سالی داهاتوودا نه بی له هه مان کاتدا، نهو رۆشته ی
خوره به و جۆره و، پیدای بوونی شه و و رۆژه دوا ی یه کتیدا به دیاری کردنی خوایه کی زور
گه وره و به ده سه لاته، هه مو شتی نه زانی.

خواهونی نامه ی ﴿ القرآن والعلم الحديث ﴾ که یه کیکه له زانا گه وره کانی ناسمان ناسینی نه م
سهرده مه نه لی: (خور به تیژی نهروا له یه ک چرکه دا (۱۲ میل نه به ری، جگه گه رانی خوی
به ده وری خویا و، نهو گه رانه ی خوی جیاوازه له و گه رانه ی زهوی به ده وری خوردا.

ته فسیری زمان کۆبی

﴿ وَالْقَمَرُ قَدَرُنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴾ وەبەلگەیه تر لەسەر توانای خوای مەزندا ئەوێه: ئیمە دیاریمان کردووە بۆ رویشتی مانگ چەند جیگەیه، ھەریەکە لەو جیگانە ئەبڕی لەشەو رۆژیکا، ئەندازەى ئەو جیگانەى (٢٨) رۆژە ، ھەروەھا مانگ ئەپرا ھەتا ئەکاتە دوامەینی جیگەى خۆى، بەوێنەى لقى دارخورمایەکی کۆنى چەماوەى لىدى، لەپاشا مانگ بۆماوەى دوو شەو وون دەبێ ئەگەر مانگ (٣٠) رۆژ بێ و، بۆماوەى یەک رۆژ ئەگەر (٢٩) رۆژ بێ . ئەو جیگانەى مانگ ناگۆرێن بەجگەى خۆیان و، لەجیگەى خۆیان دەرناچن . ئاسمان ناسەکان ئەلێن: ئەو جیگانەى مانگ (٢٨) جیگەن مانگ ھەرشەوێ لەیەکێ لەو جیگانەدایە مانگ لەکۆتاییدا دووشەو وون ئەبێ ئەگەر مانگ (٣٠) رۆژ بێ ، شەویەک وون ئەبێ ئەگەر (٢٩) رۆژ بێ . لەو کاتانەدا وون ئەبێ وەک لقى دارخورمایەکی باریکی چەماوەى لىدى . خۆرو مانگ ھەریەکەیان بەگوێرەى پەپرەو دیارى کراوى خۆيانا ئەرۆن بەشوێنى خۆيانا . ﴿ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴾ نەبۆ خۆر دروستە یا ئاسانە بگاتە مانگ و ، کۆبێتەو لەگەڵیا لەشەودا لەو کاتەدا دیارى کراوە بۆ مانگ و ، نەشەویش پێشى رۆژ ئەکەوێ لەکاتی کۆتایى رۆژدا ، بەلکو ھەریەکەیان ئەرۆنەبازنەى دیارى ئاسمانى خۆيانا بەگوێرەى پەپرەوێ بۆیان دیارى کراوە لەلایەن خوای مەزنەو .

﴿ وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْحُونِ ﴾ وەبەلگەیه تر لەسەر توانای ئیمە بۆ دانیشوانى مەکە ئەوێه: کەبەرەستى ئیمە باوبابیری ئەوان و ھەمو و ئادەمیزادمان لەناو ئەو کەشتیەى پرکرابو لەوانەى خرابونە ناوی لەکاتیکا ئاو ھەمو روى زەوى داگرت لەسەردەمى نوحداو، ئەگە نەخرايانە ناوی ھەمویان ئەخنکان و ئادەمیزاد بنەپ ئەبوون .

﴿ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴾ وەئیمە دروستمان کردووە بۆ ئادەمیزاد لەوێنەى کەشتى نوح چەند شتی تر بۆئەوێ سواریان بێن لەکاتی پێوستدا و، کەل وپەلێ خۆریانان بچدنە سەریان، وەک ھوشتر و ھیسر و شتی تریش، ئیمە خستمانەتە میشکیان چەندین شتی تر دروستکەن بۆئەوێ بچنە ناویان لەدەریاو دەشت و ھەوادا وەک پاپۆرو ئوتومبیل و فرۆکەو شتی تریش .

﴿ وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعاً إِلَىٰ حِينٍ ﴾ وەئەگەر ئیمە ئارەزوومان بێ باوەرێ ئەخکێن و، کەل وپەلیان بێ ئاو ئەکەین ، دواى ھیچ کەسى ناگاتە فریایان و رزگاریان بکا لەخکەندان و، ئەوان رزگاریان نەئەبو لەمەردن مەگەر لەبەر بەزەبى خوا رزگاریان ئەبێ و لەبەرئەوێ رابوێرن لەجیھاندا بەخۆشى ھەتا کاتی دیارى کراوە بۆ مردنیان . کەواتە ئەبێ لەکاتی رابواردن و خۆشیانا لەسزای خوای مەزن بۆسین .

وَإِذَا

قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أطعمَهُ إِن أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾ وَتُفْخِخُ فِي الْأَصْوَارِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا إِنَّا بَيْنَنَا وَمَنْ بَعْثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾ إِنْ كُنْتَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾ فَالْيَوْمَ لَا تظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ و ه ه ر ک ا ت ی ب ی ژ ر ا ب ه ی باو ه ر ا ن : ئ ی و ه ل ه س ز ا ی ه ب ر س ن ل ه ج ی ه ا ن د ا ت و ش ت ا ن ب ی ن ن ه گ ه ر ئ ی و ه ب ه ر د ه ا و م ب ن ل ه س ه ر ب ی باو ه ر ی ، و ه ک چ و ن ت و و ش ی گ ه ل ا ن ی ب ی ش ئ ی و ه ب و ، چ و ن ک ه ن ه و ا ن ی ش ب ی ت ه م ه ر ه ک ا ن ی خ و ز ی ا ن ی ا ن ب ه د ر و خ س ت ه و ه و ئ ی و ه ل ه س ز ا ی ر و ز ی د و ا ب ی ب ر س ن ، ل ه ب ه ر ن ه و ی ئ ی و ه ب ه ن و م ی د ی ن ه و ب ن خ و ا م ی ه ر ه ب ا ن ی ت ا ن ل ه گ ه ل ب ک ا و ل ه گ و ن ا ه ک ا ن ت ا ن ب و ر ی ، چ و ن ک ه ر ز گ ا ر ب و ن ه د ر ی ه م ی ه ر ه ب ا ن ی خ و ا و ل ه خ و ا ت ر س ا ن ه .
﴿ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴾ و ه ن ا ی ه ب و ل ا ی ب ی باو ه ر ا ن ه ی چ ن ا ی ه ت ی ل ه ن ا ی ه ت ه ک ا ن ی ق و ر ن ا ن ی پ ه ر و ه ر د گ ا ر ی ن ه و ا ن ب ا س ی ک ا ر ه گ ه و ر ه ک ا ن ی خ و ا و ، چ ا ک ه ی خ و ا ب ک ا ب ه س ه ر ن ه و ا ن د ه م ه گ ه ر ن ه و ا ن ر و ی ا ن ل ی و ه ر ن ه گ ی ر ن و باو ه ر ی ا ن ب ی ن ن ا ه ی ن .
﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ﴾ و ه ه ر ک ا ت ی ل ه ل ا ی ه ن ب ی ت ه م ه ر ه و ه ب ی ژ ر ا ی ه ب ه ی باو ه ر ا ن : ئ ی و ه ه ن د ی ل ه و ش ت ا ن ه خ و ا ب ه ئ ی و ه ی ب ه خ ش ی و ه ب ی د ه ن ب ه ه ژ ا ر ا ن ی م و س ل م ا ن ا ن ی خ ز م ی خ و ز ت ا ن .

﴿ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اطَّعِمُوا مَنْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ أَطْعَمَهُ ﴾ نهو کهسانه ی نهوتو باوهریان نه هیئاوه به گالته کردنه وه بهو کهسانه ی نهوتو باوهریان هیئاوه نه لئین: کاتی خوا توانای هدییه خوارده مهنی بدا به هدر که سئ هه ژاره و نهیداتی، نایا ئیمه شایسته ترین خوارده مهنی نه دهینی؟ ئیتر داوای خوارده مهنی له ئیمه نه کاو، کاتی خوا بیهوی هه ژار بی، ئیمه چۆن رۆزی نه دهین بهو کهسه .

﴿ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴾ دوا ی ئیوه ی بت په رست له گومراییه کی زۆر ئاشکرادان، په نهان نیه له سه ر هیچ که سئ، خوی مه زن رۆزی هه ژارانی پیویست کردوه له سه ر دارایی سامانداران، چونکه خوا مافیکی تایه تی پیویست کردوه له ناو دارایی سامانداراندا بو هه ژاران، هه مو شتی هه ر هی خودایه .

﴿ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ وه بت په رستان نه لئین: چ کاتی نهو زیندو بونه وه یه ئیوه ی باوه ردار گومان نه بهن هدییه دیت، نه گه ر ئیوه راست نه کهن هدییه؟ خوی مه زن وه لامیان نه داته وه و به راستی نهو به لئینه بینگومانه دیت و، کو تو پر تووشی نهوان نه بی و ئاگیان له خو یان نیه .

﴿ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴾ نهو بی باوه رانه ناوه ستن و چاوه و ئاناکه ن مه گه ر کاتیکی زۆر که م و، ئیسرائیل ته نها ده نگیکی زۆر سه خت نه کا به سه ریانان، دوا ی نهو له ناو ئاسمانه کان و زه ویدان نه مر ن جگه ی هه ندی له فریشته کان نه بی و، نهوان له ناو یه کتریدا گفتو گو له کاروبار و بازرگانی خو یان نه کهن، نهو به لئینه ی خوا به دلئانا نایه و، بهو ده نگه سه خته هه مو یان نه مر ن و دلئان پارچه پارچه نه بی.

﴿ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴾ دوا ی نهوان توانای نهو یان نیه هیچ گفتو گو یه ک و راسپارده یه ک به کهن، با نه وه پری پیویستیان پیان هه بی و، توانای نهو یان نیه بگه ر ئینه وه بو لای خه زانه کان و بو لای بازار . به لکو نه مر ن هه ر بهو جو ره ی مردو و ن.

﴿ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاتِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَسَلَّلُونَ ﴾ وه له لایه ن ئیسرائیله وه فو نه کری به سورد ا بو جاری دوو هه م، دوا ی نهوان زیندو نه بنه وه له رۆزی دوا ییداو، هه مو یان له گۆره کانیا ن دینه وه و، زۆر به گورجی رانه کهن بو لای فه رمانی په روه ردگاری خو یان .

بو زانین: ئیسرائیل دوو جار فو نه کات به سورد ا: جاری یه که م هه مو گیانداران نه مر ن، وه ک له ئایه تی پیشودا باسی کرا، جاری دوو هه م هه مو گیانداران دوا یی زیندو نه بنه وه .. زانایان نه لئین: ووشه ی ﴿ الصُّور ﴾ به مانای که ر نایه و ئینه یه بو زیندو کردنه وه ی مردوه کان و هاتنه ده ره وه یان له گۆره کانیا ن. به و ئینه ی وه لامدانه وه ی سه ربازه کان له کاتیکا یه کیکیان فو نه کات به که ره نادا، بو نه وه ی ئاماده بن بو مه شق، جاری دوو هه م فوی پندا نه کات بو نه وه ی برۆن به ره و گۆره پانی مه شق کردن.

﴿ قَالُوا يَا بُولُتَانَا مِنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴾ کاتی گیانداران زیندوو نه کریتدهو، گیان نه کریتدهو بهلهشیانا، بن باوهران نهلین: نهی نابروچون بو نیمه و چهنده گران و سهخته نهو سزایهی نهوتو چاوهروانی نیمهی نهکرد؟ چ کدسیکه نیمهی زیندوو کردوهو، نیمهی بیدار کردوهتدهو لهجیگی خهوتنمان. نالهه نهو زیندوبونهویه خوی خاوهن بهخشنده بهلینی پیدابو لهسهر زمانی پیغمهر و، نیراوهکانی خوا راستیان کرد لهو شته ههوالیان پیدابو، بهلیمهیان راگهیاند و بهدرؤمان خستهوهو باوهرمان بن نههتین.

﴿ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صُنْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جُوعٍ لَذَنَّا مُخْضَرُونَ ﴾ نهو فوکردنهی دواپی بهسوردا تاکه دهنگی بو لهلایدن نیرافیلدهو، دواپی بونهوهران بهیستی نهو دهنگه کوزه کریتدهو لهلای نیمه، ناماده نهکرین بوپرسیار و وهلام و پاداشت.

﴿ فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ دواپی ندم روزهی دواپی ترازوی دادپهروهی دانهنری، و هیچ کدسی بههیج شتی ستهمی لی ناکری، نیر نهو کدسه چاکبی یا خراب، نیر کردهوهکدی کدیمی یازور، خوی گهوره نهیان هینی بو خاوهنهکدیان، دواپی نهو کدسه پادشتی بههیج نادریتدهو مهگدر بهو شتهی بیکا، چاکبی یاخراب.

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكِهِون ﴿٥٥﴾ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرَآئِكِ مُتَكِفُونَ ﴿٥٦﴾ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾ وَامْتَنُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾ أَلَمْ أَعْهِدْ إِلَيْكُمْ يَبْنَئِءَ آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾ وَإِنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا

الصِّرَاطَ فَإِنَّهُ يَبْصُرُونَ ﴿٦٦﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ
عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ
﴿٦٧﴾ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكِهِون﴾ بهر اِستی دانیشته باوه رداره نیاز پاکه کانی
بهدهشت لهم روزی دوایدا له ناو جهند کاریکی خوینا رانه بویرن به خواردن و خوارنده و
شادمانن و بی ناگای کردوون له جگدی خوینا.

﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرْبَابِ مُتَكُونَ﴾ شتی تر که نه وان زورتر شادمان بکاو بی
ناگیان بکا له جگدی خوینا، بهر اِستی خوینا و نهو ژنانهی جیهانیان له ناو سیته ریکی بهرده و ام
له بهدهشتان، نه گهرمدو نه سارد، پالنده نهده و له سدر چندین کورسی رازوه به پیره ده و بهراخدر.
﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَائِدُونَ﴾ بوینا هدیه له ناو بهدهشتا جورها میوهی خوش و بهتام
و، بوینا هدیه شتی داوای بکدن و ناره زوی بکدن و له خرمهت خوادا دلخوش و شادن.

﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾ فریشته کان به وان رائه گیه نه فدرموده یسه له لایدن
پدرو و دگاری میهره بان و خاوهن به زه ییده و که سلاوی خوایه له وان.

﴿وَأَمَّا زُورًا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ کاتی باوه رداران نه برین بولای بهدهشت، به تاوان باران
نه بیژری، ئیوه جیا بینه ده له باوه رداران و، بچن بولای جیگدی خوتان له ناو ناگری دوزه خ.

﴿أَلَمْ أَعْهِدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ عَدُوٌّ لَكُمْ﴾ ئایا ئهی ئاده میزاد : من
فدرمانم نددا به ئیوه و ناموزگاریم نه کردن پیره وی شهیتان نه کهن ؟ به لگدی زورم پیشان به ئیوه
نددا له سدر تاك و ته نهایی خومدا بو پدستن. بهر اِستی شهیتان دوزمنیکی ئاشکرایه بو ئیوه هدر
له کاتی بایره ئاده متانه ووه، بو تانی نه درازنیته ووه بی فدرمانی من بکدن.

﴿وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ وه فدرمانم بی نه دان ئیوه هدر به ته نه من پدستن ،
به تایدتی نهو پدستنه من ریگهی رستی بی خوارو خیچه و، ئاینیکه شاره زایتان نه کا بولای
راستی ؟

﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ﴾ وه بهر اِستی شهیتان تاقمیکی زوری
له ئیوه لاداه له ریگهی راستی ناین. ئایا داوایی بو ئیوه بیر ناکه نه ده له ناو بردنی گهلانی رابوردو
که بهدهوی پیره وی شهیتانه ووه له ناو چون.

﴿هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُوعَدُونَ إِصْلَاهُ الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاهمه نهو دوزه خهی ئدوتویه
که به لیتی بی درابو له سدر زمانی پیغمه ران که بو نهو که سانه یه پیره وی شهیتان و، واز
له پدستنی من نه هین، ئیوه بچنه ناو نهو دوزه خه ووه، سزاکدی بچیژن بهدهوی ئدوه ووه باوه رتان
به بونی دوزه خ نهو له جیهاندا.

﴿ الْيَوْمَ نَخِمْ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَعْيُنُهُمْ وَتُشْهِدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ ئیمه لهم روزه‌دا مؤر نه‌دهین به‌سهردهمی تاوانبارانداو، گفتوگویان لی قه‌ده‌غه ده‌کدین، چونکه باوه‌ریان به‌ئیمه و پیغمه‌ران نه‌هیتابو له‌جیهانداو، ئیمه ده‌سته‌کانیان نه‌هیتینه گفتوگوو نه‌و شته‌ی کردویانه نه‌ندامه‌کانیان نه‌یلین و، پیکانیان شایه‌تی نه‌دهن به‌شتی نه‌یکه‌ن له‌جیهاندا.

﴿ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُصِرُّونَ ﴾ وه‌نه‌گهر ئیمه ناره‌زو ویکه‌ین چاوی بی باوه‌ران کویر نه‌که‌ینو جیگه‌که‌ی نایه‌لین، دواپی نه‌یان‌ه‌وی برۆن بۆلای ریگه‌یه له‌وه‌ویه‌ر به‌وا رۆیشتون، دواپی چۆن تووشی نه‌و ریگه‌یه نه‌ین دوا ی کویر بونیان.

﴿ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴾ وه‌نه‌گهر ئیمه ناره‌زو ویکه‌ین به‌راستی ئیمه شیوه ره‌نگی بی باوه‌ران نه‌گورین له‌جیگه‌ی خو‌یاناو، هی‌زو توانایان بوچ نه‌که‌ینه‌وه، دواپی نه‌وان توانایان نامیتی به‌ره‌و‌پیش برۆن و، ناتوان به‌ره‌و‌دوایش بگهرینه‌وه نه‌به‌لای راستاو نه‌به‌لای چه‌پا.

﴿ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴾ وه‌هه‌ر که‌سی ئیمه ته‌مه‌نی دریز بکه‌ین و موته‌تی بده‌ین ته‌مه‌نی دریز بی، ئیمه شیوه‌ی دروستونی نه‌و که‌سه نه‌گورین و، هی‌زو توانای که‌م نه‌که‌ینه‌وه هه‌تا وه‌ک کاتی منالی لی دینه‌وه، له‌شی لاواز نه‌بی و نه‌قلی که‌م نه‌یتیه‌وه، که‌وته‌کار نه‌بی، نایا دواپی بۆ بیر له‌توانای خوا ناکه‌نده‌وه، نه‌و که‌سه‌ی بتوانی ده‌متان مۆربکاو شیوه‌تان بگورپی و دوا ی لاوی جوانی نه‌خته‌نه‌خته‌بده‌وه پیری بتانبا، نه‌توانی دوا ی مردن زیندوتان بکاته‌وه بۆ پرسیار و وه‌لام و پادا‌شت.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ
لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

پیغمه‌ر ﴿ ﷺ ﴾ هه‌ر کاتی قورئانی بخویندایه، بی باوه‌ران نه‌یان ووت: موحه‌مه‌ددیسانه‌وه هۆنراوه دائه‌نی، خوا ی مه‌زن به‌درویان نه‌خاته‌وه‌وه، نه‌فه‌رموی:

﴿ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ ﴾ وه‌ئیمه هۆنراوه‌مان فیری موحه‌مه‌د نه‌کردوه‌وه، قورئان وینه‌ی شیع‌ر نه‌یه، چونکه قورئان دوره له‌ئاواتی هانده‌رو ئالوزو، وینه هیتانه‌وه‌ی خه‌یالی و، هۆنراوه شایسته‌ی په‌له‌ی بدرزی موحه‌مه‌د نه‌یه، چل سال پیش بوونی به‌پیغمه‌ر نه‌بیسراوه هۆنراوه‌ی دانایی، نه‌و مه‌رجانه‌ی بۆ دانایی هۆنراوه دانراوه له‌قورئاندا نایه‌تده‌ی، پارچه‌ پارچه کردنی ووشه‌کانی و برکه‌کانی، به‌گویره‌ی هونه‌ری هۆنراوه له‌قورئاندا نایه‌تده‌ی.

﴿ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَقًّا ﴾ نه‌و شته‌ی نه‌وتۆ موحه‌مه‌د هیتاویه‌تی نامۆزگاری کردن و شاره‌زایی کردنه له‌لایه‌ن خواو، قورئانیکه ده‌ستورو بیروباوه‌رو فه‌رمانه‌کانی ئایینی ئیسلام رۆن نه‌کاته‌وه بۆ ئاده‌میزاد، خوا نارویه‌تیه‌ خواره‌وه بۆ نه‌وه‌ی که‌سی

دلنکی زیندوی هدی و خاوهنی هوشده ویتستی، نك نهو كهسانه یی ناگان وهك مردوانه، چونكه نهو كهسانه لهناوهروکی قورنان ناگدن و، نه گدر بیشی زانن خویان به گهوره تردائنهین لهوهی گوی لهقورنان بگرن.

﴿ وَ يَحِقُّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴾ وهلهبدر نهوهیش فهرمودهی خوا بهسدر بی باوهپراندا بیتهدی كه خوا فهرمویهتی: دوزهخ پر نه كهم لهجنو كهو نادهمیزاد.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَمًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُمْ فِيهَا مَتَاعٌ وَمَشَارِبٌ أَفْلا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُنْحَضُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَلْعَمَاءُ فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴾ ئایا نادهمیزاد ندیانزانیوهو ههوالیان نه دراوهتی كه بهراستی ئیمه دروستمان كرده بو سوودی ئهوان ههندی لهوشتانهی ئیمه دروستمان كرده و، جگهی ئیمه ناتوان پیدیایان بگدن، لههوشرو گاو بز و مهر، دوا یی ئهوان نهبن بهخاوهنیان و، بو كاروباری خویان ئهیان خه نه كار، بهههر جوری ناره زووی بگدن.

﴿ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴾ وه ئیمه نهو چوارپێانه مان بو ئهوان رام كرده، بهجوری ناتوان لهوان یاخی بن و، منالکی بچوك هوشترکی گهوره رائه كیشی و وابهی لئی نه دا، دوا یی ئهوان سواری ههندیکیان نهبن و، له گوشت وشتی تری ئهوان نهخون، خوری و كورگ و موه کانیان به كار دین.

﴿ وَهُمْ فِيهَا مَتَاعٌ وَمَشَارِبٌ أَفْلا يَشْكُرُونَ ﴾ وه بو ئهوان هدی لهناو نهو چوارپێانه دا چه ندين سودی زور وهك پسه کانیان و گوشت و کیلانی زهوی و، لهوانا هه بهخوراوهی پاك و خاوپن، ئایا بو دوا یی ئهوان سوپاسی خوا ناكدن لهسهر نهو چاكانهیداو، باوهپری پئی بهپین و بهتهنها هدر نهو بهدرست ؟

نه گدر خوا ئهوانه یی بو ئهوان دروست نه كرده، ئهوان بهوجوره نایابه رایان نهتهبارد.

﴿ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يَنْصُرُونَ ﴾ و هبئی باوه ران و هریان شه گرت بو خویان له جگهی خوا چهند خویاه له بته کان و نه یانپه رستن، به نومیدی نه وهی یارمه تیان بدری له لایه ن نه و بتانه وه. بویان بپارینه وه لای خوا و سزایان نه دا له رژی دوا پیدا.

﴿ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴾ نه و خویانه ی نه وان توانای نه وه یان نیه یارمه تی بئ باوه ران بده ن و، بئ باوه ران سه ربازن بو بته کان و ناماده کراون بو پارستیان نه گهر ده ست درژی بگریته سه ربته کان. زور جیگهی سه رسورمانه نه و بتانه بئ باوه ران پاسه وانیان و نایه لن ده ست درژی بگریته سه ربان، ئیر چون نه یان په رستن و به ته مای پارانده یانن ؟

﴿ فَلَا يَخْزُكَ قَوْلُهُمْ إِنْنا نَعْلَمُ مَا يَسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴾ دوا یی گفتو گوی بت په رستان نازاری تو نه دا که نه لنن: تو شاعیری یا جادو گهری، یا پوشه ویز یا تو شیتی. به راستی ئیمه نه و شته نه زانین نه وان نه یشارنه وه شتی نه وان ناشکرای بکن، هیچ شتی له ئیمه وون نایئ، ئیمه له رژی دوا پیدا سزایان نه ده یان. که واته تو نارام بگره به وینه ی پیغه مه رانی تری خاوه ن مده ست.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا

خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا

مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُعْطِي الْعِظَمَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

﴿٧٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ

مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

فَسُبْحَنَ الَّذِي يَبْدِئُ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

﴿ أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴾ نایا نه ده میزاد نه یانزانیوه که به راستی ئیمه نه وانمان دروست کردوه له دلۆین ناوی بئ نرخ و قیره ون له لایه ن پیاوه وه چوه ته منالده ی ژنه وه، دوا یی کردمان به مرو فیککی خاوه ن بیرو زانا و به توانا و نه توانی

ته فیسیری زمانکویی

ئەوێ لە دڵیایە دەری بری، دواى شتیکی وانهو باسی بکرایه، دواى ئەو ئادهمیزاده دوزمنیکی ئاشکرای سەر سهختی لی دەر ئه چى بهرانبهر به ئیمه، بیر له پیتشووێ خوی ناکاتهوه، گفتوگۆی خراب ئەکا.

﴿ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَ نَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَ هِيَ رَمِيمٌ ﴾ وه ئەو بێ باوه ره لهبارهی ئیمهوه گفتوگۆی سهرسورپنهر ئەکا و ئەلئ ئیمه توانای زیندو کردنهوێ مردوانمان نیه، وانهزانئ ئیمه وینهی ئەوین له بێ تواناییداو، دروست کردنی خوی له بیر چوهتهوه که ئیمه ئەومان له دڵپۆی ئاو دروست کردوه، ئەلئ: چ کهسیکه ئەو ئیسکانه زیندو بکاتهوه به وینهی جارن و گیان بکا په بهریاو، ئەو ئیسکانه رزاون و پوان ؟

﴿ قُلْ يُخْبِئُهَا الَّذِي أَلْشَّاهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ هُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴾ تۆ بلی بهو بی باوه رانه: ئەو کهسهی ئەوتۆ ئەو ئیسکانه زیندو ئەکاتهوه یه کهم جار دروستی کردوون له نه بونهوه، بگره زیندو کردنهوێ دواى ئاسانه له پیداکردنی یه کهم جارو، خوا به ههموو بونهوێ ئەزانئ و، ئەزانئ به پارچه پارچه رزپوه کانی مردوان و نهزانئ له چ جینگیه کن و نه ندانه کانیان له یه کهم جوی ئەکاتهوه. ئەو کهسه چاو و گوێچکهو ئەقل بدا به دڵپۆی ئاوی بێ نرخ، ئەتوانئ مردوان زیندو بکاتهوه.

﴿ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ﴾ کهسیکی ئەوتۆ ئیوهی یه کهم جار دروست کردوه، دروستی کردوه بۆ سوودی ئیوه ئاگر له درهختیکی سهووزی ئاودار، دواى ئیوه پهیدا ئەکەن ئاگر له و درهخته سهوزه، له گەل ئەوه بشدا ئاو و ئاگر دزی یه کهزین. بینگومان کهسئ توانای ئەوێ هه بێ ئاگر له درهختیکی تهری ئاودار پهیدا بکا، ئەتوانئ مردوه کان زۆر به ئاسانی زیندو بکاتهوه و گیان بکاتهوه به بهریانا.

بۆ زانین: خوای مهزن دوو درهختی دروست کردوون سهوز و پاران، ئەگەر ئیوه له هه دریه کهیان له قیکیان لی بکه نهوه دڵپ دڵپ ئاویان لی دیته ده رێ، کهچی ئەگەر ئەو دوو لقانه بدرپن له یه کهزى ئاگریان لی پهیدا ئەبێ.

﴿ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ﴾ ئایا کهسیکی ئەوتۆ ئاسمانه کان و زهوی دروست کردوون له نه بونهوه، توانای به سهر ئەوه دا نیه که وینهی ئەو بێ باوه رانه دروست بکا دواى مردنیان زیندویان بکاتهوه ؟

﴿ بَلَى وَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴾ بەلئ: ئەو خوايه توانای به سهر ههمو شتیکا ههیده، بونهوهریکی زۆری ههیه، ئەزانئ به ههمو شتی، کهسیکه هیچ شتیکی له ئاسمانه کان و زهویدا لی وون نابێ.

﴿ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴾ بهراستی فهرمانی خوا به جوهریکه هه رکاتی بیهوئ شتی دروست بکا، ئەفهرموئ بهو شته تۆ بیه، دواى ئەو شته کوتوپر پهیدا ئەبێ و، خوای مدزن پیتیستی به نامیر و که ره سه نیه بۆ دروست کردنی ههموو شتی. کهواته خوای گهوره هه رکاتی بیهوئ مردوه کان زیندو بکاتهوه ئەفهرموئ: ئیوه زیندو ببندهوه، کوتوپر زیندو ئەبندهوه.

﴿ فَسُبْحَانَ الَّذِي يَدِيهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ كه فرمائی خوا به و جوره بی
 ئیوهی بی باوه رانی مه ککه که سیکی نه و تو یه ده ست و توانای نه وه خاوه نیه تی و دهسته لاتی
 هه موو شق بی، ئیوه پاکی بکه نه وه دوری بکه نه وه له هه مووو شتیکی ناشایسته و ناره واو، ئیوه
 هدر بولای نه و که سه نه گیرینه وه له رژی دوا پیدا دوا ی مردنتان و زیندو بونه وه تان.
 هو ی هاتنه خواره وه ی نه و نایه تانه ی پیشو نه وه بوه: ئوبه ی کوری خه لف چوه خزمه ت
 پیغمه ر و، هه ندی ئیسکی رزیوی بی بو ووتی: نایا خوا نه مه زیندو نه کاته وه داوی رزیبی،
 پیغمه ر ﴿ ۱۰۸ ﴾ فرموی: به لئ، توش مردی زیندوت نه کاته وه نه تخاته ناو ناگری دوزه خ.

به یاریده ی خوا ی مه زن کوتایی پی هات

﴿سوره‌تی سافات﴾

لهمه که هاتوته خواره‌وه ژماره‌ی نایه‌ته کانی (۱۸۲) نایه‌تن.

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿وَالصَّافَاتِ صَفًا ۝۱﴾ فالزَجَرَاتِ زَجْرًا ۝۲﴾ وه سویندم به‌سوپای باوه‌رداران کاتی نه‌وه‌ستن و ریز نه‌دهن به‌ریزدانیکی رَیْک و پَیْک و نه‌یانه‌وی خویان بفرۆشن و دوژمنی خوا بکوژن و خویان بکوژین، هدا به‌هشتیان ده‌ست که‌وی، دوا‌ی سویند به‌و کۆمه‌له‌ سوپایه‌ی باوه‌رداران چاره‌ویکانی خویان لی نه‌خورن به‌لی خورپینکی ته‌واو، نه‌چنه گۆره‌پانی جه‌نگ و په‌لاماری بی‌باوه‌ران نه‌دهن و گوئی ناده‌نه نه‌وه‌ی بکوژین له‌ریگه‌ی به‌ری نایی خوای گه‌وره‌دا.

﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ۝۳﴾ إِنَّ إِلَهُكُم لَوَاحِدٌ ۝۴﴾ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشْرِقِ ۝۵﴾ إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ ۝۶﴾ وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ۝۷﴾ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَذَّفُونَ مِّن كُلِّ جَانِبٍ ۝۸﴾ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ۝۹﴾ إِلَّا مَن خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ۝۱۰﴾ فَاسْتَفِينَهُم أَهْمُ أَشَدَّ خَلْقًا

ته‌فسیری ز مناکۆبی

زانا یان بیرو بوجونیان جیاوازه له باره ی مدهست له مانای ووشه کانی (الصافات، الزاجرات، التالیات) هندیکیان نه لئین: مدهست له مانا کانیان فریشته کان.

﴿ إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزَيْنَةِ الْكَوَاكِبِ ﴾ بدرستی نیمه نهو ناسمانه ی نزیکه له نیوه وه روغان کردوته وه بهرونای تهستیره کان، تهستیره نهو شتانه به ناسمانی جیهانه وه له بیرین و ناسمان بهوان راز پراوته وه.

﴿ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ الشَّيْطَانِ مَارِدٍ ﴾ وه نیمه ناسمانه کاغان پاراستوه له ههمو شهیتانی یاخی بویی و له فهران و پهرستی نیمه دهر چویی و، نیمه نهو تهستیرانه مان کردوه به پاسهوانی ناسمان.

﴿ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى يُقَذِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴾ ناتوانن بیستن هیچ شتی له گفتوگوی تاقمه کانی سهره وه بریتین له فریشته پاکه کان و، ههولی نهوه نهوه بزرگویی گرتن بچن بولایان و، بویان فری نه درئی کومه لئ گری سوتنه دری ناگر له ههمو لایه که وه. ﴿ ذُخْرًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِيبٌ ﴾ نهو شهیتانانه سزایان نه درئی به دهر کردن له ههمو لایه که وه، بویان ههیه له روژی دوایدا سزای سهختی بهرده وام و نه پراوه.

﴿ إِلَّا مَنْ الْخِطْفَةِ الْخِطْفَةِ فَاتَّبَعُهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ﴾ نهو شهیتانانه ناتوانن برۆن بولای سهره وه بزرگویی له گفتوگوی فریشته کانی سهره وه مه گهر که سنی له وان شتی له گفتوگوی نهوان وهر بگری به په له وه به دزی وه، دواپی بهر له وه ی بگاته وه بولای زهوی توشی نهو نه بی کومه لئ ناگری زور روناک و نه یسوتینن بهر له وه ی بگاته وه بولای پو شه و پزه کان و، دروو بوختانی تره وه ی بجه نه سهره دانیش توانی زهوی له رینگه راست لایه دن.

فَاسْتَفْهِمُوا لَهُمْ أَشَدَّ خَلْقًا

أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ﴿١١﴾ بَلْ عَجِبْتَ

وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ

﴿١٤﴾ وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ أَلَمْ نَكُنْ أَوْءَابَاءً لَكُمْ وَإِنَّا

أَعْنَاءُ لِمَبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾ أَوْءَابَاءُ وَا أَوْلُونَ ﴿١٧﴾ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ

﴿١٨﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا ابْنُوا لَنَا هَذَا

يَوْمَ الدِّينِ ﴿٢٠﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

﴿٢٢﴾ أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾ مِنْ دُونِ

اللّٰهُ فَاهْدُوهُمْ اِلٰى صِرَاطِ الْجَحِيْمِ ﴿٢٣﴾ وَقَفَّوْهُمْ اِنْتُمْ مَسْئُوْلُوْنَ ﴿٢٤﴾
 مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُوْنَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمْ اَيُّوْمٌ مُّسْتَسْلِمُوْنَ ﴿٢٦﴾

﴿فَاسْتَهْتُمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَنْ خَلَقْنَا﴾ دواى تو پرسيار بکه لهو که سانه پرويان بهزیندو بونهوه نیه: نایا دروستکردنی نهوان و زیندوبونهوهی نهوان دواى مردنیاں گرانه یادروستکردنی ناسمانه کان و زهوی و نهوی لهنیوان نهواندایه؟

﴿اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بهراستی ئیمه نهو بی باوهپانهمان دروست کرده له خاکیکی لیق و ترشاو نهنوسا بهدهستهوه راستهوخو یه کهم جار وهك نادم و، دوواتر له دلوی نیای بی نرخ و قیزهوه، ئیتر بو بیر له خویمان ناکه نهوه؟

﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بهلکو بهراستی تو سهرت سوپر ئه مینى له بیروبو چونی نهو که سانه پرویان بهزیندوبونهوه نیه دواى مردن و، نهوان گالته به بیروباوهپری توو بهزیندوبونهوه نه کهن، تو سهرت سورنه مینى هه مو شتی لای خوا ناسانهو، تو له یان لی ئه سینى.

﴿اَوْ اِذَا ذِكُرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وه هدرکاتى ئاموزگاریان بکرین بههوی ئایه ته کانی قورئانهوه، ئاموزگاری وه رناگرن و سود لهو ئاموزگاریه وه رناگرن.

﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ وَقَالُوا اِنْ هَذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّثْنِينَ﴾ وه هدرکاتى کاریکی په کخهر له کاره کانی توو، بهلگه به له بهلگه راسته کانی تویمان بیینیایه له نیوان خوینا دهستان نه کرد به گالته کردن پیمان و، نه یان ووت: نهو شتی موحه مه د هیناویه تی جادوی ناشکرایه، نه یانه وی بهو کاره ی خویمان دانیشتران له ریگه لایه دن.

﴿اِذَا مَتَّوْكَنَا ثُرَابًا وَّعِظَامًا اَنِنَا لَمُبْعَثُونَ اَوْ اَبَاؤُنْ اَوَّلُونَ﴾ نهو که سانه ی باوهپریان بهزیندوبونهوه نیه نه لین: نایا کاتى ئیمه مردین، له شمان رزاو بوین به خاک و ئیسک و بوین بتوزو بلاوبونهوه بهم لاولادا نایا ئیمه زیندو نه کرینهوه بو پرسیار؟ یا ئیمه چونپروامان به زیندوبونهوی باوباپیره کانی خویمان هدی هه زاران ساله مردون و گیان بکریتهوه به له شیان؟

﴿قُلْ نَعْم وَاَنْتُمْ دَاخِرُونَ. فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ. فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ﴾ تو بلئ: بهلئ ئیوه له گوږه کانتان دینه ده ریو دواى ئیوه و باپیرانتان زیندو نه کرینهوهو، ئیوه نه نیرین بولای پرسیار کردن لیئان به لاوازی و به سهر شوږی، دواى بهراستی زیندو بونهوه لای ئیمه کاریکی گران نیه مه گهر تاکه دهنگیکه که ئیوه نه یسن و، دواى زیندو نه بنهوهو هه لئه سنه سه ریو، هه ندیکان ته ماشای هه ندی تران نه کهن.

﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ. هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ وه کاتى له گوږه کانیان هاته ده رهوه، هه ندیکان به هه ندی تران نه لین: ئی هوار بو ئم پرسیاره سه خته

ئه کړی له ئیمه، بړ ئهم سزا درېژ خایه ندی ئیمه، ئهم رۆژه رۆژیکه پاداشتی ئیمه نه درېته وه له سهر نه و کارانه ی کردومه، دوا یی به و ان نه بیژری: ئهم رۆژه رۆژیکي نه وتویه کاری راست و کاری خراب جوئ نه بنه وه، نه و رۆژه یه ئیوه به دروژان نه خسته وه، پیا و چاکان و خراپه کاران له بهک جوئ نه بنه وه، دوا یی تاقمی بولای به ههشت و تاقمی تر بولای دۆزه خ ئه نیرین. که واته ئیوه به چیرن سزای شتی کردوتانه.

﴿ احشروا الذین ظلموا وأزواجهم وما كانوا یعبدون من دون الله ﴾ خوا ی مه زن داوا ی ئه وه ی ناده می زاد له گۆره کانیان هاته دهر به فرشته کان نه فهرموی: ئیوه که سانیکی نه وتو به هاو به شدانان بړ ئیمه سته میان له خویان کردوه کویان بکه نه وه نه و ان و هاوړی هاو به ش دانه ره کان و نه و که سانه ی نه یان په رستن له بته کان له جگه ی خوا له ده شتی کۆبو نه وه دا.

﴿ فاهدؤهم إلى صراط الجحيم. وقفؤهم إنهم مسؤلون ﴾ دوا ی نه و شته ی کرا به تا و انباران به فرشته کان نه بیژری: ئیوه به گورجی تا و انباران به دن بۆ ناوهر اوستی دۆزه خ و، بهر له بردنیان ئیوه نه و ان راوه ستین. به راستی نه و ان پرسیاریان لی نه کړی له و کارانه ی کردویانه و، له سهر بې باوهری و بې فهرمانی خوا.

﴿ مالکم لاثنا صرون. بل هم الیوم مستسلمون ﴾ به و تا و انبارانه نه بیژری: له بهر چ شتی هه ندی له ئیوه یاری ده ی هه ندی تر تان ناده ن نه مړو، وهک نه وه ی له جیهاندا یارمه تی یه کتر تان نه دا. به لکو ئیوه نه مړو فهرمان به رداری خوا ی گه وره ن و، توانای پیلان و فیلتان نیه و ریگه ی

رژگاری نادۆز نه وه.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ

عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾ قَالُوا إِنَّا كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ

بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿٣٠﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَٰيْقُونَ ﴿٣١﴾

فَاغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿٣٢﴾ فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

﴿٣٣﴾ إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَّا تَارِكُوا آلِهَتِنَا

لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿٣٦﴾ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

﴿وَأَقْبَلْ بِغَضُّهُمْ عَلَىٰ بَعْضِ يَتَسَاءَلُونَ. قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ له رۆزی دوایدا ناکوکی سهخت پیدایه بئ له نیوان تاوانباره سه رۆکه کان و ژیر دهسته کانیاں و، هه ندیکیاں رو نه کهن بۆلای هه ندیکیاں تریان و، برسیار له یه کتری نه کهن. ژیر دهسته کان به سه رۆکه کانی خوڤیاں نه لاین: به راستی ئیوه نه هاتن بۆلای ئیمه سویتدتان بۆ ئیمه نه خوارد که نیازتان پاکه له گه له ئیمه و، دوا بۆ ئیمه برومان بۆ کردن. که واته ئیوه نه تان هیشت ئیمه باوه ربه یین، نه گینا ئیمه باوه رمان نه هینا.

﴿قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ. وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ سه رۆکه کان و ولای ژیر دهسته کان نه ده نه وه و نه لاین: به لکو ئیوه خوستان به ئاره زوی خوستان باوه رتان نه هینا وه، ئیمه هیچ ده سه لاتی کهمان به سه ر ئیوه دا نه بو به باوه رنه هینا. به لکو ئیوه تا قمتیک بون له سنوری رینگه ی راست لاتان دابو به سه ر به سستی خوستان. که واته خوستان به ر برسیارن.

﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا لَنَا قَوْلَ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ دوا بۆ یو یسته له سه ر ئیمه و له سه ر ئیوه شتی په ره ردگاری ئیمه هه ره شه ی لی نه کردین، به در زمان خسته وه. به راستی با بیجیژین سزای سهخت. فه رموده ی خوا هاته دی: ئیمه دۆزه پر نه کهین له بۆ باوه رانی جنو که و ئاده میزاد. ﴿فَأَعْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا عَادِينَ فَأَنْهَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْرِكُونَ﴾ دوا بۆ ئیوه رازانده وه و، ئیوه مان له رینگه ی راست لادا. به راستی ئیمه وه ک ئیوه له رینگه ی راست لاماں دابو، خوا ی مه زن فه رموی: دوا بۆ ئه وان هه مویان له سزادا هاو به شن، هه ره وه له رینگه ی راست لادان و، بۆ باوه ریدا هاو به ش بون.

﴿إِنَّا كَذَلِكَ فَعَلْنَا بِالْمُجْرِمِينَ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ به راستی ئیمه هه ره به و جو ره سزای ئه و بۆ باوه رانه ماندا، ئیمه هه ره به و جو ره ئیمه کار نه کهین له گه له هه مو تاوانباران، چونکه ئه و بۆ باوه رانه هه رکاتی بیژرایه به وان: هیچ خوا به نیه په رستی بۆ بکری جگه له خوا به تا و ته نه یه، ئه وان له ئاستی ئه و فه رموده یه خوڤیاں به گه وه ره دانه ناو به به رزتر نه زانی.

﴿وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَارُكَوَا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ﴾ وه تاوانباران نه لاین: ئایا به راستی چۆن ئیمه واز له په رستی خواکانی خومان نه هین له به ر شاعیریکی شیت. بۆ باوه ران دوو شتی دژ به یه کتری تیکه لا و نه کهن و نه یده نه پال پته مه ر ﴿﴾: به که میان: موحه مه د هۆنرا وه بیژه. که واته نه بی خوا وه نی بۆ و هۆش بۆ. دوو هه میان نه لاین: موحه مه د شیه. که واته نه بی نا گای له خو ی نه بی و بۆ و هۆشی نه بی. ئه وه نه ده نه فامن دوو شتی دژ به یه کتری له یه ک رسته دا کو نه که نه وه.

﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ به لکو موحه مه د به ئانیکی راسته وه له لایه ن خوا وه ها تو ه بۆلای ئاده میزادو، خوا وه نی به لگه ی راسته و، بۆ وای به شتی هینا وه پته مه رانی تر هینا ویا نه، هۆنرا وه شیتی له ییا ویکه وه ک موحه مه ده وه دور و، ژیرترین مرۆفی رۆوی زه ویه.

إِنَّكُمْ

لَذَاقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمَ ﴿٣٨﴾ وَمَا تُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾
 إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤١﴾
 فَوْكَهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾ عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾
 يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٥﴾ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾
 لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٤٧﴾ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ
 الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

﴿ إِنَّكُمْ لَذَاقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمَ وَمَا تُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ بهراستی نبوهی تاوانبار
 بچیزن سزایه کی سخت و خاوهن نازارو، نبوه پاادشتان ناندزیتوه مه گدر بهشتی نبوه نه یکه
 بهی کهم وزور.

﴿ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴾ نادهمیزاد سزای سخت نچیزن مه گدر
 نهو بهندانای خوا پاریزراون له بی باوه ری و، باوه ریان به خواو به پیغمبر هیناوه، نهو که سانه
 بویان هدیه خواردن و خواردنهوی دیاری کراو تایه تی به هه مو شیوه: له رنگ و تام و بون
 و سودا، به ناسانی بهی ماندو برون دیت بولایان له به هه شتا. نهو خواردن و خوارده مه نیانه
 بریتین:

﴿ فَوْكَهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴾ له چندین میوهی جورا و جور
 پاک و جوان، پیش که شیان نه کری و، نهوان ریزریان لی نه گیرئ هدیه که یان به گویری
 پله و پایهی خویان له ناو به هه شتی هه مو چاکه یه کی تیدا کو کراوه ته وه، بویان ناماده کراوه چندین
 کورسی پالی پتوه نه دهن هه مویان به رانبر به یه کتری و، به خوشیه وه گفتوگو له گهل یه کرتی
 نه کهن به روی گه شه وه.

﴿ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴾ پیشکه شیان نه کری و نه گیرئ
 به سهریانا جامیکی پر له جورها مهی دینه دهر وه له سدر چاوه یه کی زور سپی تر له شیرو، زور
 به تام و کوتابی بی نایه، بزئو که سانه ی نه بخونه وه، به شادمانی له سدر کورسیه کان دانیشتون.
 ﴿ لَا غَوْلٌ فِيهَا وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴾ له ناو نهو مه یه دا تیک چورنی نه قل و نازاری له ش و
 سهر نیشه ی تیدا نهو، نهو که سانه ی له به هه شتان به خواردنهوی نهو مه یه سدر خوش نابن.
 به لکو خوشیان زورتر نه بن.

تهفسیری زمانا کوی

﴿ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عَيْنٌ . كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴾ وەئەو بەھەشتیانە چەندین كەچیان لایە چاویان بەتەنھا ھەربۆلای مێردەكانى خۆیان ئەروانى، ئەوھیش نیشانەى چاكى و داوین پاكیە، چاویان گەرەو زۆر جوانە، ئەوانە كەچ و دەستى بێگانەیان لى ئەدراو، بەوێتەى ئەو ھێلكە سپانەن پارێزراون لەشكان و تۆز.

پرسیار: زۆر راستە ئایى پیرۆزى ئىسلام ژن و پیاوى وەك يەك داناوە لەزۆرتەین مافدا. بەلام بۆ قورئان ئەفەرمۆى: خوا پاداشتى پیاوچاكانەداتەو بەكەچى زۆرجوان و شوخ و لەبارەى پادشت دانەوہى ژنان بەكۆرى جوان دەنگى نەكردوہ؟

وەلام: قورئانى پیرۆز وەك سەرچاوەیەكى یاسای گشتى ژن و پیاوى وەك يەك داناوە لەمافدا: وەك لەئایەتى (١٩٥) ى سورەتى ئالى عیمران و ئایەتى (١٢٤) ى سورەتى نىساء و ئایەتى (٧١) ى سورەتى زوخرۇفدا. خواى مەزن باسى فەرمو. زانای بەناوبانگ (موحەمەد جەواد موغنیە) لەتەفسیری (الكاشف) لاپەرەى (٣٣٩) بەرگى شەشەم دا ئەفەرمۆى: بۆیە باسى ژنانى نەكردوہ، چونكە باسى ژن و مێردى كردن ژنان زۆر شەرمى لى ئەكەن.

پرسیار: قورئان ئەفەرمۆى: ھەركەسێ چوہ بەھەشت، ئەوہى دەروونى لای خویشی دەستى ئەكەوێ، كەواتە بۆ ئەبى پیاو ژنى زۆرى ھەبى لەبەھەشتاو، بەلام ژن ئەبى ھەریەك پیاوى ھەبى؟

وەلام: خواى گەرە بەگۆیرەى دەستورى خوێ وای بریارداوہو خستویدتە دەروونى ژنانەوہ ئارەزوویان لەیەك پیاو زۆرتەریو داوایشى ناكەن. ھەرخواھەموو شتێ ئەزانى.

فَاقْبَلْ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ
بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾
يَقُولُ أَهْتَكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾ أَهَ ذَا مَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَهَ تَأْمَدِيُونَن ﴿٥٣﴾ قَالَ هَلْ آنْتُمْ مَّظْلُومُونَ ﴿٥٤﴾ فَأُطْلِعَ قَرَأَهُ فِي سَوَاءِ
الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾ قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدْتَ لَتُرْدِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي
لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾ أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٨﴾ إِلَّا مَوْتُنَا
الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾ إِنَّ هَٰذَا لَهَوٌ أَفْوَزٌ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾
لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾ أَذَلِكَ خَيْرٌ لَّآ أَمَّ شَجَرَةٌ

الزَّقُومَ ﴿٦٣﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾ إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَأَنَّهُ زُرُّوسُ الشَّيْطَانِ ﴿٦٥﴾ فَاتَّخَذْتُمْ لَهَا كُبُورَ مَنَافِمَا لَتُؤْتِيَنَّ الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ إِنَّ لَهَا مِنَّا شَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

﴿ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴾ دواى نه وهى باوه رداران له به دهشتا به خوشى وشادمانيه وه رانه بوړن، هه نديكيان رونه كهن بولاى هه ندى تريان، پرسيار له يه كزى نه كهن له وشتانهى رويشتون له جيهانداو بيريان نه كهن وه.

﴿ قَالَ قَاتِلْ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ. يَقُولُ أَأُنْكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَأَنْتَا لَمَدِّتُنْ ﴾ يه كنى له وه كسانهى له به دهشتان وگفتو كزيان له گهل يه كزى نه كرد، نه لى: من به راستى به بريم ديتنه وه من هاورپكېم هه بو له جيهاندا زورجار به يه كه وه بووين، هه ولى نه دا من له رپكېه راسه لا بده، نه بيووت به من: نايآ تو له وه كسانهى پروات وايى كاتى نيمه مردين وبوين به خاك و به نيسك ورزاين، نيمه زيندوو نه كړينه وه دواى مردغان، بونه وهى پرسيارى كړده وه كاغان لى بكړى و پاداشت و توله مان وه بگړين، نهو كاره نيوهى باوه ردار نه يلين، زور دوروه نه فسانه و پر وپوچه.

﴿ قَالَ هَلْ أَنتُمْ مُطِيعُونَ ﴾ نهو كه سهى گفتو كزى نه كردو ووتى به دانېشتوانى به دهشت: نايآ نيوه نه تانه وى ته ماشا بكن و نيشانى نيوهى بدهم نهو كه سهى هاورپى من بو له جيهاندا له بارهى زيندوبونه وه گفتو كزى له گهل من نه كردو، پرواى به زيندوبونه وه نه بو؟ ﴿ فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ. قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينَ ﴾ دوايى نهو پياوه باوه رداره ناگادارى په يدا نه كا له سهه دانېشتوانى دوزه خ و، هاورپكېه خوى نه بينى له ناوه راسه ناگرى دوزه خدا، به هاورپكېه نه لى: سويندم به خواى مه زنى، به راستى نرېكو تو من له ناوبه ي به وپنډهى خوتم لى بكهى.

﴿ وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ﴾ وه نه گهر چاكه ي په روه ردگارى من نه بوايه به سهه رمه وه، منى پاراسه له بت په رستى، به راستى منيش به وپنډهى تو نيسه تاماده نه كرام بونه وهى بخريمه دوزه خ وه.

﴿ أَلَمْ أَنْحَ بِمِثْنِ إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴾ دوايى نهو كه سهه نه لى له خوشى نهو چاكه يدهى په روه ردگارى خوى: نايآ دوايى نيمه نامرين و له م شادمانيه دا نه بين و، نيمه جارى تر نامرينه وه، جگه له و مردنهى پيشووى نيمه له جيهانداو سزا نادرين؟

ته فسرى زمنا كويى

﴿ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴾ به راستی نهو چاکه و ره زامه ندیده
خوا رزگار بون و سهر که و تینکی زور گه ورهیه. مردن و نازار لهم روزه به دواوه نیه، دواپی بز
وینده نهو مبه دست وپله گه ورهیه بابا وهر داران کار بکن و، واز له گونا هو بی فهرمانی خواو
نیشتمان فرۆشی بهین.

﴿ أَذَلِكَ خَيْرٌ لِّزُولا أَمْ شَجَرَةُ الزُّقُومِ ﴾ خواپی مهزن نه فهرموی: نایا نهو شتهی ناماده کراوه
بز دانیش توانی به دهشت چاکره یا بهری دره ختی زه قوم که ناماده کراوه بز دانیش توانی دۆزه خ؟
که تامیکی تال و بۆنکی پیسی هدیه.

﴿ إِنَّهَا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ. إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴾ به راستی دره ختی زه قوم
لیمه دروستمان کردوه بز سزادان و نازاردانی ستمکاران وپی با وهران. به راستی دره ختی که
ناگری دۆزه خ نای سوتینی سهوز بوه له خواوی خواره وهی دۆزه خ و سهری هیناوه دهرو،
لهف کانی ناگری لی نه بیته وه.

﴿ ظَلَعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُوسُ الشَّيَاطِينِ. فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا لَثَوْنَ مِنْهَا الْبُطُونِ ﴾ بهری نهو
دره خته له نه و بهری ناشیرینیدایه به ویندهی سهری شیتان وایه، دواپی دانیش توانی دۆزه خ له بهری
نهو دره خته نه خۆن به نا چاری، چونکه زوریان برسیده، دواپی له تینوانا سکی خویانی لی پر نه کن
و تینو تیان سه ختر نه بی.

برسیار: سهری شیتان نه پینراوه، دواپی چۆن نه بیژری نهو دره خته ویندهی سهری شیتانه؟
وه لام: ناشیرینی شیتان له دهرو وندا چه سپاوه، بانهیش پینرابی، که واته دروسته بیژری
به ویندهی سهری شیتانه، له لایه تره وه: لای عه ره به کان به هدرشتی لایان خراب بوایه، نه بیان
ووت: نه لئی: سهری شیتانه و، هدرشتی لایان جوان بوایه نه بیان ووت: نه لئی: فریشتیه. هه ندی
له زانا یان نه لئین: شیتان لهم جیگه ییدا به مانای ماره. هه ندی تر نه لئین: له نیوان مکه دو یه مهندا
دره ختیکی ناشیرین هدیه ناوی زه قومه.

﴿ ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْنَا لَشَوْأً مِنْ حَمِيمٍ. ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْحَمِيمِ ﴾ له پاشا دواپی نهو
سکی خویان پر نه کن له خواردنی بهری نهو دره خته و تینو تیی زوریان پین دینی، خوراوه به کیان
بز نه هین تیکه له له کیم وزوخی گهرم و بخۆ له یان پارچه پارچه نه کا. پاش پیشکه شکردنی نهو
خواردن و خوراوه به گه رانه و هیان بۆلای دۆزه خه.

إِنَّهُمْ أَقْوَاءُ آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾ فَهُمْ عَلَى آثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾
وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ
مُنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾ فَأَنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَذَابُ الْمُنْذِرِينَ ﴿٧٣﴾
إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾ وَلَقَدْ نَادَيْنَا نوحًا فَلَنِعْمَ

الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾ وَبَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾
 وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾ سَلَّمَ
 عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾ إِنَّا كَذَلِكَ بَجَرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّهُمْ مِنْ
 عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٨٢﴾

﴿إِنَّهُمْ أَلْفُوا أَبَاعَهُمْ ضَالِّينَ فَهُمْ عَلَى آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ بهدرستی بت پهرستانی مه که که نهو سزایانه شایستهی نهوانه، چونکه باوباپیری خویانیان لهسر بت پهرستی و گومرایسی دهست کهوتبو، نهوانیش بهگورجی لهسر نایینی نهوان رویشتن ودویان کهوتن، بهبی نهوهی بیر بکه نهوه لهو شتهی پیغمهر هاوردی بولایان لهچندین بهلگهی ناشکرا لهسر یه کیتی خواو ریگهی راست.

﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دانیشوانی بت پهرستی مه که یه کهمین تا قم نه بوون له ریگهی راست لایان دای و دوی نایینی باوباپیری خویان کهوتن و بیان خدنه داوی خویان و، بهدرستی بهر لهوان زورترین نه تهوهی پیشوان و، دوی نایینی باوباپیری خویان کهوتن و سهرو که کانیا نهوانیان خدنه تان و بی فرمانی پیغمهره کانی خویانیان کردو به درویان خستنه وه. ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ﴾ وه بهدرستی نیمه رهوانه مان کردبو له ناو گهلانی رابوردودا چندنین پیغمهر نهوانیان نه ترسان له پاشه روژی خرابی بی باوه ری ولادان له ریگهی راست. بهلام دوی نهو پیغمهرانه نه کهوتن.

﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ﴾ دوی تو ته ماشا بکه له خرابی و بنه بریوون و نابرو چوون و رسوایی نهو که سانهی ترسیتراون له لایه ن پیغمهره کانیا نه وهو باوه ریان بی نه هیتاون. ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ مه گهر نهو به ندانهی هه لبرواری و پوختهی خوان و به نیازی پاکه وه باوه ریان هیتا وهو، نهو که سانه رزگاریان نه بی له سزای خوا.

﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلْيَنْتَعِمِ الْمُجِيبُونَ﴾ وه بهدرستی تا قمی نوح نازاری زوری نوحیاند او بی فرمانی خویان کرد، دوی نوح له نیمه پارایه وه که رزگاری بکه ن له خرابی نهوان و بیاریزین لهو سزایهی نهو تو بژ نوان تومار کراوه. دوی نیمه چاکترین که سی بوین و ولایمی پارانه که ایمان دایه وه به چاکترین و ولایم.

﴿وَلَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ وه نیمه نوح و نهو خیرانانهی باوه ریان هیتا بو رزگارمان کردن له نازاری سهخت و خنکان به لا فای زور گران.

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقُونَ. وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وه نیمه مناله کانی نوحان هیشتنه وه هه نهوان بیستنه وهو، زهوی ناوه دان بکه نه وهو، نیمه نهوانان گیرا به جو ری نه وه کانی دوی خویان ناویان بپتن و باسیان بکه نه به چاکه وه به ستایشی شیرین وه نیمه باسی چاکه کردغان هیشتنه وه هه تا هه تابه.

﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ﴾ بی‌وهی و ناسایش له‌سهر نوحی له‌لایه‌ن بونه‌وه‌رانی دوا‌یی
خوی و بوی بیارینه‌وه لای خوا پاداشتی نه‌و نارام گرته‌وه‌ی بداته‌وه له‌سهر نازاری بی‌باوه‌ران.
﴿إِنَّا كَذَلِكْ نُجْزِي الْمُحْسِنِينَ. إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ به‌راستی به‌و جوړه پاداشتی نوحان
دایه‌وه، هدر به‌و جوړه پاداشتی همو که‌س نه‌ده‌ینه‌وه چاکه بکه‌ن و، خویان ماندوبکه‌ن
له‌ریگه‌ی خوا‌دا. به‌راستی نوح له‌بنده باوه‌رداره‌کانی نیمه‌یه‌و کرده‌وه‌ی چاک‌ی کرده‌و.
﴿وَأَعْرِضْنَا الْآخَرِينَ﴾ وه نیمه نه‌وانه‌ی تری جگه‌ی نوح و کوړو خیرانه‌کانی خندکاندمان
به‌ناوی لافار له‌جیهانداو، له‌پاشه‌پوژیشدا سزای زور سه‌ختریان نه‌ده‌ین.

پوزانین: کوره‌کانی نوح سی کورن که‌بایی همو نه‌وه‌کانی دوا‌ی خویانین:

۱- سام که‌له‌زمانی عه‌ده‌یدا به‌مانا (ناوه) کوره‌گه‌وره‌که‌ی نوحه: عه‌ره‌ب و جوو
ناشوری و نارامیه‌کان له‌نه‌وه‌ی نه‌ون، بویه پینان نه‌بیژری سامی.

۲- یافیس: به‌زمانی عه‌ده‌یی یانی (جوانی) بایی دانیشتوانی خوړناوای باکوری ده‌ریای
قه‌زوین و، دانیشتوانی دورگه‌کانی ده‌ریای ناوه‌راست، له‌بنجینه‌دا پینان نه‌وتری هندوئه‌وروپی‌و،
بایی تورکه‌کانی سه‌قالیه‌و خه‌زه‌رو یاجوج و ماجوجیسه.

۳- حام به‌مانا (گه‌رمیه) بچو‌کترین کوری نوحه. بایی سودان و حه‌به‌شه‌وبه‌ر به‌ره.

وَاتِّمِمْنَا

شِعْبَهُ لِبَرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾ إِذْ قَالَ

لَأَيُّهَا وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾ أَيِفْكَاءَ إِلَهَةٍ دُونَ اللَّهِ تَرِيدُونَ

﴿٨٦﴾ فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ فَظَنَرْتُمْ أَنَّ اللَّهَ مُتَّخِذٌ

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهِنَّ

فَقَالَ أَلَا تَأْتُونَ ﴿٩١﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا

بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ﴿٩٤﴾ قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ

﴿٩٥﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا أَبْنَاءُ اللَّهِ بَنَيْنَا فَلِئْوَةِ

فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيِّدِينَ ﴿٩٩﴾

﴿وَأَنْ مِنْ بَشِيعَتِهِ لَأُبْرَهِيمَ﴾ وه له‌تاقم و هاو ناین و وینه‌ی نوحه ئیبراهیم، له‌ده‌ربرنی بانگه‌واز بۆلای په‌رستی خوا به‌ته‌نهاو، له‌تارام گرتیدا له‌سه‌ر ده‌ستوری خواو، له‌سه‌ر نازاردانی بی‌باوه‌ران بۆی.

﴿إِذَا جَاءَ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ تۆ بیرى ئەو کاته بکه‌روه: ئیبراهیم چوو بۆلای په‌روه‌ردگاری خۆی به‌دلێکی دور له‌بت په‌رستی و گومان له‌همو گفتوگۆو کرداریا، به‌نیازی پاکه‌وه بۆلای ناینی خوا.

﴿إِذْ قَالَ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تُعْبُدُونَ﴾ تۆ بیرى ئەو کاته بکه‌روه ئیبراهیم بدباوکی و تاقمه‌که‌ی خۆی ووت: ئێوه چ شتی ته‌په‌رستن؟ خۆتان دروستیان نه‌که‌ن و بازرگانیان پێوه نه‌که‌ن.

﴿أَنْفُكَا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا ئێوه چۆن به‌درووه‌ چهند خواپێ داوا نه‌که‌ن و نه‌یان په‌رستن له‌ جگه‌ی خوا، به‌باوه‌رو پرۆای راسته‌قینه‌وه‌ نیه. به‌لکو به‌بوختان و گومراپیه‌وه‌ نه‌یان په‌رستن.

﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا دواى ئێوه به‌چ شتی گومان نه‌بنه‌ په‌روه‌ردگاری هه‌مو بونه‌وه‌ران که‌به‌پراستی شایسته‌ی په‌رسته‌ هه‌تا وازی لی بهێتن و ئەو بتانه‌ په‌رستن؟

بۆزانین: تاقمه‌که‌ی ئیبراهیم له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئیبراهیم واز له‌تانه‌دان و خراپه‌ی خواکانیان به‌هێتی و داویان له‌ ئیبراهیم کرد له‌گه‌لیان برۆا بۆلای جه‌ژنه‌که‌یان و، به‌شداریان بکا له‌رابواردندا. به‌لکو خوی ئەوان بگرێ. به‌لام ئیبراهیم له‌دلپا نیازی دابو، به‌لگه‌ی ئاشکرایان بۆ په‌یدا بکا له‌سه‌ر نه‌وه‌ی خواکانیان خاوه‌نی زیان و سود گه‌یاندن نین، له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌روا له‌گه‌لیان برۆیانوی بۆ هه‌ینانه‌وه‌و، توشی گومانی کردن و ووتی:

﴿فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ. فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ. فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ته‌ماشای هه‌له‌هاتی نه‌ستیره‌کانم کرداوه به‌ته‌ماشای کردنێکی قول، بۆم ده‌رکه‌وتوه. به‌پراستی من تووشی نه‌خۆشی تا‌عون بوم که‌ئه‌و کاته بلاو بو‌بو‌ه‌وه‌ له‌ناویانا، دواپێ تاقمه‌که‌ی ئیبراهیم له‌به‌ر نه‌وه‌ی تووشی تا‌عون نه‌بن پشتیان کرده ئیبراهیم. چون بۆلای کۆبونه‌وه‌ی جه‌ژنه‌که‌یان، زۆر به‌په‌له‌ نه‌و گه‌له‌ی سه‌رده‌می ئیبراهیم برۆیان و ابو که‌ نه‌ستیره‌کان سه‌رچاوه‌ی هه‌مو شتیکن.

ئه‌وانه‌ی مانای قورئانی پیرۆزیان کردوه مانای زۆریان بۆ وشه‌ی (سقیم) باسکرده‌وه، له‌هه‌مویان به‌هێتر ته‌مه‌یه که‌به‌مانا (شاک) بێ، یانی به‌پراستی من ئیستا له‌ گوماندام و سه‌رگه‌ردام ته‌گه‌رپم و وورد ته‌به‌وه‌ له‌به‌ر نه‌وه‌ راغوی بيم بۆلای دروست که‌ری بونه‌وه‌ران و، به‌پراستی ته‌ماشای به‌تاکام کردوه، دواپێ برۆای بینگومانم په‌یدا کردوه که‌ئه‌وان خوانین، له‌پاشا ته‌ماشای نه‌ستیره‌کانم کردوه، دواپێ من راغوی نه‌بوم بۆلای هیچ شتی. به‌لکو له‌سه‌ر گومان و سه‌رگه‌ردانی ماومه‌ته‌وه، ئیبراهیم له‌و فه‌رموده‌یه‌دا نه‌یه‌وئ له‌گه‌ل تاقمه‌که‌ی نه‌روا له‌گه‌لیان هه‌تا به‌ به‌لگه‌ی راست بۆریان بدا و بیانویان برپێ ته‌گینا ئەو گومانی له‌بونی خودا نه‌به‌وه‌ نه‌یزانی ته‌ستیره‌کان هیچ شتی فیری ئاده‌میزاد ناکه‌ن.

﴿فَرَاغَ إِلَى آلِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ مَالَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ دوی چوونی تاقمه‌ک‌ی بۆلای کۆری جهژن، ئیبراهیم به‌هه‌لی زانی و ، به‌نه‌یتی چو بۆلای خواکانیان و تهماشای کردن خواردنی زۆر له‌لایان دانراوه‌و، گفتوگۆناکه‌ن، دوا‌ی ئیبراهیم ووتی: ئایا ئیوه‌ی به‌خوا کردو بۆئه‌و خوارده‌مه‌نیانه ناخۆن و، گفتوگۆناکه‌ن و وه‌لام ناده‌نه‌وه.

﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ دوا‌ی ئیبراهیم به‌نه‌یتی چوه سه‌ر خواکانیان و، بده‌ستی راستی ده‌ستی کرد به‌لیدانیان و شکاندنی و پارچه پارچه بوون، جگه له‌بته گه‌وره‌که‌یان، بۆئه‌وه‌ی بچه‌لای که‌هاته‌نه‌وه.

﴿فَأَقْبِلُوا إِلَيْهِ يَزْقُونَ . قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ . وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْلَمُونَ﴾ دوا‌ی تاقمه‌ک‌ی به‌به‌له‌هاته‌نه‌وه بۆلای ئیبراهیم و ، ووتیان: ئایا تۆ ئه‌و کاره‌ت کردوه؟ ئیبراهیم ووتی: هاوار بۆ ئیوه. ئایا ئیوه چۆن شتی ئه‌به‌رستن خۆتان تاشیوتانن. به‌راستی خوا دروست نا‌ک‌ری، ئیوه خۆتان پاسه‌وانی ئه‌وان ئه‌که‌ن ده‌ست درێژی نه‌کرێته سه‌ریان، ئیتر چۆن ئه‌بی خوا بن و، وه‌خوا ئیوه و هه‌موو شتی ئیوه ئه‌یکه‌ن دروستی کردوون.

﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْفَوْهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ تاقمه‌ک‌ی ئیبراهیم ده‌سه‌لاتی گفتوگۆ کۆدنیان له‌گه‌ل ئیبراهیمانه‌ماو ، به‌لاماریان برد بۆلای هیزو ووتیان: ئیوه جیگه‌یه‌کی زۆر گه‌وره‌و قول دروست بکه‌ن بۆ ئیبراهیم و پ‌ری بکه‌ن له‌دارو له‌سوته‌مه‌نی و ناگری تێ به‌رده‌ن و، دوا‌ی ئیوه ئیبراهیم فره‌بده‌ن بۆلای ئه‌و ناگره‌سه‌خته.

﴿فَارَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾ دوا‌ی ئه‌وان و یستیان پیلانی له‌ناوبردن ساخته به‌ئین بۆ ئیبراهیم، دوا‌ی ئیمه‌ ئه‌وانمان گێرا به‌سه‌ر شۆر و رسوای هه‌ردوو جیهان، ئه‌وان په‌کیان که‌وت و ئیبراهیم رزگاری بو له‌سوتان و خوا ناگره‌ک‌ی بۆ سارد کرده‌وه.

﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ وه‌ ئیبراهیم دوا‌ی ئه‌وه‌ی رزگاری بوو له‌پیلانی ئه‌وان، نیازی کرد کۆچ بکا لایان و، ب‌روا بۆ جیگه‌یه‌ به‌ئێ ترس خوا به‌رستی و ووتی: من ئه‌روم بۆلای جیگه‌یه‌ په‌روه‌ر‌دگاری من بۆی دیاری کردووم، دوا‌ی ئه‌و شاره‌زایی من ئه‌کا بۆلای رینگه‌ی راست و شتی چاک‌یی بۆ ئایینه‌که‌م.

بۆ زانیان: له‌فه‌ره‌ه‌نگی نامه‌ی پ‌روزی گاواره‌کاندا هاته‌وه: {شوێنه‌وارو نیشانه و نه‌خشه‌یه دۆزراوه‌ته‌وه میژوه‌کانیان ئه‌گه‌رینه‌وه بۆلای دووه‌زار ساڵ به‌رله‌دا‌یک بوونی عیسا، ناوی ئیبراهیم نووسراوه له‌سه‌ری: ابرامو. ابرام. ابرامو، میژووی تازه‌یش ده‌ریخستوه نه‌خشه‌ی شاری {ئور} وه‌ک ئه‌و سه‌رده‌مه‌ی ئیبراهیمی تێدا‌به‌وه، دوا‌ی کۆچی کرده‌وه بۆ شام}.

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

﴿١٠٠﴾ فَبَشِّرْنَاهُ بِعَلَمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ

بَبْنِيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى ۚ قَالَ
يَبْنَوتِ أَفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٢﴾
فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١١٣﴾ وَنَدَيْنَاهُ أَنِ يَتَّبِعْ أَبْرَاهِيمَ ۖ قَدْ
صَدَقْتَ الرَّبِّيَّ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٤﴾ إِن هَذَا هُوَ
الْبَلَاءُ الْعَمِيمُ ﴿١١٥﴾ وَنَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي
الْآخِرِينَ ﴿١١٧﴾ سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۖ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ
﴿١١٨﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾ وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٢٠﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا
مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۖ مِيتٌ ﴿١٢١﴾

﴿ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ. فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴾ کاتی ئیبراهیم بوبو، ههتا ئه وکاته
خوای مدزن منالی بئ نه به خشیوو، له خوای گهوره پارایه وه ووتی: ئهی پهروه دگاری من تو
به خشه به من کوریک له باوهرداران وپا وچاکان، بۆ ئه وه له م کاتی پیرما یارمه تيم بدا،
پارانه وه کم لی وه رگرت، دواپی ئیمه موژده مان دایه به کوریک ی زور به ئارام و به شهرم، ناوی نا
به ئیسماعیل، له پاشا بردی بۆ لای شیوکی بئ شینایی کشتو کال، لای خانه ی رێژداری خوا.

﴿ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنِيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى ﴾ دواپی
کاتی ئه و کوره پنگه یشتوو گهوره بو، توانای پهیدا کرد له سه ر کۆشش له گهل باوکیا
له کاروباری جیهانداو یارمه تی بدا بۆ به جئ هینانی کاره کانی، ئیبراهیم بهر له شهوی (عهده فه)
خهویکی بیی، ووتی: ئهی کور ی خۆم: خوا فه رمانی پیدام له خه و ما که تو سه ر بهریم، دواپی
بیر له وکاره بکه ره وه و ئامازه بکه بۆ بیرو بۆ چوونی خۆت له و باره یه وه. سی شه و له سه ر یه ک ئه و
خه وه ی بیی، دواپی بۆی ده ر که و ت فه رمانی که خوا فه رمانی پیداه و ئه بی بکری.

﴿ قَالَ يَأْتِ أَفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴾ کوره که ی ووتی: ئهی باوکی
خۆم: ئه و شته ی له لایه ن خوا وه فه رمانت بئ درا وه بیکه و جئ به جئ بکه، ئه گه ر خوا ئاره زوو
به رمو ی، منت ده ست ئه که و ی له و که سانه بم ئارم ئه گرن له سه ر فه رموده ی خوا.

ته فسیری زمان کۆبی

﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ﴾ دوایی کاتی ئیبراهیم و ئیسماعیلی کوری مل که چ و سهرشوری فدرموده‌ی خوا بون و، ئیبراهیم کوری خوی راکیشا به‌سهر زه‌ویدا و له‌سهر ته‌نیش و ته‌ویتی نایه سهر زه‌وی و ویستی سهری بری، خوا فدرموی: په‌له مه‌که له‌سهر برینیدا.

﴿وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وه‌ئیمه بانگی ئیبراهیممان کرد، نه‌ی ئیبراهیم: به‌راستی نه‌و شته‌ی ئیمه له‌خه‌ودا فدرمانان دا به‌تۆ جی به‌جیت کردو مه‌به‌سته که هاته دی، وه‌ک سهرت بریی وایه. به‌راستی هه‌ربه‌وجۆره‌ی ئیمه دوای خه‌فه‌ت و ناخۆشی تۆمان شادمان کرد هه‌ر به‌وجۆره ئیمه پاداشتی هه‌موو که‌سی نه‌ده‌ینه‌وه چاکه بکاو فدرمانی خوا به‌جی به‌یتی.

﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبْتَلِی﴾ به‌راستی په‌لاماردانی ئیبراهیم بۆ سهربرینی کوره‌که‌ی و، خۆدانه‌وه ده‌ستی نه‌و کوره بۆ نه‌وه‌ی سهری بری تاقی کردنه‌وه‌یه‌کی ئاشکرا بوو بۆ جوی کردنه‌وه‌ی پیاوچاکانی و پیاوخرایان.

﴿وَقَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ﴾ وه‌ئیمه کردغان به‌سهر گه‌ردانی ئیسماعیل سهربراوێکی زۆر گه‌وره‌و قه‌له‌و، به‌رانی‌کمان به‌جیره‌ئیلدا نارد بۆ ئیبراهیم له‌جیاتی کوره‌که‌ی سهری بری و بیکا به‌قوربانی.

﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ . سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وه‌ئیمه ئیبراهیممان گێرا که‌له‌ناو نه‌ته‌وه‌کانی دواییدا زۆر به‌چاکی و پاکی و خوا په‌رستی باسی بکه‌ن و ستایشی بکه‌ن و، بلێن: بی‌وه‌بی و ئاشتی و ئاسایش له‌سهر ئیبراهیم بی، هه‌ربه‌وجۆره ئیبراهیممان رزگار کرد پاداشتی هه‌مو پیاوچاکان نه‌ده‌ینه‌وه.

﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ به‌راستی له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئیبراهیم یه‌کیکه له‌و به‌ندانیه‌ی ئیمه به‌نیازی پاکه‌وه باوه‌ری هه‌تاوه ئیمه نه‌و چاکه گه‌وره‌یه‌مان له‌گه‌ل کردو، رزگارمان کرد له‌وه‌ی کوره‌که‌ی خۆی سهربریی.

زانایان ته‌لێن: ئیبراهیم شه‌وی هه‌شتی مانگی زیل حیجه خه‌وێکی بینی و که‌سی پتی ووت: خوا فدرمانی داوه به‌سهر برینی نه‌و کوره‌ی خۆت. به‌یانی بری کرده‌وه ئایا نه‌و خه‌وه راست بی یا نه، بۆیه نه‌وه‌رۆژه ناو‌نراوه به‌رۆژی (یوم الترویة) یانی رۆژی بیر کردنه‌وه. له‌شه‌وی نو‌ی مانگدا خه‌وێ تری بینی پێیان ووت: به‌یانی بۆت ده‌ر نه‌که‌وئ و نه‌زانی خه‌وه‌که‌ت راسته؛ بۆیه نه‌و رۆژه ناو‌نراوه به‌ (یوم العرفه) یانی رۆژی زانیی راستی. له‌ (۱۰)ی مانگی زیل حیجه‌دا خه‌وێ تری بینی پێیان ووت: ته‌بێ به‌یانی نه‌و کورپه‌ت سهربریی؛ بۆیه نه‌و رۆژه ناو‌نراوه به‌ (یوم الفخ) یانی رۆژی سهربرین.

زانایان بیرو بۆ چونیان له‌باره‌ی نه‌و کوره‌ فدرمان دراوه به‌سهر برینی ئایا ئیسمحاقه یا ئیسماعیله؟ هه‌ندیکی که‌م له‌زانایانی ئیسلام و جوه‌کان لایان وایه نه‌و کوره ئیسمحاقه و ئیبراهیم بردویدتی بۆ مه‌که سهری بری.

به لام زوریدی زوری زانایان نه لئین: نهو کوره نیسماعیل به گویره ی نه م به لگانه ی خواره وه:
۱- نایه ته کانی (۱۰۲-۱۰۳) به زه قی و به ناشکرا به لگن له سهر نه وه ی که نهو کوره
موزده پی در اوه نهو که سیه که له گن نیبراهیمدا کاری کردوه نیسماعیل به، کوری گه وری
نیبراهیم، به لای هه مو زانایانه وه. به گاواره کان و جوه کانیشه وه نهو کوره ی فدرمانی پی در اوه
سهر بری کوری گه وری نیبراهیم به، که واته بریتیه له نیسماعیل. نه که نیسحاق، چونکه له
نیسماعیل منالره.

۲- نایه تنی ﴿وَبَشِّرْهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ موزده دانه به نیبراهیم له پاداشتی نه وه دا
به فدرمانی خوی مه زن هه لساوه و، به لاماری داوه کوری گه وری خوی سهر بری کوری تری
بداتی و بیکا به پیغه مهرو پیاو چاک.

۳- نه گهر سهر بر اوه که نیسحاق بوایه: سهر برینی قوربانی. را کردنی نیوان سه فاو مهروه.
به رده بارانی شه یتان له شام دا بوایه: چونکه خاتون ساراو نیسحاقی کوری دانیشتی شام بوون.
﴿وَبَشِّرْهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وه نیمه موزده مان دا به نیبراهیم به کوری تر ناوی
نیسحاق وه نه یکمین به پیغه مهرو له پیغه مهرو چاکه خوا ناسه کان له پاداشتی نه وه دا به فدرمانی
خوا هه لساو به لاماری سهر برینی کوره گه وری که ی خوی هه لساو نارامی گرت له سهر نازار.
﴿وَبَارِكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ. وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ﴾ وه نیمه پست و
فهرو پیروزی هه ردوو جیهانان رزاند به سهر نیبراهیم و نیسحاق داو، کورو نه وه ی زورمان دانی.
وه هه ندی له مناله کانی نیبراهیم و نیسحاق به پهرستی خواو باوه ره یتان چاکه نه کهن بو خویان
و، هه ندی تریان ستم له خویان نه کهن به ستمیکی ناشکرا، بی فدرمانی خوا نه کهن و
باوه رناهین.

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ

وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾ وَجَعَلْنَاهُمَا قَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

﴿١١٥﴾ وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكْنُؤْهُمْ الْغُلَّيْلِينَ ﴿١١٦﴾ وَءَاتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ

الْمُسْتَيْنِ ﴿١١٧﴾ وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾ وَتَرَكْنَا

عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾ سَلَّمَ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ

﴿١٢٠﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾ إِنَّهُمْ مِنْ

عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَأَنْتُمْ قَوْمٌ يَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ

الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾ اللَّهُ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾
فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾ سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿١٣٠﴾ إِنَّا كَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾ إِنَّهُمْ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

﴿وَلَقَدْ مَتْنَا عَلَى مُوسَا وَهَارُونَ. وَنَجَّيْنَاهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ وه بهراستی نیمه چاکه مان له گهل موساو هاروندا کرد بدوهی کردغان به پیغمبرهرو، نیمه نهوان و تاقمه کانیاغان رزگار کرد له خهفتهی نازاردانی بهنو ئیسرائیلیه کان له لایهن فیرعدون و تاقمه کهییو، له خنکانیان بهناو.

﴿وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكْتَوُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ وه نیمه یاریدهی موساو هارون و تاقمه کانیاغاندا، دواپی هدر نهوان زالبون بهسدر فیرعدون و تاقمه کهیاو، رزگاریان بوو له بهندایدتیو چهوساندندوه. ﴿وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَقِيمَ. وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ وه نیمه نامهیه کی روناك و ناشکرمان بهخشی بهموساو هارون که بریتی بوو له تهورات، ههمو یاساکانی خوای تیااا رپون کرابوهوو، نیمه نهوانغان شارهزای رپگه راستی خوا پهرستیمان کردن. ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ. وَسَلَامٌ عَلَى مُوسَا وَهَارُونَ﴾ وه نیمه جیمان هیشت بهسدر موساو هاروندا لهناو گهلانی دواپییدا باسیان بکهن بهچاکه و ستایش و خوا پهرستی، ناشتیو ئاسایش و رهزامندی خوا لهسدر موساو هارون بی.

﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ. إِنَّهُمْ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بهراستی نیمه هدر بدو جوړه ی موساو هارونغان رزگار کرد له نازاری فیرعدون، هدر بدو جوړه نیمه پاداشتی ههمو پیاو چاکان نهدهینهوهو شایستهی نهوهیشن، بهراستی موساو هارون له بهنده باوهردارو نیاز پاکه کانی نیمهن. ﴿وَإِنِّي لَأَيُّهَا لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ. إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ وه بهراستی ئیلیاس یه کی بوو له په وانه کراوه کان. پیغمبره ری بو له پیغمبره ره کان. تو بیر که رهوه کاتی ئیلیاس به تاقمه که ی خو ی ووت: نایا ئیوه بو له سزای خوا ناترسن؟ ئیلیاس کوری یاسینه له نهوهی هارونی برای موسایه.

﴿ادْعُونِي أَعْتَبْ. وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَخَافُونَ يَوْمًا تَتُوبُونَ إِلَىِّي وَتَكُونُونَ مِنَ الْمُنْجِينَ. اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ نایا ئیوه بو نهو بهی نهو تو نه پهرستن خو تان و ناوتان ناوه (به عل) وواز له که سئ نه هین شیرینترین بونه وهری دروست کردوه که نهاده میزاده، نهو که سدهش خویمو پهروه ردگاری ئیوهو باو باپیره پیشره کانتانهو ئیوه بهخیو له کا.

﴿ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ إِلَّا عَبْدُ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴾ دوابی تاقمه که ی ئیلیاس ئیلیاسیان به درو خسته وه، دوابی نهو تاقمه ناماده نه کرین و نه نیرین بولای ئاگری دوزه خ، له بهر نه وه ی بگه به پاداشتی خو یان، نهو تاقمه رزگاریان نابی له سزای خوا مه گه ر نهو بهنده نیاز پاک و هه لئیر دراوانه ی ئیمه نه بی که رزگاریان نه بی له سزاو پاداشتی چاکه ی خو یان وه نه گرن.
﴿ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ. سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ. إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ. إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴾ وه ئیمه جیمان هیشت به سهر ئیلیاساو له ناو گه لانی دوا ییدا ناوی بری بی یوا چاک و خوا به رست و ستایشی بکری به چاکه و، له سهر ئیلیاس بی ناشتی و ئاسایش و ره زامه ندی خوا. به راستی هه ر بهو جزوه ی پاداشتی ئیلیاسمان دایه وه، هه ر بهو جزوه ئیمه پاداشتی پیاوانی چاکه که ر نه دینه وه، به راستی ئیلیاس له بهنده باوه ردارو نیاز پاکه کانی ئیمه ی هه ندی له زانایان نه لین: ئیلیاس نهو پیغه مبه ره ی ناوی براوه به ئیدریس و، له نایاتی (۵۶) ی سوره تی مده مداو، له ئایه تی (۸۵) ی سوره تی نه لئه نیاندا باسی کراوه.

وَإِنْ لَوْطًا

لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾ إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾ إِلَّا عَجُوزًا

فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾ ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٦﴾ وَإِنَّا لَنُفِثُونَ عَلَيْهِم

مُصِيبَاتٍ ﴿١٣٧﴾ وَبِالْأَيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾ وَإِنْ يُؤْمِنُ لَمِنَ

الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾ إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾ فَسَاهَمَ فَكَانَ

مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾ فَالْنَقْمَةُ الْهَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾ فَلَوْلَا أَنَّهُ

كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾ لَلَيْثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

فَبَدَّدَهُ بِالْعُرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَأَبْتَنَاهُ عَلَيْهِ شَجَرَةً

مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

فَتَأْمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿١٤٨﴾

﴿ وَإِنْ لَوْطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ. إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ. إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴾ وه به راستی لووتی کوپی هاران له ره وانه کراوه کان و له پیغه مبه ره کانی خوایه، تو بری نهو کاته بکه ره وه

ته فسیری زمان کوپی

نیمه لووت و همدو خیزانه که یمان رزگار کردن جگه له پیره ژنی که ژنی لوتبو له ناو نهو که سانه دا مابونه وه، نه هاته دهری و توشی سزا بو.

﴿ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ. وَأَنْكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ. وَبِالْأَيْدِي أَمْلَأْنَا ثِيْمَةً﴾ له پاشا نیمه نهوانه ی مابونه وه و باوه ریان نه هیتابو له ناو مان بردن و، بهراستی ئیوه به شهو بهر و ژدا نه رۆن به سهر شوینه واری جیگه کانیاو، ئیوه بهر یگه دا نه رۆن بوشام بویازگانی. ئایا ئیوه ی بی باوه رانی مه که بۆ بیر له پاشه رۆژی خوتان ناکه نه وه کاتی شوینه واری نهوان نه بین و ته می خوار بین و باوه ر بهین.

﴿وَإِنْ يُونسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ. إِذْ أَنْقَذَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ وه بهراستی یونسی کوری مهتا یه کیگه له پیغه مبه ره کان تۆ بیری به سهرهاتی بکهر وه کاتی ههلهات به بی دهستوری خوای پهروه ردگاری خوای، نومیدی به وه نه ما دانیش توانی (نهینه وا) باوه ری پیهین که خوا رهوانه ی کردبو بۆلایان و، رۆی بۆلای دهریای رۆم و که شتی کی پر کهل و پهل و ئاده میزادی دهست کهوت و داوای کرد سواری که شتی که ی بکه ن و سواریان کرد. هه ندی له زانایان نه لئین: یونس دانیش توی شاری نهینه وایه.

﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ. فَالْتَمَعَهُ الْحَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ دوا یی نه وه ی که شتی که کهوته ریگه به ناو دهریادا، ره شه باو گهر ده لول هه لی کرد به سهریاناو شه پۆلی گه وره ئاو له هه مو لایه که وه نه هات بۆلای، نزیکبو بکه ویته ژیر ئاو، به ناچار ی وه ستا. دوا یی له بهر سو کبونی باره که ی هه مو کول و په لی ئاو که شتی که یان فری دایه ئاو ئاوه که. به لام هیشتا که شتی که له جم و جۆل نه وه ستا، دانیش توانی ئاو که شتی که داوایان کرد که پشک رابکیشن به ناو دانیش توانی ئاو که شتی که بهر ههر که سیکا کهوت خوای فری بداته ئاو ئاوی دهریا که. وه که خوای مه زن نه فهرموی: دوا یی پشکیان راکیشاو کهوته سهر یونس و، بوبه یه کی له و که سانه شکستی خواردو، خوای فری دایه ئاو ئاوی دهریا وه، دوا یی نه ههنگی قوتی داو، یونس توشی لومه ی خوا بو، چونکه ئارامی نه گرت له سهر ئازاری تاقمه که ی خوای، وه که پیغه مبه رانی تر.

﴿فَلَوْلَا إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْحِقِينَ. لَلَبْتُ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ دوا یی نه گهر یونس له و که سانه نه بوا یه به زۆری پاک ی. ورپزی بۆخوا دهر نه بریا یه وادی خوای نه کردایه ته وه، بهراستی له سکی نه و نه ههنگه دا نه مایه وه هه تار و ژنی هه مو ئاده میزاد زیندو نه کرانه وه، سکی نه و نه ههنگه نه بو به بهندی خانه بۆ.

﴿فَتَبَدَّلْنَا بِالْعُرَاءِ وَهُمْ سَقِيمٌ. وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ﴾ دوا یی نیمه یونس مان فره دایه جیگه یه کی جۆل له درهخت و ئاو و شینایی و ئاده میزاد و، یونس نه خوش و دهرده داری ئاو ئازاری سکی نه ههنگه بوو، له ته نیایی و ئازر خوای نه ترسا، دوا یی نیمه رواندمان به سهرییه وه درهختی له کوله که، سیهری کرد به سهرییه وه له گهرمای خواری پاراست و لپی دوور خسته وه و، ترسه که ی نه ماو ههستی به خوشی کردو نومیدی زۆرتری پهیدا کرد به میهره بانی و به زه یی خوای مه زن.

﴿ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِثَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ . فَأَمَّاؤَا فَمَتَّغْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴾ وه نیمه یونسمان ره وانه کرد بولای سده هزار له دانیش توانی (نهینهوا) یا زورتر کاتی ته ماشا بکرانایه واده رنه کهوت له و نه ندازه به بن دواپی هه موویان باوه ریان هینا دواپی لی بوردنیان له خوا کرد که یه کم جار باوه ریان نه هینا بو، دواتر نیمه به رخوردارمان کردن هه تا کورتایی ته مه نیان زور به خوشی و ناسوده پی بژین و، به وینه ی گهلانی پیغه مه رانی تر سزمان نه دان.

بو ناگاداری : خوی مدزن یونسی نارد بولای دانیش توانی نهینهوا، فرمانی خوی پی راگه یاندن، نهوان یه کم جار باوه ریان نه هینا، یونوس کوجی کرد لایان له به نه وه ی نه تر سا نه و سزایه خوا به لیتی پی دابو برژی به سهر تاقمه که یا تووشی نه میش بی، دواپی رویشتی یونوس له لایان هه موویان باوه ریان هینا دواپی لی بوردنیان له خوا کردو، گهران به دواپی یونوسدا و خوا لهوان خوشبو، دواپی یونوس گه رایه وه بولایان و، به گهرمی پیشوازیان لی کرد.

فَاسْتَفْتِهِمُ الرِّبَّكَ الْبَنَاتُ

وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنثًا وَهُمْ

شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾ أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾ وَلَدَ

اللَّهِ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾ أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ

﴿١٥٦﴾ فَأَتُوا بِكِنَانِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ

نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجَنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا

يَصِفُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾

﴿ فَاسْتَفْتِهِمُ الرِّبَّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴾ دواپی تو پرسیار بکه لهو که سانه ی گومانیان وایه فریشته کان کچی خوان: نایا بو نه بی په روره دگاری تو کچی هه بی که کچ لای لهوان بی نرخو، ئیوه کورتان هه بی. کهواته زور جیگه ی سهر سورمان و رسوایه که ئیوه خوتان به گه وره تر دانه نین له خوا.

﴿ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴾ نایا نیمه کاتی فریشته کانمان دروست کرد بدژن، نهو که سانه ناماده بوون لهو که اتدا لای نیمه؟ ئیوه فریشته کانتان بینوه بزائن ژن یا پیوا، ئیتر

جَزَنان زانیو ژن. زور ناشکرایه لای هدمو کەسی ئەو کاتە ئامادە نەبوون و، بەلگەیشان نیه هەتا بزانی پیاو یان ژن.

﴿ اَلَا اِنَّهُمْ مِنْ اَفْکِهِمْ لَيَقُولُوْنَ وَلَدَ اللّٰهُ وَاِنَّهُمْ لَکَاذِبُوْنَ ﴾ ئێوە ئاگاداری نەدەدو بوختانە نارەواکانی ئەو کەسانەی ئەلێن و گومانیان وایە خوا منالی بوە، ئەزانن ناگونجی خوا منالی بوێ و، بەراستی ئەوان دروژە کەن لەوێ ئەلێن: خوا منالی بوە، خۆی مەزن زور دورە لەوێ منالی بوێ.

﴿ اصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلٰی الْبَنِيْنَ ، مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ . اَفَلَا تَذْكُرُوْنَ ﴾ زور دروژە کەن لەو گومانە هەیانە خوا کچی هەلزاردووە بۆ خۆی و کۆری دایێ بەوان، چ بەلگەیه کی ئەوتو بۆ ئێوە هەیهیو، چۆن ئێوە ئەو فەرمانە ئەدەن خوا کچی هەیهیو ئێوە کورتان هەبێ، ئایا ئێوە بۆ بیر ناکەنەو لەبەنەو هەوانی خواو لەتوانای خواو لەوێ خوا دورە منالی هەبێ، دوا یی بۆتان دەرکەوێ ئەو گومانە ئێوە پوچەو بیربوو چونان نارەواو ناپەسەندە.

﴿ اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِيْنٌ . فَاتَّوٰا بِکِتٰبِکُمْ اِنْ کُنْتُمْ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴾ ئایا بەلگەیه کی ناشکرا بۆ ئێوە هەیه لەئاسمانەو بۆتان هاتی کەخوا فریشتەکانی بەژن فروست کردبێ، بیگومان ئێوە بەلگەتان نیه بۆ راستی ئەو گومانەتان، دوا یی ئەگەر هەتانه ئەو نامەیه بۆتان هاتو بیهێن ئەگەر ئێوە راست ئەکەن؟

﴿ وَجَعَلُوْا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمْتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴾ وه یی باوەران بەگومانی خۆیان دایان ناو هەخواو لەنیوان جنۆکەکاندا خزمایەتی و زاوایدەتی و خەزورایدەتی و دەست و پەیدوهند دارە، گومانیان وایە جنۆکەکان دایکی فریشتەکانن و خەسوا باوکی ئەوانەو، بەراستی جنۆکەکان ئەزانن. بەراستی ئەو یی باوەرانه ئەو شتە نارەوا یە ئەلێن، ئامادە ئەکړین بۆلای ئاگری دۆزەخ و سزا ئەدرین.

﴿ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا یَصْنَعُوْنَ . اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ ﴾ فریشتەکان ئەلێن: پاک و دووری بۆخوا یە لەشتی ئەو یی باوەر نه باسیان کردو هەوا بەش دانان و کەرپر و خەزورایدەتی جنۆکەکان. بەلام ئەو بەندە نیاز چاک و دەروون پاکانە رزگاریان ئەبێ لە ئاگری دۆزەخ. فریشتەکان لەو بەندەانی خۆان و، ئامادە ناکړین بۆلای ئاگری ئەو کەسانە بێزارن، ئەلێن: فریشتەکان منالی خۆان.

قَالَ تَزْمُوْنَ مَاعْبُدُوْنَ ﴿١٦١﴾
مَا اَنْشُرْ عَلَيْهِ بِفِتْنَيْنِ ﴿١٦٢﴾ اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيْمِ ﴿١٦٣﴾ وَمَا مِّنَّا اِلَّا
لَهُ مُقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿١٦٤﴾ وَاِنَّا لَنَحْنُ الصّٰفُّوْنَ ﴿١٦٥﴾ وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ
﴿١٦٦﴾ وَاِنْ كَانُوْا لَيَقُولُوْنَ ﴿١٦٧﴾ لَوْ اَنْ عِنْدَنَا ذِكْرٌ مِّنْ اِلٰٓءٍ وَلِيْنَ ﴿١٦٨﴾ لَكُنَّا

عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٦٩﴾ فَكْفَرُوا بِهِ ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

﴿فَانَكُمْ وَمَا تُعْبُدُونَ. مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِغَائِبِينَ. إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ دواپی ئیره ی بت
 بهرست و شتی ئیوه ئه پیه رستن له جگدی خوا، نه ئیوه و نه ئه وان به هه مو تانه وه هیچ که سی
 لانه دن له سه ر خوا بهرستی و لایده ن له ریگه ی راست مه گهر که سی به سه ر به سی ریگه ی
 خرابی گرتبی، ئه و که سه نه گا به گهر مایی ناگری دوزه خ و سزای ئه دری به و ناگره .
 ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ. وَإِنَّا لَنَخُنْ صَافُونَ. وَإِنَّا لَنَخُنُ الْمُسِيخُونَ﴾ وه ئیمه ی فریشته
 ئه لاین: هیچ به کئی له ئیمه نیه مه گهر پله یه کی تایه تی و دیار یکراوی خوی هه یه له بهرستی
 خواداو له به جی هینانی فه زمانه کانی و له و سنوره ده ر ناچین و توانامان نیه لئی لایده یس و،
 به راستی ئیمه ریزمان داوه بو بهرستی خوا، هه ر وهك ئه وه ی ئیوه ریز لاده ن به نو یزو به شتی
 تره وه خه ریک ناین و، ئیمه به راستی هه مو کاتی خوا پاك ئه که یه وه و دوری ئه خه یه وه له شتی
 شایسته ی ئه و نه یی.

﴿وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُنَّ لَوْ أَنْ عِنْدَنَا ذِكْرُنَ الْأَوَّلِينَ. لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ﴾ وه به راستی
 بی باوه رانی قوره یس بهر له هاته خواره وه ی قورنان ئه یان ووت: به راستی ئه گهر بیته خواره وه نامه یه
 له نامه کانی پیغمبه ره پیشوه کان ئیمه به راستی له بهنده نیاز پاك و بوخته کانی خوا ئه یان و، باوه ر
 یه و نامه یه ئه هیتین. به راستی نامه یه چاکتر له و نامانه هات بۆلایان وهك قورنان بی.
 ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ دواپی ئه و نامه یه به گریه ی ئاواتی خویان هاته خواره وه بو
 لایان و باوه ریان بی نه هیتا، دواپی خویان ئه زانن توشی چ سزایه کی سده ت ئه یان.

وَلَقَدْ

سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾ وَإِنْ
 جُنَدُنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾ فَقَوْلَ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾ وَأَبْصَرُ لَهُمْ فَسَوْفَ
 يَبْصُرُونَ ﴿١٧٥﴾ أَفَعِدَّاءُنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحِئِهِمْ فَسَاءَ
 صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾ وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٨﴾ وَأَبْصَرُ فَسَوْفَ
 يَبْصُرُونَ ﴿١٧٩﴾ سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾
 وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

﴿ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ . إِنَّهُمْ لَمُنْصُرُونَ . وَإِنْ جندنا لَهُمُ الْعَالِيُونَ ﴾
 وهه پراستی به لَین و فهرمودهی ئیمه بۆ پیغمه ره راسته کان و بهنده نیردراوه کانی ئیمه پیش
 کهوتوه که به پراستی نهوان سهرئه کهون و یاریده یان نهدری و، به پراستی سوپای باوه پردارانی
 پیغمه ره کانی ئیمه، سهر کهوتن به سهر دوژمنه کانیا نا هه ربۆ نهوانه له ههردوو جیهاندا .

﴿ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ . وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴾ دوایی تۆ واز له بت په رستان
 بهینه و گرنگی به بی باوه ری نهوان مه ده هه تا کاتی سهر کهوتنی تۆ دیت و خوا سهرت نه خوا، تۆ
 کهمی چاوه پروانی نهوان بکه له پیش نهوهی بیبی نهو کوشن و بهند کردنه تووشی نهوان نه بی،
 دوایی نهوان به چاوی خۆیان نه بینن سهر کهوتنی تۆو یارمه تی دانی خوا بو تۆو، سهرشۆری و
 رسوایی نهوان، نهوه بوو به چاوی خۆیان بینان له رۆژی بهدرو له جهنگی نه حهزابدا به چ جوړی
 تووشی سزاو رسوایی بون، کاتی نهو ئایه تهی (۱۷۵) هاته خواره وه. بت په رستان ووتیان چ
 کاتی نهو سزایه دیت. نه گهر راسته باییت بۆلامان؟ خوا فهرموی :

﴿ أَفَعِدَانَا یَسْتَعْجِلُونَ فَأَذا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذِرِينَ ﴾ ئایا دوای بت په رستان بۆ
 داوانه کهن سزای ئیمه تووشیان بیی بهرله کاتی دیاری خوی و، گومانیا نا وایه تووشیان نابیی
 بیگومان ئیمه سزایان نه ده بین، دوایی کاتی سزای ئیمه هاته خواره وه بۆ سهر جیگه شوینی نهوان
 به کو توپری به بی نهوهی ههستی بی بکهن ، دوایی نهوه خراب رۆژیکه بهیانی نهو بی باوه رانه
 تر سینراون بهو سزایه له لایه ن پیغمه ره کانه وه .

﴿ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ . وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴾ دوایی تۆ واز لهو بت په رستانه بهینه و
 گرنگی بهوان مه ده هه تا سهر کهوتنی دیت و خوا سهرت نه خوا، تۆ نهو سزایه دیته خواره وه
 ببینه. دوایی نهوان سهر کهوتنی تۆو رسوایی و سهرشۆری خۆیان نه بینن و، نه زان چیان
 به سهردی. دوویات کردنه وهی نهو رستانه دنیایی بونه له وهی گومان له هاتنه خواره وهی نهو
 سزایه دا نیه .

﴿ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا یَصْنَعُونَ . وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ . وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ ﴾ خوی مه زن پاك و دوره له شتی شایسته ی په روره ده کهری تۆ نیه که بت په رستان
 باسی نه کهن، په روره ده کهری که خاوه نی گه وهی و دهسته لاتهو، ناشتی و دوو ربون له هه موو
 خراپه یه له سهر پیغمه ره کانی و، هه موو سوپاس و ستایشی بۆ په روره دگاری هه موو بونه وه رانه
 له سهر له ناو بردنی دوژمنانی ئاین و، له سهر یاریدانی پیغمه ره .

پرسیار: زۆر جار بینراوه باوه پرداران له جهنگدا شکستیان خواردوهو، هه ندی له پیغمه ره ران
 کوژراون، خوا نه فهرموی: سهرئه کهون و یارمه تیتان نه ده بین؟

وه لام: سهر کهوتن چهند جوړی هه یه: هه ندی جار به به لگه و به هیز نه بی. وایش نه بی
 به چهك. وانه بی به تارام گرتن به رانبر ئازارو کاره سات. کهواته نه گهر باوه پرداران هه ندی جار
 شکست بخۆن به هۆی کهم چه کیه وه نه نجامیان سهر کهوتن نه بی. به تاییه تی له پاشه رۆژدا .

﴿سوره تنی ساد﴾

لهمه که هاتوته خواره وه، ژماره ی نایته کانی (۸۸) نایته تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صَّ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزِّهِمْ شَقَاقٍ ﴿٢﴾
 كَرَاهُوا كِتَابَ اللَّهِ وَمَنْ قَرَأَهُ يُكَفِّرُونَ بِهِ غَيْرَ مُنْذِرٍ لَّهُمْ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجِبُوا
 أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾
 أَجْعَلُ لِلْإِنْسَانِ إِلَهًا وَهُوَ أَحَدٌ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَبٌ ﴿٥﴾ وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأُ
 مِنْهُمْ أَنْ أَمْشُوا وَأَصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِهِمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ﴿٦﴾
 مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾ أَمْ نَزَّلَ
 عَلَيْهِ الذِّكْرَ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ
 ﴿٨﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾ أَمْ لَهُمْ
 مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾
 جُنْدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾

(بسم الله الرحمن الرحيم)

به ناوی خوای به خشنده می پیره بان

﴿ص﴾ یانی بهو پیتهو پیته کانی تری وینه ی لهو پیته نیمه دهست نه کین بهم سوره تانه که
 قورنانی پیروز لهم پیتانه پیک هاتوه، نیوه ی بت پدست گفتوگزیان پی نه کهن و، نیوه ناتوان
 بهو پیتانه وینه ی سی نایه تنلهو قورنانه دا بنین. کهواته لهم قورنانه فهرموده ی خوایه ودانراوی
 موحده دو ناده میزادی تر نیه، مانای لهو پیتانه له سوره تنی له لبه قهره و سوره ته کانی تودا کراوه،
 زانایان مانی زورتریان بۆ کردوه.

ته فسیری زمانکاری

﴿وَالْقُرْآنُ ذِي الذِّكْرِ . بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ وه سویندم بهو قورئانهی خاوهنی ریزو نرخ وئاموژگاریه بۆ گهلانی رابووردو و داهاتوو: له لایدن خواوه هاتوه ته خواوه وه راسته و بێگومانه. به لام کهسانیکی ئه وتو باوه ریان نه هیناوه له ناو گیرۆدهی خو به گهوره داناندان له ناستی به راستی و له ناو درژیه تی خوا و پیغمه مری خوادان، بۆیه باوه رنهائین.

﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوا وَلَا تَجِئْ مِنْ صَاحِبِ السَّمَاءِ أَنْ يَرْسِلَ نَارًا تَكُونُ فِي السَّامِئَاتِ لَا تَخْلُقِ السَّحَابَ إِلَّا خُبْرًا وَمَا تَكُنُ لَهُمْ فِي السَّمَاوَاتِ مِنْ شَيْءٍ تُنْزِلُ إِلَّا غُطْرًا فَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْغُرَىٰ قُلْ هِيَ الْغُرَىٰ الْأُولَىٰ أَنْزَلْنَاهَا حَبًّا وَرُسُلًا مِمَّنْ نَقَلْنَا الْأَنْبِيَاءَ مِنْ قَبْلِهِمْ لَعَلَّكُمْ يَتَّقُونَ﴾ ئیمه زۆر تاقممان له دانیشتوانی خوله کانی پیشوو له پیش بت په رستانی مه کهوه له ناو بردوون، دواى ئه وهی سزایان بینی به ناشکرای ئه پارانه وه و په شیمان ئه بنه وه و داواى لی خوشبوونیان ئه کردو، کاتی رزگاری نه بو، چونکه ئه وان باوه ریان نه هینا هه تا توشی سزا نه بو.

﴿وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وه قوره شيهه كان
سهريان سور نه ما كه هاتوه بولاي نه وان پيغمه مرئ له خويان بيانرسيتي له سزاي خواو له ره گهزي
خوياني و، له پياوه گه وره كاني فارس و روم و، له فرشته كانو جنو كه كان نه بي و، بي باوه ران
ووتيان: نه موحده ده جادو گه رو زور دروژنه.

﴿ اَجْعَلِ الْاِلَهَةَ اِلهًا وَّاحِدًا ﴾ اِنْ هَذَا الشَّيْءُ عَجَابٌ ﴿ ئَايَا چۆن موحهمد چەند خوای ئە گیرێ بەیەك خوا . بەراستی ئەوێ موحهمد ئەیلێ ، زۆر شتیکی سەسورنەرە ، چونکە بانگیان ئەکا بۆلای شتی لە باوبایرانیانەو نەیان بیستەو .

پیاوه گه وره کانی قوره‌یش برپاریا نندا بچنه لای ئه‌بو تالیب، له‌باره‌ی پیغمه‌ره‌وه گفتوگو‌ی
له‌گه‌ل بکه‌ن و، چونه لای و ووتیان: تۆنه‌زانی ئهم برازایه‌ی تۆ، کۆر و کۆمه‌له‌که‌ی چ شتی
به‌ئیمه‌ ئه‌لین. ئیمه‌ هاتوبه‌ لای تۆ فهرمانی دیاری بکه‌ی له‌نیوان ئیمه‌ وئه‌واندا. به‌بوونه‌وه
ئه‌بو تالیب پیغمه‌ری بانگ کردو ووتی: ئه‌مانه‌ خزمی تۆن و داواتان لی ئه‌که‌ن که‌به‌یه‌که‌ جاری
داواکانیان پال پیوه‌ نه‌نی، پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ فهرموی: داوای چ شتی ئه‌که‌ن، ووتیان: تۆ واز
له‌خواکانی ئیمه‌ به‌ینه، ئیمه‌یش واز له‌تۆ خواکد ئه‌هین، پیغمه‌ر ﴿ﷺ﴾ فهرموی: ئه‌گه‌ر
من داواکانتان وه‌ریگرم، ئیوه‌ یه‌که‌ داوای من وه‌ئه‌گرن، ووتیان. به‌ئێ. به‌زۆر تره‌وه. پیغمه‌ر
فهرموی: بلین: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ ووتیان زۆر سه‌یره، ئیمه‌ داوای چ شتی ئه‌که‌ین وئه‌و چ شتی
ئه‌لی.

﴿وَإِطْلِقِ الْمَلَأَ مِنْهُمْ أَنْ أَمْشُوا وَأَصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ يُرَادُ﴾ وەبەپەلە پیاو
گەورەکان لەوانەى لاى ئەبوتالبەب چونە دەرەووە بەیە کەزبان ووت: ئێوە پرۆن وئێوە ئارام بگرن
و بەردەوامبەن لەپەرستنى خواکانى خۆتان و لامەدەن. بەراستى دژایەتى موحەممەد وپەرستى
خواکانى خۆتان شتیکە کراوە بەمەبەست بۆ ئێمەو، چارەبەترمان نیە جگەى خۆراگرتن لەسەر
ئایىنى خۆتان، موحەممەدیش ئەیهوئى ئێمەو هەمو ئادەمیزاد بکا بەپچوکی خۆى.

﴿ مَسْمُوعُنَا بِهِذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴾ ۞ **توہی** **موحہمد** **تہیلے**: کہ **ہدیہ** **ک** **خوا** **ہدی** **تیمہ** **نہمان** **بیستہ** **نہلہ** **باو** **بیرانی** **خو** **مانہوہ** **نہلہ** **نہتوہ** **کانی** **ترہوہ** . **توہتہ** **گاورہ** **کان** **تہلین**: **سی** **خوا** **ہدن** **وجوہ** **کانیش** **تہلین**: **عوزہ** **یر** **خوایہ** , **توہی** **موحہمد** **ہیتاویہ** **تی** **ہیچ** **شتی** **نیہ** **جگہ** **لہوہ** **دروو** **بوختان** **دروست** **کردنی** **خویدہ** **تی** .

﴿ اَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَدْعُوا عَذَابَ ﴾ نایا قورئان به تهنه چۆن نیراوه ته خواره وه بۆسه ر موحه مد له نیوان ئیمه داو، ئیمه پله مان له وه به رز زتره و دارایی و تاقمان له وه زۆر تره، به راستی بئ باوه ران له ناو گومان دان له هاته خواره وه ی قورئانی ئیمه بۆسه ر موحه مدو، به راستی هه ر له وه گومانه دان هه تا کاتی سزا تووشی ئه وان ئه بئ و بیدار نه بنه وه، ئه و کاته ئه زانن موحه مد راسته و قورئان له لایه ن خوا وه هاته بۆ لای.

﴿ اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ الْغَزِيرِ الْوَهَّابِ ﴾ نایا لای ئه و بئ باوه رانه یه گه غینه ی چاکه ی په ره و درگاری زۆر به ده سه لاته و زۆر به خشن ده ی تو، به کاری به یئ له شتی خۆیان بیانه وئ، به ئاره زووی خۆیان پیغه مه رایه تی به ن به که سی ئاره زوویان هه بئ و به گوێره ی ده ستوری ئه وان کاربکا. ئه وانه هه موویان هه ر به ده ستی خوان.

﴿ اَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴾ نایا بۆ ئه و بئ باوه رانه یه خوا وه نیه تی ئاسمانه کان و زه ووی و شتی له نیوان ئاسمانه کان و زه ویدان. ئه و بئ باوه رانه خوا وه نی هه چ شتی نین و له ناو ئاسمانه کان و زه ویدا نه که مو نه زۆر، نه گه ر به روایش نا که ن.

﴿ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴾ دوا بئ با ئه و بئ باوه رانه له ناو ئه و هۆیا نه هه یانه به رز بینه وه بۆ لای هه ر جیگه یه خۆیان ئه یانه وئ نه گه ر ئه توانن، له وئ ده سه لاته بگر نه ده ست و، پیغه مه رایه تی به خشن به هه ر که سی ئاره زوویانه ریزداری بکه ن، نه گه ر رینگه یه ک و هۆیکیان ده ست نه که وئ. بئگومان ئه و رینگه یانه یان بۆ پێک نایه.

﴿ جُنْدٌ مَّاهُنَا لِكَ مَهْزُومٍ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴾ ئه و سوپایه دوژمنایه تی تو نه که ن له و جیگه یه ئه یانه وئ تو بکوژن که رۆژی به دره تاقمیکه که من له و تاقمانه کۆبو نه ته وه و ئه یانه وئ تو به درو بخه نه وه خۆیان نه کوژرین و نه شکین ورسوا ئه بن و، تو سه رئه که و ی به سه ریا نا.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ

نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْنَادِ ﴿١٢﴾ وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَبُ

لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ﴿١٣﴾ إِنَّ كُلًّا إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُلَ

فَحَقَّ عِقَابُ ﴿١٤﴾ وَمَا يَنْظُرُهُمْ إِلَّا الْأَصْحَاحَةُ وَاحِدَةٌ مَّا لَهَا

مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا قِطْنًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

أَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾

إِنَّا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعِشِيِّ وَالْأَشْرَاقِ ﴿١٨﴾ وَالطَّيْرَ

مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُوَءَ آيَاتِنَا الْحِكْمَةَ

وَفَصَّلَ الْخُطَابِ ﴿٢٠﴾

﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ خوای مه‌زن دل‌خوشی پیغمه‌ره نه‌داته‌وه، نه‌فهرموی: پیش بت په‌رستانی مه‌که‌تاقمی نوح و، هوزی عادو، فیرعه‌ونی خاوه‌ن سوپایه‌کی به‌هیزو به‌توانا، پیغمه‌ره‌ی خویانیان به‌درو‌خسته‌وه، زانایان بیریان جیاوازه له‌مانای ﴿ذُو الْأَوْتَادِ﴾ هه‌ندیکیان نه‌لین: فیرعه‌ون چهند می‌خیکی هه‌بوه یاری یی نه‌کردن. هه‌ندی نه‌لین کاتی بیویستایه سزای یه‌کی بدا هه‌ریه‌که له‌جوارپه‌لی نه‌به‌سته‌وه به‌می‌خه‌که‌وه.

﴿وَتَمُودٌ وَقَوْمٌ لُوطٌ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وه‌هوزی سه‌مودو تاقمی لوتو دانیش‌توانی نه‌له‌به‌که پیغمه‌ره‌کانی خویانیان به‌درو‌خسته‌وه. (نه‌له‌به‌که) به‌جینگیه نه‌لین: دارو دره‌ختیکی چروپری هه‌بی. شوینی نه‌وان دارستانی‌کی چروپری بوه.

﴿أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ. إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابٌ﴾ نه‌وانه هه‌موویان تاقمی شه‌یتان بوون، کزبونه‌وه له‌سه‌ره‌دزایه‌تی پیغمه‌ره‌کانیان، هه‌موو یه‌کی له‌وتاقمانه پیغمه‌ره‌کانیان به‌درو‌خسته‌وه، دوابی پیویستم کرد له‌سه‌ریان سزای خۆم. تاقمی نوح نوحیان به‌درو‌خسته‌وه. هوزی عاد هودیان به‌درو‌خسته‌وه، فیرعه‌ون موسای به‌درو‌خسته‌وه. دانیش‌توانی دارستانی چروپری شوعه‌بیان به‌درو‌خسته‌وه، نه‌وانه هه‌موویان تاقمی بوون دزی پیغمه‌ره‌کانیان هه‌ریه‌که‌یان به‌جوره سزایه سزایان درا.

﴿وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ﴾ وه‌ئو که‌سانه موحه‌مد و پیغمه‌ره‌کانی پیش‌وو‌یان به‌درو‌خسته‌وه چاوه‌روان ناکه‌ن بۆ له‌ناو‌بردنی خویان مه‌گه‌ره‌چاوه‌روانی ته‌نها ده‌نگیکی زۆر سه‌خت به‌که‌ن گه‌رانه‌وه‌ی بۆ نیه. به‌ویته‌ی شیر ی دۆش‌راو له‌گوانی مه‌ری ناگه‌ریته‌وه بۆلای گوانه‌که. یانی له‌کاتی له‌ناو‌بردنیاندا مۆله‌تیا نادرئ به‌که‌م‌ترین ماوه.

﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا قِطْنًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ وه‌بی باوه‌ران به‌گالته‌کردنه‌وه نه‌یان ووت: نه‌ی په‌روه‌ردگاری ئیمه: تۆ پاداشتی ئیمه‌ به‌دوره‌وه به‌گورجی له‌جیهاندا به‌ره‌له‌هاتی رۆژی دوابی به‌و به‌ش‌ی سزایه‌ی موحه‌مد به‌لینی داوه نه‌درئ پیمان له‌جیهاندا بمانده‌ری. داواکه‌یان پوچه له‌چاکه‌ی هه‌ردوو جیهان بی به‌شن.

﴿اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ تۆ ئارام بگه‌ره له‌سه‌ره‌شتی بی باوه‌ران به‌تۆی نه‌لین به‌درو و به‌بوختان هه‌لی نه‌به‌ستن. به‌راستی پاشه‌رۆزبان نه‌مان و رسواییه‌و، تۆ بیر ی داوودی خاوه‌ن ده‌سته‌لاتی شکۆداری داوود بکه‌روه له‌جیهاندا هه‌ییو، کاتی هه‌له‌یه‌کی بجووی کرد خوا لئی خو‌شبوو. به‌راستی داوود که‌سی بوو په‌شیمان بونه‌وه‌ی زۆری بو داوای په‌زامه‌ندی له‌خوا نه‌کرد.

﴿إِنَّا سَخَّرَ الْخِيَالَ مَعَهُ يَسْجُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْأَشْرَاقِ وَالطَّيْرَ مَخْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ﴾ وهئیمه کیوه کان و بالنده کانمان بههمو ره گه زیانده لههممو لایکهوه رانمان کردوون پاک و دوربونی خوا له کاری ناشایسته دهر برن بؤ خوا له گهل داودا له نیواران وله خوره لاتندا وله نیوان نهواندا، هممو یه کن له کیوو بالنده کان پهیرهوی خوا نه کن و سهرشوری ویستی خوان.
بؤ زانین: دهر برینی پاکي و دووری کیوه کان بؤ خوا بریتیه لهوه کهخوا پاراستونی لهجم و جؤل و، بهلگن لهسهر توانای گهوهری خوا و، هممو کاتی وهک له پاک دهر برینی خوادان و، ههرکه سی بریان لی بکاتهوه پاک و خاوتی بؤ خوا دهرله بری، پاک و خاوتی دهر برینی بالنده کان جورا و جوره: فرینان دهر برینیکه، دهنگیان دهر برینیکه. هممو رژیشتیک و وهستانیکیان دهر برینی پاکي خوان و بهلگن لهسهر توانای خوا.
﴿وَشَدَّوْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَضَّلْنَا الْخِطَابَ﴾ وهئیمه پاشایهتی داودمان بههیز کردبو بهبلدی کی زور گهوره و بهپاسهوان و سوپای زوری گیانداران و، ئیمه زانیاری و پیغه مهرایهتی و گفتوگویه چاک و خراب جوی بکاتهوه و گومان و دوودلی وهرنه گری بهخشیمان به داوود و، هممو شتیکی لهجینگهی شیای خویا داندهنا.

وَهَلْ أَتَاكَ نَبُوءُ الْخَصَمِ إِذْ تَسَوَّرُوا
الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ
وَأَهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَجَّةً
وَلِي نَجَّةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ قَالَ
لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَجْمِكَ إِلَى نَجَاحِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ
مَّا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ
﴿٢٤﴾ فَعَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَّهُ عِندَنَا لُزْفَى وَحُسْنَ مَّعَافٍ ﴿٢٥﴾

زانایان ئەلێن: داوود پیغمەر رۆژه کانی خۆی بەش کردبوو بەجوار بەش: رۆژێکی بۆ پەرستی خوا. رۆژێکی بۆ فەرماندان لەنیوان دانیشتوانو نەهیشتی گێر و گرتیان. رۆژێکی بۆ نامۆگاری کردن. رۆژێکی بۆ رابواردن و پشروودان لەناو خێزانەکانیا، لەرۆژی پشوو دایا پاسەوان دانرابوو، ئەبوابە هیچ کەسێ تەهاتنا بەبۆلای داوود، لەو رۆژەدا لەجێگەی رابواردنیدا دانیشتون، لەناکاودا هەندێ لەفریشتەکان بەفەرمانی خوا لەشیوەی ئادەمیزادا بەدیواری کۆشکە کەیا هەلگەران و سەرکەوتن و چوێ لای داوود، کەچاوی پێیان کەوت ترسا لێیان، ئەوانیش ووتیان: مەترسە، ئێمە کەسانیکین ناکۆکیمان لەنیواندا پەیدا بۆ، هاتووین بۆلای تۆ بۆ نەهیشتی ئەو ناکۆکیە، فەرمان بەدەنیوانماندا و، لەسنوری راستی دەرەمەچۆستەم بەرپەرە مەبێنە، سەم لێ کرارو ووتی: ئەو وێرایی من سەم لێ ئەکاو، خواوەنی نەوێدوو نۆ مەرە و، من یەك سەر مەرەم هەیه، ئەیهوێ ئەم سەرە مەرەیش لەمن بستیێ بەهۆی زمانی خۆی و، بۆ بەدەمەقالەمان، بەو زمانە لوسەیی خۆی بۆی داووم و چاری ناکەم، داوود گۆی لێ گرتن و، کردەوێ خواوەن مەرە زۆرە کە لای رەوانەبوو، فەرەمۆ: تۆ سەمەکاری بەهۆی ئەو شتە کردووە، زانایان ئەلێن: ئەو شتەیش ئەوێ بوو: داوود شتیکی نایابی لای کەسیک دیبو، لای خۆشبو بۆخۆی بێ، ئەو جۆرە ئاواتەیش لەپەلەو پایەیی پیغمەرایەتیەوێ دووربوو، بۆیە خوا ی مەزن لەو کارە ئاگاداری کرد لەو ئاواتەیی خۆی پەشیمان بێتەو، ئێر ئەو شتە دارایی بویی یا شتی تر گرنگ نیە و، هەوایی زانستی خوا، هەرچەندە خواوەنی نامە دەست لێ دراوێ کان هەندێ شتیان ووتوێ شایستی پەلەیی پیغمەران نیەو زۆر بێ شەرمیە. بۆروون کردنەوێ ئەو رۆو داوێ خوا ئەفەرەمۆ:

﴿وَهَلْ آتَاكَ نَبَا الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ وەئایا نەهاتوێ بۆلای تۆ هەوایی زۆر سەر سۆرینەری دوو کەس داواکاریان لەیه کۆری هەبو، تۆ بێر بکەرەوێ لەو کاتەیی ئەو کەسانە بەرزبۆنەوێ بەدیواری ئەو جێگەیی داوود ئەچوێ ناوی بۆ پەرستی خوا.

﴿إِذْ دَخَلَ عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ﴾ کاتی ئەناکاودا ئەو کەسانە بەبێ پرس چوێ لای داوود، داوود، داوود کەچاوی کەوت بەو کەسانە ترسا لەوان، بەچ جۆرێ بەسەر ئەو هەموێ پاسەوانەدا ئەوان هاتوێتە زۆرەوێ دەرگا نەکرارەتەوێ.

﴿قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ بَقِيَ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ﴾ ئەو کەسانەیی هاتبۆنەوێ زۆرەوێ بە داوودیان ووت: تۆ مەترسە، ئێمە دوو کەسین داواکاریان لە یە کۆری هەیه، هەندیکمان دەست درێژیمان کردوێتە سەر هەندێ تەمان بەبێ ئەوێ راستی. هاتووین بۆلای تۆ.

﴿فَأَحْكَمَ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ دوا یی فەرمانی یاسایی بەدە لە نیوان ئێمەدا بە جۆرێکی راستی و دادپەرەری و، تۆ لە دادپەرەری لایەدە و لە سنووری خوا دەرەمەچۆ، شەرەزای ئێمە بکە بۆلای رێگەیی راست و ئاشکرا و ئەم لاوایی تێدا نەبێ. ئەمەیش کێشەیی نیوانمانە.

﴿إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةً وَاحِدَةً﴾ بهراستی ئەم برا ئایینیەى من نەوێ و نۆ سەد مەدرى هەدیە و، من تەنھا یەک سەد مەدرم هەدیە، شکاتی خۆمانمان هێناوە بۆ لای تو. ﴿فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ دواى ئەم برا ئایینیەى من دەلى بە من: تو ئەو تاکە مەدرە خۆت بکە بەشى من و بیکەرە ناو مەدرەکانى منەو، زāl بوو بەسەر مندا بە گفتوگۆى پاراوى خۆى و، لە من زۆرزانترە و، بەدەم چارى ناکەم وە لە جیهانیشتدا لە من بەدەستەلاترە، بۆیە هاتووینەتە لای تو چارەسەردان بکەى. داوود گوتى لە گفتوگۆى هەردوو لایان گرت و کارەکەى بۆ روون بوویدووە.

﴿ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَىٰ نَعَجِهِ ﴾ داود فہرمووی: بہرِاستی تہو بریایہی تہو
ستہمی لہتہو کردوہ، بدہوی داوی لہتہو کردوہ کہ تہو مدہری تہو بکاتہ لای مدہرہ کانی خوی و
بیکا بہ بدہشی خوی. داوود بہی وولامدانہوی تہوی تریان و داوی شایہت لہم بکائہو
فہرمانہی دہر کرد و، تہوایہ داوی لہ ہمدروویان بگردایہ بہی یاسای دادگا. فہرمووی:
﴿ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ﴾ وہ بہرِاستی زور کس لہ دؤست و
ہاوکار ہندیکیان دہستدریژی نارہوا تہ کتہ نہ سہر ہندیتریان، زوردارہ کانیان مافی بیہترہ کان
داگیر تہ کتہ.

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ﴾ جگہ کہ سائی کی نہ ہو تو باوہر دار و کردہ وہ چاکہ کانیاں کردبی، و، نہو کہ سانه زور کہ من لہناو ئادہ میزاددا. ئیتر با ژمارہ یان کہ می. بہ لام رہوشتیان بہر زہ.

دواى نهووى داوود فهرمانى خوۍ دهر كرد له نيوان نهو دوو تافمه داواكار به كه يانى جى به جى كرد. به يى داواكردنى شايد و، وولا مدانه ووى داوا ليكرا و له سهره تاوه، نهو وىش پينجه وانى داد په روهرى يه، هوښى هاته وه به خويا و، بوى دهر كهوت خواى مه زن بهو پرو داوه تاقي كرده ته وه، هه تا بو جارى تر كارى ناشايسته ي وا نه كا نه گونجى له گهل پله ي بيغمه رايه تى دا، چاو نه بر ته دارايى و شتى ترى دانىشتوان.

﴿ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴾ و داوود زانی و گومانی برد
به راستی تاقیان کرده ته وه و، یستویانه بهو رووداوه به هوشی بیرینه وه، جاری تر کاری ناپه وا
لهو پیدا نه بی.

دواى به هوش هاتنه وه، داواى ليبور دنى له پوره دگارى خوى كرد و، كهوت به پروودا و سوژده برد بو خوا و، گهرايه وه بولاي خواى گهوره و، له كرده وهى خوى په شيمان بوويه وه. ﴿فَقَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ دواى داواى لي بوردن ئيمه خوشبوين له وه له يه توشى داوود بوو بوو، به راستى بو داوود هديه نزيكبوونه وه له ئيمه و پله يه كى تايبه تى لاي ئيمه هديه دواى لي خوشبوونى و، بويشى هديه گهرايه وه يه كى شيرين له رږزى دوايدا به چوونى بو ناو به ههشت لاي ئيمه.

بۆ زانين: هدرشتىكى تر جگه نهواندى باسگران له بارهى داوودهوه: له باس و خواست و بوختانى جوه كان كه شايستهى پياوچاكان نين چ جاي پيغمههوان، پيويسته بهريچ بدرينهوه، بۆ دهركهوتنى رپژرى داوود تهماشاي نهو نايهتهى دواىي بكه ن بۆتا روون نه پيستهوه بهرزى پلهى داوود.

يٰۤاٰدٰوُدُ اِنَّا جَعَلْنٰكَ خَلِيْفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ
بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ
عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾
وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَطْلًاۙ ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾ اَمْ نَجْعَلُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوْا
الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ فِى الْاَرْضِ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجَّارِ
﴿٢٨﴾ كَتَبْ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ مُّبْرَكٌۭ لِّتَذْكُرُوْا اٰيٰتِهٖۙ وَلِيَتَذَكَّرُوْا
اَلَّا يَلْبَسِ ﴿٢٩﴾

﴿يَا دَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنٰكَ خَلِيْفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ نهى داوود: بهراستى
ئيتمه تو مان كرده به جىگه دار له ناو زهوى دا، بهرپرسيارى له بهردهم ئيتمه دا بۆ جى به جى كردنى
كار و كردهوى نادهميزاد و، بۆ بلاو كردهوى كارى چاك له جيهاندا، دواىي تو فرمان بده
له ناو نادهميزادا، گيرو گرفتبان جى به جى بكه بهراستى و به دادپهروهري، هه موو كه سى
جىگه نشيني خوايه. نهك بهوتنهى پيغمههوان.

﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ وه تو دواى ناره زوى دهروونى خوت مهكه وه،
دواىي تو لا بده له ريگه ئايىنى خوا، پلهى پيغمههرايه تى خوى له خويا داواى نهوه تى نهكا
دواى ناره زوى خوت نهكهوى.

﴿اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ بهراستى
كهسانىكى نهوتو لا بدهن له ريگه ئايىنى خوا، بۆ نهوان ههيه مزايه كى سهخت، بهوى
له بير جوونه وهيان بۆ رۆزى پرسيار كردن لهوان، نهكه له جيهاندا له ريگه ئايىن لاتان نهدايه
نهم رۆزه تان له بير نهه جوو.

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ وه نیمه ناسمان و زهوی و شتی له نیوان
 نهواندایه بهبی سوود و بهبی هوده دروست نه کردوه. بهلکو دروستمان کردوون بکرین به بهلگه
 له سدر توانای نیمه و، ناردومانته خواره وه بو خوا په رستن و دادپهروه ری، دواى ناره زوی خو تان
 نه که ون و فره مانپه رداری خوابن.
 ﴿ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ دروستکردنیان بهبی سوود، گومانی
 که سانیکی نه وتویه، باوه ریان نه هیناوه، دواى نه مان و سزایه کی سخت بو که سانیکی نه وتویه
 باوه ریان نه هیناوه په سزای ناگری دوزه خ.
 ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ
 كَالْفُجَّارِ﴾ نایا نیمه که سانیکی نه وتو باوه ریان هیناوه و کرده وهی چاکه کانیاں کرده نه ریان
 گپین به ویندهی که سانی خراپه بلا و نه که نه وه به هاویه شدانان بو خوا و به بت په رستی، نایا نیمه
 که سانیکی نه وتو له خوا نه ترسن و خویان له گونا نه پاریزن نه یان گپین به ویندهی که سانی
 له خوانا ترسن و خویان له گونا نه پاریزن؟ بیگومان نه وه که سانه ویندهی یه که نین. باوه رداران و
 خوپاریزان له به هه شتان. بی باوه ریان و خراپه کدان له دوزه خدان.
 ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ نه و قورئانه نامه که
 ناردوومانته خواره وه بولای تو خاوه نی سود و پیروزیه بو ناده میزاد، له بهر نه وهی بیرکه نه وه
 له وانه و بهلگه ی نایه ته پیروزه کانی و، له بهر نه وهی نه وه که سانه ی خاوه نی نه قلن ناموزگاری
 وه ربرگن.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعَمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ

﴿٣٠﴾ إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّفَصَافَتِ الْجِيَادَ ﴿٣١﴾ فَقَالَ إِنِّي

أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾

رَدُّوَهَا عَلَيَّ فَنُفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا

سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ

لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

فَسَخَرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾ وَالشَّيَاطِينَ

كُلَّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٣٧﴾ وَءَاخِرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾ هَذَا

عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾ وَإِنْ لَمْ عِنْدَنَا لُزْفٌ وَحَسَنٌ

مَتَابٍ ﴿٤١﴾

﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ وه نیمه به خشیمانه به داوود و سوله یمانی کوری، چاک بهنده ی نیمه بو سوله یمان. به راستی سوله یمان به زوری نه گه راپه وه بؤلای فدرمانی خوا و، بؤلای کرده وه ی چاک.

ووشه ی (داوود) به زمانی عیری به مانای خۆشه ویستی و ووشه ی (سلیمان) به مانا ناشتی و بی وه ی.

بؤ زانین: سوله یمان به خپو کردن ی چاره وه ی لا مدهستیو، له بهر نه وه بؤ جهنگ پیگردن پیوستی پیمان هه بوو، له بهر په ریپدانی نایینی خوا. نهك بؤ مدهستی جیهان، جارب به جاری: نهو چاره ویتانه یان رانه نوان له بهر ده میا، هه تا بزانی چۆن به خپو کراون و فدرمانیدا چاکستر به خپو بکړین، بؤ نهو مدهسته چاره ویکان به سواره کانپانه وه نه هاتن و نه ریوشتن هه تا له چاو وون نه بوون و، جاری تر نه گه راپه وه هه تا نه چورونه ناو ته ویله کانپان، لهو باره وه خوا نه فدرموی:

﴿إِذْ غَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِئَاتِ الْجِبَادُ﴾ تو بیری نهو کاته بکهره وه: نهو چاره و یانه له سه سر سی پهل نه وه سق و چواره میان بهرز نه کهنه وه، به تیژی نه رۆن و نومایش نه کران به سه سر سوله یماندا، دوا ی نیوه رۆ، نهو جوړه وه ستانه ره سنی و په سهندی چاره ویکان دهر نه خا.

﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ دوا ی نه وه ی نومایشی چاره ویکان دهستی پیکرد سوله یمان ووتی: به راستی من ریوشتن و نومایشی نهو چاره و یانه م پیخۆشه، به ویتنه ی خۆشویستی هه موو چاکه یه، نهو کارم کرده به فدرمانی په روه دگاری خۆم، بؤ به یز کردن ی نایینی خوا به جهنگ کردن بهو چاره ویتانه، نهك به فدرمانی خۆم و خۆشه ویستی سامان، هه روه ها نومایشی نهو چاره ویتانه به رده و امبی هه تا هه مو یان وون نه بن وله بهر چاو نامیتن و نایان بینم.

﴿رُدُّوَهَا عَلَيَّ فَطْلَقَ مُسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَغْثَاقِ﴾ له پاشا سوله یمان ووتی به پیاوه کانی: ئیوه نهو چاره ویتانه به سواره کانپانه وه بگپړ نه وه به سه سر مندا جاری تر، دوا یی سوله یمان دهستی کرد به ده ست پینده یانی قاج و ملی چاره ویکان، له بهر خۆشه ویستی و لاواندنه و یان.

خه ریکبوونی سوله یمان به مۆچاندن و، وه رزش به چاره ویکان دریژه ی کیشا و، کاتی زوری به وانه وه نه برده سه ر و، دارایی زوری له وانه دا به کار نه هیتا به جوړی نریکبوو یادو په رستی خوا ی له بیر بچیته وه، بویه خوا تاقی کرده وه و، توشی نه خۆشی و لاوازی کرد، نه ی نه توانی کاروباری پاشایه تی راپه رپتی نهو نه خۆشیه په ده ی سه ند به جوړی کاتی دانیش تابه له سه ر

کورسیه که ی به و ینه ی له شیکی بیگیان بو دوی رۆیشتنی ئەو نه خو شیه به سه ریا، خوای مه زن
لئی خو شبوو، رزگاری کرد له و نه خو شیه، به و ینه ی جارن له سه ر کورسی یه که ی دانیشه وه،
کاروباری پاشایه تی به رپوه نه برد و، زۆر تر له جارن فراوانی ئاوه دانی نیشتمان ه که ی زۆر تر بوو،
له و باره ی وه خوای گه وره نه فهرموی:

﴿ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ﴾ وه به راستی ئیمه سوله یمان
تاقی کرده وه به نه خو شی یه کی زۆر گران که نه ی ئەتوانی کاروباری فەرمانرەوایی بیا به رپوه و،
ئیمه دامان له سه ر ته ختی خو ی و، دانیشی له سه ری به و ینه ی له شیکی مردوو نه تلایه وه به
ئازاره وه و، له پاشا گه راپه وه بۆلای کاروباری پاشایه تی و په رستی خوا و، له و کاره ی
کردبووی په شیمان بوویه وه.

﴿ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴾ سوله یمان
ووتی: ئە ی په روه ردگاری من: تو له و هه له یه ی من خو ش بیه و، تو سامان و پاشایه تی به خشه
به من ئاسان نه بی و ناماده نه کری بۆ هیچ که سی دوی من. به راستی هه رتو هه موو شتی
نه به خشی به ئاده میزاد و جگه ئاده میزاد.

﴿ فَسَخَرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهٖ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴾ دوا یی ئیمه بامان رام کرد بۆ
سوله یمان، ئەو بایه برۆا به فەرمانی سوله یمان و، به ندرمی و ئاسانی سوله یمان بیا بۆ هه ر جیگه یه
نیازی بکا و بیه و ی پڕوا بۆ ئەو جیگه یه، به بی ئازاری توشی بی.

﴿ وَالشَّيَاطِينُ كُلٌّ بِنَاءٍ وَغَوَاصٍ وَآخِرِينَ مُقَرَّرِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴾ وه ئیمه رامان کردبو بۆ
سوله یمان له شه ی تانه کان و هه موو ئەندازیار و شاره زا و پسپۆر له دروستکردنی کوشک و
ته لاردا، هه موو یه کێ له وانه یان شاره زابن بۆ خو قوتا کردن به ناو ده ریاکاندا بۆ ده ره ی تانی شتی
به نرخ و، تاقمی تری سیه ممان بۆ رام کردبوو له شه ی تانه یاخیه کان و بی فەرمانی سوله یمانیان
کردبوو، به سه رابوونه وه به زنجیر و پیونی ئاسنه وه.

﴿ هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ ئەو سامان و پاشایه تی و ئەو هه موو شتانه
به خشی ئیمه یه، به تو مان به خشیوه، دوا یی تو به خشه له و شتانه پیتمداوی هه رشتی ئاره زۆت
هه یه بیه خشی به هه ر که سی ئە ی به خشی و، یایی بیه ش بکه له و شتانه هه ر که سی ئاره زۆت
هه یه، ئەو به خشی ه ی ئیمه به تو نایه ته ژماره، به زۆر و به که م بیه خشه به بی کێشانه وه پیوانه
دوا یی نایه.

﴿ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ﴾ وه به راستی بۆ سوله یمان هه یه پله یه کی به رز له
جیهاندا و، گه رانه وه ی شیرین و پاک له لای ئیمه له رۆژی دوا ییدا به چوونی بۆ به هه شت.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ

بِنُصَبٍّ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾ اَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ
 ﴿٤٣﴾ وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاصْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ إِنَّهُ وَجَدَنَّهُ صَابِرًا
 نَعِمَ الْعَبْدَ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾ وَادْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
 أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى
 الدَّارِ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾ وَادْكُرْ
 إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

ئەبۇب پەغەمەر پیاوێکی ساماندار و باوەردار بوو، چاکە کەر و ئارام گریو، لەنەوێ
 (عیسو) ی کوری ئیسرائیلی کوری ئیبراهیم، دانیشتووی گوندی بوو لەنیوان دیمەشق و
 ئەزروعات. ژنیکی بوو ناوی (رەهە) بوو لەنەوێ یوسفی کوری یەعقوب بوو، وێنە ئەبۇب
 باوەردار و چاکە کەربوو. خۆی مەزن سامانی زۆر و پلەوپایە بەرز و کور و کچی زۆری
 پێشەخشیوو، بەلام ئەبۇب لەگەڵ ئەو هەموو سامانەدا ئەوەندە ئەخوارد و ئەپۆشی کە پێی
 بژی، پارچە قوماشیکی ئەنەپۆشی و پارووە نانیکی ئەنەخوارد بیزانیایە کەسی هەیه پێوستی بەو
 شتانه هەیه ئەیدایە.

ئەبۇب زمانی لە سوپاسی خوا ئەنەوێستا و لە یادی خوا بی دەنگ ئەنەبوو، سەری لە خزم و
 دراوسێکانی ئەدا و چاکە زۆری لەگەڵ ئەکردن، چاودێری چاکی جوتیاری کشت و کال و
 شوانی ئازە ئەکە خۆی ئەکردن و یارمەتی ئەدان لەهەموو کارێکیان، زۆربوایە یا کەم.

بەلام ئەبۇب ئاقمە کە لەتاریکی گومرایدا خنکابوون و پەرورەدگاری خۆیانان
 ئەنەپەرست و سوژە و کێنوشیان بۆ ئەنەبرد، لەگەڵ ئەوەشدا لایان خۆشەویستبوو چونکە
 دەستگیرویی زۆری ئەکردن، جگە لەسێ کەس باوەریان بەخوا ئەبوو، ئەبۇب لەناو
 کۆڕ و کۆمەڵیاندا دانەنیش و باسی خۆی بۆ ئەکردن. بیری لەوە ئەکردەو رێگە بدۆزێتەو
 رزگاریان بکا لە تاریکی بێ باوەری بۆلای پروناکی باوەرپەخوا.

شەیتان کاتی ئەو رێزە ئەبویی پێی لەناو ئەدەمیزادا و لە پرووی زەوی دا زۆری
 بێ ناخۆشبوو لەگەڵ ئەوەشدا لای خوا پلەوپایە بەرێزە، سونیدی خوارد بەهەر جۆری
 بۆ بکری توشی خراپە بکا. بەلام باوەر و ترسی ئەبۇب لەخوا رێگە لە شەیتان بەستبو ئەو
 ئەتوانی دوودلی بجاتە ناو دلی ئەبۇب و لای بەدا لەپەرستنی خوا.

رۆژی له رۆژان شتیکی واری دا ریزی ئه یوب له ناو هه ندی له تاقمه که ی کهم بکاته وه و هه لی چاکی بۆ پێک هات گومان بخاته ده روویان بۆ دابه زینی پله ی ئه یوب، ئه و شته یش ئه وه بوو هه ندی له تاقمه که ی پێوستیه کیان به پاشا هه بو، له گه ل ئه یوبا چون بۆلای هه تا یارمه تیمان بدا لای پاشا. به لām ئه یوب به یی ده نگی وه ستا و بیروپرای خۆی ده رنه بری و، پاشایش کاره که ی بۆ نه کردن، هه رچه نه ده کاره که یشیان خراپ نه بوو، تاقمه که ی له دلدا له بی ده نگی ئه یوب توره بوون، شه ییان خسته بیه ده روونی تاقمه که ی ئه یوبه وه که ئه یوب پیاویکی دووروه، دل و زمانی وه ک یه ک نین و، هه ر سو دی تایبه تی خۆی ئه وی، بۆیه لای پاشا بی ده نگ بوو هه تا کاری خۆی به ئاسانی برۆا له لای پاشا.

له لایه تره وه کاره ساتی ناله بار روی کرد بۆلای ئه یوب، دارایی و ئاژال و کشت و کالی له ناوچو، خانه که ی روو خا به سه ر مندا له کانی دا و هه موویان مردن. خۆیشی نه خۆش که وت و درێژه ی کیشا ئه و نه خۆشیه زۆر گرانه ی ئه و، به لām هه ر سوپاسی ئه کرد و ئارامی ئه گرت و ئۆفیک ی نه کرد له به رده م فه رمانی خوا دا، نه خۆشی یه که ی درێژه ی کیشا و، هه یج ده رمانی سو دی بی نه به خشی، ئه یوب به ئازاری خۆیه وه ئه تلایه وه، دۆست و خزم له ویان نه ئه برسی و له بیر یان چووبه وه جگه له ره هه ی ژنی، ئه ویش هه یج دارایی به ده سه ته وه نه مایه کاری به یی بۆ به خێر کردنی خۆی و ئه یوب ناچار بوو په لکه یه له په لکه جوانه کانی خۆی بفروشی به مۆزه خانه و نرخه که به کار به یی.

شه ییان هه لی بۆ ره خسا و، خسته ده روونی ره هه ی ژنی ئه یوب که به ئه یوب بلی: ئه و شتانه ی تووشی ئه بوون خوا به وی نه کردوه، شه ییان ئه وی تووشی ئه و کاره ساتانه کردوه. که واته شتیکی و ابکات شه ییان رازی بکا، دوا یی ئه یوب به ده نگیک ی لاوازه وه ووتی: سو یندم به خوا، ئه گه ر له م نه خۆشی یه رزگارم بوو، ئه یی سه د دارت لی بده م، ره هه ی ژنی ئه یوب وازی له ئه یوب هه تا و، چوو بۆلای ئه و سێ که سانه رۆژی له رۆژان دۆستی راسته قینه ی ئه یوب بون، هه تا گو ی بگرن له گفتو گو ی ئه یوب و، به ئه یوب یان ووت: ئه و شته ی به سه رتۆ دا هاتوه به سه ر که سی تر دا نه هاتوه، چ شتیکت کردوه هه تا تووشی ئه م کاره بویت؟ هاوړیکانی شی وازیان له ئه یوب هه تا، ئه و کاره ی ئه وان و ژنه که ی کردیان ئازاری زۆری گه یاند به ئه یوب و زۆری لا گرانبو، بۆیه زۆر به نیازی پا که وه له خوا پارایه وه، ووتی: ئه ی په روهر دگاری من: به راستی من به هۆی شه یتانه وه تووشی ئازار بووم، تویش له هه موو که سی میهره بان تری، له م نه خۆشی یه رزگارم بکه هه تا به تا م یادی تۆ بکه م و به تا م په رستن بۆ تۆ بکه م.

خوا ی مه زن میهره بانی خۆی به کاره هه تا بۆ ئه یوب، سه روشی نارده خواره وه بۆلای فه رموی: قاچی خۆت بده له زه وی ناوی دینه ده ره وه و خۆتی بی بشۆره، زامه کانت ساریژ ده بن و، بیخۆره وه ناوه وه شت رزگاری ئه یی. ئه یوب به و جوړه ی خوا فه رموی کردی رزگاری بوو له نه خۆشی و له جاران چاکتر و هه موو له شی ساریژ بووه.

رِه‌جه ژنی که هاته‌وه بۆلای سه‌یری کرد پیاویکی له‌ش ساغ له‌ جینگه ئه‌یوبدایه و نه‌یناسی هه‌تا بانگی لی‌کرد، نه‌و کاته داوای لی‌توردنی له‌ ئه‌یوب کرد، ئه‌یوب ووتی خوۆ تۆ ئه‌زانای منن سویندم خواردوو، نه‌گهر له‌م نه‌خۆشی‌یه‌ رزگارم بیی سه‌د درات لی‌ده‌م. خوای مه‌زن سروشی نارد بۆلای ئه‌یوب و فهرموی: له‌بهر ئه‌وه‌ی سوینده‌کەت نه‌که‌وی، سه‌د داری به‌چووک به‌سته به‌یه‌که‌وه و، به‌یه‌ک جار بیده له‌و ژنه‌ی خوۆ، دووایی خوای مه‌زن به‌ دوو چه‌نانه‌ منداڵ و دارایی و زه‌وی و زاری بی‌به‌خشیه‌وه. بۆ روونکردنه‌وه‌ی له‌و رووداوانه‌ خوای گه‌وره نه‌فهرموی:

﴿وَذَكِّرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسْنِي الشَّيْطَانَ يَنْصُبْ وَعَذَابٍ﴾ و تۆ پیری ئه‌یویی به‌نده‌ی ئیمه‌ بکه‌ره‌وه، کاتی ئه‌یوب نه‌پارایه‌وه له‌ په‌روه‌ردگاری خوۆ و ئه‌یوبوت: به‌راستی من شه‌بتان نووشی ئازاری سه‌خت و سزای گرانی کردووم، ئه‌یه‌وی به‌پۆنه‌ی ئه‌وه‌ی سامان و منداڵه‌ کاغان نه‌ماون و، خویشم نه‌خۆشم بیروبارم بله‌خشیت، ناوه‌ستی و به‌هه‌موو جوۆی له‌هه‌ولدایه‌ بۆ له‌و مه‌به‌سته‌ی خوۆ.

دوای ئه‌وه‌ی ئه‌یوب نه‌خۆشی‌یه‌که‌ی درێژه‌ی کیشا و زۆری ئازاردا په‌نای برد بۆلای خوا و پارایه‌وه له‌و نه‌خۆشی‌یه‌ رزگاری‌بکا، خوای مه‌زن پارانه‌وه‌که‌ وه‌رگرت و، فهرموی به‌ ئه‌یوب: ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ تۆ بیی خوۆت بده له‌ زه‌وی، دوایی ئاوێکی سارد و شیرین له‌و زه‌ویه‌ دیته‌ده‌ری، به‌و ئاوه‌ خوۆت بشۆره‌ برینی ده‌ره‌وه‌ی له‌شت ساریژ ده‌بی و، بیشیخۆره‌وه‌ برینی ناوه‌وه‌ی له‌شت نامیتی، وه‌ک جارانت لی‌دیته‌وه.

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ وه ئیمه‌ دوای ئه‌وه‌ی رزگارمان کرد له‌نه‌خۆشی، ئیمه‌ خێزانه‌که‌یی و، وینه‌یه‌ تری خێزانه‌که‌یمان پێه‌خشی به‌دوو چه‌نانه‌: له‌بهر میهره‌بانی له‌ لایه‌ن ئیمه‌وه‌ بۆ ئه‌یوب و، له‌بهر ئامۆژگاری کردنی ئه‌وانه‌ی خاوه‌نی ئه‌قلی ئه‌وان.

ئه‌یوب له‌بهر ئه‌وه‌ی رِه‌جه له‌ کاتی نه‌خۆشی‌یه‌که‌ی دا گفتوگۆیه‌کی ناره‌وای به‌ ئه‌یوب ووتبوو، سویندی خواردبوو نه‌گهر له‌م نه‌خۆشی‌یه‌ رزگارم بیی سه‌د دارت لی‌ده‌م، له‌بهر ئه‌وه‌ی سوینده‌که‌ی نه‌شکی، خوا فهرموی:

﴿وَخَذَ يَدُكَ ضِعْفًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَنَّ﴾ و تۆ کۆمه‌ڵی داری ووردو جگه‌ی دره‌خت بگه‌ به‌ده‌سته‌وه، دوایی تۆ له‌و کۆمه‌ڵه‌ دره‌خته‌ ووردانه‌ بده له‌ رِه‌جه‌ی ژنی خوۆت و، سوینده‌کەت ناکه‌وی و گوناها‌رنابی.

﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ به‌راستی ئیمه‌ ئه‌یوبمان ده‌ست که‌وتبوو به‌جوۆی ئارامی گرتبوو له‌سه‌ر له‌و هه‌موو ئازار و کاره‌ساتانه‌ی تووشی بووبوو، ئه‌یوب چاک به‌نده‌یه‌کی ئیمه‌یه‌. به‌راستی ئه‌یوب به‌زۆری نه‌گه‌رپایه‌وه‌ بۆلای خوا، په‌نای بۆلای خوا، په‌نای بۆلای له‌ به‌رد به‌ته‌نها.

﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِيَ الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ وه تو بیری ئیبراهیم و ئیسیحاق و یه عقیوبی بهنده کانی ئیمه بکهره وه، هه موویان خاوه نی کرده وهی چاکی ئاشکرا و بیر کردنه وهی نهتی بوون، خاوه نی په رست و زانی نی یاسای ئاین بوون و سوپاسی خویان نه کرد.

﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ﴾ به راستی نه وان لهو پیاوه پاك و هه لبژ پراوهی ناو ناده مزاد بون بولای ئیمه. شایسته ی نه وه بون بگرین به پیغمه ر و، فه رمانی ئیمه رابگه یه نن به ناده مزاد.

﴿وَالَهُمْ عِنْدَنَا لِمَنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾ وه به راستی نه وانمان به جزو یکی پاك و بی گه رد دروست کرد بوون بو نه وهی هه موو کانی بیر له روژی دوا بی بکهنه وه و کار بو نه و روژه بکهن و، ناده مزاد بانگ بکهن بولای روژی دوا بی.

﴿وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ﴾ وه تو بیری ئیسماعیل و نه لیه سه ع و زولکیفل بکهره وه و، هه موو یه کن له وان له پیاو چاکان و هه لبژار ده ی ناده مزاد بوون. بو زانین: نه لیه سه ع کوری ئوختوبه، ئیلیاس کردی به جیگه داری خو ی به سه ر به نو ئیسرا ئیلیه کاند و، دوا بی گرا به پیغمه ر. زولکیفل ئاموزای نه لیه سه ع، بو یه ناو پراوه به و ناوه یانی خاوه نی به خپو کردن؛ چونکه زور به ی پیغمه ران که رایان نه کرد خو یان رزگار بکهن له کوشتن به خپوی نه کردن و، مانای زور تریشی بو کراوه.

هَذَا ذِكْرُ

وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٩﴾ جَنَّاتٍ عَدْنٍ مِّنْ مَّوْجٍ مُّتَحَفٍّ لَّهُمْ الْأَبْوَابُ

﴿٥٠﴾ مُتَكِبِينَ فِيهَا يُدْعَوْنَ فِيهَا بِفَيْكِهِمْ كَثِيرٌ مِّنْ شَرَابٍ ﴿٥١﴾

﴿٥٢﴾ وَعِنْدَهُمْ قَصِيرَاتُ الْطَّرْفِ أَرَاءَبٌ ﴿٥٣﴾ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ

الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾ إِنَّ هَذَا الرِّزْقُ مَا لَكُمْ مِنْ تَفَادٍ ﴿٥٥﴾ هَذَا وَابِت

لِلطَّاعِينَ لَشَرِّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنْسِفُ اللَّهُ هَذَا ﴿٥٧﴾ هَذَا

فَلْيَذُوقُوهُ حَيِّمٌ وَعَسَاقٌ ﴿٥٨﴾ وَآخِرُ مَنْ شَكَّلَهُ أَزْوَاجٌ ﴿٥٩﴾

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْجَا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٦٠﴾

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْجَا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمُّوهُ لَنَا فَيَنْسِفُ اللَّهُ الْقَرَارَ ﴿٦١﴾

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾
 وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾ اتَّخَذَ لَهُمْ
 سَخِرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ
 النَّارِ ﴿٦٤﴾

﴿هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ نهوی باسکرا بو لهبارهی چاکه ی پیغمه درانه وه ریژیکی زور گه ورهیه بو تو که ناموزگاری نه توه کانی له مه و پاشیان پی بکهو، به راستی بو نهو که سانه هدی له خواه ترسن و، خویمان له بی فرمانی خوا نه یارین شیرین گه رانه وه و جیگه ی چاک.

﴿جَنَّاتٍ عَذْنٌ مُّتَّحَةٌ لَهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ نهو جیگه شیرین و چاکه بریتیه له چه ندین به دهشتی بدرین و جیگه ی دانیشتنی به درده وام، دهر گای نهو به دهشتیان بو کراوه توه، پاسه وان و دهر گاو انیان نیه، به ناره زوی خویمان نه چه ناویان.

﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ دانه نیشن له ناو نهو به دهشتانه دا زور به خوشی رائه بوین، له ناو نهو به دهشتانه دا داوی میوه ی جوان نه کن، راخه ری نایابیان هدی. ﴿وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَثْرَابٌ﴾ وه له لای نهواندا چه ندین ژنیان هدی چاویان بو جگه ی میردی خویمان ناروانی و، هه موویان له دهک ته مهندنان.

﴿هَذَا مَا نُوْعِدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ﴾ به باوه رداران نه بیژی له لایه ن فریشته کانه وه: نهوانه نهو شانه ن به لینی پیدرابو له جیهاندا بدری به ئیوه له رژی برسیار و پاداشت وه رگرتندا. به راستی نهوانه خواره مهنی و رابواردنی ئیمیه و، دواهان و نه مان بو نهو خواره مهنی یه نیه.

﴿هَذَا وَإِنِّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ نهوه باسکرا بهشی باوه ردارانه و، به راستی بو نهو که سانه هدی له سنووری خوا لایانداوه، پیغمه مه ره کانیان به درو خسته توه خراپین جیگه یه بوی نه گه رینه وه که بریتی یه له دوزه خ نهو تاوانبارانه نه چه ناوی، دواپی نهو جیگه یه خراپ راخه ریگه بو نهوان.

﴿هَذَا فَلْيَذوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ نهوه ی له دوزه خدایه ناویکی زور گهرم و کیم و زوخی دانیشتوانی دوزه خه، دزایی ئیوه با نهو سزایه بچیژن و لهوانه بخون، نهو سزایه ی نهوان هدر نهوانه نیه و، به لکو سزای تر له وینه ی نهو سزایانه به جورا و جور هدی نه چه ناویان یهک له دواپی یهک.

﴿ هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴾ تا قمتی له تاوانباران له پیشهوه
نه چنه ناو نهو دوزه خه، دواپی کاتی تا قمتی تر دواپی لهوان چونه ناو دوزه خهوه، له لایه
فریشته کانهوه به تا قمتی پیشهوه کان نه بیژری: نه مانه تا قمتیکن دینه ناو دوزه له گهل ئیوه، تا قمتی
پیشهوه کان به تا قمتی دواپنه کان نه لنین: خوشی و ناسایش بو ئیوه نه بی. به راستی نهوان نه چنه ناو
دوزه خ و سزایان نه دری.

﴿ قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمُّوهُ لَنَا فَبَسَّ الْقَرَارُ ﴾ تا قمتی ژیرهسته کان که دواپی
نه چنه ناو دوزه به تا قمتی سه رز که کانیان نه لنین که له پیشهوه چونه ته ناو دوزه خ: خوشی و
ناسایش بو ئیوه نه بی چونکه ئیوه نهو سزایه پیشهوهشی ئیمه کردوه، دواپی بی باوه ریتان له ئیمه
کرد، دواپی خراپ جینگیه که ئیمه همه لایه کمان نه چینه ناوی و، نارامی تیدا نه گرین.

﴿ قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴾ بی باوه ره ژیرهسته کان نه لنین: نهی
پهروه دگاری ئیمه: دواپی تو زورتر بکه بو نهو کهسه ی بی باوه ری پیش کهش به ئیمه کردوه
سزای دوو چنه نایان له ناو ناگری دوزه خدا، چونکه نهوان بون به هوی گومرایی ئیمه.

﴿ وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴾ وه ههردو لای بی باوه ران له
دوزه خدایه به یه کتری نه لنین: چ شتیک په یذا بووه بو ئیمه چهند پیای نایین ئیمه له جیهاندا به
پیای خراپ و بی نرخ نه مان ژماردن؟ جینگیه سدر سورمانه لی ره نایترین، وا دیاره لی ره نین،
مده سیان لهو پیای خرایانه: سوهیب و بیلال و عمار و خدباب و سهلمانوون.

﴿ أَخَذَتْهُمُ سِخْرِيًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴾ ئیمه له جیهاندا گالته مان بهو پیوانه نه کرد،
به راستی له سه ر راستی بوون و ئیمه له سه ر گومرایدا بووین. یا له گهل ئیمه دان له دوزه خدا.
به لام چاوی ئیمه له وانی لا واداه و، ئیمه نایان بینین و، نازانین له چ جینگیه کن. بیگومان نهو
پیوانه له به ده شان و، بی باوه ران له دوزه خدان بو یه نایان بینین.

﴿ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴾ به راستی نهو شتانه ی باسکران له باره ی ههردو تا قمتی
بی باوه ران و راست و بیگومانه، نه وانه ییش گفتوگو و دوژمنایه تی دانیشتوانی دوزه خه له گهل
یه کتری.

بو زانین: لای تاوانباران هه ر که سی به ماندو و بوونی خو ی بزی و له دژی سته مکاراندا
راپه ری و دواپی یه کسانی و ماف پهروه ری بکا پیای خراپ و درنده یه. به لام سته مکاران و
لیشتمان فروشان و نهو که سانه ی دانیشتوان بچه و سیتنه به ریژ و پیای چاکن.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَأٌ

عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾ مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ الْأَعْلَى
إِذْ يَخْصِمُونَ ﴿٦٩﴾ إِنْ يُوحَىٰ إِلَىٰ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾ إِذْ قَالَ رَبُّكَ
لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ
مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ
أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ
يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ
مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾
قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ
الدِّينِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ
الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ
لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾
قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ
مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾
إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَنَعْلَمَنَّ نَبَأَ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ﴾ بهر اِستی من نبیوه نه ترستی به شتی توشی نبیوه نه بنی له روژی دوایدا،
نه گهر نبیوه بدرده و امین له سهر بنی باوهری خوتان و، له سهر بت پهرستی.
﴿وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْغَفَّارُ﴾ و
بهر اِستی من به نبیوهی رانه گه بنم هیچ نایبئی نی به جگهی نایبئی نیسلام و بهر اِستی هیچ خواهیه نیه
شایستهی پهرستی جگهی خواهیه کی ته نهایی زور بدهسته لات، پهروه رده کهر و بهر نبیوه بهری

ته فسیری زمانکوبی

ناسمانه کان و و زهوی و شتی له نیوان نه واندان، خواجه که زور گه وره و، لی بوردنی زوره بو نه و
که سانه ی به نیازی پاکه وه په شیمان نه بنه وه.

﴿قُلْ هُوَ تَبَّ عَظِيمٌ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ تو بلتی به بی باوه ران: نه و شته ی من نیوه ی
بی نه ترستیم و نه لیم:

هیچ خواجه نه شایسته ی پرستنبی جگه ی خوا ی تاك و تنها هه والیک ی زور گه وره یه
شایسته ی وهر گرتنه نیوه وازی لی نه هینو بی ناگان له و هه واله گه وره یه.

﴿مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ من هیچ جوړه زانیاریکم نه بووه
به گفتوگویی تاقمه پایه به رزه کان له فریشته کان کاتی گفتوگوزیان نه کرد له گه ل یه کزی له باره ی
دروست کردنی ناده مه وه و، هیچ شتی کم له و باره یه وه نه نه زانی.

﴿إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَلَمَّا أَنَا لَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ به راستی نه و گفتوگزیه ی نه و اتم زانی به هوی
سروشه وه بو خوا ناردی بولای من. به لام من هدر پیغمه ریکم نیوه نه ترستیم له سزای خوا ی
مدرن و بۆتانی روون نه که مه وه پاداشتی نه و شتانه ی نیوه بیکه ن و نه وانه ی نیوه نه دیان که ن،
هه رشتی خوا پیتم نه فهرمو ی نایز اتم.

﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ
سَاجِدِينَ﴾ تو بیری نه و کاته بکه ره وه په وهر دگاری تو به فریشته کانی فهرمو: به راستی من
مروفتی دروست نه که کم له خاک و ناوی نه نیم ناده م، دوا یی کاتی من په بیکه ر و نه خشه ی نه و
مروقه م ریکه خست به ته وای، ژیانم کرد به له شیا، له و گیانه ی من دروستم کردووه و بو به
زینده وهریک ی ته وای، نیوه بکه ون به رودا له سهر زهوی و، ریزی بگرن سوژده ی بو بیه ن.

﴿فَسَجَدَ الْمَلَأِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ. إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ و دوا ی
دروست کردنی ناده م فریشته کان هه موویان سوژده یان برد بو ناده م، جگه له ئیبلیس سوژده بو
نه برد و، خوی به گه وره تر دانا که نه و شنه ی فریشته کان ریزی ناده میان پیگرت نه میش بیکا و،
به و بۆنه وه خوی برده ریزی بی باوه رانه وه.

﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ خوا
فهرمو ی: نه ی ئیبلیس: چ شتی ریکه ی گرت و نه ی هیشت که تو سوژده بیه ی بو شتیکی
نه و تو من به هوی توانای خومه وه دروستم کردووه، نایا تو خوتت به گه وره داناوه، به بی نه وه ی
شایسته ی گه وره یی بی، نایا تو خوتت به به رزتر له و که سانه داناوه شایسته ی به رزی بن،
به وینده ی فریشته کان؟ نه و فهرموده ی خواجه: نه وه ناگه یه نی خوا دوو دهستی هه بی، به لام
زوربه ی کاره کانی ناده مزاد به دوو دهست نه کری، بو بیر خسته وه ی نه وان به و جوړه ی
فهرمو وه.

﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِمَّنْ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾ ئیبلیس ووتی: بویه سوژده ی بو نابه م
چونکه من له و شته چاکرم، منت دروست کردووه له ناگر و، نه و شته ت دروست کردووه
له خاک، ناشکرایه ناگر چاکره له خاک، نه وه ی له بیر نه مابوو بنچینه ی ژیان هدر به هوی ناوه یه.

﴿ قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَاحِمٌ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴾ خوا فدرموی به شهیتان: دوا بی تو له به هشت و، له ناو ناسمانه کان و فرشته کان برززه دهره وه، دوا بی تو به راستی دهر کراوهی له به زهی من و له میهره بانی من و، به راستی بی به شبوون له به زهی من له سهر توبی، هه تا رۆزی پاداشت و پرسیار.

﴿ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴾ شهیتان ووتی: نهی به روه ردگاری من: دوا بی تو دوا نجه و مؤلمه تی من بده و مه مرینه هه تا رۆزی هه موو گیانداران زیندوو نه کرینه وه، خوا فدرموی: به راستی تو به کی نه بی له و که سانه مؤله تیان نه دری، هه تا رۆزی کاتی دیار یکر او که رۆزی نه فحه ی به که مه و، هه موو گیاندارانی نه مری، به شهیتانیشه وه.

﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلَصِينَ ﴾ نیلیس ووتی: دوا بی به گدوه بی تو سویند نه خوم: به راستی من هه موو ناده میزاد سهر جهم لانه دهم له ریگهی به رستی تو، جگه له و به ندانه ی تو نیاز پاک و هه لبزیرا و باوه ردارن. نه وانه من ناتوانم لایان بدهم له ریگهی راست.

﴿ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴾ خوا فدرموی: هه موو راستیه له منه وه پیدای نه بی و، من هه به راستی نه لیم: به راستی من دوزه خ له تو و که سی دوا بی تو بکه وی له ناده میزاد پر نه کهم له وان به گشتی.

﴿ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴾ تو بلی: من له سهر را گیان دنی ناوه رۆکی قورئان به ناده میزاد داوا ی پاداشت و کرئ له وان ناکه م و، من له و که سانه یش نیم له خومه وه نه و قورئانه وه دابیم و خوم هه لبیه ستم، نه و قورئانه هیچ شتی نیه مه گدر نامۆزگاری کردنه بو هه موو بوونه وه ران.

﴿ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴾ وه به راستی ئیه که قورئان به درۆنه خه نه وه له دوا ی ماوه یه تری کهم، ئیه نه زان هه واله کانی قورئان راسته و گومانی تیدا نیه، هه ر له جیهاندا بو تان روون نه بیته وه به چاوی خورتان نهی بینن کۆمه ل کۆمه ل ناده میزاد دینه ناو ئایینی ئیسلام و، له رۆزی دوا یشدا باشه راستیان بو دهر نه که وی.

به یاریده خوا رۆزی یه ک شه ممه ۲۰-۷-۲۰۰۰ کوتایی پیهات

به ران بهر به یه کهم رۆزی به یعی دوو هه می سالی (۱۴۳۱)ی کۆچی

سوره تی زومەر

له مه كه هاتوته خواره وه. جگه له ئایه ته كانی (۵۲-۵۳-۵۴) ژماره ی ئایه ته كانی (۷۵)

ئایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾ أَلَا
لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ
مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ﴿٣﴾ لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِمَّا
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوای به خشندهی میهربان

﴿ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴾ ناردنه خواره وهی ئەم نامدیە لە لایەن خوایکی زۆر گەورە، هەموو شتێ لە جیگە ی شیاوی خۆیا دانەنی، لە لایەن کەسی تره وه نه هاتوته خواره وه.

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴾ به راستی ئێمه ئەو نامە یەمان بە راستی ناردوته خواره وه، گومان روی تی ناکا، دوا یی تو خوا بپەرسته، ئابن پاك بکەر وه له هەموو ناشایسته یه له بت پهرستی و دوورویی.

﴿ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ﴾ ئیوه ئاگادار بن هەر ته نها بۆ خوا به ئایینی پاك له هەموو خراپه و کاری ناشایسته و، کهسانیکی ئەوتۆ جگە ی خویان وه رگرتوه به یاریدەر و به خوا.

تهفسیری زمانکۆیی

﴿ مَا تَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ ئەلەين ئىمە ئەو بتانە ناپەرستىن مەگەر ھەر لەبەر ئەو ئەو ئىمە نزيكمان بکەنەو بۆلای خوا بەنزيکبونەوئى تەواو. بەراستى خوا فەرمان ئەدا لە نىوان باوەرداران و بى باوەرانداندا لەو شتەى ئەوان جياوازی بپرواين هەيه لەودا، دواى باوەرداران ئەخاتە ناو بەهەشت و، بى باوەران ئەخاتە نار دۆزەخ.

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴾ بەراستى خوا ريگەى راست شارەزای کەسى ناكا درۆزنى و بلى: ئەو بتانە بۆم ئەپارنەو، باوەردار نە؛ چونکە جگەى خواى پەرستو، دواى ئەوئى ئىمە ئەقلمان داوئى و، ئەو جگەى خواى ھەلبەردوئە بۆ خوايەتئى خۆى.

﴿ لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴾ ئەگەر خوا ببويستايە کە منالئى بۆخۆى وەر بگرئ، بەراستى ھەلئى ئەبژارد لەو شتەى خۆى دروستئ ئەکا شتئ ئارەزوئى ھەبوايە و، ئەى کرد بە منال بۆخۆى، پاکى و دوورى بۆ خوايە کە منالئى ھەبئ، خوا ئەو خوايەتئە تاک و تەنھايە، زۆر بەتوانايە، پيويستئ بەمنال و ھاوئەش نئە.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ
وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾
خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنزَلَ لَكُمْ
مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً ۖ أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ
خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ
الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾ إِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ
لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا
لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ۝

﴿ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ﴾ خوا نامانه کان و زهوی دروست کردون به خاوهنی
سود؛ بو ئه وهی ئیوه بیانکن به به لگه له سه ر توانای خوا و، بو ئه وه ئیوه ناوه دانیان بکنه وه بو
سوودی خو تان.

﴿ يَكُوِّرُ اللَّيْلُ عَلَى النَّهَارِ وَيَكُوِّرُ النَّهَارُ عَلَى اللَّيْلِ ﴾ خوا کاتی هه ریه که له شهو و رۆژ نه کا
به ناو کاتی ئه وهی تریانا، هه ریه که بیان درێژ بو ئه وهی تریان کورت نه بیته وه. شهو نه بیته وه
به سه ر رۆژدا و تاریکی ده رته که وهی.

خاوهنی (في ظلال القرآن) نه فه رموی: نه م رستانه ناماژهن بو خه ری زه وهی. (که به راستی
زه وهی نه سو رپه وه به ده وهی خو ردا. ئه وه به شهی زه وهی به رانه به به خو ره پونا کی به که ی زه وهی
دائه پو شتی و نه بی به رۆژ، ئه وه به شه که ی تری نه بی به شهو) هه ر به و جو ره شهو و رۆژ دین به
دوا ی به کدا، کاتی شهو درێژ بو رۆژ کورت نه بیته وه، کاتی رۆژ درێژ بو گه رمای خو ر زو رتر
نه بی، نه بیته وهی گه شه پیکردنی به رو بوم، کاتی شهو زو ر بو، نه بیته وهی با رینی با ران و
زو ربوونی ناوی ده ریا کان و کانیه کان و ناوه وهی زه وهی.

﴿ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴾ وه خوا خو ر و
مانگی رام کردوه و، هه ریه که بیان نه پو و نه سو رپه وه به با زنه ی دیاری کراوی خو یانا هه تا کاتی
بو یان دیاری کراوه که هاتی رۆژی دوا یه. به و رپو شته ی ئه وان چوار وه ره په یدا ئه بی: زستان.
به هارد. هاوین. پایز. به گو یه ی سو رانی زه وهی به ده وهی خو یا، هه ره وه مانگ هه مو شهو و
رۆژی نه سو رپه وه به ده وهی زه وهی دا و (۱۲) مانگ په یدا ئه بی، ئه وان هه مو یان بو سو دی
ئاده میزاده و، بو بو ژانه وهی ده رخت و گیا و شتی تر. ئیوهی ئاده میزاد نا گادا ربن خوا زو ر
گه وه و به ده سه ته لاته، لی خو شبوونی زو ره بو ئه وه که سانه په شیمان نه به وه و دوا ی لی بو ردن له
خوا نه کهن.

﴿ خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا ﴾ خوا ئیوهی ئاده میزادی دروست کردوه له
تا که که سه و هک ئاده م به وهی دلۆپ ناوه وه له لای پیا وه وه نه چیه منال دانی ژن. له پاشا خوا
دروستی کردوه له سه ر شیوهی ئه وه که سه ژنکه ی خو ی که حه وایه.

ته فسیری زما کو بی

﴿ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ﴾ وه خوا دروستی کردوه بو سودی ئیوه: له چوارین به سزمانه کان ههشت جۆره هاوجوت: له هوشتر نیرو مییه. له ره شه وولاخ دووان. له مهر دووان. له بز ن دووان. هه رچهنده هه موو گیاندارئ دوو جۆرن. به لام ئاده میزاد به زۆری نهو چوارینانه به کاردین.

﴿ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ﴾ خوا ئیوهی زینده وهرانی دروست کردوه له ناو منالدانی دایکه کانتانا دروستکردن له دوای دروستکردن. یه کهم تۆوی ژن و پیاو، دواتر به خوین، دوایی به گوشت و ئیسک، دوایی به ئاده میزادیکی تهواو، له ناو سئ تاریکی دا: تاریکی منالدان. تاریکی سکی دایک. تاریکی هاوړئ منال.

﴿ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآلَيْ تُصْرَفُونَ ﴾ نهو کهسهی نهو هه موه شتانهی دروست کردوه خواجه که پهروه ردگاری ئیوهیه، هه ر بو خواجه نهو بونه وهره زۆرانه و، نهو خاوه نیانه، هیچ خوا نیه شایانی په رستنی مه گه ر هه ر نهو، دوایی ئایا ئیوه بو لادران له په رستنی خوا و، بیر له په رستنی جگه خوا نه که نهوه؟

﴿ إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ﴾ نه گه ر ئیوه به رده وامن له سه ربی باوه ری و سوپاس نه کردنی خوا، دوایی به راستی خوا پیوستی به نوێژ و رۆژووی ئیوه نیه، سودی نه وانه بو خۆتانه و، خوا رازی نیه به بی باوه ری بو بنده کانی و لای په سندن نیه و، نه گه ر ئیوه سوپاسی خوا بکه ن خوا رازی به و سوپاسکردنه ی ئیوه و پاداشتان نه داته وه.

﴿ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ ﴾ وه هیچ کهسێ هه لئاگرئ باری گوناھی که سیکێ تر و: هیچ کهسێ سزای نادری به هۆی گوناھی که سیکێ تره وه، هه مو کهسێ پاداشت و تۆله ی کرده وه ی خۆی وه نه گرئ، له پاشا ئیوه گه رانه و تان بو لای پهروه ردگاری خۆتانه.

﴿ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ دوایی پهروه ردگاری ئیوه هه وائ ته دا به ئیوه به شتی نه یکه ن له جیهاندا. به راستی پهروه ردگاری ئیوه نه زانی به شتی له دلتانایه و په نهان تان داوه.

﴿ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ﴾ وه هه رکاتی ئازار توشی ئاده میزاد ببوایه له هه ر جۆری بوایه نه پارایه وه له پهروه ردگاری خۆی، هه ر بو لای نهو نه گه راپه وه نه ک بو لای که ساییکی تر.

﴿ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ ﴾ له پاشا کاتی پهروه ردگار به خشی به و کهسه چاکه و خۆشیه له لایه ن خۆیه وه له بیر نه چوه وه ئازاری توشی نهو بو بو له وه و به ر نه پارایه وه خوا لایا له سه ری.

﴿ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ وه دای نهنا بو خوا چه ندین هاو نه یه بو خوا
له پهرستندا، له بهر نه وهی که سانی تر چاوی لی بکهن و لایانیدا له ریگهی نایینی خوا.
﴿ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴾ تو بلی بهو بی باوه ره: تو بهو
بی باوه ری بهی خوته وه رابویره و بهر خوردار بهله که می کات له جیهاندا بهو ته منه کورته وه.
به راستی تو دوی مردنت له دانیش توانی نار ناگری دوزه خی و، به توندی پرسیرت لی نه کری
لهو روژه دا.

أَمِنْ هُوَ قَائِتٌ ۚ إِنَّاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْمَلُونَ وَالَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَؤُلَا الْأَلْبَبِ ﴿١﴾ قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ
ءَامَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۚ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢﴾
قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٣﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٤﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
﴿٥﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿٦﴾ فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ
قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ أَلَا
ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿٧﴾ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ
وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يٰعِبَادِ ۚ فَاتَّقُونِ ﴿٨﴾

﴿ أَمِنْ هُوَ قَائِتٌ ۚ إِنَّاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ ﴾ وایا که سی
بهردوام بی له بهر پهرستی خوا له هه مو کاته کانی شهودا به سوژده بردن بو خوا، یا
بهراوه ستانه وه بو نوژ کردن، له روژی دواپی بزسی و، به نومیدی بهزه بی و میهره بانی
پهروردگاری خوی بی، وه که سی وایه له شهودا بخهوی و له خوا نه ترسی و به نومیدی
پاداشتی پهروردگاری خوی نه بی له پاشه روژدا؟

تهفسیری زمانا کوی

﴿ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾ ﴿ تَوْبَتِ: ثایا که سانیکی نهوتو بزنان به شتی خوا نامادهی کرده له پاداشت و له سزا و، که سانیکی نهوتو بهو شتانه نهزانی و باوه پریان بی یان نه بی وهك يدك وان. بیگومان وینهی یهك نین. به راستی نهو که سانهی خاوهنی نهقلن پهندو ناموزگاری وهرئه گرن و بیر له گهوره بی و میهره بانی خوا نه که نهوه.

بۆ زانین: مهبهست له زانا لهو نایه ته دا نهو زانایه ن خویان نه که ن به قوربانی بۆ بهختیاری ئاده میزاد له ههر دوو جیهاندا و، بۆ رزگار کردنیان له چه رمه سه ری و چه وساندانه وهی تاوانباران و داگیر که ران و، نه خوینده واری و هه زاری له ناویاناهه لگرن. مهبهست نهو که سانه نین نامه ی زۆر بخوینن و فیژی جوړه ها زانست و زانیاری بین و، هیژی سروشت بجه نه کار و نهقلی نه له که ژونی و کۆمپیوتر و چه کی کۆمه ل کۆژ دروست بکه ن و، گازی کیمیای بریژن به سه ر بی تاوانانا.

﴿ قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ﴾ ﴿ تَوْبَتِ: ئهی نهو به ندانه ی نهوتو باوه رتان هیناوه: ئیوه له پهروه ردگاری خۆتان بترسن و خۆتان له بی فه رمانی خوا پپاریژن. نیشانه ی باوه ردار نه وهی له خوا بترسن، بۆ که سانیکی نهوتو هیده له م جیهانه دا چاکه بکه ن پاداشتیکی زۆر و گهوره له رۆژی دوایدا و نه چینه ناو به هه شت.

﴿ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ ﴿ وه زهوی خوا فراوانه. که واته نه گهر بۆ ئیوه ئاسان نه بو له جیگه یه خوا په رستی بکه ن، ئیوه کۆچ بکه ن بۆ جیگه تر بتوانن خوا په رستی بکه ن: له بهر نه وهی سوودی هه ردوو جیهان په ره بسیتی، نه گهر جیگه کانی تریش وینه ی نیشتمانی خۆتانبو، پۆسته توانای خنۆتان بجه نه کار بۆ پاراستی بیروباوه ری خۆتان به هه ر جوړی بی و بهرگری له خراپه بکه ن، په وشتی بهرز بکه ن به چه کی خۆتان، په نا مبه ن بۆلای کوشتن و ده ست دریژی بۆ سه ر دانیشنوان و، سته م به کار بهینن و گوند و شاره کان پروختن. ئارام گرتن چاکترین چه که، به راستی به بی ژماره به ته وای پاداشت نه درئ بهو که سانه ئارام نه گرن له سه ر ئازار و ئایینی خۆیان نه پپاریژن.

﴿ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴾ ﴿ تَوْبَتِ: به راستی من فه رمانم پی دراوه که خوا به ته نها په رستم به نیازی پاکه وه ئاین هه ر بۆ خوا به کار نه هیتم و، دووری له هاو به شدانان بۆ خوا و دوو رووی تیدا نه بی.

﴿ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ ﴿ وه من فه رمانم پی دراوه: بۆ نه وهی یه که مین که س بم موسلمان بم له ناو ئۆمه تی خۆمدا و، نیاز پاکترین موسلمان بم، مل که چی فه رمانی خوا بم له هه ردوو جیهاندا.

﴿ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴾ ﴿ تَوْبَتِ: به راستی من نه ترسم له سزایه کی زۆر گهوره نه گهر من بی فه رمانی پهروه ردگاری خۆم بکه ن. ئیر ئیوه چۆن داوا نه که ن له من هاو به شیتان بکه م له بت په رستندا و، واز له خوا په رستی بهیتم؟

﴿ قُلِ اللَّهُ اَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي فاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ﴾ تو بلی دووباره به بت پرستان: من هدر به تهنها خوا نه پرستم، به نیازی پاکوه بهی هاویه شدانان و دوروویی، ناین پرستم هدر بو خوایه، دوا بی نیوهی بت پرست هدر شتی ناره زوتان له جگهی خوا به پرست، هدر خوتان توشی سزا نهین.

﴿ قُلِ اِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴾ تو بلی: به راستی نهو که سانهی توشی زیان نهین نهو که سانهی نهوتون زیانیان له خویانداه به چونیان بو ناو ناگری دوزهخ و، زیانیان له خیزانه کانی خویانداه و، له رنگهی راست لایان داون و، هدموویان توشی زیان نهین له روژی دوا ییدا. نیوه ناگاردارین: نهو زیانه زیانیکی ناشکرایه بو بی باوره ران.

﴿ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ﴾ بو نهو زیانومه ندانه ههیه چهند جینی له ناگربوه به سیدر و سه ره خدر له زوریانه وه و، له ژیریشیانه تاقمی تر له ناگر بوه به ژیره خدریان.

﴿ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونَ ﴾ نهو شیوه ناگرهی باسکرا خوا بهنده کانی خوی بهو ناگره نهترسینی نهی بهنده کانی نیمه: نیوه له خوا برسن و خوتان لهو سزا گه ورهیه پاریزن.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوْهَا وَاَنَابُوا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبَشْرَى

فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ

اُولٰٓئِكَ اَلَّذِيْنَ هَدٰىهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ اُولُو الْاَلْبَابِ ﴿١٨﴾

اَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

لٰكِنِ الَّذِيْنَ اَنْقَوْا رِهْمَهُمْ هُمْ عَنْ فَوْقِهَا عُرْفٌ مِّنْ مَّيْنَةٍ تَجْرٰى

مِنْ تَحْتِهَا اَلَا تَنْهَرُوْا اللّٰهَ لَا يُخَلِّفُ اللّٰهُ اَلْمِيْعَادَ ﴿٢٠﴾ اَلَمْ تَرَ

اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنۢبِيعٌ فِى الْاَرْضِ ثُمَّ

يُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا اَلْوَنُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرۡهُ مُضْفَرًا ثُمَّ

يَجْعَلُهُ حُطَامًا اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَذِكْرًا لِّاُولِى الْاَلْبَابِ ﴿٢١﴾

هه‌یانه سه‌وزه، هه‌یانه سوره. هه‌یانه زه‌رده، هه‌یانه سپه. قه‌واره و، به‌روبویشیان جیا‌وازه. له پاشا نه‌و پروه‌که ووشک نه‌بی و، دوا‌یی تو نه‌و پروه‌که نه‌بینی زه‌رد هه‌لته‌گه‌ری، له پاشا نه‌شکی به‌یه‌کا و ورد نه‌بی، به‌راستی له بارینی باران و دروست‌بونی پروه‌ک، گورانی به‌و جور‌ه ناموز‌گاری و ته‌می کردن، بو نه‌و که‌سانه خاوه‌نی نه‌قلن و بیر له توانای خوا نه‌که‌نه‌وه.

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّن رَّبِّهِ ۖ فَوَيْلٌ
لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾
اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَبِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ
جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ ۖ مَن يَشَاءُ وَمَن
يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٢٣﴾ أَفَمَن يَتَّبِعِ بَوَاجِهَهُ سَوَاءَ
الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ
﴿٢٤﴾

﴿ أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّن رَّبِّهِ ﴾ ئایا که‌سی خوا دلی فراوان کرد‌بن بو‌هر‌گرتنی ئیسلام، دوا‌یی نه‌و که‌سه له‌سه‌ر به‌روایه‌کی بی‌گومان‌بنی له لایه‌ن به‌روه‌رد‌گاری خویه‌وه و، رانوموی وهر‌گرتنی بۆ‌لای باوه‌ه‌یتان و، ریز‌دار‌بنی لای نه‌و، وه‌ک عه‌ماری کوری یاسر، وینه‌ی که‌سینکه دلی ره‌قی و هیچ چاکه‌یه وهر‌نه‌گری وه‌ک نه‌بوجه‌هل، بی‌گومان وینه‌ی یه‌ک‌نین.

﴿ فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾ دوا‌یی سزای زور‌سه‌خت بو‌که‌سانیک‌ی نه‌وتزیه‌دلیان له ناستی قورنانی خوادا ره‌ق و ووشکه و، رینگه‌ی راست وهر‌ناگرن له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو به‌ل‌گانه‌دا، نه‌و که‌سانه له ناو گوم‌رایه‌کی زور‌ناشکرادان، پتو‌یستیان به‌بیر‌کردنه‌وه نیه، نه‌ونده گوم‌ران.

﴿ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِي ﴾ ﴿ خوا ناردويه تيهوه خواره وه شيرينترين گفتوگو له باره ی یاسا و بیروباوه روه، هه مو کارینکی له جینگه ی شیایو خویا داناه، نهو گفتوگو یه نامه یه که هه موو ناوه رو که که ی وینه ی یه کن و دزایه تی له ناو مانا کانیا نی یه، هه موویان له سهر یه ک جورن له ماناو یه ک خستنی بی باوه ران، ناموزگاری یه کانیا ن و باسه کانی ته می کردنی ناده میزاد هه موو کاتی دوویات نه کرینه وه له سهر زمان، به بی نه وه ی ماندوبوونی تیدابن، باسی به هه شتی کرد، باسی دۆزه خیش نه کا، هه روه ها به و جوره .

﴿ تَفْشَعُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ﴾ ﴿ پیستی نهو که سانه له پهره و ردگاری خویان نه ترسن له کاتی خویندنی نایه ته کانی موزده دان و هه رشه کردن و بیستینا نه که ونه له رزین و له پهره و ردگاری خویان نه ترسن و بیر له توانای خوا نه که ونه وه .

﴿ ثُمَّ تَلِيْنُ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ﴾ ﴿ له پاشا دهروونیان ئارام نه گری و، پیس و شاراه ی دلیان گهش نه بیته وه له کاتی خویندنی نایه ته کانی لی خوشبوونی قورئانی خوادا و له کاتی بیستینا .

﴿ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴾ ﴿ نهو قورئانه سهرچاوه ی شاره زا کردنی خوایه . ریگه ی راست نیشان نه دا به هه ر که سی ئاره زوی بو به هوی نهو قورئانه وه و، هه ر که سی خوا لای بدا له ریگه ی راست، دواپی هیچ که سی نیه شاره زایی نهو که سه بکا، چونکه خوا نه قلی پیداه به سهر بهستی خوی ریگه ی چه وتی بز خوی هه لیزاردوه .

﴿ أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ ﴿ نایا دواپی هه ر که سی خوی بیاریزی له سه ختی سزا و له گه رمای زوری ناگری دۆزه خ به هوی رومه تیته وه له رۆزی دواپیدا . نه ک به ده ست و قاچی، چونکه نهوان به سراونه ته وه به ملیانا . وینه ی که سی که به ئاسووده یی دانیشی و چاکه ی کردی و، بو بیته هوی رزگار بوونی سزا له رۆزی دواپیدا . بیگومان وینه ی یه ک نین . ﴿ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴾ ﴿ و به سته مکاران نه بیترئ له لایه ن فریشته کانه وه له رۆزی دواپیدا : ئیوه به جیژن سزای شتی ئیوه کردووتانه له جیهاندا .

كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَاُنْتَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾ فَاِذَا قَهُمُ اللَّهُ الْحَزَرَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَنْذَكُرُوْنَ ﴿٢٧﴾ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا

غَرَضِي عَوْجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ
شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا
الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾ إِنَّكَ مِيتٌ وَإِنَّهُمْ مَمِيتُونَ
﴿٣٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخَصِّصُونَ ﴿٣١﴾

﴿ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ خَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴾ كه سانیکی نهوتو له پیش
بتپهستانی مه که وه بوون پیغمه ره کانی خوئیانیان به درو خسته وه، دوا بی سزای سخت چو
بؤلای نهوان له لایه که وه نهوان ههستی بی نه که و، به بی ترس دانیشتبون.
﴿ فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴾ دوا بی کاتی
خوا چیشتی بهوان رسوا بی له جیهاندا وه کوشتن و رچوونی زهوی و، به راستی سزای رژی
دوا بی زور که وره تره نه گهر بیانرانی به توشیان نه بی و که وره تره پاوه ریان نه هینا له جیهاندا.
﴿ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴾ وه به راستی نیمه لهو
قورئانه دا رووغان کرد وه بو ناده میزاد هه مو وینه و هه مو شتی پیوستیان بی هه بی له
فهرمانه کاندا و، له کاروباری جیهانیان، ناگاداریشمان کردون له به سهرهاتی گهلانی پیشو
که پیغمه ره کانی خوئیانیان به درو خسته وه؛ له بهر نه وهی ناموزگاری وه ریگرن و پاوه بهین.
﴿ قُرْآنًا غَرِيبًا غَيْرَ ذِي عَوْجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴾ نهو قورئانه نیمه ناروومانه قورئانی که هه مووی
به زمانی عهره بی پاراوه قورئانی که مرو فایه تی و ناییشه، بو کات و جیگه یه نه، بو هه مو کات
و جیگه یه که، دورره له ره که زپه رستی و چینه یه تی و، خوار و په نهانی تیدا نه و، مانا کانی دژی
یه کتری نین: له بهر نه وهی له خوابترسن و له بی فهرمانی خوا خوئیان پاریزن.
بو ناگاداری: نایا دروسته قورئان بگوری بؤلای زمانی جگه ی عهره بی، نایا دوا ی گزینی
وه که قورئان ته ماشای نهو گورپراوه نه کری و نای بی بهی دهست نویژه وه دهستی لی بدری پانه؟
بیگومان قورئان هه رچه نده به زمانی عهره بی هاتو ته خواره وه. به لام بو سوودی مرو فایه تی
هاتو ته خواره وه، له بهاری ناین یاسا و بیرو پاوه ریانی رژیانه ی ناده میزاد، بو تنه نه ته وه یه
نه هاتو ته خواره وه، دورره له ره که زایه تی، چونکه قورئان په یامی خوا یه بؤلای هه مو ناده میزاد
و، گزینشی کاریکی سهره کی یه بو بلا و بو نه وهی نایینی پیروزی نیسلام. زور کهس به بو نه ی
گزینی قورئانه وه موسلمان بوون، نه وهی شایانی باسی قورئان گورپراوه بؤلای (۲۷) زمان.
دوا ی گزینی دروسته بهی دهست نویژه وه دهستی لی بدری، چونکه نهو گورپراوه راسته وخو
قورئان نه. به لکو مانای قورئانه. نهو گورپراوه به وینه ی قورئان په کی زمانی بی ساوه ران ناخا و
نه توانن وینه ی گورپراوه که دابین.

﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ﴾ خواروونی کردو هتو ه بۆ ئو که سانهی بت په رستبوو باو ه داران. ویتدی پیاو، چدند که سی هاو به شبن لهو پیاو ه دا، ئو پیاو به ندهی ئو وان بی، ئو که سانه له ناو خویانا بی نا زاو و نا کوکیان: هدر یه که یان داوای ئو ه بکا ئو پیاو به ندهی ئو ه و، ه دولی ئو ه ئو ه به تابه تی بو خوی بی، نک بۆ ئو وانی تر، ئه و نا زاو ه یه ئه بیته هو ی ئو ه ی ئو پیاو له ده ست هه موویان دهر بچی و، ئو وان سوود له پیاو ه ورنه گرن و، نه ئو ویش سوود له و انیش ورنه گری.

﴿ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ﴾. وه به پیاویکی باوهردار و بندهی یدک گه و ره بی و یدک خواهی هه بی و، که سی تر له و پیاوه داو به شی له و گه و ره نه بی، خوی هدر به بجوکی له و که سه دابی، نایا له و دوو پیاوانه وینه یه کن له نمونده دا و له به سه رهاتا. بیگومان وینه یه کن.

ياني بت پرستان چهند خوابه کيان هديه و، داواي يارمه تي لهو بتانه نه کهن، نه گهر پر يار
 بدهين نهو خوابانه دره خت و بهرد نهين. بهلکو خاوهني هست و هو شبن، بېگومان زور جار
 له سر يهک شت پيک نايه و، هدره يه کديان داواي شتيکي جياواز نهکا لهو ي تريان، نهو دوو
 شته جياوازانه ناگوخي هدر دوو کيان جي به جي بکړين. که واته به سرگرداني نه سورينه وه و،
 نازانن کاميان بکهن. بهلام باوهرداران يهک خوابان هديه و، خوابش هدر داواي يهک شتيان لي
 نهکا و، به ناساني و بهي سرگرداني نه توان فدرمانه که ي جي به جي بکهن و بويه باوهردارن
 نه لين:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هه‌مو سوپاس و ستایشی هه‌ر بۆ خوا‌یه و، هاو‌به‌شی نیه، هه‌ر ئه‌و خاوه‌نی هه‌موو چا‌که‌یه‌که و، هه‌موو شتی‌کی بۆ ئاده‌میزاد روون کردوه‌ته‌وه. به‌لام زۆرترین له ئاده‌میزاد له‌به‌ر نه‌زانی‌نی خۆیان نازان هه‌ر خواشایسته‌ی په‌رسته‌ن.

﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِلَهُم مِّتُونَ﴾ بدرانستی تو ئەمری ئەوانیش ئەمرن، چونکه مردن بەشی هەمو
گیاندارانە بەبێ جیاوازی لە نیوان پیغمهەران. بەلام تۆی پیغمهەر که مردی، بەسەر بەرزی ئەمری
و جیگەت بەهەشتە و، ناوت بە چاکە باس ئەکری لە هەردوو جیهاندا. بەلام بت پەرستان
لە هەردوو جیهاندا رسواو بێ نرخن و، جیگەیان دۆزەخە و، ناویان بەستەمکار ئەبرئ لە هەردوو
جیهاندا.

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ له پاشا بهراستی ئیوه له رۆژی دوایسدا له لای پهروهردگاری خۆتانان ته که ونه گهتو گو له گهل یه کتري و، باوهردار و بی باوهر کو نه بنه وه له خزمهت خوادا. تو شایهتی نه دهی له سه ر بی باوهردان که فه رمانی خوات بهوان راگه یاندوه. چاک و خراب و باوهردار و بی باوهر جوی نه بنه وه.

به یاریده‌ی خوا کوّتایی به نووسینی ئەم جزمه هات له ۲۰۰۷/۷/۴ ی زاینی

بهرانبهر به (۳)ی ره ییعی دووهه م سالی (۱۴۲۱)ی کوچی

﴿ پیرست ﴾

لا پډره	باسه کانا و باډه کانا
۱۰	باسی ماناو چونه بی (دابۀ الأرض)
۱۳	چندن جارا نو له کری بدسوردا سور چونه
۱۳	نایا ریشتی کپوه له جیهاندا نه بی یا له دوا رزودا
۱۸	ناوی دایکی موساتان (موکاییدی)
۲۰	چاکرین ژنان چندن
۳۰	بۆنمانی ترس دهستان دابین له سنگان
۳۳	باسی مانای فیرعدون به زمانی جووه کانا
۵۶	تدماشای جیاوازی نیوان (الف سنة إلا حسین عماما) له گډل (تسعمه و حسین و) تمدنی نوح چندن بووه
۵۷	باسی باو باپیری لیراهیم و کوچ کردنی
۶۴	بدریتانیاو رهوا کردنی نیربازی لاهان
۱۰۱	ناوی باو باپیری لوقمان و تمدنی نایا پیغمدره
۱۰۳	باسی هندن له زیړه کی لوقمان و کاره چاکه کانی
۱۲۵	باسی نه حزاب یا خندوق
۱۳۱	باسی مانای یدسرب
۱۳۸	نایا پیغمدره (د.خ) ستمی کرد له کوشتی پیاواری بدنی قوره یزه
۱۴۰	هممو ژند کانی پیغمدر بیړه ژنبون جگه عایشه، سودی ژن هینانی زور پیغمدر
۱۴۱-۱۴۹	همروه ها باسی ژن هینانی پیغمدر نه کری له گډل ناوی ژند کانی
۱۴۲	سودی ژن هینانی پیغمدر چوار شق
۱۴۳	نایا ژن شهینانی نه بی
۱۵۶	هممو شوری بۆ پډره پیدانی زانیاری بی لایینی نیسلام پیروزیایی لی له کا
۲۱۲	باسی شاری له تاکیدو ناردنی دوو نویندري عیسا بۆلای دانیشترانی لهو شاره
۲۳۶	بۆ خوا پاداشتی پیاوان نه دا به ژنی جوان. بۆ پاداشتی ژنان به کورې جوان بی ده لکی کردوه بۆ له بی له بهدشت پیاو چندن ژنی هدی. بدلام ژن همدیک پیاو هدی.
۲۴۰	ناوی کوره کانی نوح و مانای ووشه کانیان
۲۴۱	نایا راسته له ستیره کانا سرچاوهی هممو شینکن
۲۴۲	لیراهیم له چ جیگه به بووه دواپی کوچی کردوه
۲۶۲	رون کردنوهی مانای داوودو سوله یمان به زمانی عبیری
۲۸۳	نایا دروسته قولان بگوردری بۆلای جگه ی عده بی؟

THEORY

The theory of the present investigation is based on the assumption that the rate of reaction between a solid and a liquid is controlled by the rate of diffusion of the liquid into the solid. This is in accordance with the theory of Fick, which states that the rate of diffusion is proportional to the concentration gradient. In the present case, the concentration gradient is the difference in concentration between the liquid and the solid. The rate of reaction is therefore expected to be proportional to the square root of time. This is the basis of the method of determination of the rate of reaction. The method involves the measurement of the amount of liquid that has reacted with the solid at various times. The amount of liquid reacted is determined by the weight of the solid before and after the reaction. The time of reaction is determined by the time taken for the liquid to reach the solid. The rate of reaction is then calculated from the slope of the curve of the amount of liquid reacted versus the square root of time. The theory is supported by the experimental results, which show that the rate of reaction is indeed proportional to the square root of time. This is in accordance with the theory of Fick, and confirms the assumption that the rate of reaction is controlled by the rate of diffusion of the liquid into the solid.

خوښهري هيزا لهم جزمدهدا. ټرکي چاوپياخشاني ټم هه لانه بگره ټستوي خوښ

ههله	راست	لاپږه	دټر	ههله	راست	لاپږه	دټر
هاوښنه	هاو وښنه	۴	۲۶	ټيو	ټيوه	۱۰۰	۲۲
بټگرځ	بگيرځن	۵	۱۵	رايست	راست	۱۰۱	۱۴
باوه شان	باوه ران	۷	۸	سوه	سوده	۱۰۱	۱۶
به کورې	زياده يه	۹	۱۲	دوژمنايه تي و	دوژمنايه و	۱۰۵	۹
نهوتوي بو	نهوتو	۹	۱۶	بو	بو	۱۲۱	۲۴
توي	فورناني	۹	۱۷	کورې	کورشي	۱۲۲	۳
پهروه رډگاري	پهروه رډگاري تو	۹	۱۶	ټهوان	ټهوان	۱۲۵	۱۶
به فهران	فهران	۹	۱۷	خه نه قډال	خه نه تيمان	۱۲۶	۱۳
نايهي	نايي	۹	۲۴	زياده يه	هاوگاري	۱۲۶	۱۳
ټه و نه	نه	۹	۲۴	خه نه قهوه	خه نه توه	۱۲۶	۱۸
باراز	به رار	۱۰	۲۸	خوبه ي	جوبه ي	۱۲۷	۱۱
نه خوري	نه خورري	۱۱	۱۴	کورې ټه ب تاليب	ټه و تاليب	۱۲۷	۲۶
ټهوان	ټهوه ي	۱۲	۱۳	هه رچه نده	هه چه نده	۱۲۹	۸
وشزگاريان	رژگاريان	۱۷	۸	دواي	دواي	۱۳۴	۱۲
ټه دان	ټهوان و	۱۸	۱۹	الأحزاب	الأخواب	۱۳۴	۱۸
فړه	فړه ي	۱۹	۱۳	له ناودا دانا	له ناودا	۱۳۷	۱۰
له به	له	۲۴	۱۵	التقية	التقية	۱۳۸	۲۰
و جول	جولا	۲۵	۲۳	رژيه ي	رژيه ي	۱۳۸	۲۳
موي	موسا	۲۷	۱۹	خوا	خوای	۱۳۸	۲۴
غيره ون	فیرعه ون	۳۳	۱۰	ټه دايه وه	ټه دايه	۱۴۳	۱۲
خوشي	خوشبي	۳۴	۱۳	بيزارو	بيزارو	۱۴۳	۲۴
به ټيمه	به ټيوه	۳۸	۲۰	دواي	دواي	۱۴۴	۲۱
چاکه يدي	چاکه ي	۳۹	۲۴	خوا ماري	باره ي	۱۴۴	۲۵
بدرئ	دئ	۴۰	۲۳	ټاده ي	ټاده ي	۱۵۶	۹
هاتوه	نه هاتوه	۴۲	۲۰	سوده	سوده که	۱۶۲	۸
رهواني	رهوايي	۴۳	۱۷	نازاريان	نازاريان	۱۶۷	۱۳
به ر	به	۵۰	۱۷	له خو يو	له خو يو	۱۷۱	۷
بنه وموي	بفه رموي	۵۰	۲۷	له تزوي دانه ويڼه و	دانه ويڼه دانه ويڼه	۱۷۳	۸
به يي	زياده يه	۷۶	۱۷	بوختانه	بوختانه	۱۷۴	۲۱
هه وليان	هه وائيان	۷۹	۲۷	پياوځي	پياوځي پياوځي	۱۷۶	۶
هه ورا	هه ور	۸۵	۱۵	دواي	دولي	۱۷۷	۱۷
جا	جار	۸۶	۱۱	قه حنان	قه حنات	۱۷۸	۱۳
راموي	رامويي	۸۷	۱۵	ټيوه ي	ټيوه ي	۱۸۷	۱۱
بي ختار	به ختار	۸۸	۸	الملائكة	(الملائكة)	۱۹۳	۷
قه دهغه	قه دهغه ي	۹۲	۱	تفرنکم	تفرنکم	۱۹۵	۷
روژه ي	روژه که ي	۹۲	۱۴	يفرنکم	يفرنکم	۱۹۵	
نيه	يه	۹۶	۱۴	بزاني	بزاري	۱۹۵	۲۲
پله يه له	پله به پله	۹۶	۱۴	فاحينا	فاحينا	۱۹۶	۱۳
ټه کرځ	ټه کا	۹۹	۱۴	ويوچ الليل	ويوحي الليل	۱۹۸	۲۳
هه يدر	حيره	۹۹	۲۱	ويوچ النهار	ويوحي النهار	۱۹۸	۲۳

خوینهری هیژا لهم جزمه‌دا نهرکی چاویباخشانی نهم هه‌لانه بگره نه‌ستوی خوت

هه‌له	راست	لاپه‌ره	دێر	هه‌له	راست	لاپه‌ره	دێر
(تذکی)	تزکی	٢٠٠	١٧	(نارا)	نارام	٢٤٣	٢٣
الضلمات	الظلمات	٢٠١	١٠	منا	متعا	٢٤٦	٥
بیسی	بیستی	٢٠١	٢١	پین پیاد	به پیاو	٢٤٧	٦
نه‌وته‌ی	نه‌وه‌ی	٢٠٥	٢	خواو	خوا	٢٥٠	١٧
نازری	نازاری	٢٠٥	٥	ذکریه	ذکرا	٢٥١	١٢
(الأخسارا)	(الأمقتا)	٢٠٦	٢٠	نایه‌نتله‌و	نایه‌ت له‌و	٢٥٣	١٨
شتی	شتی	٢٠٧	١٨	مانی	مانای	٢٥٣	٢١
(ومکر السیء)	(ومکر السیء)	٢٠٨	١١	سه‌مسور	سەر	٢٥٤	١٤
حه‌یس	حه‌یش	٢١٢	٢٥	به‌ره‌ا	به‌ره‌وا	٢٥٨	٨
به‌ندکردنیان	به‌ندیان کردن	٢١٤	١٦	به‌شی	به‌به‌شی	٢٥٩	٤
نه‌گه	نه‌گهر	٢١٨	١٩	بۆنا	بۆتان	٢٦٠	٣
داویی	دوای	٢٢٣	١٢	دامان	دامان نا	٢٦٣	٧
(حقا)	(حیا)	٢٢٥	٢٧	به‌هارد	به‌هار	٢٧٥	٢٠
(او إذا)	(وإذا)	٢٣٢	١٢	خه‌نۆتان	خۆتان	٢٧٨	١٩
داوایان	دوای	٢٣٣	٦	بکه‌ن	بکه‌م	٢٧٨	٣١
(ففع‌ل)	(نفع‌ل)	٢٣٤	١٩				